

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

ИНФОРМАЦИЈА

О СУБЈЕКТИМА БАНКАРСКОГ СИСТЕМА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ
И ХЕРЦЕГОВИНЕ СА СТАЊЕМ НА ДАН 31.12.2017. ГОДИНЕ

Сарајево, април 2018. године

ИЗДАВАЧ

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Змаја од Босне 47б

71000 Сарајево, Босна и Херцеговина

Тел. +387 33 72 14 00

Факс +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba

За све информације контактирати:

АГЕНЦИЈУ ЗА БАНКАРСТВО ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Подаци укључени у Информацију о субјектима банкарског система Федерације Босне и Херцеговине на дан: 31.12.2017. године

САДРЖАЈ:

Списак табела:	4
Списак графикана:	6
УВОД.....	8
САЖЕТАК	9
I - БАНКАРСКИ СИСТЕМ.....	12
1. БАНКАРСКА СУПЕРВИЗИЈА	13
2. СТРУКТУРА БАНКАРСКОГ СИСТЕМА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ.....	16
2.1. Статус, број и пословна мрежа.....	16
2.2. Структура власништва и тржишно учешће.....	17
2.3. Кадровска структура.....	20
3. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....	21
3.1. Биланс стања	22
3.2. Обавезе.....	28
3.3. Капитал и адекватност капитала	32
3.4. Актива и квалитет активе.....	37
3.5. Профитабилност	47
3.6. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе	52
3.7. Ликвидност.....	56
3.8. Девизни ризик.....	62
4. УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА БАНАКА СА СТАНДАРДИМА СПНИФТА.....	64
5. ПРЕПОРУКЕ ЗА БАНКАРСКИ СИСТЕМ.....	67
II - МИКРОКРЕДИТНИ СИСТЕМ.....	71
1. СТРУКТУРА МИКРОКРЕДИТНОГ СИСТЕМА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ.....	72
1.1. Статус, број и пословна мрежа.....	72
1.2. Структура власништва	73
1.3. Кадровска структура.....	73
2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....	75
2.1. Биланс стања	75
2.2. Обавезе.....	78
2.3. Капитал.....	80
2.4. Актива и квалитет активе.....	83
2.5. Профитабилност	92
2.6. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе	96
2.7. Ликвидност и девизни ризик	100
2.8. Трансакције са повезаним лицима	100
3. УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА МКО СА СТАНДАРДИМА СПНИФТА	104
4. ПРЕПОРУКЕ ЗА МИКРОКРЕДИТНИ СИСТЕМ.....	105
III - ЛИЗИНГ СИСТЕМ	106
1. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ ФБА	107
1.1. Нормативне активности	107
1.2. Надзор.....	107
2. СТРУКТУРА ЛИЗИНГ СЕКТОРА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ.....	108
2.1. Број лизинг друштава	108
2.2. Структура власништва	108
2.3. Кадровска структура.....	108
3. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....	109
3.1. Биланс стања	109
3.2. Капитал и обавезе	112
3.3. Актива и квалитет активе.....	113
3.4. Профитабилност	114
3.5. Пондерисана номинална и ефективна каматна стопа	118
3.6. Структура пласмана према предмету и врсти лизинга	121
3.7. Тржишно учешће према финансијском волумену и броју уговора	121

4. УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА ЛИЗИНГ ДРУШТАВА СА СТАНДАРДИМА	
СПНИФТА	123
5. ПРЕПОРУКЕ ЗА ЛИЗИНГ СИСТЕМ	124
ЗАКЉУЧАК	126
ПРИЛОЗИ ЗА БАНКАРСКИ СИСТЕМ	127
Прилог 1 - Правни оквир за рад ФБА	127
Прилог 2 - Основни подаци о банкама у Федерацији БиХ	136
Прилог 3 - Подаци о запосленим у банкама у Федерацији БиХ	137
Прилог 4 - Биланс стања банака у Федерацији БиХ по шеми ФБА (активни подбиланс)	138
Прилог 5 - Преглед активе, кредита, депозита и финансијског резултата банака	139
Прилог 6 - Извјештај о стању и адекватности капитала банака у Федерацији БиХ	140
Прилог 7 - Класификација активе биланса и ванбилансних ризичних ставки	141
Прилог 7а - Класификација активе биланса и ванбилансних ризичних ставки	142
Прилог 8 - Биланс успјеха банака у Федерацији БиХ по шеми ФБА	143
ПРИЛОЗИ ЗА МИКРОКРЕДИТНИ СИСТЕМ	144
Прилог 9 - Подзаконски акти ФБА за пословање МКО	144
Прилог 10 - Основни подаци о МКО	145
Прилог 11 - Биланс стања МКФ	146
Прилог 12 - Биланс стања МКД	147
Прилог 13 - Преглед донираних средстава МКФ	148
Прилог 14 - Биланс успјеха МКФ	149
Прилог 15 - Биланс успјеха МКД	150
ПРИЛОЗИ ЗА ЛИЗИНГ СИСТЕМ	151
Прилог 16 - Подзаконски акти ФБА за пословање лизинг друштва	151
Прилог 17 - Основни подаци о лизинг друштвима	152
Прилог 18 - Преглед власничке структуре лизинг друштва	153
Прилог 19 - Консолидовани биланс стања лизинг друштва	154
Прилог 20 - Рангирање активе лизинг друштва	155
Прилог 21 - Преглед основних финансијских показатеља лизинг друштва	156
Прилог 22 - Преглед резерви за финансијски лизинг	157
Прилог 23 - Преглед резерви за зајмове	158
Прилог 24 - Консолидовани биланс успјеха лизинг друштва	159

Списак табела:

Табела 1:	Преглед промјена у броју и власничкој структури банака.....	18
Табела 2:	Структура власништва према укупном капиталу.....	19
Табела 3:	Структура власништва према учешћу државног, приватног и страног капитала.....	19
Табела 4:	Тржишна учешћа банака према врсти власништва (већинском капиталу).....	20
Табела 5:	Запослени у банкама ФБиХ.....	20
Табела 6:	Квалификациона структура запослених у банкама Федерације БиХ.....	21
Табела 7:	Актива по запосленом.....	21
Табела 8:	Актива по запосленом по групама.....	21
Табела 9:	Биланс стања.....	23
Табела 10:	Актива банака према власничкој структури.....	23
Табела 11:	Учешће појединих група банака у укупној активи кроз периоде.....	25
Табела 12:	Улагања у хартије од вриједности према врсти инструмента.....	26
Табела 13:	Улагања у хартије од вриједности – категоризација према МРС 39.....	26
Табела 14:	Хартије од вриједности ентитетских влада БиХ.....	27
Табела 15:	Новчана средства банака.....	28
Табела 16:	Секторска структура депозита.....	29
Табела 17:	Нова штедња становништва по периодима.....	31
Табела 18:	Рочна структура штедних депозита становништва по периодима.....	32
Табела 19:	Регулаторни капитал.....	33
Табела 20:	Структура нето изложености банака према пондерима кредитног ризика.....	34
Табела 21:	Нето капитал, укупни пондерисани ризици и стопа адекватности капитала.....	36
Табела 22:	Актива (биланс и ванбиланс), РКГ по регулатору и исправке вриједности по МРС-у.....	37
Табела 23:	Укупна актива, бруто билансна актива, ризичне и неризичне ставке активе.....	38
Табела 24:	Секторска структура кредита.....	39
Табела 25:	Класификација активе, општи кредитни ризик (ОКР) и потенцијални кредитни губици (ПКГ).....	40
Табела 26:	Класификација кредита датих становништву и правним лицима.....	41
Табела 27:	Гранска концентрација кредита.....	42
Табела 28:	Структура и тренд општег кредитног ризика и потенцијалних кред. губитака.....	43
Табела 29:	Процјена и вредновање ризичних ставки по МРС-у 39 и МРС-у 37.....	45
Табела 30:	Трансакције с повезаним лицима.....	46
Табела 31:	Остварени финансијски резултат: добит/губитак.....	47
Табела 32:	Структура укупних прихода.....	50
Табела 33:	Структура укупних расхода.....	50
Табела 34:	Коефицијенти профитабилност, продуктивности и ефикасности по периодима.....	51
Табела 35:	Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на кредите.....	52
Табела 36:	Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на кредите на годишњем нивоу.....	54
Табела 37:	Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на депозите.....	55
Табела 38:	Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на депозите на годишњем нивоу.....	56
Табела 39:	Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на кредите-прекорачења по рачунима и на депозите по виђењу.....	56
Табела 40:	Рочна структура депозита по уговореном доспијећу.....	57
Табела 41:	Рочна структура депозита по преосталом доспијећу.....	58
Табела 42:	Рочна структура кредита.....	59
Табела 43:	Коефицијенти ликвидности.....	59
Табела 44:	Рочна усклађеност финансијске активе и обавеза до 180 дана.....	61
Табела 45:	Девизна усклађеност финансијске активе и обавеза (ЕУРО и укупно).....	63
Табела 46:	Упоредни преглед броја и вриједности извијештених трансфера.....	66
Табела 47:	Упоредни преглед броја и вриједности извијештених сумњивих трансфера.....	67
Табела 48:	Упоредни преглед броја извијештених сумњивих клијената.....	67
Табела 49:	Квалификациона структура запослених.....	73
Табела 50:	Биланс стања МКО.....	75

Табела 51: Рочна структура узетих кредита.....	78
Табела 52: Структура капитала МКО.....	80
Табела 53: Нето кредити.....	83
Табела 54: Секторска и рочна структура микрокредита МКО на дан 31.12.2017. године.....	84
Табела 55: Секторска структура микрокредита.....	85
Табела 56: Рочна структура микрокредита.....	86
Табела 57: Резерве за кредитне губитке са стањем на дан 31.12.2017. године.....	86
Табела 58: Потраживања по отписаној главници и камати.....	89
Табела 59: Биланс успјеха МКО.....	94
Табела 60: Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе на микрокредите за IV квартал 2017. године - по производима.....	97
Табела 61: Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на микрокредите - по кварталима.....	97
Табела 62: Трансакције с повезаним лицима.....	101
Табела 63: Преглед датих налога.....	104
Табела 64: Број запослених у сектору лизинга.....	108
Табела 65: Квалификациона структура.....	109
Табела 66: Структура потраживања по финансијском лизингу - 31.12.2017. године.....	110
Табела 67: Структура потраживања по финансијском лизингу - упоредни преглед.....	110
Табела 68: Структура нето билансних позиција активе Сектора лизинга.....	111
Табела 69: Формиране резерве за финансијски лизинг по категоријама кашњења.....	113
Табела 70: Изузети предмети сектора лизинга.....	114
Табела 71: Финансијски резултат: добит/губитак.....	115
Табела 72: Структура укупних прихода.....	116
Табела 73: Структура укупних расхода.....	117
Табела 74: Показатељи пословања лизинг друштва у 2017. години.....	118
Табела 75: Просјечна номинална и ефективна каматна стопа за уговоре финансијског лизинга закључене у 2017. години.....	119
Табела 76: Пондерисана просјечна НКС и ЕКС по уговорима финансијског лизинга.....	120
Табела 77: Структура износа финансирања.....	121

Списак графикана:

Графикон 1: Структура страног капитала по земљама.....	18
Графикон 2: Структура страног капитала по земљама – сједишту групе.....	18
Графикон 3: Структура власништва (дионички капитал).....	19
Графикон 4: Тржишна учешћа према власништву.....	20
Графикон 5: Биланс стања банака у Федерацији БиХ (актива, кредити и депозити).....	22
Графикон 6: Укупан капитал банака у Федерацији БиХ.....	23
Графикон 7: Херфиндахлов индекс концентрације у активи, кредитима и депозитима.....	24
Графикон 8: Концентрацијске стопе за пет највећих банака-ЦР5: актива, кредити и депозити.....	24
Графикон 9: Учешће појединих група банака у укупној активи кроз периоде.....	25
Графикон 10: Структура улагања у хартије од вриједности према критеријуму државе емитента.....	27
Графикон 11: Структура aktive биланса банака.....	27
Графикон 12: Структура пасиве биланса банака.....	28
Графикон 13: Структура пасиве банака.....	29
Графикон 14: Секторска структура депозита.....	30
Графикон 15: Нова штедња становништва по периодима	32
Графикон 16: Структура регулаторног капитала.....	34
Графикон 17: Структура нето изложености банака према пондерима кредитног ризика.....	35
Графикон 18: Нето капитал, ризик пондерисане активе и стопа адекватности капитала.....	36
Графикон 19: Коефицијенти адекватности капитала банака.....	36
Графикон 20: Класификовани кредити.....	41
Графикон 21: Неквалитетни кредити.....	42
Графикон 22: Структура и тренд општег кредитног ризика и потенцијалних кред. губитака... ..	44
Графикон 23: Финансијски резултат банкарског сектора у Федерацији БиХ.....	47
Графикон 24: Структура укупних прихода.....	50
Графикон 25: Структура укупних расхода	51
Графикон 26: Пондерисане просјечне мјесечне ЕКС на кредите по рочности.....	53
Графикон 27: Пондерисане просјечне мјесечне ЕКС на кредите привреди и становништву.....	54
Графикон 28: Пондерисане просјечне мјесечне ЕКС на депозите.....	55
Графикон 29: Рочна усклађеност финансијске активе и обавеза на дан 31.12.2017. године.....	60
Графикон 30: Рочна усклађеност финансијске активе и обавеза до 180 дана.....	61
Графикон 31: Рочна усклађеност финансијске активе и обавеза до 180 дана по периодима.....	62
Графикон 32: Број организационих дијелова на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО са сједиштем у Федерацији БиХ.....	72
Графикон 33: Квалификациона структура запослених у МКО.....	74
Графикон 34: Број запослених у МКО по годинама.....	74
Графикон 35: Број запослених на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	74
Графикон 36: Износ активе МКО по годинама.....	76
Графикон 37: Износ активе на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	76
Графикон 38: Фиксна актива у односу на укупну активу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	77
Графикон 39: Структура активе и пасиве МКО.....	77
Графикон 40: Износ обавеза по узетим кредитима по годинама.....	78
Графикон 41: Обавезе по узетим краткорочним и дугорочним кредитима.....	79
Графикон 42: Износ обавеза по узетим кредитима на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	79
Графикон 43: Најзначајнији извори средстава МКО.....	80
Графикон 44: Капитал у односу на укупну активу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	81
Графикон 45: Износ капитала МКО по годинама.....	81
Графикон 46: Износ капитала на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	82

Графикон 47:Износ донираног капитала на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	82
Графикон 48:Износ бруто портфолија МКО по годинама.....	83
Графикон 49:Износ бруто портфолија на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	84
Графикон 50:Секторска структура микрокредита пласираних правним лицима.....	85
Графикон 51:Секторска структура микрокредита пласираних физичким лицима.....	85
Графикон 52:Квалитет портфолија МКО – проценат кредита у кашњењу.....	87
Графикон 53:Показатељи квалитета активног портфолија МКО.....	87
Графикон 54:Портфолио у ризику преко 30 дана на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	88
Графикон 55:Класификација бруто портфолија МКО по годинама.....	88
Графикон 56:Број отписаних кредитних партија евидентираних у ванбилансу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	90
Графикон 57:Износ кредита отписаних у периоду 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	90
Графикон 58:Износ наплате по отписаним кредитима у периоду 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	90
Графикон 59:Износ укупних потраживања по отписаним кредитима са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	91
Графикон 60:Потраживања по отписаним кредитима и бруто портфолио МКО.....	91
Графикон 61:Укупна потраживања по отписаним кредитима у односу на укупан бруто портфолио на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	92
Графикон 62:Укупан финансијски резултат МКО по годинама.....	93
Графикон 63:Вишак/мањак прихода над расходима МКФ, односно нето добит/губитак МКД за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	93
Графикон 64:Структура прихода (укључени ванредни приходи).....	94
Графикон 65:Структура расхода (укључени ванредни расходи).....	95
Графикон 66:Оперативна одрживост у периоду 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	96
Графикон 67:Број активних кредитних партија са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.....	96
Графикон 68:Просјечне пондерисане ЕКС на микрокредите.....	98
Графикон 69:Износ укупних исплата микрокредита у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО.....	98
Графикон 70:Просјечне пондерисане ЕКС на краткорочне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО.....	99
Графикон 71:Просјечне пондерисане ЕКС на дугорочне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО.....	99
Графикон 72:Просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО.....	100
Графикон 73:Просјечна мјесечна плата/накнада у МКО са укљученим бонусима.....	102
Графикон 74:Просјечне мјесечне накнаде чланова управног/надзорног одбора за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	103
Графикон 75:Просјечна мјесечна примања вишег менаџмента за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	103
Графикон 76:Просјечна мјесечна примања кредитних службеника за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО.....	104
Графикон 77:Структура пасиве.....	112
Графикон 78:Структура укупних прихода.....	116
Графикон 79:Структура укупних расхода.....	117
Графикон 80:Пондерисана ЕКС по рочности.....	120
Графикон 81:Упоредни преглед износа финансирања.....	122
Графикон 82:Упоредни преглед по оствареном броју уговора.....	122

УВОД

Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ФБА), у складу са прописаним надлежностима, обавља послове са циљем очувања и јачања стабилности банкарског система и заштите депонената, те унапређења сигурног, квалитетног и законитог пословања субјеката банкарског система Федерације БиХ (банака, микрокредитних организација, лизинг друштва, факторинг друштва, мјењача и других финансијских организација).

Као независна и самостална институција за надзор и лиценцирање банака, основана је у другој половини 1996. године и њен рад од почетка је усмјерен на стварање јаког и стабилног банкарског система, тржишно оријентисаног и ослоњеног на међународне стандарде пословања и супервизије (надзора) субјеката банкарског система.

У 2017. години усвојени су нови Закон о банкама (у даљем тексту: ЗоБ) и Закон о Агенцији за банкарство (у даљем тексту: ЗоА), који су били основ за доношење сета подзаконских аката у области пословања банкарског сектора, чија је главна сврха усклађивање домаћих прописа с регулативом Европске уније, што ће засигурно допринијети даљем јачању стабилности банкарског система Федерације БиХ.

У складу са ЗоА, надлежности ФБА се односе на: утврђивање и провођење активности и мјера ради очувања и јачања стабилности банкарског система, утврђивање, провођење и надзор система правила сигурног и опрезног пословања којима се уређује рад субјеката банкарског система, издавање и одузимање дозвола за рад и других одговарајућих аката субјектима банкарског система, супервизија пословања субјеката банкарског система, супервизија пословања Развојне банке, доношење аката, супервизија и предузимање потребних мјера у вези са спречавањем прања новца и финансирања терористичких активности које се односе на субјекте банкарског система, доношење аката и обављање послова заштите права и интереса корисника финансијских услуга у банкарском систему, вршење надзора над примјеном прописа из ове области, доношење и ажурирање плана реструктурирања, утврђивање испуњености услова за покретање поступка реструктурирања банака, провођење поступка реструктурирања, одлучивање о инструментима и мјерама које ће се предузети у реструктурирању и обављање других послова у вези са реструктурирањем.

У периоду од оснивања ФБА је достигла висок ниво професионалности, са запосленицима који посједују стручност и знања из области супервизије, стечена кроз обављање послова супервизије и бројне едукације у земљи и иностранству.

Законски основ за сачињавање Информације о субјектима банкарског система Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Информација) дат је у члану 50. ЗоА, док су подаци за израду Информације са стањем на дан 31.12.2017. године прикупљени на основу коначних неревидираних извјештаја субјеката банкарског система, те других података и информација које су субјекти банкарског система доставили ФБА.

Методологија за прикупљање и обраду презентованих података заснована је на форми извјештаја који су прописани подзаконским актима ФБА.

Садржајно, Информација је подијељена у три поглавља. Поглавље I обухвата детаљну анализу свих сегмената пословања банкарског система Федерације БиХ у коју су укључени и подаци о факторинг пословању којег банке имају у својим портфолијима. Поглавље II обухвата анализу микрокредитног система Федерације БиХ, док Поглавље III садржи детаљну анализу лизинг система, који обухвата збирне податке о сектору лизинга и податке исказане у извјештајима банака које у свом портфолију имају потраживања по основу финансијског лизинга.

САЖЕТАК

Основни показатељи пословања банкарског система

У Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године пословало је 15 комерцијалних банака са 533 организациона дијела у којима је било запослено укупно 6.655 особа.

Укупна нето актива износи 20,2 милијарде КМ и за 1,8 милијарди КМ или 9,9% већа је него на крају 2016. године.

Кредити, са учешћем од 65,2% у структури укупне aktive су забиљежили раст од 7,4% или 909 милиона КМ и на крају године износили су 13,2 милијарде КМ. У 2017. години забиљежена су позитивна кретања у сегменту секторског кредитирања, односно веће кредитирање приватних предузећа него становништва.

Кредити одобрени приватним предузећима остварили су стопу раста од 9% или од 539 милиона КМ, тако да су на дан 31.12.2017. године достигли износ од 6,3 милијарде КМ, те су имали учешће у укупним кредитима од 47,8%. Кредити дати становништву у истом периоду забиљежили су стопу раста од 6% или од 387 милиона КМ, док је њихово учешће благо смањено са 48,7% на 48,2% и на дан 31.12.2017. године износили су 6,4 милијарде КМ.

Учешће некавалитетних кредита у укупној активи је смањено у односу на претходну годину. Већи раст кредитног портфолија, смањење прилива нових некавалитетних кредита, као и трајни отписи, имали су позитиван ефекат на коефицијент учешћа некавалитетних кредита у укупним кредитима, који је са 11,7%, колико је износио на крају 2016. године, смањен на 9,7% на дан 31.12.2017. године.

Учешће некавалитетних кредита одобрених правним лицима у односу на укупне кредите правним лицима износи 11,9%, а учешће некавалитетних кредита становништва у односу на укупне кредите пласиране становништву износи 7,3%.

Новчана средства износе 5,8 милијарди КМ или 28,7% укупне aktive и већа су за 11,3% или 590 милиона КМ него на крају 2016. године. Улагања у хартије од вриједности су током 2017. године биле веће промјене, да би на крају 2017. године износила 1,23 милијарде КМ, што је на истом нивоу као и на крају 2016. године, са учешћем у активи од 6,1%.

Депозити су достигли 15,8 милијарди КМ, уз остварени раст од 11,6% или 1,6 милијарди КМ, и остају најзначајнији извор финансирања са учешћем од 78,3% у укупној пасиви. Штедни депозити, као најзначајнији и највећи сегмент депозитног и финансијског потенцијала банака, расли су за 4,5% или 357 милиона КМ и износили су 8,25 милијарди КМ.

Други извор по укупном износу су кредитна средства са 836 милиона КМ и имају учешће од 4,1% у укупној пасиви.

Укупни капитал на дан 31.12.2017. године износи 2,9 милијарди КМ (дионички капитал 1,2 милијарде КМ), што је за 5,8% или 157 милиона КМ више него на крају 2016. године. Регулаторни капитал износи 2,5 милијарди КМ и повећан је за 8% или 180 милиона КМ без значајнијих промјена у његовој структури.

Стопа адекватности капитала банкарског система, као један од најважнијих показатеља снаге и адекватности капитала банака, на дан 31.12.2017. године износила је 15,5%, што је знатно више од законског минимума од 12% и представља задовољавајућу капитализираност укупног система и јак основ за очување његове сигурности и стабилности.

Стопа финансијске полуге на нивоу банкарског система на дан 31.12.2017. године, као и на крају 2016. године, износи 9,6% (прописани минимум 6%).

Ликвидност банкарског система у Федерацији БиХ се оцјењује добром, са задовољавајућим учешћем ликвидних средстава у укупној активи, те задовољавајућом рочном усклађеношћу финансијске активе и обавеза.

Према коначним неревидираним подацима из биланса успјеха, у 2017. години је на нивоу банкарског система у Федерацији БиХ остварена добит у износу од 240 милиона КМ што је за 39% или 67 милиона КМ више у односу на крај 2016. године.

Основни показатељи пословања микрокредитног система

У Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године пословало је 12 микрокредитних организација (у даљем тексту: МКО), од тога 11 микрокредитних фондација (у даљем тексту: МКФ) и једно микрокредитно друштво (у даљем тексту: МКД), које пословање обављају путем 356 организационих дијелова. У микрокредитном систему било је запослено 1.399 особа.

Укупна актива микрокредитног система износи 526,9 милиона КМ, од чега се на МКФ односи 419,6 милиона КМ, а на МКД 107,3 милиона КМ. У односу на стање на дан 31.12.2016. године, већа је за 86,8 милиона КМ или 20%.

Укупни кредити износе 411,2 милиона КМ и чине 78% укупне активе МКО и већи су за 9% у односу на крај претходне године.

Обавезе по узетим кредитима су најважнији извор финансирања МКО са учешћем од 47% укупне пасиве, износе 246 милиона КМ и веће су за 38,1 милион КМ или 18% у односу на стање на дан 31.12.2016. године.

Укупни капитал износи 255,1 милион КМ или 48% укупне пасиве и већи је за 47,4 милиона КМ или 23% у односу на крај претходне године, од чега је капитал МКФ износио 221,3 милиона КМ или 86,7%, а капитал једног МКД 33,8 милиона КМ или 13,3%.

На нивоу микрокредитног система у Федерацији БиХ, остварен је позитиван финансијски резултат у износу од 18,6 милиона КМ, што је за 2,1 милион КМ или 13% више у односу на исти период претходне године.

Поступање ФБА нарочито је усмјерено према реструктури система и прилагођавању у сврху заштите корисника, те даљем јачању система.

Основни показатељи пословања лизинг друштава

У Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године пословало је шест лизинг друштава која су дјелатност лизинга обављала у сједишту друштва, као и у три подружнице регистроване у Републици Српској. У сектору лизинга запослено је укупно 104 особе.

Укупна актива лизинг сектора у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године износи 260,2 милиона КМ, што је за 161,3 милиона КМ или 38,3% мање у односу на 31.12.2016. године. Смањење активе у износу од 146,2 милиона највећим је дијелом узроковано статусном промјеном припајања једног лизинг друштва матичној банци.

Укупни капитал лизинг сектора на дан 31.12.2017. године износи 40,8 милиона КМ и смањен је за 5,6 милиона КМ или 12,1%. Свих шест лизинг друштава је исказало укупан износ капитала изнад минималног износа прописаног законским одредбама.

Вриједност новозакључених уговора финансијског и оперативног лизинга остварених на нивоу система лизинга у 2017. години износила је 145,8 милиона КМ и већа је за 2,2 милиона КМ или 1,5% у односу на претходну годину.

Број новозакључених лизинг уговора у истом периоду на нивоу система лизинга је износио 3.395, што је за 98 уговора или 3,0% више у односу на исти период претходне године. Подаци о повећању вриједности и броју новозакључених уговора у 2017. години су одраз развоја и унапређења лизинг производа и благог пораста привредних активности.

Посматрано према врсти корисника лизинга, у структури новозакључених лизинг уговора доминирају уговори закључени са правним лицима (94,3% од укупног волумена новозакључених уговора), док се у структури финансирања према предмету лизинга 45,4% односи на финансирање путничких возила.

На нивоу лизинг сектора у Федерацији БиХ остварена је добит у износу од 5 милиона КМ.

Евидентирани резултати указују на побољшање стања, прилагођавање система потребама тржишта и могућности даљег развоја.

I - БАНКАРСКИ СИСТЕМ

1. БАНКАРСКА СУПЕРВИЗИЈА

Полазећи од потреба глобалне макроекономске и финансијске стабилности, Комитет за супервизију банака из Базела је 1997. године донио двадесет пет основних принципа за ефикасну супервизију банака који се морају поштовати да би супервизорски систем у банкарству био ефикасан. Основни принципи су „de facto“ минимални стандарди за добру пруденцијалну регулативу и надзор банака и банкарског система.

Имајући у виду значајне промјене које су се десиле на глобалним финансијским тржиштима и регулаторним окружењима, Базелски комитет је у септембру 2012. године поново ревидирао основне принципе. Овом ревизијом основни принципи спојени су заједно са основним принципима методологије (методологије процјене) у један свеобухватан документ.

Број основних принципа је повећан са 25 на 29, реорганизовани су у двије групе: супервизорска овлашћења, одговорности и функције, фокусирајући се на ефикасну на ризику засновану супервизију, рану интервенцију и правовремене супервизорске мјере (Принципи 1-13) и пруденцијална регулатива и захтјеви (Принципи 14-29), која укључује супервизорска очекивања од банака, наглашавајући важност доброг корпоративног управљања, управљања ризицима, као и поштивање супервизорских стандарда.

Принципи су минимални захтјеви које треба испунити и у многим случајевима неопходно их је допунити другим мјерама како би се задовољили специфични услови или регулисали ризици у финансијским системима појединих земаља. Принципи се односе на предуслове за ефикасну супервизију банака, издавање дозвола, опрезносно прописе и захтјеве, супервизорске приступе и методе за сталну супервизију банака, неопходне информације, овлашћења супервизора, прекогранично банкарство, корпоративно управљање, процесе управљања ризицима, интерне контроле и ревизије, као и финансијско извјештавање и екстерну ревизију.

Општеприхваћени међународни принципи, стандарди и праксе за банкарску супервизију које ФБА свеобухватно и досљедно примјењује, уз сталну појачану пажњу према актуелним и лако преносивим узрочницима кризних ситуација, су били главна брига ФБА за припрему и активирање расположивих одбрамбених активности и мјера које су резултат властитих искустава, али и „научених лекција“ у много развијенијим и снажнијим, кризом нарочито погођеним, банкарским системима.

Током 2014. године, у БиХ је проведен FSAP (Financial Sector Assessment Program - Програм процјене финансијског сектора). У FSAP мисији учествовали су експерти ММФ-а и Свјетске банке. Основни циљ ове процјене била је процјена финансијске стабилности, идентификовање слабости и развоја укупног финансијског система, квалитет банкарске супервизије, развој правног оквира, стандарди корпоративног управљања и друго. На основу Извјештаја и препорука FSAP мисије у 2015. години припремљен је Акциони план са роковима и носиоцима за реализацију наведених препорука.

У јуну 2016. године у оквиру аранжмана са ММФ-ом, владе у БиХ су потписале Писмо намјере, гдје су, за дио активности у дијелу очувања стабилности финансијског система и пружању подршке за кредитни раст, као носиоци одређене ентитетске агенције за банкарство.

ФБА је у 2017. години активно радила на извршењу активности у складу са поменутиим акционим планом, као и на извршењу обавеза у складу са Писмом намјере.

Банкарска супервизија реализовала се кроз континуирани процес непосредних (on-site) контрола и посредних (off-site) контрола и непосредну комуникацију са представницима органа управљања и руковођења банака, екстерним ревизорима банака, као и регулаторима из земаља гдје се налазе сједишта банкарских групација које имају банкарске супсидијаре у Федерацији

БиХ, како би се синхронизовале и координирале активности у оквиру супервизије банкарског сектора.

У 2017. години, контрола пословања банкарског система у Федерацији БиХ је интензивирана кроз континуирано праћење пословања свих банака у систему, а посебно системски значајних банака. Кроз процесе on-site и off-site контроле уочаване су слабости у банкарском пословању и инициране обимне контроле пословања или циљане on-site контроле, са фокусом на квалитет активе, управљање кредитним ризиком и утицај на капитал.

Циљ контрола је био да се оцијени способност банака да управљају кључним ризицима у пословању и усклађеност њиховог пословања са законом и прописима ФБА. Под посебном пажњом су биле банке према којима је ФБА прописала посебне мјере, а оцјена поступања по изреченим мјерама се изводила кроз постконтролни off-site процес и путем непосредне on-site контроле праћења извршења наложених мјера.

Као посебан сегмент on-site контрола настављено је са контролама управљања ризицима који произилазе из информационих система као и екстернализације одређених активности банака, које су у 2017. години, осим банака, обухватиле и контролу значајног пружаоца услуга електронског банкарства. У 2017. години настављено је и са циљаним контролама из сегмента заштите корисника финансијских услуга и пословања банака са жирантима, у складу са законима и подзаконском регулативом која је ступила на снагу у 2013. и 2014. години.

Свим контролисаним банкама, након сачињених записника, у случају утврђених неправилности издати су налози за отклањање истих. Контролом је утврђено да су банке налоге ФБА уредно и углавном на вријеме извршавале. Конкретан, стручан и професионалан приступ од стране супервизије при контроли банака има за циљ даље унапређење квалитета пословања банака, њихове профитабилности, солвентности и сигурности у пословању, што је обострани интерес.

Као посебан супервизорски алат у 2017. години, обављен је трећи круг детаљног прегледа квалитета активе (AQR-а), којим је обухваћено осам банака из Федерације БиХ (преко 70% учешћа у банкарском систему Федерације БиХ). Наведене активности су извршене у складу са обавезама и у роковима утврђеним у Писму намјере. ФБА је посебно пратила наведени процес и имплементацију резултата налаза AQR-а. Резултати обављеног AQR-а у 2017. години су показали да је банкарски сектор у Федерацији БиХ адекватно капитализиран, а да утврђени појединачни недостаци немају значајан утицај на банкарски систем Федерације БиХ.

У оквиру off-site надзора банака настављено је са унапређењем система праћења банака кроз развој и унапређење додатних алата off-site надзора: „Систем раног упозорења (СРУ)“ и „Матрица ризика“, што додатно побољшава конзистентност методологије за планирање надзора и контролу банака.

У току 2017. године, по ступању на снагу новог ЗоБ-а и ЗоА, обављене су значајне активности на изради регулаторног оквира, кроз израду великог броја нових подзаконских аката - одлука ФБА, јавној расправи са банкарским сектором о новој регулативи путем Удружења банака БиХ, поступку разматрања и усвајања подзаконских аката, а са циљем усклађивања са новим законским прописима, као и имплементације Базела II/III и предметних ЕУ директива. У прилогу 1 даје се приказ правног оквира за рад ФБА.

У сарадњи са Централном банком Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ЦББиХ) и Агенцијом за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: АБРС), настављено је са примјеном макро стрес тестова за кредитни ризик и утицај на капитал, заснованих на макроекономским претпоставкама, као и упознавање банака са резултатима извршених стрес тестова.

Настављена је сарадња на унапређењу Критеријума и утврђивању листе системских важних банака, као и припреми приједлога нове Методологије за утврђивање системских важних банака. Са АБРС-ом и Агенцијом за осигурање депозита у БиХ (у даљем тексту: АОД) је настављена сарадња у оквиру редовне размјене информација и заједничког дјеловања, а са

АБРС-ом и у оквиру израде нове регулативе. Реализована је и континуирана размјена информација у оквиру банкарске координације и Сталног одбора за финансијску стабилност (СОФС).

У складу са обавезама проистеклим из аранжмана са ММФ-ом и уз техничку помоћ ММФ-а, ФБА је предузела низ активности на припреми приједлога новог Меморандума о разумијевању за финансијску стабилност (МоУ), који би обухватио три стуба: Стуб I - Супервизорска сарадња, Стуб II - Сарадња по питању припреме за кризне ситуације и управљање истим и Стуб III - Сарадња по питању надзора системског ризика, а које би потписало више институција: објектне агенције за банкарство, ЦББиХ, АОД, Министарство финансија и трезора (као представник Фискалног вијећа БиХ) и ентитетска министарства финансија.

Са Удружењем банака БиХ остварена је сарадња, како по питању примјене постојећих регулаторних рјешења и приједлога за њихову измјену, тако и у процесу доношења нових регулаторних рјешења.

Остварена је значајна сарадња са међународним финансијским институцијама, а прије свих са ММФ-ом и Свјетском банком. ФБА је заједно са представницима Мисије ММФ, редовно квартално разматрала и анализирала кретања у банкарском сектору, капитализираност банака у Федерацији БиХ, резултате стрес-тестова за банкарски систем и за појединачне банке, испуњење препорука из Писма намјере, као и измјене у регулаторном оквиру. ММФ је пружио техничку помоћ при изради приједлога ЗоБ-а и ЗоА, а Свјетска банка на јачању капацитета за ефикасну супервизију банака (подзаконски акти, провођењу QIS студије, унапређењу оквира за AQR, едукације у различитим областима супервизије, припреми за увођење новог поступка супервизорске провјере и процјене - СРЕП), као и на успостави регулаторног оквира за резолуцију банака.

У складу са захтјевима Принципа 13 (раније Принцип 25) са листе „Основних принципа за ефикасну супервизију банака“, које је издао Базелски комитет, до краја 2017. године ФБА је, заједно с ЦББиХ и АБРС, потписала мултилатерални споразум са супервизорима земаља Југоисточне Европе и то: Албаније, Грчке, Македоније, Румуније, Бугарске, Србије, Црне Горе и Кипра и Споразуме о узајамној сарадњи (МоУ) с надлежним супервизорским органима Аустрије, Словеније, Хрватске, Србије, Црне Горе, Турске и Њемачке. МоУ-ом се поближе дефинишу: размјена информација, on-site контроле, захтјеви за информацијама и контролама, заштита информација, континуирана сарадња, те остале одредбе.

За потребе промовирања ефикасног, ефективног и конзистентног функционисања супервизорских колегија, ЕВА (European Banking Authority - Европски банкарски ауторитет) је преузела задатак да координира примјену одредби регулативе о еквивалентности режима повјерљивости/професионалне тајности земаља које нису чланице ЕУ, а ради учествовања релевантних надзорних органа у тим колегијима. У складу с тим, ЕВА је извршила процјене режима повјерљивости/професионалне тајности који су примјењиви у разним трећим земљама. У групи земаља које су од ЕВА добили позитивну оцјену о усклађености регулаторног оквира са Европским директивама у погледу размјене информација и заштите повјерљивости информација је и Босна и Херцеговина.

На основу претходне наведене оцјене усклађености и успостављане сарадње са ЕВА-ом, у октобру 2015. године ФБА је, заједно са АБРС, Народном банком Македоније, Централном банком Црне Горе, Народном банком Србије и Централном банком Албаније, потписала Споразум о сарадњи са Европским банкарским ауторитетом (ЕВА), којим земље потписнице стичу статус равноправног учешћа у размјенама информација са чланицама Европске уније (ЕУ), када је у питању пословање и супервизија банкарских система.

Договор је постигнут под покровитељством Бечке иницијативе, а у оквиру споразума осигурано је да ће ЕВА обавјештавати надлежне супервизоре о релевантним промјенама регулативе, те ће на тај начин олакшати њихово учешће у супервизорским колегијима. ЕВА ће такође отворити редовне едукативне активности за потписнике споразума, који ће слати обавјештења ЕВА-и са свим информацијама везаним за промјене у својим банкарским системима, која ће бити коришћена за анализу потенцијалних ризика. С друге стране, надлежне институције земаља потписница ће тежити да прилагоде своје законе, надзорне стандарде и институционална правила у складу с истим у ЕУ, према распореду прилагођеном условима у свакој земљи појединачно, а земље потписнице ће имати могућност давања сугестија на регулативу која је у припреми.

Успостављањем јединственог супервизорског механизма (SSM Single Supervisory Mechanism) у ЕУРО зони извршен је пренос посебних задатака у супервизији кредитних институција са националних регулатора на Европску централну банку (ЕЦБ). На основу позитивне оцјене усклађености добијене од стране ЕВА-е и потписаног Споразума са ЕВА-ом, Босна и Херцеговина је сврстана у прву групу земаља ван ЕУ, са којим ЕЦБ планира потписати заједничке споразуме о сарадњи. Потписивањем Споразума са ЕЦБ-ом, створиле би се претпоставке за свеобухватну размјену информација и заједничку супервизију банкарских групација, чији супсидијари послују у Федерацији БиХ, а налазе се под директном супервизијом ЕЦБ-а. У току 2017. године настављена је билатерална сарадња са представницима ЕЦБ-а у области надзора над појединим банкама.

У 2017. години ФБА је остварила сарадњу не само с регулаторним институцијама земаља с којима су већ потписани меморандуми о разумијевању, него и с осталим супервизорским институцијама земаља ближег и ширег окружења. Реализовани су посебни облици конкретне сарадње са супервизорском институцијама кроз регионалне и билатералне састанке и редовне размјене информација о питањима пословања и стања родитељских банака и њихових „кћерки“, односно супсидијара, а у појединим случајевима и кроз заједничке on-site контроле њихових супсидијара у Федерацији БиХ. ФБА је активно учествовала и у раду БСЦЕЕ, као и у раду Бечке Иницијативе 2.0.

ФБА је организовала и Регионалну конференцију супервизора, која је одржана 23. и 24. 11. 2017. године у Сарајеву, а на којој су учествовали супервизори из земаља региона: Хрватска, Македонија, Косово, Црна Гора, БиХ, као и представници Свјетске банке, ММФ-а и USAID-а. Конференција се фокусирала на супервизорске приступе које примјењују супервизори у окружењу, стање у банкарском сектору у региону, питање неквалитетних кредита, примјену МСФИ 9 и друго.

Развој банкарске индустрије, као и доградња и еволуција супервизорских принципа, правила и стандарда, показали су да супервизори банака морају континуирано развијати знања, способности и инструменте за што ефикасније дјеловање у вршењу своје мисије. ФБА је и у 2017. години водила рачуна о тим потребама и, самостално и уз помоћ различитих међународних, за то високо квалификованих и специјализованих институција, проводила нужну едукацију својих запослених, која се обављала у земљи и у иностранству, али и пружала помоћ у специјалистичкој едукацији других надзорних органа и институција у Федерацији БиХ.

2. СТРУКТУРА БАНКАРСКОГ СИСТЕМА У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

2.1. Статус, број и пословна мрежа

У Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године банкарску дозволу имало је 15 банака. Број банака је исти као и 31.12.2016. године. У 2016. години десиле су се сљедеће статусне промјене: двије банке у претежно приватном власништву резидената (правних и физичких лица) извршиле су припајање двије мање банке, тако да је број банака у Федерацији БиХ смањен са 17, колико је било на крају 2015. године, на 15 на крају 2016. године.

Посебним законом регулисано је оснивање и рад Развојне банке Федерације БиХ Сарајево, која је правни сљедник Инвестицијске банке Федерације БиХ д.д. Сарајево, од 01. 07. 2008. године. У прилогу 2, даје се приказ основних података о банкама у Федерацији БиХ.

У 2017. години није било значајног ширења мреже организационих дијелова банака. Банке су вршиле реорганизацију своје мреже и организационих дијелова тако што су евидентирале промјене организационог облика, организационе припадности или адресе сједишта постојећих организационих дијелова, али и укидале неке организационе дијелове, а све у циљу рационализације и смањења трошкова пословања.

Оваквих промјена код банака из Федерације БиХ било је укупно 38 (35 на територији Федерације БиХ, а три у Републици Српској): основано је 11 нових организационих дијелова, 8 организационих дијелова је укинута, а код 19 су биле промјене. Такође, била је и једна промјена код једног организационог дијела банке из Републике Српске у Федерацији БиХ.

Са наведеним промјенама, банке из Федерације БиХ су на дан 31.12.2017. године имале укупно 553 организациона дијела, што је за 0,5% мање него на дан 31.12.2016. године. Број организационих дијелова банака из Републике Српске у Федерацији БиХ (22) је исти као и 31.12.2016. године.

На дан 31.12.2017. године седам банака из Федерације БиХ имале су 53 организациона дијела у Републици Српској, а девет банака је имало 11 организационих дијелова у Брчко Дистрикту. Три банке из Републике Српске имале су 22 организациона дијела у Федерацији БиХ. Дозволу за обављање међубанкарских трансакција у унутрашњем платном промету и осигуране депозите 31.12.2017. године имале су све банке.

У току 2017. године број банкомата је повећан за 11, а на крају године њихов број износио је 1.172. Број ПОС терминала, у односу на претходне године, повећан је за 647, тако да је на крају 2017. године њихов број износио 22.260.

2.2. Структура власништва и тржишно учешће

Структура власништва над банкама¹ на дан 31.12.2017. године, оцијењена на основу расположивих информација и увида у самим банкама, је сљедећа:

- У приватном и претежно приватном власништву - 14 банака,
- У државном и претежно државном власништву² - једна банка.

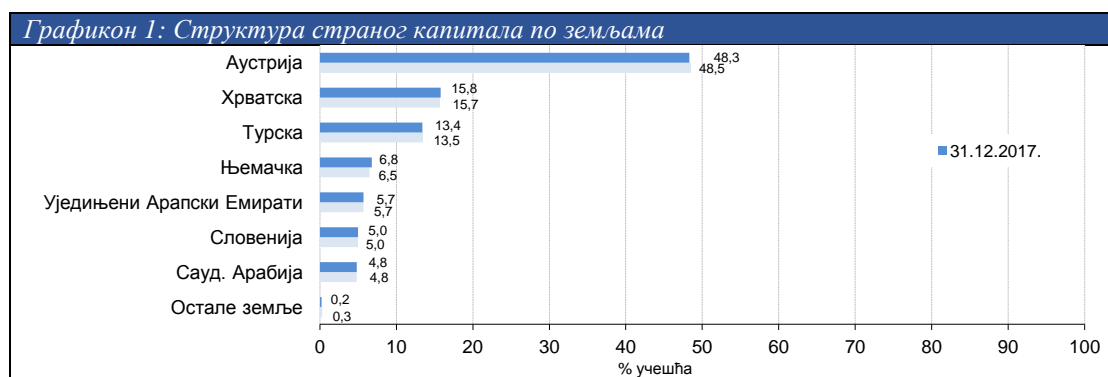
Од 14 банака у претежно приватном власништву, четири банке су у већинском власништву домаћих правних и физичких лица (резидената), док је 10 банака у већинском страном власништву. У сљедећој табели даје се преглед промјена у власничкој структури банака у посљедњих пет година.

¹ Критеријум подјеле банака је власништво на дионичком капиталу банака.

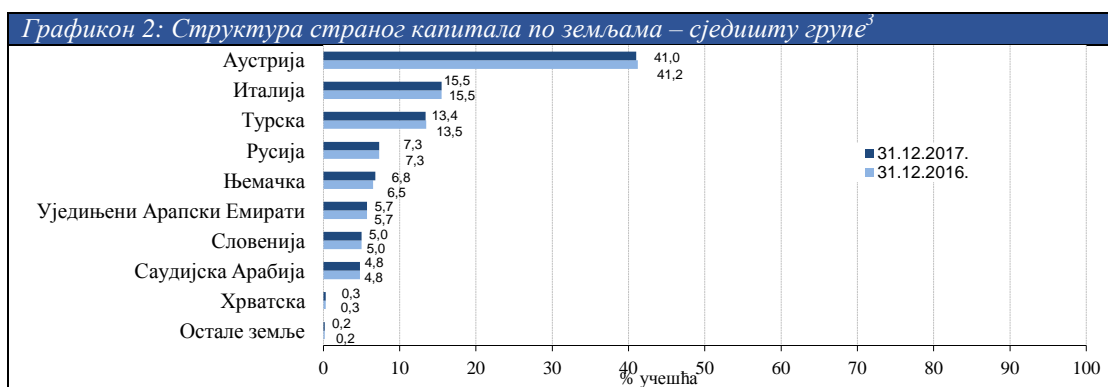
² Државно власништво се односи на државни капитал ФБиХ.

	Државне банке	Приватне банке	УКУПНО
31.12.2012.	1	17	18
Промјене у 2013. години			
-одузете дозволе		-1	17
31.12.2013.	1	16	17
У 2014. години није било промјена			
31.12.2014.	1	16	17
У 2015. години није било промјена			
31.12.2015.	1	16	17
Промјене у 2016. години			
-статусна промјена припајања		-2	-2
31.12.2016.	1	14	15
У 2017. години није било промјена			
31.12.2017.	1	14	15

Ако се анализира само страни капитал, према критеријуму земље поријекла дионичара, на дан 31.12.2017. године су забиљежене незнатне промјене у односу на крај 2016. године: највеће учешће страног капитала од 48,3% и даље имају дионичари из Аустрије, слиједи учешће дионичара из Хрватске од 15,8%, те Турске од 13,4%. Остале земље имале су појединачно учешће мање од 7%.

Ако се узму у обзир капиталне везе, структура страног капитала може се посматрати и по критеријуму земље сједишта мајке-матице, односно групе у чијем су већинском власништву (директно или индиректно преко чланица из групе) банке у Федерацији БиХ. Према овом критеријуму промјене су такође биле незнатне: учешће банкарских група и банака из Аустрије износи 41,0%, слиједи банке из Италије са учешћем од 15,5%, учешће капитала из Турске износи 13,4%, те Русије 7,3%. Остале земље су имале појединачно учешће мање од 7%.

³ Поред земаља сједишта матице-групације чије су чланице банке из ФБиХ, укључене су и земље из којих су сви остали страни дионичари банака из ФБиХ.

Структура власништва може се посматрати и с аспекта финансијских показатеља, односно према вриједности укупног капитала.

-у 000 КМ-

Табела 2: Структура власништва према укупном капиталу

БАНКЕ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Државне банке	52.319	2%	52.499	2%	53.507	2%	100	102
Приватне банке	2.517.669	98%	2.655.621	98%	2.811.542	98%	105	106
У К У П Н О	2.569.988	100%	2.708.120	100%	2.865.049	100%	105	106

У 2017. години укупан капитал остварио је раст од 5,8% или 157 милиона КМ, као резултат сљедећих промјена: повећања по основу текућег финансијског резултата од 240 милиона КМ и докапитализације двије банке укупно у износу од 10 милиона КМ, те смањења по основу преноса на обавезе за дивиденду код три банке у износу од 99 милиона КМ. Укупан капитал на дан 31.12.2017. године износио је 2,9 милијарди КМ.

Посматрано кроз учешће државног, приватног и страног капитала у дионичком капиталу банака добије се детаљнија слика о структури власништва капитала банака у Федерацији БиХ.

- и 000 КМ-

Табела 3: Структура власништва према учешћу државног, приватног и страног капитала

ДИОНИЧКИ КАПИТАЛ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	4/2	6/4
Државни капитал	31.647	2,7	31.647	2,6	31.619	2,6	100	100
Приватни капитал (резиденти)	156.574	13,4	137.557	11,3	142.109	11,6	88	103
Страни капитал (нерезиденти)	979.271	83,9	1.046.673	86,1	1.052.061	85,8	107	101
У К У П Н О	1.167.492	100,0	1.215.877	100,0	1.225.789	100,0	104	101

Графикон 3: Структура власништва (дионички капитал)

У 2017. години дошло је до мањих промјена учешћа страног и приватног (резидената) капитала у укупном дионичком капиталу, који је на дан 31.12.2017. године износио 1,2 милијарде КМ.

Страни капитал номинално је повећан за 5,4 милиона КМ и износио је 1,05 милијарди КМ, а учешће је смањено са 86,1% на 85,8%, због емисије нових дионица у износу од четири милиона КМ код једне банке и трговања са резидентима у износу од 1,4 милиона КМ.

Приватни капитал резидената смањен је за 4,5 милиона КМ, износио је 142 милиона КМ, а његово учешће у укупном дионичком капиталу повећано је са 11,3% на 11,6%. Разлог наведеном је повећање дионичког капитала због емисије нових дионица у износу од шест милиона КМ код једне банке и смањење због трговања са нерезидентима у износу од 1,4 милиона КМ.

На дан 31.12.2017. године учешће банака у већинском страном власништву износило је 90,5%, банака с већинским домаћим приватним капиталом 6,3%, а једне банке с већинским државним капиталом 3,2%.

- и % -

Табела 4: Тржишна учешћа банака према врсти власништва (већинском капиталу)

БАНКЕ	31.12.2015.			31.12.2016.			31.12.2017.		
	Број банака	Учешће у укуп. капит.	Учешће у укуп. активи	Број банака	Учешће у укуп. капит.	Учешће у укуп. активи	Број банака	Учешће у укуп. капит.	Учешће у укуп. активи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Банке с већинским државним капиталом	1	2,0	2,8	1	1,9	2,8	1	1,9	3,2
Банке с већинским приватним капиталом резидената	6	7,0	6,8	4	6,6	6,4	4	6,4	6,3
Банке с већинским страном капиталом	10	91,0	90,4	10	91,5	90,8	10	91,7	90,5
УКУПНО	17	100,0	100,0	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0

Графикон 4: Тржишна учешћа према власништву

2.3. Кадровска структура

У банкама у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године број запослених износио је 6.655, с учешћем од 3% у банкама с већинским државним капиталом и 97% у банкама с већинским приватним капиталом. У прилогу 3. презентирани су подаци о запосленим у банкама у Федерацији БиХ.

Табела 5: Запослени у банкама ФБиХ

БАНКЕ	БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ						ИНДЕКС	
	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	
Државне банке	181	2,7%	192	2,9%	192	2,9%	106	100
Приватне банке	6.502	97,3%	6.423	97,1%	6.463	97,1%	99	101
УКУПНО	6.683	100%	6.615	100%	6.655	100%	99	101
Број банака	17		15		15			

Табела 6: Квалификациона структура запослених у банкама Федерације БиХ

СТЕПЕН СТРУЧНЕ СПРЕМЕ	БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ						ИНДЕКС	
	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		4/2	6/4
	1	2	3	4	5	6	7	8
Висока стручна спрема	3.757	56,2%	3.821	57,8%	3.970	59,6%	99	104
Виша стручна спрема	551	8,3%	555	8,4%	525	7,9%	94	95
Средња стручна спрема	2.360	35,3%	2.226	33,6%	2.149	32,3%	92	97
Остали	15	0,2%	13	0,2%	11	0,2%	55	85
УКУПНО	6.683	100,0%	6.615	100,0%	6.655	100,0%	96	101

У 2017. години број запослених је повећан за 0,6% или 40 радника у односу на крај 2016. године. Мање промјене у квалификационој структури (даљи раст учешћа запослених с високом спремом на 59,6%) су највише резултат повећања броја запослених са високом стручном спремом за 4% или 149, те смањења броја запослених с вишом и средњом стручном спремом за 4% или 107.

Један од показатеља који утиче на оцјену перформанси појединачне банке и банкарског система је ефикасност запослених, исказан као омјер aktive и броја запослених, односно износ active по запосленом. Већи омјер је показатељ боље ефикасности пословања и банке и укупног система.

Табела 7: Актива по запосленом

БАНКЕ	31.12.2015.			31.12.2016.			31.12.2017.		
	Број запосл.	Актива (000 КМ)	Актива по запосл.	Број запосл.	Актива (000 КМ)	Актива по запосл.	Број запосл.	Актива (000 КМ)	Актива по запосл.
Државне	181	476.866	2.635	192	520.387	2.710	192	654.373	3.408
Приватне	6.502	16.684.859	2.566	6.423	17.861.647	2.781	6.463	19.555.478	3.026
УКУПНО	6.683	17.161.725	2.568	6.615	18.382.034	2.779	6.655	20.209.851	3.037

Табела 8: Актива по запосленом по групама

Актива (000 КМ)	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.	
	Број банака		Број банака		Број банака	
до 1.000	0		0		0	
1.000 до 2.000	7		5		2	
2.000 до 3.000	8		7		7	
Преко 3.000	2		3		6	
УКУПНО	17		15		15	

Аналитички показатељи за појединачне банке крећу се у распону од 1,3 милиона КМ до 4,2 милиона КМ active по запосленом. Шест банака има овај показатељ бољи од просјека за банкарски систем, а код три највеће банке у систему прелази износ од 3,1 милион КМ.

3. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Контрола банака путем извјештаја обавља се коришћењем извјештаја прописаних од стране ФБА и извјештаја других институција, који чине базу података утемељену на три извора:

- 1) Информације о билансу стања за све банке који се доставља мјесечно, са додатним прилозима тромјесечно, који садрже детаљније информације о новчаним средствима, кредитима, депозитима и ванбилансним ставкама, те основне статистичке податке,
- 2) Информације о солвентности банака, подаци о капиталу и адекватности капитала, класификацији active, концентрацијама одређених врста ризика, позицији ликвидности, изложености девизном ризику, каматним стопама на кредите и депозите, а извор су извјештаји прописани од стране ФБА,
- 3) Информације о резултатима пословања банака (биланс успјеха по шеми ФБА) и извјештаји о новчаним токовима, које банке достављају ФБА тромјесечно.

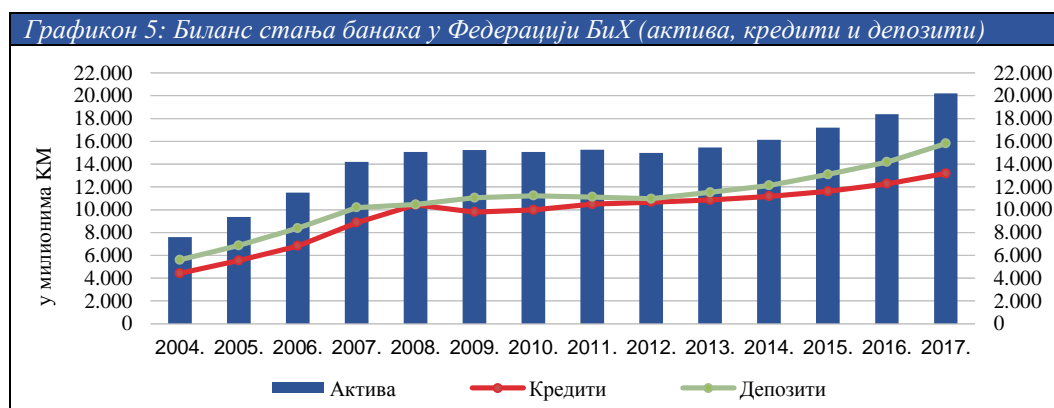
Осим наведених стандардизованих извјештаја, базу података чине и информације добијене на основу додатних извјештајних захтјева постављених од стране ФБА, у циљу што квалитетнијег праћења и анализе пословања банака, затим извјештаји о ревизији финансијских извјештаја банака урађени од стране екстерног независног ревизора, као и сви остали подаци релевантни за оцјену перформанси сваке појединачне банке и банкарског система у цјелини.

У складу са одредбама Закона о почетном билансу стања, банке са већинским државним капиталом обавезне су извјештавати ФБА на бази „укупног“ биланса стања рашчлањеног на: пасивни, неутрални и активни подбиланс. У циљу презентирања реалних показатеља пословања банака у Федерацији БиХ у наставку ће анализа банкарског система укључивати показатеље из активног подбиланса банке с већинским државним капиталом⁴.

3.1. Биланс стања

У посљедње три године у банкарском систему Федерације БиХ долази до благог раста кључних банкарских агрегата депозита и кредитних пласмана, док су кредитни извори, највећим дијелом кредитне линије финансиране од страних кредитних институција, у континуираном паду.

У 2014., 2015. и 2016. години остварене су стопе раста укупне aktive: 4,6%, 6,3% и 7,1%, да би у 2017. био остварен највећи раст active од 9,9% или 1,8 милијарди КМ, тако да је на крају 2017. године укупна актива банкарског система износила 20,2 милијарде КМ.

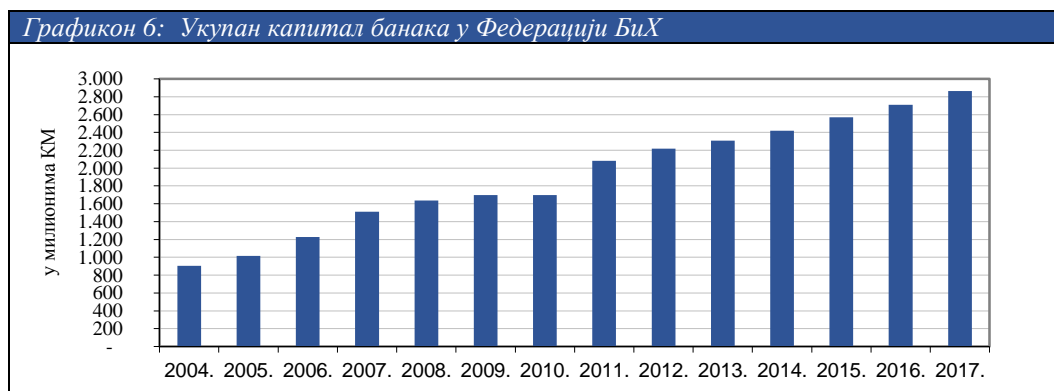

Основни генератор раста билансне суме у 2017. години је раст депозита од 11,6% или 1,6 милијарди КМ, те укупног капитала за 5,8% или 157 милиона КМ. На крају 2017. године депозити су износили 15,8 милијарди КМ или 78,3%, укупан капитал 2,9 милијарди КМ или 14,2%, а кредитне обавезе 0,8 милијарди КМ или 4,1% пасиве.

Настављен је тренд раста укупних кредита. У активи банака, са учешћем од 65,2%, најзначајнија позиција су кредитни пласмани, а у структури кредита издвајају се два сектора, становништво (48,2%) и приватна предузећа (47,8%). Новчана средстава, с учешћем од 28,7% и стопом раста од 11,3% у 2017. години, износила су 5,8 милијарди КМ на дан 31.12.2017. године, што указује на задовољавајућу ликвидности банкарског система у Федерацији БиХ.

Укупан капитал банака у посљедњих пет година биљежи континуиран раст са стопом у распону између 4,1% и 6%, док се учешће у пасиви кретало између 14% и 15%.

⁴ Државне банке у “укупном” билансу исказују пасивне и неутралне ставке, које ће по извршењу програма приватизације преузети држава. На дан 31.12.2017. године код једне државне банке ове ставке су износиле 700 милиона КМ.

На крају 2017. године укупна актива банкарског система први пут је прешла износ од 20 милијарди КМ, односно износила је 20,2 милијарде КМ. Забијежен је раст свих кључних билансних категорија, активе и пасиве. У прилогу 4. даје се приказ биланса стања банака у Федерацији БиХ по шеми ФБА – активни подбиланс, а у прилогу 5. преглед активе, кредита, депозита и финансијског резултата банака.

- 000 КМ

Табела 9: Биланс стања

О П И С	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	ИЗНОС	Учешће %	ИЗНОС	Учешће %	ИЗНОС	Учешће %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
А К Т И В А (ИМОВИНА):								
Новчана средства	4.857.483	28,3	5.204.564	28,3	5.794.664	28,7	107	111
Хартије од вриједности ⁵	1.050.206	6,1	1.226.163	6,7	1.228.432	6,1	117	100
Пласмани другим банкама	78.420	0,5	96.569	0,5	350.980	1,7	123	363
Кредити	11.610.744	67,7	12.270.228	66,8	13.178.860	65,2	106	107
Исправка вријед.	1.181.736	6,9	1.193.721	6,5	1.166.804	5,8	101	98
Кредити- него (кредити минус)	10.429.008	60,8	11.076.507	60,3	12.012.056	59,4	106	108
Пословни простор и остала фиксна	516.894	3,0	530.977	2,9	529.941	2,6	103	100
Остала актива	229.714	1,3	247.254	1,3	293.778	1,5	108	119
УКУПНА АКТИВА	17.161.725	100,0	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	107	110
П А С И В А:								
ОБАВЕЗЕ								
Депозити	13.098.983	76,3	14.176.274	77,1	15.814.723	78,3	108	112
Узете позајмице од других банака	0	0,0	0	0	0	0,0	0	
Обавезе по узетим кредитима	904.050	5,3	848.001	4,6	835.667	4,1	94	99
Остале обавезе	588.704	3,4	649.639	3,5	694.412	3,4	110	107
КАПИТАЛ								
Капитал	2.569.988	15,0	2.708.120	14,8	2.865.049	14,2	105	106
УКУПНО ПАСИВА (ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ)	17.161.725	100,0	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	107	110

У наредној табели даје се преглед активе банака према власничкој структури.

- 000 КМ -

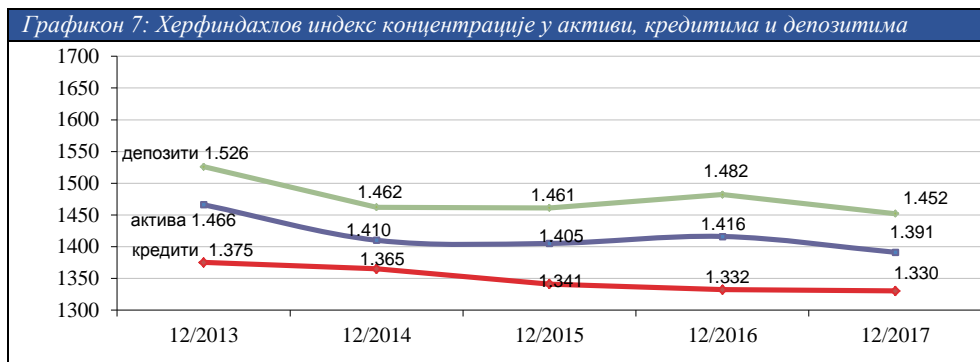
Табела 10: Актива банака према власничкој структури

БАНКЕ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Број банака	Актива (000 КМ)	Број банака	Актива (000 КМ)	Број банака	Актива (000 КМ)	8 (5/3)	9 (7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)
Државне	1	476.866 2,8%	1	520.387 2,8%	1	654.373 3,2%	109	126
Приватне	16	16.684.859 97,2%	14	17.861.647 97,2%	14	19.555.478 96,8%	107	110
УКУПНО	17	17.161.725 100%	15	18.382.034 100%	15	20.209.851 100%	107	110

У 2017. години код 14 банака забијежен је раст активе, са стопом у распону од 4% до 26%, а код осам банака остварен је раст већи од 10%. Показатељ концентрација у три најзначајнија

⁵ Хартије од вриједности за трговање, расположиве за продају и х. в. које се држе до доспијећа.

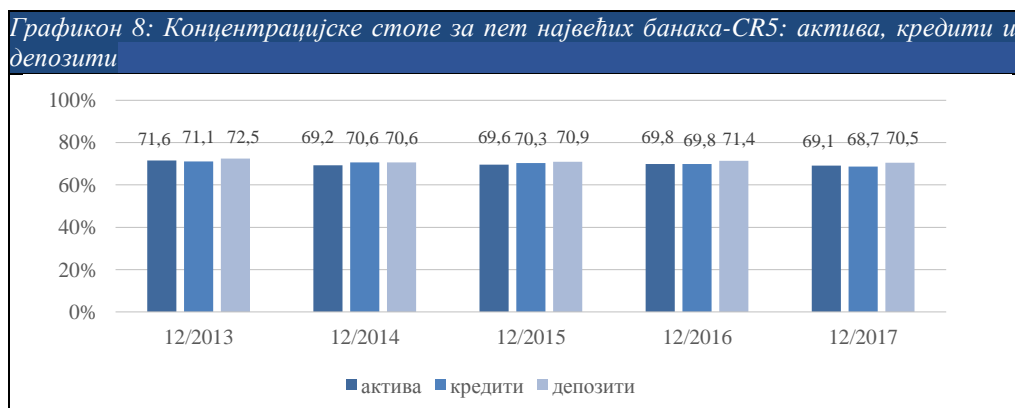
сегмента банкарског пословања: у активи, кредитима и депозитима је вриједност Херфиндахлова индекса⁶.

У 2017. години Херфиндахлов индекс концентрације у све три релевантне категорије (активи, кредитима и депозитима) је смањен, тако да је на дан 31.12.2017. године за активу износио 1.391 (-25), кредите 1.330 (-2) и депозите 1.452 (-30) јединица, што показује умјерену концентрацију⁷.

Други показатељ концентрације у банкарском систему је омјер тржишне концентрације, односно концентрацијска стопа⁸ (у даљем тексту: ЦР), која показује укупно учешће највећих институција у систему у одабраним релевантним категоријама: у активи, кредитима и депозитима. ЦР5 је у 2017. години, као и Херфиндахлов индекс концентрације, смањен, те је на дан 31.12.2017. године износио за тржишно учешће 69,1%, кредите 68,7% и депозите 70,5% (2016. године актива и кредити 69,8% и депозити 71,4%), док двије највеће банке у систему држе око 45% тржишта (актива 46,5%, кредити 43,9% и депозити 48,1%).

Већ дужи период вриједност ЦР5 има незнатне, односно благе промјене у све три категорије, али и даље је евидентна доминација пет банака у систему које држе око 70% тржишта, кредита и депозита. Треба истаћи да се на двије највеће банке односи између 44% и 48% учешћа у наведеним сегментима (актива 46,6%, кредити 43,9% и депозити 48,1%).

⁶ Назива се још и Hirschmann-Herfindahlov индекс или ХХИ, а израчунава се по формули $HI = \sum_{j=1}^n (S)_j^2$, а

представља збир квадрата процентних учешћа конкретне величине (нпр. активе, депозита, кредита) свих тржишних учесника у систему. Треба напоменути да индекс не расте линеарно, те да вриједност од нпр. 3000 не значи да је концентрација у систему 30%. У хипотетичном случају постојања само једне банке у систему, ХХИ би био максималних 10000

⁷ Ако је вриједност ХХИ мања од 1000, сматра се да на тржишту није присутна концентрација, за вриједност индекса између 1000 и 1800 јединица на тржишту је присутна умјерена концентрација, ако је вриједност ХХИ изнад 1800, то је показатељ постојања високе концентрације.

⁸ Engl.: concentration ratio (CR), означава се према броју институција које се укључују у израчун.

Банкарски сектор може се анализирати и по критеријуму припадности групама, формираних према величини активе⁹. Промјене у учешћу у односу на крај 2016. године су резултат мањих промјена активе код већине банака.

У систему се издвајају двије банке с учешћем од 46,5% (I група банака с активом преко двије милијарде КМ, једна има активу 4,15 милијарди КМ, а највећа банка у систему 5,25 милијарди КМ). Слиједи учешће од 32,8% групе коју чини пет банака (II група банака с активом између једне и двије милијарде КМ), које је повећано за 10,3 процентна поена због преласка двије банке из III групе. Због наведеног, смањено је учешће III групе (три банке с активом између 500 милиона КМ и једне милијарде КМ) са 21,9% на 12,2%. Учешће IV групе (четири банке с активом између 100 и 500 милиона КМ) од 8,0% је незнатно промијењено (+0,1 процентни поен). Једна банка у посљедњој V групи (с активом мањом до 100 милиона КМ) има учешће од 0,5%.

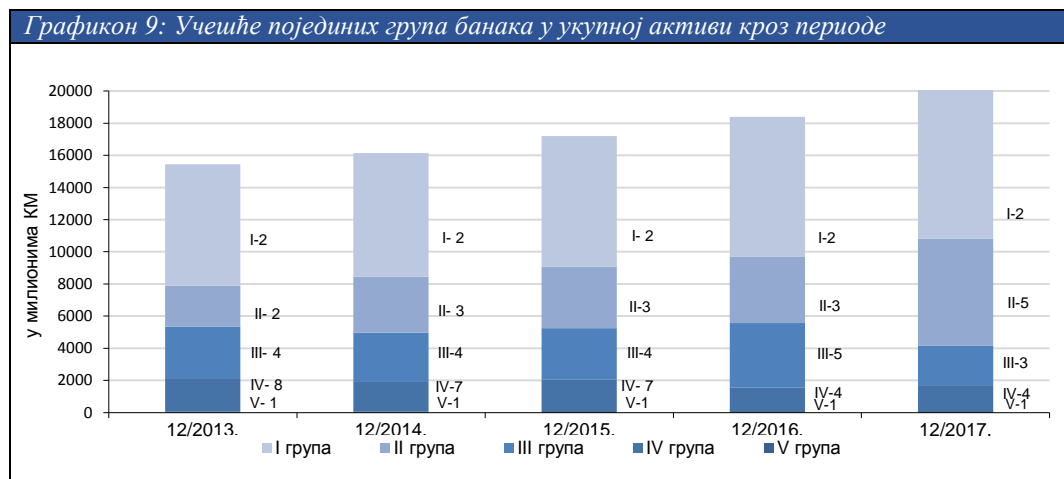
У сљедећој табели даје се преглед износа и учешћа појединих група банака у укупној активи кроз периоде.

- 000 КМ -

Табела 11: Учешће појединих група банака у укупној активи кроз периоде

ИЗНОС АКТИВЕ	31.12.2015.			31.12.2016.			31.12.2017.		
	Износ	Учешће %	Број банака	Износ	Учешће %	Број банака	Износ	Учешће %	Број банака
I Преко 2.000	8.120.953	47,3	2	8.681.651	47,2	2	9.404.805	46,5	2
II 1000 до 2000	3.821.569	22,3	3	4.142.732	22,5	3	6.626.507	32,8	5
III 500 до 1000	3.171.936	18,5	4	4.015.627	21,9	5	2.465.564	12,2	3
IV 100 до 500	1.963.450	11,4	7	1.449.350	7,9	4	1.613.136	8,0	4
V Испод 100	83.817	0,5	1	92.674	0,5	1	99.839	0,5	1
УКУПНО	17.161.725	100,0	17	18.382.034	100,0	15	20.209.851	100,0	15

У графикону број 9 приказано је учешће појединих група банака у укупној активи.

У 2017. години укупна актива повећана је за 9,9% или 1,8 милијарди КМ и на дан 31.12.2017. године износила је 20,2 милијарде КМ. Депозити су остварили раст од 11,6% или 1,6 милијарди КМ, односно износили су 15,8 милијарди КМ, док је укупни капитал, након раста од 5,8% или 157 милиона КМ, износио 2,9 милијарди КМ.

Кредитне обавезе износиле су 836 милиона КМ, док су новчана средства, након умјереног раста од 11,3% или 590 милиона КМ, износила 5,8 милијарди КМ.

⁹Банке су подијелене у пет група у зависности од величине активе.

У претходним годинама неке банке су због ниског раста кредитних пласмана вишак ликвидности краткорочно пласирале у банке у БиХ и иностранству, у циљу остварења додатног каматног прихода. У 2017. години пласмани другим банкама повећани су (крајем 2017. године) за високих 263% или 254 милиона КМ (скоро све се односи на једну банку) и на дан 31.12.2017. године износили су 351 милион КМ.

Позитиван тренд раста настављен је и у сегменту кредитирања, остварена је умјерена стопа раста од 7,4% или 909 милиона КМ и на дан 31.12.2017. године кредити су износили 13,2 милијарде КМ (од тога се на финансијски лизинг односи 111 милиона КМ).

Након двије године раста улагања у хартије од вриједности (у 2015. години 31% и 2016. години 16,8%) у 2017. години портфолио хартија од вриједности је током квартала биљежио веће промјене. Раст из прве половине 2017. године (9% или 108 милиона КМ), заустављен је у трећем и четвртм кварталу, када је забиљежено нешто веће смањење улагања у хартије од вриједности Федерације БиХ и у ино корпоративне обвезнице, док је, с друге стране, повећан ниво улагања у државне хартије од вриједности других земаља. Портфолио хартија од вриједности на крају 2017. године, као и 2016. године, износио је 1,2 милијарде КМ, што је учешће у активи од 6,1%.

- 000 КМ -

Табела 12: Улагања у хартије од вриједности према врсти инструмента

УЛАГАЊА У ВП	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Власничке хартије од вриједности	2.388	0,2	1.637	0,1	1.773	0,1	69	108
Дужничке хартије од вриједности:	1.047.818	99,8	1.224.526	99,9	1.226.659	99,9	117	100
- ХВ свих нивоа власти у БиХ	662.544	63,1	824.300	67,2	751.163	61,2	124	91
- Државне ХВ (друге земље)	247.302	23,6	278.386	22,7	400.855	32,6	113	144
- Корпоративне обвезнице ¹⁰	137.972	13,1	121.840	10,0	74.641	6,1	89	61
У К У П Н О	1.050.206	100,0	1.226.163	100,0	1.228.432	100,0	117	100

Највећи дио од 80,2% укупних улагања у хартије од вриједности банке су класификовале у портфолио финансијских инструмента расположив за продају, који је забиљежио раст од 2% или 16 милиона КМ и износио је 985 милиона КМ, док су хартије од вриједности које се држе до доспијећа смањене за 10% или 14 милиона КМ, односно на 136 милиона КМ.

- 000 КМ -

Табела 13: Улагања у хартије од вриједности – категоризација према МРС 39

УЛАГАЊА У ВП	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Финансијска имовина по фер вриједности кроз добит и губитак	109.613	10,4	106.941	8,7	107.483	8,7	98	101
Финансијска имовина расположива за продају	773.216	73,7	968.647	79,0	984.771	80,2	125	102
Улагања која се држе до доспијећа	167.377	15,9	150.575	12,3	136.178	11,1	90	90
У К У П Н О	1.050.206	100,0	1.226.163	100,0	1.228.432	100,0	117	100

У оквиру улагања у дужничке хартије од вриједности најзначајнија ставка су хартије од вриједности ентитетских влада и то хартије од вриједности које је емитовала Федерација БиХ¹¹ укупне вриједности 588 милиона КМ, те хартије од вриједности емитента Република Српска у износу од 157 милиона КМ.

¹⁰ Највећи дио, од готово 97%, односи се на обвезнице банака из ЕУ.

¹¹ Све врсте хартија од вриједности емитента Федерација БиХ.

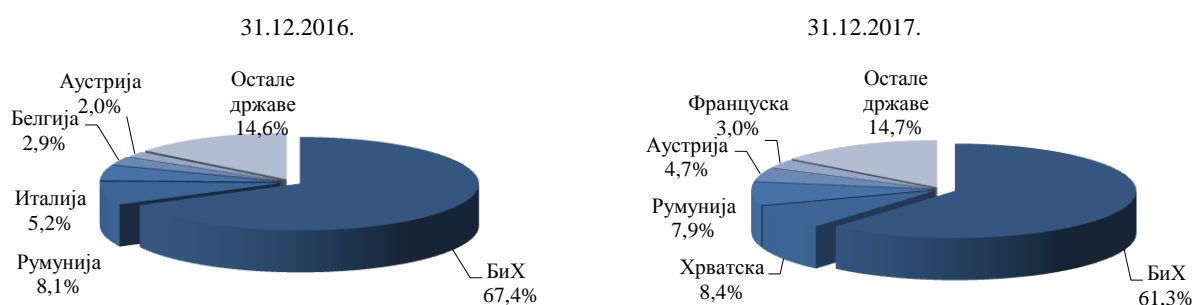
Табела 14: Хартије од вриједности ентитетских влада БиХ

УЛАГАЊА У ВП	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Дужничке хартије од вриједности емитента Федерација БиХ:	545.723	82,4	676.832	82,1	587.687	78,9	124	87
- Трезорски записи	99.775	15,1	118.031	14,3	99.949	13,4	118	85
- Обвезнице	445.948	67,3	558.801	67,8	487.738	65,5	125	87
Дужничке хартије од вриједности емитента Република Српска:	116.821	17,6	147.124	17,9	157.353	21,1	126	107
- Трезорски записи	38.016	5,7	56.758	6,9	65.848	8,8	149	116
- Обвезнице	78.805	11,9	90.366	11,0	91.505	12,3	115	101
У К У П Н О	662.544	100,0	823.956	100,0	745.040	100,0	124	90

Већи дио трезорских записа и обвезница ентитетских влада, књиговодствене вриједности 690 милиона КМ класификован је у портфолио за трговање и портфолио расположив за продају, а остатак у износу од 55 милиона КМ у портфолио који се држи до доспијећа.

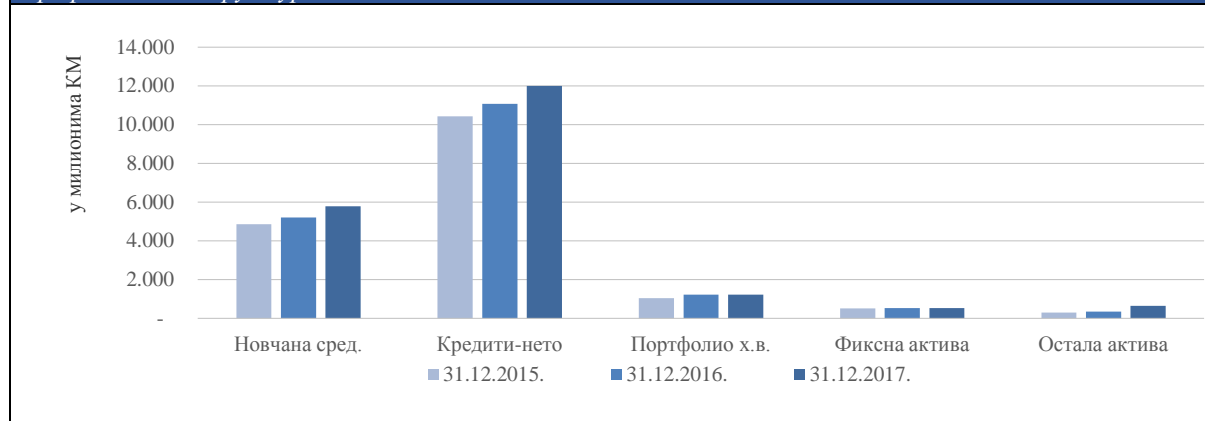
Ако се укупна улагања у хартије од вриједности (1,23 милијарде КМ) анализирају према изложености по земљама, највеће учешће од 61,3% је према емитентима из БиХ, затим сlijеде Хрватска с учешћем од 8,4%, Румунија 7,9%, Аустрија 4,7%, Француска 3,0% итд.

Графикон 10: Структура улагања у хартије од вриједности према критеријуму државе емитента

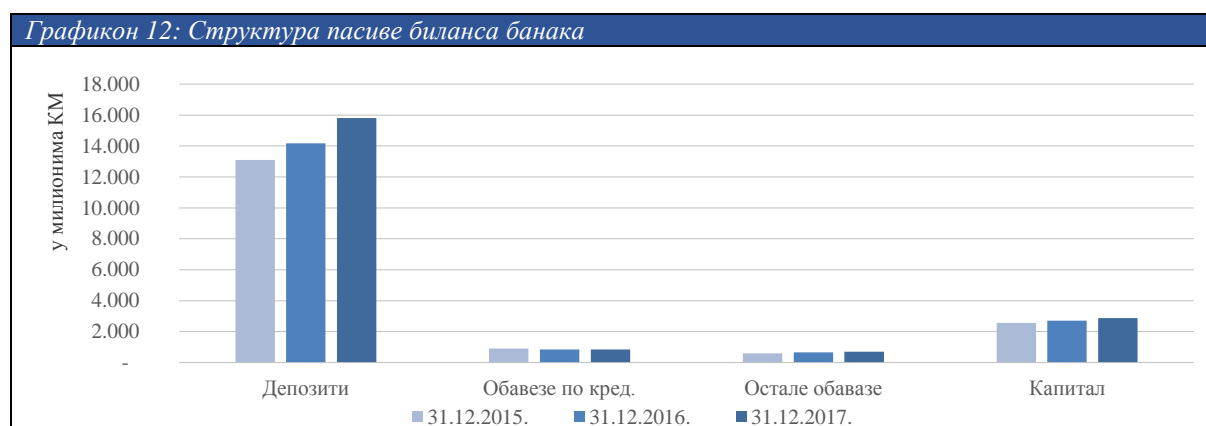

У сљедећем графикону дата је структура најзначајнијих позиција билансне активе банака.

Графикон 11: Структура активе биланса банака

У сљедећем графикаону дата је структура најзначајнијих позиција билансне пасиве банака.

У структури пасиве биланса банака депозити, с износом од 15,8 милијарди КМ и учешћем од 78,3%, и даље су доминантан извор финансирања банака у Федерацији БиХ. Пад кредитних обавеза настављен је и у 2017. години, са стопом од 1,5% или 12 милиона КМ, на крају 2017. године износило је 836 милиона КМ, што је учешће од 4,1%. Настављен је раст капитала и на дан 31.12.2017. године износио је 2,9 милијарди КМ, са учешћем од 14,2% (-0,5 процентних поена).

Учешће кредита, као највеће и најзначајније ставке активе, смањено је са 66,8% на 65,2%, док је учешће новчаних средстава повећано на 28,7% (+0,4 процентна поена).

- у 000 КМ -

Табела 15: Новчана средства банака

НОВЧАНА СРЕДСТВА	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Готов новац	581.152	12,0	754.059	14,5	800.215	13,8	130	106
РР код ЦБ БиХ	3.181.721	65,5	3.295.391	63,3	3.823.980	66,0	104	116
Рачуни код депоз.инст.у БиХ	2.100	0,0	9.101	0,2	41.411	0,7	433	455
Рачуни код депоз.инст.у иностр.	1.092.273	22,5	1.145.886	22,0	1.127.877	19,5	105	98
Новч. сред. у процесу наплате	237	0,0	127	0,0	1.181	0,0	54	930
УКУПНО	4.857.483	100,0	5.204.564	100,0	5.794.664	100,0	107	111

Новчана средства банака на рачуну резерви код ЦБ БиХ у 2017. години повећана су за 16% или 529 милиона КМ и на дан 31.12.2017. године износила су 3,8 милијарди КМ или 66% укупних новчаних средстава (на крају 2016. године 63,3%).

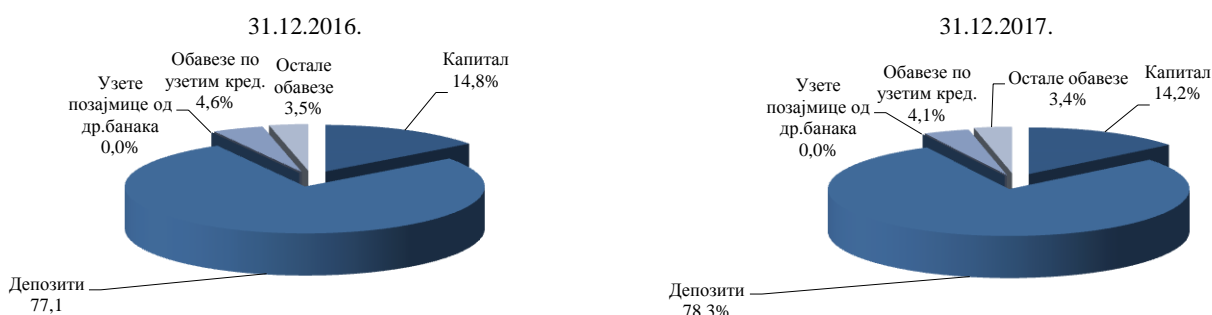
Средства банака на рачунима код депозитних институција у иностранству смањена су за 2% или 18 милиона КМ, износила су 1,1 милијарду КМ или 19,5% укупних новчаних средстава (на крају 2016. године 22,0%). Банке су у трезору и благајнама на дан 31.12.2017. године, након раста од 6% или 46 милиона КМ, имале готовог новца у износу од 800 милиона КМ, што је 13,8% укупних новчаних средстава.

Наведена кретања имала су утицај на промјену валутне структуре новчаних средстава: учешће домаће валуте у посматраном периоду повећано је са 74,5% на 76,6%, а за исту промјену је смањено учешће средстава у иностранству.

3.2. Обавезе

Структура пасиве (обавезе и капитал) у билансу стања банака на дан 31.12.2017. године даје се у сљедећем графикаону:

Графикон 13: Структура пасиве банака

На крају 2017. године учешће депозита, као најзначајнијег извора финансирања банака, повећано је на 78,3% (+1,2 процентна поена), док је учешће кредитних обавеза, другог по висини извора, износило 4,1% (-0,5 процентних поена).

Депозити су, након умјереног раста у 2017. години од 11,6% или 1,6 милијарди КМ, на дан 31.12.2017. године износили 15,8 милијарди КМ, те су и даље највећи извор финансирања банака у Федерацији БиХ.

Други по висини извор су кредитна средства, али са значајно мањим износом од 836 и учешћем од 4,1%, које су банке добиле највећим дијелом задуживањем код страних финансијских институција. У посљедњих неколико година, дошло је до промјене у стратешком планирању финансијског потенцијала банака, односно структуре извора и преоријентације на домаће депозитне изворе. То се посебно примијети код банака чланица страних банкарских групација, уз истовремено раздуживање према инокредиторима кроз отплату доспјелих обавеза, што је резултирало смањењем истих за око 60% (на крају 2008. године износили су 2,18 милијарди КМ). У 2017. години пад је износио незнатних 1,5% или 12 милиона КМ. Ако се кредитним обавезама додају и субординисани кредити у износу од 121 милион КМ, које су банке повукле у циљу јачања капиталног основа и адекватности капитала, укупна кредитна средства у изворима имају учешће од 4,7%.

Банке су на дан 31.12.2017. године имале највеће обавезе према сљедећим кредиторима (шест од укупно 16), на које се односи 90% укупних кредитних обавеза: TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Турска), European Investment Bank (EIB), Procredit Holding AG и Procredit Bank AG Frankfurt, European European fund for Southeast Europe (EFSE), Bank for Reconstruction and Development (EBRD) и UniCredit Bank Austria AG.

Према достављеним подацима банака, од укупног износа депозита на крају посматраног периода само се 6% односи на депозите прикупљене у организационим дијеловима банака из Федерације БиХ у Републици Српској и Брчко Дистрикту.

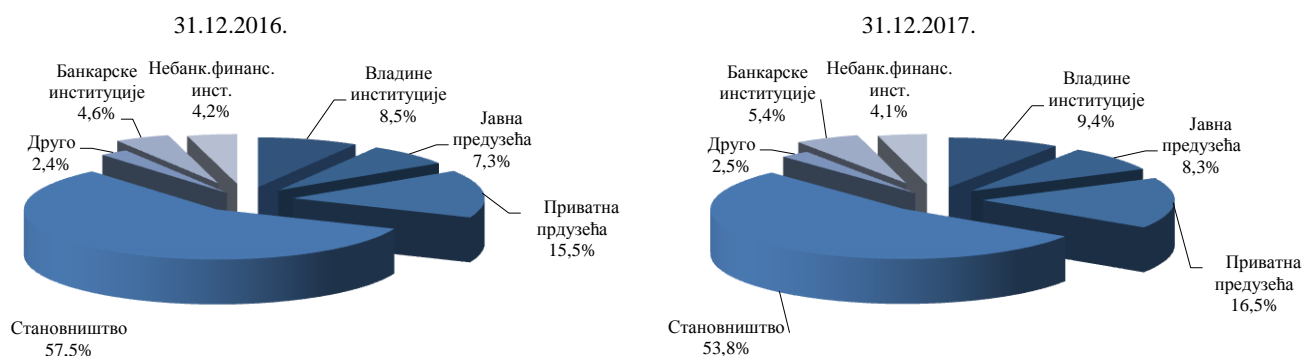
- у 000 КМ -

СЕКТОРИ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Владине институције	1.002.438	7,7	1.200.513	8,5	1.482.708	9,4	120	124
Јавна предузећа	927.692	7,1	1.036.461	7,3	1.310.610	8,3	112	126
Приватна предузећа и друш.	2.008.364	15,3	2.191.328	15,5	2.612.441	16,5	109	119
Банкарске институције	752.217	5,7	647.901	4,6	847.965	5,4	86	131
Небанкарске финанс.инстит.	583.387	4,5	603.757	4,2	655.360	4,1	103	109
Грађани	7.465.252	57,0	8.154.484	57,5	8.500.668	53,8	109	104
Остало	359.633	2,7	341.830	2,4	404.971	2,5	95	118
УКУПНО	13.098.983	100,0	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	108	112

¹²Подаци из попутног обрасца БС-Д који банке достављају квартално уз биланс стања по шеми ФБА.

На сљедећем графикону дат је приказ секторске структуре депозита.

Графикон 14: Секторска структура депозита

Умјерени раст депозита од 11,6% или 1,6 милијарди КМ у 2017. години, резултирао је мањим промјенама у секторској структури, с напоменом да су депозити свих сектора остварили раст.

У секторској структури најзначајнији је сектор становништва, а његов континуирани раст настављен је и у 2017. години, са нижом стопом од 4% или 346 милиона КМ у односу на претходне три године када су остварене стопе између 8% и 9%.

Депозити становништва на крају 2017. године износили су 8,5 милијарди КМ, док је учешће смањено са 57,5% на 53,8%, тако да су депозити овог сектора и даље највећи извор финансирања банака. Аналитички подаци по банкама показују да је учешће у распону од 14% до 74%, код 14 од 15 банака учешће депозита овог сектора је највеће, а у шест банака је веће од 50%.

Други секторски извор по висини и учешћу, али знатно мањи од сектора становништва, су депозити приватних предузећа, са значајним растом од 19% или 421 милион КМ, на дан 31.12.2017. године износили су 2,6 милијарди КМ, што је учешће од 16,5%.

Депозити два сљедећа сектора су забиљежили висок раст: владиних институција 24% или 283 милиона КМ и с износом од 1,5 милијарди КМ имају треће по висини учешће од 9,4% (+0,9 процентних поена), те јавних предузећа 26% или 274 милиона КМ, који, с износом од 1,3 милијарде КМ, имају учешће од 8,3%.

Дугогодишњи пад депозита банкарских институција, који се највећим дијелом односе на депозите матичних групација, под утицајем стратешке промјене пословних планова у сегменту извора финансирања на нивоу групација, као и смањеног обима кредитирања и вишка ликвидности, заустављен је у IV кварталу 2017. године, када је неколико банака добило значајне депозите из групације, што је резултирало кумулативним растом депозита овог сектора у 2017. години од 31% или 200 милиона КМ. На крају 2017. године износили су 848 милиона КМ, што је учешће од 5,4%.

Рочност депозита наведеног сектора значајно се промијенила у корист краткорочних депозита, који су у функцији одржавања рочне усклађености у оквиру прописаних ограничења и/или побољшања одређених показатеља (структурних билансних, раста одређених категорија, на примјер активе, депозита, затим показатеља ликвидности и слично).

На претходно наведено упућује и податак да 337 милиона КМ или 54% орочених депозита из групације доспијева у првом кварталу 2018. године, односно до краја 2018. године 480 милиона КМ или 77%. С обзиром да је тренд смањења присутан и код кредитних обавеза, већ дужи период један број банака има проблем одржавања рочне усклађености, што је узроковано

неповољном рочношћу домаћих депозитних средстава, због чега морају континуирано радити на осигурању квалитетнијих извора по рочности, како би се интензивирао раст кредитних пласмана.

Треба истаћи да се 79% или 672 милиона КМ депозита банкарских институција односи на депозите банака из групације (углавном дионичара). Финансијска подршка групације присутна је у девет банака у Федерацији БиХ, с напоменом да је ипак концентрисана у четири велике банке (75%).

Ако се овим средствима додају и кредитне обавезе и субординисани дугови, финансијска подршка из групације је већа (код 11 банака), на крају 2017. године износи 1,1 милијарду КМ или 5,4% укупне пасиве банкарског сектора, што је више него на крају 2016. године (857 милиона КМ или 4,7% пасиве).

У укупним депозитима средства из групације имају учешће од 4,3% (на крају 2016. године 3,6%), а у укупним кредитним обавезама 36% су кредитне обавезе према групацији (учешће је веће за 6,6 процентних поена). У 2017. години ова средства су повећана за 26,4% или 226 милиона КМ (депозити су повећани за 32,5% или 165 милиона КМ, кредитне обавезе за 20,8% или 52 милиона КМ, односно износиле су 301 милион КМ, док су субординисани кредити, након раста од 8,9% или 10 милиона КМ, износили 110 милиона КМ). Остали сектори, с ниским учешћем у укупним депозитима, имали су имали благи раст, номинално и релативно.

Валутна структура депозита на дан 31.12.2017. године благо је промијењена. Депозити у КМ повећани су за 13,6% или 1,1 милијарду КМ, док су у страним валутама остварили раст од 8,9% или 551 милион КМ.

Наведено је резултирало повећањем учешћа депозита у домаћој валути на 57,5% (+1,1 процентни поен) и износили су 9,1 милијарду КМ, а за исту релативну промјену смањено је учешће депозита у иностраној валути (са доминантним учешћем ЕУРО), који су износили 6,7 милијарди КМ.

Структура депозита према поријеклу депонената на крају 2017. године такође је незнатно промијењена: средства резидената у износу од 14,7 милијарди КМ имала су учешће 92,9% (-0,3 процентна поена), а депозити нерезидената износили су 1,1 милијарду КМ, што је 7,1% укупних депозита.

Депозити резидената имали су раст од 11,2% или 1,5 милијарди КМ, а депозити нерезидената остварили су раст од 16,6% или 160 милиона КМ. До 2017. године био је присутан континуирани пад депозита нерезидената, што је био резултат повлачења, односно поврата депозита „мајке“ или чланица групације, на које се већим дијелом и односе средства нерезидената, а због већ наведених разлога у 2017. години је заустављен тренд пада, односно остварен је умјерен раст.

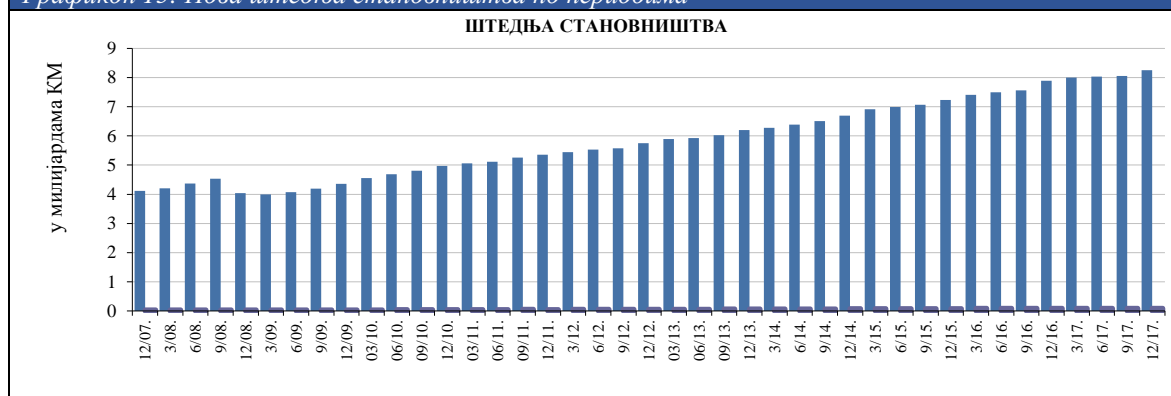
Дугогодишњи тренд раста штедних депозита, као најзначајнијег сегмента депозитног и финансијског потенцијала банака, настављен је и у 2017. години, са стопом од 4,5% или 357 милион КМ и на дан 31.12.2017. године износили су 8,25 милијарди КМ.

- у 000 КМ -

Табела 17: Нова штедња становништва по периодима

БАНКЕ	ИЗНОС			ИНДЕКС	
	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Државне	78.771	86.481	83.530	110	97
Приватне	7.156.178	7.806.725	8.166.750	109	105
УКУПНО	7.234.949	7.893.206	8.250.280	109	105

Графикон 15: Нова штедња становништва по периодима

У двије највеће банке налази се 55% штедње, док пет банака има појединачно учешће мање од 2%, што износи 6% укупне штедње у систему.

Од укупног износа штедње 44% се односи на штедне депозите у домаћој валути, а 56% у инострану.

- у 000 КМ -

Табела 18: Рочна структура штедних депозита становништва по периодима

БАНКЕ	ИЗНОС				ИНДЕКС			
	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.			
1	2		3		4	5	6	
Краткорочни штедни	3.537.982	48,9%	4.071.231	51,6%	4.460.734	54,1%	113	110
Дугорочни штедни депозити	3.696.967	51,1%	3.821.975	48,4%	3.789.546	45,9%	104	99
УКУПНО	7.234.949	100,0%	7.893.206	100,0%	8.250.280	100,0%	108	105

Рочна структура штедних депозита у односу на крај 2016. године благо је промијењена растом краткорочних депозита за 10% или 390 милиона КМ, док су дугорочни смањени за 1% или 32 милиона КМ, што је резултирало растом учешћа краткорочних депозита са 51,6% на 54,1%.

Дугогодишњи континуирани раст и позитивни трендови у сегменту штедње у банкама у Федерацији БиХ, резултат су, с једне стране, јачања сигурности и стабилности укупног банкарског система за што је од кључног значаја постојање функционалне, ефективне и ефикасне банкарске супервизије коју проводи ФБА, а с друге стране, постојање система осигурања депозита, чији је основни циљ повећање стабилности банкарског, односно финансијског сектора и заштита штедиша.

На дан 31.12.2017. године свих 15 банака из Федерације БиХ је укључено у програм осигурања депозита, односно имају лиценцу АОД.

3.3. Капитал и адекватност капитала

Регулаторни капитал банака у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године износио је 2,5 милијарди КМ. У наредној табели даје се структура регулаторног капитала.

Табела 19: Регулаторни капитал						
О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	ИНДЕКС		
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	
1.а.Основни капитал прије умањења	2.010.634					
1.1. Дионички капитал-обичне и трајне некум.дион.	1.164.402					
1.2. Износ емисионих ажиа	132.667	2.167.814	2.321.458	108	107	
1.3.Резерве и задржана добит	713.565	1.215.668	1.225.580	104	101	
1.б.Одбитне ставке	183.755	138.786	137.290	105	99	
1.1. Непокривени губици из ранијих година	28.371	813.360	958.588	114	118	
1.2. Губитак из текуће године	102.108	112.297	108.151	61	96	
1.3. Трезорске дионице	102	16.690	47.879	59	287	
1.4.. Износ нематеријалне имовине	49.837	42.314	7.288	41	17	
1.5. Одложена пореска средства	1.641	3.034	81	2975	3	
1.6.Негативне ревалоризационе резерве	1.696	47.315	49.963	95	106	
1. Основни капитал (1а-1б)	1.826.879	85% 1.881 1.063	1.881 1.446	115 63	79 136	
2. Допунски капитал	330.784	15% 2.055.517	88% 2.213.307	88% 113	108	
2.1. Дион.капитал-трајне приор.кумул.дион.	3.090					
2.2. Опште резерве за кредитне губитке	208.619	284.917	12% 306.237	12% 86	107	
2.3. Позитивне ревалоризационе резерве	9.735	209	209	7	100	
2.4. Износ ревидиране текуће добити	0	170.420	186.830	82	110	
2.5. Износ субординисаних дугова	107.918	9.741	13.037	100	134	
2.5. Хибридне ставке и остали инструменти	1.422	0	0	-	-	
3. Капитал (1 + 2)	2.157.663	100% 103.122 1.425	104.733 1.428	96 100	102 100	
4. Одбитне ставке од капитала	206.321	2.340.434	100% 2.519.544	100% 108	108	
4.1. Улози банке у кап.др.правних лица који прелази 5% осн. кап.	1.007	200.035	198.380	97	99	
4.2. Износ недостајућих резерви за кредитне губ.по регулат.захтјеву	755	0	0	0	-	
4.3. Остале одбитне ставке	1.951.342	200.035	198.380	98	99	
5. Нето капитал (3- 4)		2.140.399	2.321.164	110	108	

У 2017. години укупни капитал банкарског система повећан је за 8% или 180 милиона КМ у односу на крај 2016. године, без промјене у структури (основни 88% и допунски капитал 12%). Основни и допунски капитал су забиљежили приближну стопу раста (8% и 7%), што је у апсолутном износу 158 милиона КМ и 21 милион КМ.

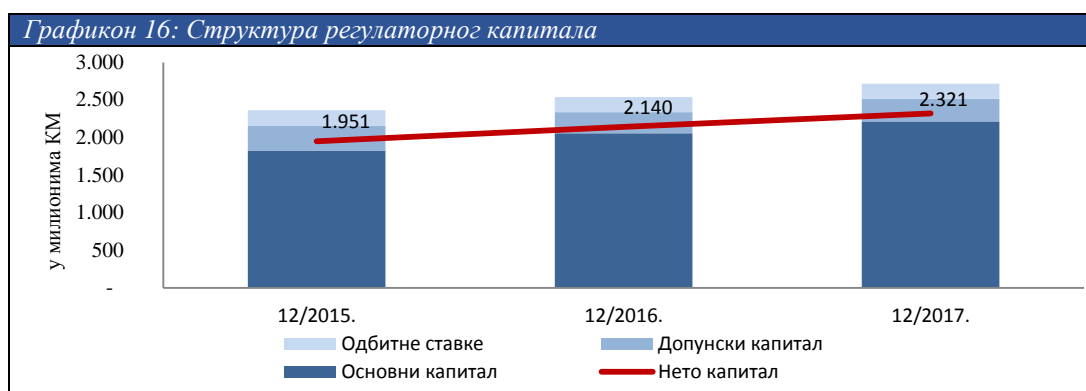
Раст основног капитала је највећим дијелом по основу укључивања остварене добити за 2016. годину, повећања резерви једне банке од 50 милиона КМ из задржане добити (која није била ставка регулаторног капитала) и докапитализације двије банке у износу од 10 милиона КМ.

Након провођења законске процедуре доношења и усвајања одлука од стране скупштине банака, остварена добит (13 банака) у износу од 212 милиона КМ, распоређена је на следећи начин: 49% или 104 милиона КМ у основни капитал (задржану добит и резерве), три банке су донијеле одлуку о исплати дивиденде (укупно 99 милиона КМ), једна банка је дио остварене добити од 45 милиона КМ распоредила у задржану добит, али иста није ставка основног капитала, док је једна банка цјелокупну добит у износу од два милиона КМ распоредила на покриће раније оствареног губитка.

Одбитне ставке (које умањују основни капитал) су смањене за 4% или четири милиона КМ, највише као резултат смањења непокривених губитака у износу од 11 милиона КМ, текући губитак износи седам милиона КМ, а остале ставке су незнатно промијењене. Допунски капитал је повећан за 7% или 21 милион КМ, највећим дијелом због повећања општих резерви за кредитне губитке (ОРКГ).

Недостајуће резерве за кредитне губитке по регулаторном захтјеву, као одбитна ставка од капитала на дан 31.12.2017. године износиле су 198 милиона КМ, што је скоро исти ниво као на крају 2016. године.

У наредном графикаону је дата структура регулаторног капитала.

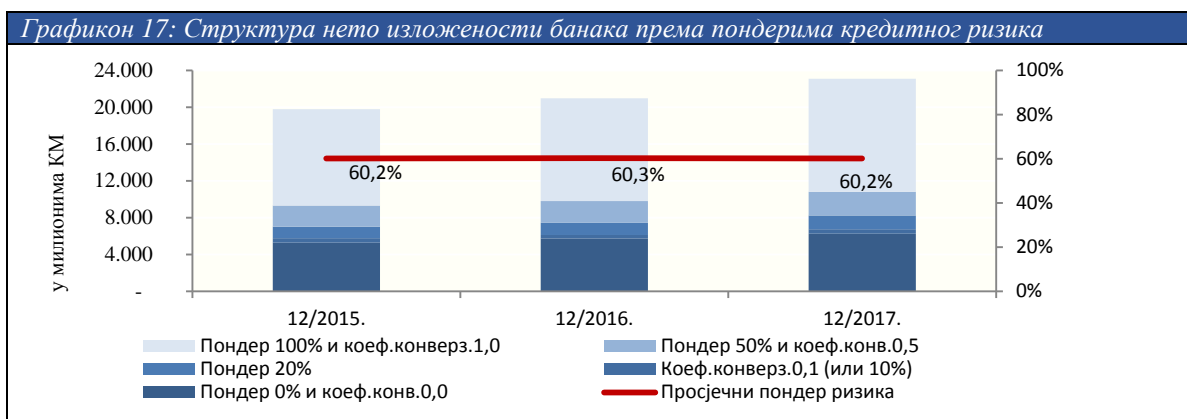
Нето капитал је, као резултат наведених промјена, повећан за 8% или 181 милион КМ и на дан 31.12.2017. године износио је 2,3 милијарде КМ. Адекватност капитализираности појединачних банака, односно укупног система, зависи, с једне стране, од нивоа нето капитала, а с друге, од укупног ризика активе (ризик активе биланса и ванбиланса и пондерисаног оперативног ризика).

У наредној табели даје се структура нето изложености банака према пондерима кредитног ризика, односно коефицијента конверзије за ванбилансне ставке.

-у 000 КМ-

Табела 20: Структура нето изложености банака према пондерима кредитног ризика

О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	ИНДЕКС	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
УКУПНА ИЗЛОЖЕНОСТ (1+2):	19.799.548	20.994.773	23.095.817	106	110
1 Актива биланса стања	16.635.188	17.863.737	19.692.604	107	110
2. Ванбилансне позиције	3.164.360	3.131.036	3.403.213	99	109
РАСПОРЕД ПО ПОНДЕРИМА РИЗИКА И КОЕФИЦИЈЕНТИМА КОНВЕРЗИЈЕ					
Пондер 0%	5.255.223	5.695.758	6.203.689	108	109
Пондер 20%	1.279.029	1.309.962	1.515.686	102	116
Пондер 50%	52.241	75.541	93.891	145	124
Пондер 100%	10.048.695	10.782.476	11.879.338	107	110
Коеф. конверзије 0,0	51.199	43.699	57.604	85	132
Коеф. конверзије 0,1	456.896	396.664	481.880	87	121
Коеф. конверзије 0,5	2.227.852	2.291.106	2.473.318	103	108
Коеф. конверзије 1,0	428.413	399.567	390.411	93	98
РИЗИК АКТИВЕ БИЛАНСА И ВАНБИЛАНСА	11.918.650	12.667.026	13.904.675	106	110
Просјечни пондер ризика	60,2%	60,3%	60,2%	100	100

Укупна нето изложеност банака (прије примјене пондера) у 2017. години повећана је за 10%. Ризик активе биланса и ванбиланса (након примјене пондера) на дан 31.12.2017. године износио је 13,9 милијарди КМ, са стопом раста од 10%, на шта је највише утицао раст ставки које се пондеришу са 100% (највећим дијелом односи се на раст кредитног портфолија). Као резултат наведеног, просјечни пондер ризика је незнатно смањен, са 60,3% на 60,2%.

Исти смјер кретања имао је пондерисани оперативни ризик (ПОР), који је повећан (4%) и на дан 31.12.2017. године износио је једну милијарду КМ. Све то је резултирало повећањем износа укупног ризика активе за 9% или једну милијарду КМ, односно на ниво од 15 милијарди КМ. На дан 31.12.2017. године учешће ризика активе биланса и ванбиланса (изложеност кредитном ризику) износило је 93%, а по основу оперативног ризика 7%.

Један од најважнијих показатеља снаге и адекватности капитала¹³ банака јесте коефицијент адекватности капитала, израчунат као однос нето капитала и укупног ризика активе. Овај коефицијент је на нивоу банкарског сектора на дан 31.12.2017. године износио 15,5%, што је за 0,2 процентна поена ниже него на крају 2016. године. У прилогу 6 даје се Извјештај о стању и адекватности капитала банака у Федерацији БиХ.

Показатељ снаге и квалитета капитала је однос основног капитала (Tier I) и укупног ризика активе, који је на дан 31.12.2017. године на нивоу банкарског сектора износио 14,8%. Обавеза банака је да дио основног капитала који је изнад 9% износа укупног ризика активе, намијене за покриће ризика који се односе на превентивну заштиту од потенцијалних губитака у вријеме кризе, односно стресних ситуација, кроз заштитни слој за очување капитала, који је прописан у износу од 2,5% од износа укупног ризика активе. Прописана су и друга два заштитна слоја - противциклични заштитни слој и заштитни слој за системски ризик, које би ФБА у случају потребе утврдила посебном одлуком.

Банке су дужне да осигурају и одржавају стопу финансијске полуге као додатну сигурносну и једноставну капиталну заштиту, најмање у износу од 6%. Стопа финансијске полуге на нивоу банкарског сектора на дан 31.12.2017. године износила је 9,6% (на крају 2016. године 9,7%).

Посљедњих неколико година адекватност капитала банкарског сектора одржана је континуирано изнад 15% што је задовољавајућа капитализираност на нивоу система. Банке су задржале највећи дио остварене добити у претходним годинама у капиталу, такође неколико банака је додатним капиталним ињекцијама побољшало ниво капитализираности.

Проблеми везани за неквалитетне пласмане и дио који није покривен резервама за кредитне губитке (нето неквалитетна актива) може у наредном периоду утицати на слабљење капиталне основе код неких банака, иако је у посљедње три године присутан позитиван тренд смањења

¹³Законом прописана минимална стопа адекватности капитала износи 12%.

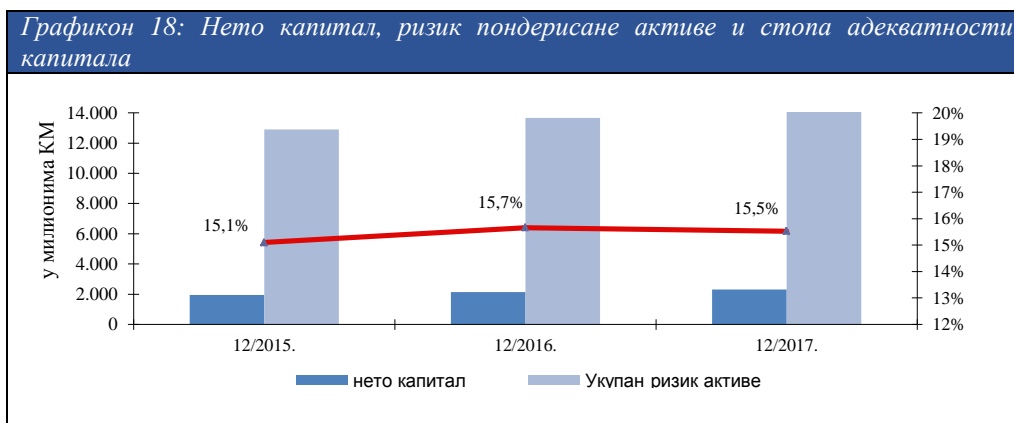
нето неквалитетне активе и побољшање коефицијента нето неквалитетна актива у односу на основни капитал. У 2017. години нето неквалитетна актива износила је 244 милиона КМ, а коефицијент 11%, што се може оцијенити умјереним нивоом.

-000 КМ-

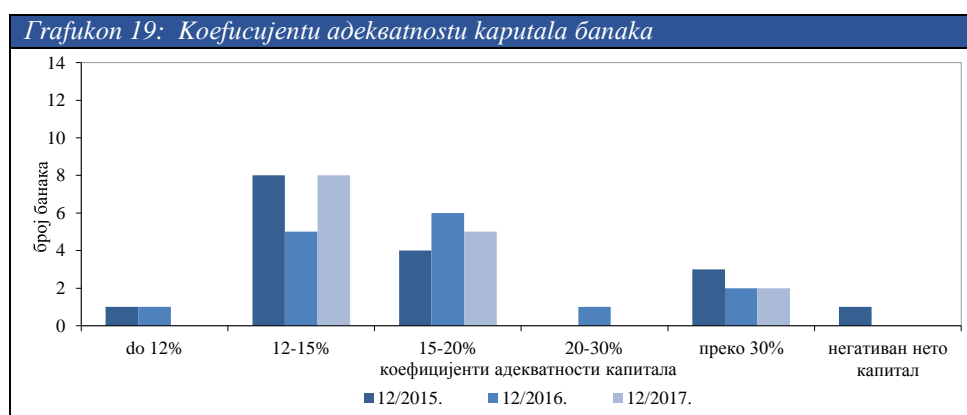
Табела 21: Нето капитал, укупни пондерисани ризици и стопа адекватности капитала

О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	ИНДЕКС	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. НЕТО КАПИТАЛ	1.951.342	2.140.399	2.321.164	110	108
2. РИЗИК АКТИВЕ БИЛАНСА И ВАНБИЛАНСА	11.918.650	12.667.026	13.904.675	106	110
3. ПОР (ПОНДЕРИСАНИ ОПЕРАТИВНИ РИЗИК)	976.734	1.001.018	1.042.691	102	104
4. УКУПАН РИЗИК АКТИВЕ (2+3)	12.895.384	13.668.044	14.947.366	106	109
5. СТОПА НЕТО КАПИТАЛА(АДЕКВАТНОСТИ КАПИТАЛА) (1/ 4)	15,1%	15,7%	15,5%	104	99

У сљедећем графикону даје се преглед нето капитала, ризик пондерисане активе и стопа адекватности капитала.

Стопа адекватности капитала банкарског система на дан 31.12.2017. године од 15,5% је и даље знатно виша од законског минимума (12%) и представља задовољавајућу капитализираност укупног система за постојећи ниво изложености ризицима и јак основ за очување његове сигурности и стабилности.

Свих 15 банака у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године имало је коефицијент адекватности капитала већи од законом прописаног минимума од 12%. Према аналитичким подацима седам банака је имало стопу адекватности капитала нижу него на крају 2016. године, док је код осам банака боља.

У наставку се даје преглед стопа адекватности капитала у односу на законски минимум од 12%:

- Двије банке имају стопу мању од 14% (12,8% и 13,2%),
- Једанаест банака има стопу између 14% и 18%,
- Двије банке имају адекватност 33,3% и 41,1%.

ФБА је, вршећи надзор пословања и финансијског стања банака у Федерацији БиХ, у складу са законским овлаштењима, а у циљу јачања сигурности и банака појединачно и система у цјелини, налагала банкама предузимање одговарајућих активности на јачању капиталне основе и осигурању капитала адекватног висини и профилу постојеће и потенцијалне изложености ризицима који су иманентни банкарском пословању, прије свега кредитном ризику, као доминантном ризику којем су банке изложене у пословању.

Као и до сада, приоритетан задатак већине банака у систему је одржавање јаког и адекватног капиталног основа, а у фокусу су велике банке у систему, као и банке чије је укупно пословање под појачаним надзором и у којима је нужно јачање капиталне основе, као основног предуслова за санацију ових банака и изласка из зоне несигурног и несолидног пословања.

Под посебним је надзором и капитал банака које имају негативне трендове у квалитету активе, што се одражава на капитал и представља реалну опасност за даље слабљење капиталне основе. Зато је сегмент капитала под континуираним појачаним супервизорским надзором, како не би дошло до угрожавања стабилности банака и ерозије капиталне основе на ниво који би угрозио не само пословање банака, него и утицао на стабилност укупног банкарског система.

3.4. Актива и квалитет активе

Одлуком о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака утврђени су критеријуми за процјену изложености банака кредитном ризику оцјеном квалитета њихове активе и адекватности резерви за кредитне и друге губитке према ризичности пласмана и средстава-ставки биланса и ванбилансних ставки.

Приликом процјене изложености банака кредитном ризику, банке су дужне обрачунавати резерве за кредитне губитке (РКГ) у складу са критеријумима из Одлуке о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака, уважавајући већ формиране исправке вриједности билансне активе и резервисања за губитке по ванбилансним ставкама које се евидентирају у књигама банака (обрачунате у складу са примјењивим међународним рачуноводственим стандардима), узимајући у обрачун и РКГ формиране из добити (на рачунима капитала).

-у 000 КМ-

О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	ИНДЕКС	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Ризична актива ¹⁴	14.850.813	15.678.467	17.224.329	106	110
2. Обрачунате регулаторне резерве за кредитне губитке	1.507.523	1.533.712	1.492.475	102	97
3. Исправка вриједности и резерве за ванбилансне ставке	1.269.548	1.294.471	1.262.277	102	97
4. Потребне регулаторне резерве из добити за процијењене	408.247	405.019	402.640	99	99
5. Формиране регулаторне резерве из добити за процијењене	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Недостајући износ регулат. резерви из добити за	204.558	200.035	198.771	98	99
7. Неризичне ставке	6.797.824	7.175.607	7.699.195	106	107
8. УКУПНА АКТИВА (1+7)	21.648.637	22.854.074	24.923.524	106	109

Укупна актива са ванбилансним ставкама (актива)¹⁵ банака у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године износила је 25 милијарди КМ и већа је за 9% или 2,1 милијарду КМ у односу

¹⁴ Искључен износ пласмана и потенцијалних обавеза од 217 милиона КМ осигураних новчаним депозитом.

на крај 2016. године. Ризична актива износи 17,2 милијарде КМ и већа је за 10% или 1,5 милијарди КМ. Неризичне ставке износе 7,7 милијарди КМ или 31% укупне активе с ванбилансом и веће су за 7% или 524 милиона КМ у односу на крај 2016. године.

Укупне обрачунате РКГ по регулаторном захтјеву су смањене (3% или 41 милион КМ) и износе 1,5 милијарди КМ, а формиране исправке вриједности билансне активе и резервирања за губитке су мање за 3% или 32 милиона КМ и износе 1,3 милијарде КМ.

Потребне регулаторне резерве¹⁶ износе 403 милиона КМ и мање су за 1% или два милиона КМ. Формиране регулаторне резерве из добити у износу од 316 милиона КМ су на истом нивоу као и на крају 2016. године. Недостајуће регулаторне резерве¹⁷ на дан 31.12.2017. године износе 199 милиона КМ, с падом од 1% или 1,3 милиона КМ у односу на крај 2016. године.

- у 000 КМ -

Табела 23: Укупна актива, бруто билансна актива, ризичне и неризичне ставке активе

О П И С	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Структ. %	Износ	Структ. %	Износ	Структ. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Кредити	10.186.613	84,1	10.850.532	84,2	11.910.826 ¹⁸	83,6	106	110
Камате	71.680	0,6	69.237	0,5	66.894	0,5	97	97
Доспјела потраживања	1.161.853	9,6	1.164.973	9,0	1.036.949	7,3	100	89
Потраживања по плаћ. гаранцијама	24.648	0,2	26.537	0,2	31.080	0,2	108	117
Остали пласмани	139.457	1,1	138.995	1,1	400.584	2,8	100	288
Остала актива	526.871	4,4	638.228	5,0	814.496	5,6	121	124
1.РИЗИЧНА БИЛАНСНА АКТИВА	12.111.122	100,0	12.888.502	100,0	14.260.829	100,0	106	111
2. НЕРИЗИЧНА БИЛАНСНА АКТИВА	6.289.910		6.745.740		7.172.606		107	106
3.БРУТО БИЛАНСНА АКТИВА (1+2)	18.401.032		19.634.242		21.433.435		107	109
4.РИЗИЧНИ ВАНБИЛАНС	2.739.691		2.789.965		2.963.500		102	106
5.НЕРИЗИЧНИ ВАНБИЛАНС	507.914		429.867		526.589		85	122
6.УКУПНЕ ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ (4+5)	3.247.605		3.219.832		3.490.089		99	108
7.РИЗИЧНА АКТИВА С ВАНБИЛАНСОМ (1+4)	14.850.813		15.678.467		17.224.329		106	110
8. НЕРИЗИЧНЕ СТАВКЕ (2+5)	6.797.824		7.175.607		7.699.195		106	107
9. АКТИВА С ВАНБИЛАНСОМ (3+6)	21.648.637		22.854.074		24.923.524		106	109

Бруто билансна актива износи 21,4 милијарде КМ и већа је за 9% или 1,8 милијарди КМ у односу на крај 2016. године. Ризична билансна актива износи 14,3 милијарде КМ, што је 66% бруто билансне активе, с оствареним растом од 11% или 1,4 милијарде КМ. Неризична билансна актива износи 7,2 милијарде КМ и већа је за 6% или 427 милиона КМ.

Ванбилансне ризичне ставке у износу од три милијарде КМ су веће за 6% или 173 милиона КМ у односу на крај 2016. године, а неризичне ставке износе 527 милиона КМ, с оствареним растом од 22% или 97 милиона КМ.

У 2017. години остварен је раст кредита од 7% или 909 милиона КМ (у 2016. години раст је износио 6% или 659 милиона КМ). На дан 31.12.2017. године кредити су износили 13,2 милијарде КМ, што је учешће од 65,2% (-1,6 процентних поена).

У 2017. години пласирано је укупно 11 милијарди КМ нових кредита, што је за 19% или 1,7 милијарди КМ више у односу на прошлу годину. Од укупно пласираних кредита на привреду

¹⁵ Актива дефинисана чланом 2. Одлуке о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака („Службене новине Федерације БиХ“, број 85/11-пречишћени текст 33/12-исправка, 15/13).

¹⁶ Потребне регулаторне резерве представљају позитивну разлику између обрачунатих РКГ и исправки вриједности (обрачунате РКГ су веће од исправке вриједности).

¹⁷ Недостајући износ регулаторних резерви представља позитивну разлику између потребних и формираних РКГ.

¹⁸ Искључен износ кредита од 168 милиона КМ покривен новчаним депозитом (укључен у неризичну билансну активу).

се односи 72%, а на становништво 25%, као и на крају 2016. године. Рочна структура новоодобрених кредита: дугорочни 44%, краткорочни 56% (на крају 2016. године: дугорочни 45%, краткорочни 55%).

Три највеће банке у Федерацији БиХ с износом кредита од седам милијарди КМ имају учешће од 54% у укупним кредитима на нивоу система. Тренд и промјена учешћа појединих сектора у укупној структури кредита дати су у сљедећој табели.

- и 000 КМ -

Табела 24: Секторска структура кредита

СЕКТОРИ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Владине институције	250.805	2,2	265.892	2,2	245.102	1,9	106	92
Јавна предузећа	269.507	2,3	226.891	1,8	210.461	1,6	84	93
Приватна предузећа и друшт.	5.328.591	45,9	5.756.280	46,9	6.295.558	47,8	108	109
Банкарске институције	5.701	0,0	58	0,0	12	0,0	1	21
Небанкарске финансијске инстит.	41.542	0,4	40.365	0,3	58.992	0,4	97	146
Грађани	5.705.684	49,1	5.972.074	48,7	6.358.707	48,2	105	106
Остало	8.914	0,1	8.668	0,1	10.028	0,1	97	116
УКУПНО	11.610.744	100,0	12.270.228	100,0	13.178.860	100,0	106	107

Стопа раста кредита приватних предузећа износила је 9% или 539 милиона КМ (у 2016. години остварен раст од 8% или 428 милиона КМ), тако да су на дан 31.12.2017. године кредити овог сектора достигли износ од 6,3 милијарде КМ и учешће од 47,8% (+0,9 процентних поена). Раст кредита сектору становништва износио је 6% или 387 милиона КМ (у 2016. години остварен раст од 5% или 266 милиона КМ), док је учешће благо смањено са 48,7% на 48,2% и на дан 31.12.2017. године износили су 6,4 милијарде КМ.

Према достављеним подацима од банака са стањем на дан 31.12.2017. године, структура кредита становништву по намјени је скоро иста као на крају 2016. године: учешће кредита за финансирање потрошних добара износи 81%, учешће стамбених кредита износи 17%, а са преосталих 2% кредитирани су мали занати, мали бизнис и пољопривреда. Три највеће банке у систему пласирале су, као и на крају 2016. године, становништву 61%, а приватним предузећима 46% укупних кредита датих овим секторима.

У валутној структури кредита највеће учешће од 54,2% или 7,1 милијарду КМ имају кредити одобрени с валутном клаузулом (ЕУР: седам милијарди КМ или 99%, СНФ: 66 милиона КМ или 1%), кредити у домаћој валути 45,3% или шест милијарди КМ, а најмање учешће од само 0,5% или 59 милиона КМ имају кредити у иностраној валути (од тога се скоро све односи на ЕУР: 54 милиона КМ или 93%). Укупан износ кредита с валутном клаузулом у СНФ валути од 66 милиона КМ има учешће од 0,5% у укупном кредитном портфолију и цијели износ се односи на једну банку у систему (на крају 2016. године 0,9%).

Квалитет активе и ванбилансних ризичних ставки, општи кредитни ризик, потенцијални кредитни губици по категоријама класификације дати су у сљедећој табели.

Табела 25: Класификација активе, општи кредитни ризик (ОКР) и потенцијални кредитни губици (ПКГ)

Категорија класификације	31.12.2015.			31.12.2016.			31.12.2017.			ИНДЕКС	
	Класиф. актива	Учешће %	ОКР ПКГ	Класиф. актива	Учешће %	ОКР ПКГ	Класиф. актива	Учешће %	ОКР ПКГ	11(5/2)	12(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
А	12.316.066	82,9	246.321	13.166.182	84,0	263.324	14.834.609	86,1	296.693	107	113
Б	950.153	6,4	76.023	982.398	6,3	77.167	1.032.373	6,0	82.700	103	105
Ц	301.862	2,0	75.796	224.335	1,4	58.086	166.456	1,0	45.486	74	74
Д	426.025	2,9	252.682	423.766	2,7	253.348	301.598	1,7	178.304	99	71
Е	856.707	5,8	856.701	881.786	5,6	881.787	889.293	5,2	889.292	103	101
Ризична ак. (А-Е)	14.850.813	100,0	1.507.523	15.678.467	100,0	1.533.712	17.224.329	100,0	1.492.475	106	110
Класификована (Б-Е)	2.534.747	17,1	1.261.202	2.512.285	16,0	1.270.389	2.389.720	13,9	1.195.782	99	95
Неквалитетна (Ц-Е)	1.584.594	10,7	1.185.179	1.529.887	9,8	1.193.221	1.357.347	7,9	1.113.082	97	89
Неризична акт. ¹⁹	6.797.824			7.175.607			7.699.195			106	107
УКУПНО (ризична и неризична)	21.648.637			22.854.074			24.923.524			106	109

Будући да су пласмани, односно кредити најризичнији дио активе банака, њихов квалитет представља једну од најзначајнијих детерминанти стабилности и успјешности пословања банака. Оцјена квалитета активе је уствари оцјена изложености кредитном ризику пласмана банке, односно идентификовање потенцијалних кредитних губитака. Први индикатор и упозоравајући сигнал да постоје потенцијални проблеми у отплати кредита је раст доспјелих потраживања и учешћа у укупним кредитима. На дан 31.12.2017. године доспјела потраживања износе 1,1 милијарду КМ, што је мање за 10% или 123 милиона КМ у односу на крај претходне године.

Ако се анализира квалитет ризичне активе кроз кретање и промјене кључних показатеља, може се констатовати да су у 2017. години кључни показатељи квалитета активе наставили с трендом побољшања, највећим дијелом због утицаја кредитног раста. Код неких банака показатељи су имали благе промјене, односно седам банака има показатеље учешћа класификоване у односу на ризичну активу лошије од банкарског система, а пет банака има показатеље учешћа неквалитетне у односу на ризичну активу лошије од банкарског система. У прилогу 7 и 7а даје се класификација активе биланса и ванбилансних ризичних ставки.

Класификована актива на дан 31.12.2017. године износила је 2,4 милијарде КМ, а неквалитетна 1,4 милијарде КМ. Класификована актива (Б-Е) је смањена за 5% или 123 милиона КМ у односу на крај 2016. године (у 2016. години пад од 1% или 22 милиона КМ). Категорија Б је повећана за 5% или 50 милиона КМ. Неквалитетна актива (Ц-Е) је смањена за 11% или 173 милиона КМ, с напоменом да је трајни отпис активе у 2017. години износио 125 милиона КМ (у 2016. години неквалитетна актива је смањена за 3% или 55 милиона КМ).

Коефицијент исказан кроз учешће класификоване у ризичној активи износи 13,9%, а смањење за 2,1 процентни поен у односу на крај 2016. године је искључиво резултат раста ризичне активе од 10% или 1,5 милијарди КМ. Најважнији показатељ квалитета активе је однос неквалитетне и ризичне активе, износи 7,9%, што је ниже за 1,9 процентних поена у односу на крај 2016. године.

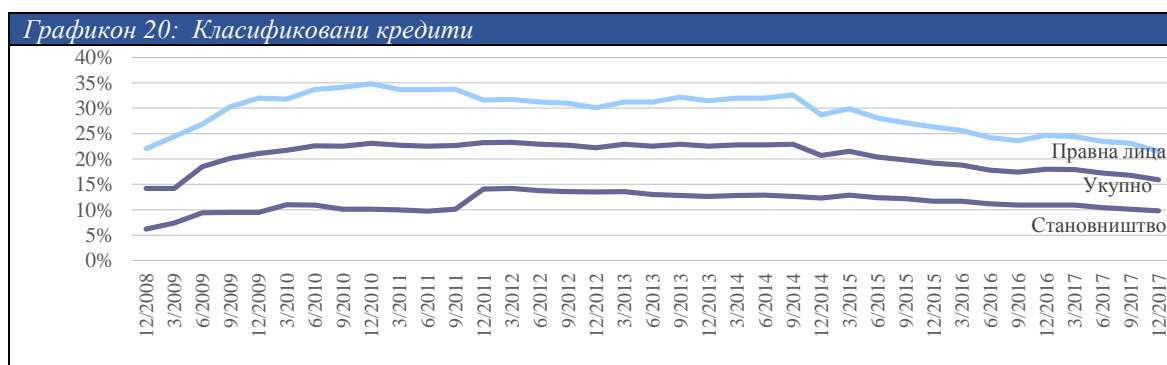
Секторска анализа података темељи се на показатељима квалитета кредита датих за два најзначајнија сектора: правним лицима и становништву. Два наведена показатеља за ове секторе се значајно разликују и указују на постојање веће изложености кредитном ризику, а тиме и потенцијалним кредитним губицима, код кредита пласираних правним лицима.

¹⁹ Ставке активе које се, у складу с чланом 2. став (2) Одлуке о минималним стандардима за управљање кредитним ризиком и класификацију активе банака, не класификују и ставке на које се, у складу са чл. 22. став (8) Одлуке, не обрачунавају резерве за ОКГ од 2%.

Табела 26: Класификација кредита датих становништву и правним лицима

Категорија класификације и	31.12.2016.				31.12.2017.				ИНДЕКС С				
	Становн штво	Учешће %	Правна лица	Учешће %	УКУПНО Износ	Учешће %	Становн штво	Учешће %					
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
А	5.319.385	89,1	4.744.319	75,3	10.063.704	82,0	5.732.970	90,1	5.356.474	78,5	11.089.185	84,2	110
Б	161.278	2,7	600.184	9,7	770.462	6,3	163.628	2,6	651.859	9,6	816.141	6,2	106
Ц	61.962	1,0	149.040	2,4	211.002	1,7	61.371	1,0	98.470	1,4	159.449	1,2	76
Д	77.142	1,3	329.597	5,2	406.739	3,3	46.850	0,7	243.681	3,6	293.141	2,2	71
Е	352.307	5,9	466.014	7,4	818.321	6,7	353.889	5,6	469.668	6,9	820.953	6,2	101
УКУПНО	5.972.074	100,0	6.298.154	100,0	12.270.228	100,0	6.358.708	100,0	6.820.152	100,0	13.178.869	100,0	107
Клас. кред. Б-Е	652.689	10,9	1.553.835	24,7	2.206.524	18,0	625.738	9,8	1.463.678	21,5	2.089.684	15,9	95
Некв. кред Ц-Е	491.411	8,2	944.651	15,0	1.436.062	11,7	462.110	7,3	811.819	11,9	1.273.543	9,7	89
		48,7		51,3		100,0		48,2		51,8		100,0	
Учешће по секторима у класификованим кредитима, некавалитетним кредитима и Б категорији:													
Класификација Б-Е		29,6		70,4		100,0		29,9		70,1		100,0	
Некавалитетни Ц-Е		34,2		65,8		100,0		36,3		63,7		100,0	
Категорија Б		20,9		79,1		100,0		20,1		79,9		100,0	

Индикатори квалитета кредита су у 2017. години побољшани, учешће класификованих кредита је смањено на ниво од 15,9% (-2,1 процентни поен), с једне стране, због смањења класификованих кредита за 5% или 117 милиона КМ, а с друге стране, због већ наведеног раста укупних кредита. Класификовани кредити оба сектора су смањени: становништва за 4% или 27 милиона КМ, а правних лица за 6% или 90 милиона КМ.

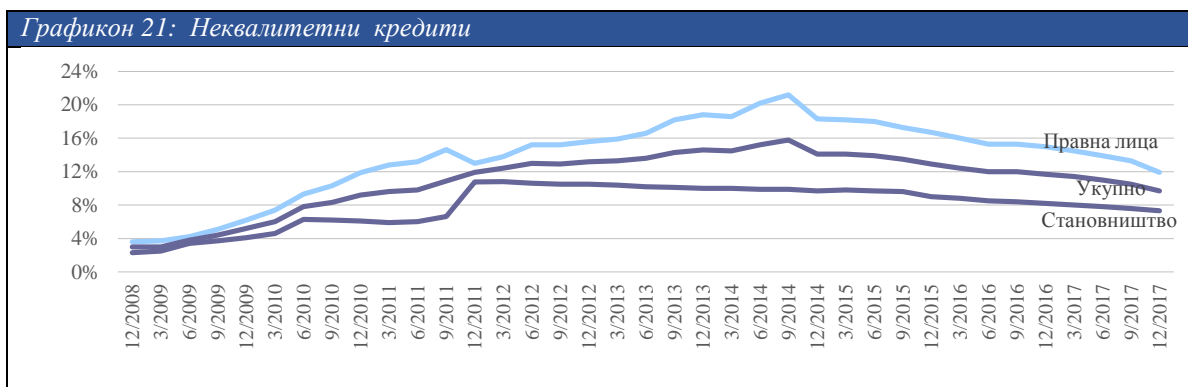

Учешће некавалитетних кредита је смањено са 11,7% на 9,7%, као резултат кредитног раста од 7% или 909 милиона КМ и смањења укупних некавалитетних кредита за 11% или 162 милиона КМ, уз напомену да је трајни отпис износио 121 милион КМ.

Некавалитетни кредити правних лица су смањени за 14% или 133 милиона КМ, а становништва за 6% или 29 милиона КМ, у односу на крај 2016. године.

Од укупних кредита пласираних правним лицима у износу од 6,8 милијарди КМ, на дан 31.12.2017. године у категорије Б до Е класификовано је 21,5% или 1,5 милијарди КМ, што је смањење за 3,2 процентна поена у односу на крај 2016. године, док је показатељ за сектор становништва знатно бољи, што је у корелацији са степеном ризичности кредитирања ова два сектора.

Од укупно одобрених кредита становништву у износу од 6,4 милијарде КМ, у наведене категорије класификовано је 626 милиона КМ или 9,8%, што је смањење за 1,1 процентни поен у односу на крај 2016. године.

Најважнији индикатор квалитета кредитног портфолија је учешће неквалитетних кредита. Од укупних неквалитетних кредита, на правна лица се односи 64%, а на становништво 36% (31.12.2016.: правна лица 66%, становништво 34%). У 2017. години учешће неквалитетних кредита и код сектора становништва и код правних лица је смањено, као резултат већ раније наведених фактора: смањења неквалитетних кредита и становништва (за 6% или 29 милиона КМ) и правних лица (14% или 133 милиона КМ), као и кредитног раста (становништва: 6% или 387 милиона КМ и правних лица 8% или 522 милиона КМ).

Од укупних кредита пласираних правним лицима на неквалитетне кредите се односи 11,9% или 812 милиона КМ, што је за 3,1 процентни поен мање него на крају 2016. године (у 2016. години учешће је смањено такође за 1,7 процентних поена). За сектор становништва показатељ учешћа неквалитетних кредита је 7,3% или 462 милиона КМ, што је за 0,9 процентних поена мање (у 2016. години учешће смањено за 0,8 процентних поена).

Детаљнија и потпунија анализа темељи се на подацима о гранској концентрацији кредита унутар сектора правних лица (по секторима) и становништва (по намјени).

- у 000 КМ -

Табела 27: Гранска концентрација кредита

ОПИС	31.12.2016.				31.12.2017.				ИНДЕКС	
	Укупни кредити		Неквалитетни кредити		Укупни кредити		Неквалитетни кредити			
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11 (8/4)
1. Кредити правним										
Пољопривреду (АГР)	143.318	1,2	24.461	17,1	206.554	1,6	30.860	14,9	144	126
Производњу (ИНД)	1.792.572	14,6	328.438	18,3	1.986.437	15,1	281.513	14,2	111	86
Грађевинарство (ЦОН)	443.523	3,6	78.173	17,6	428.151	3,2	67.845	15,8	97	87
Трговину (ТРД)	2.398.752	19,5	313.660	13,1	2.589.004	19,6	290.802	11,2	108	93
Угоститељство (ХТР)	239.322	2,0	16.182	6,8	243.136	1,8	11.536	4,7	102	71
Остало ²⁰	1.280.667	10,4	183.737	14,3	1.366.870	10,4	129.263	9,5	107	70
УКУПНО 1.	6.298.154	51,3	944.651	15,0	6.820.152	51,7	811.819	11,9	108	86
2. Кредити становништву										
Општу потрошњу	4.795.884	39,1	310.215	6,5	5.188.942	39,4	317.089	6,1	108	102
Стамбену изградњу	1.051.760	8,6	155.825	14,8	1.065.987	8,1	126.907	11,9	101	81
Обављање дјелатн.	124.430	1,0	25.371	20,4	103.779	0,8	18.114	17,5	83	71
УКУПНО 2.	5.972.074	48,7	491.411	8,2	6.358.708	48,3	462.110	7,3	106	94
УКУПНО (1. +2.)	12.270.228	100	1.436.062	11,7	13.178.860	100	1.273.929	9,7	107	89

Највеће учешће у укупним кредитима, код правних лица имају сектори трговине 19,6% и производње 15,1%, а код становништва највеће учешће имају кредити за општу потрошњу

²⁰ Укључени следећи сектори: саобраћај, складиштење и комуникације (ТРС); финансијско посредовање (ФИН); пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне услуге (РЕР); јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање (ГОВ) и остало.

39,4% и стамбени кредити 8,1% (31.12.2016. године: правна лица: трговина 19,5% и производња 14,6%, становништво: општа потрошња 39,1% и стамбени кредити 8,6%).

Показатељ учешћа некавалитетних кредита посебно је висок у сектору грађевинарства, који у укупним кредитима има ниско учешће од свега 3,2%, износи 15,8%, с падом од 1,8 процентних поена (у 2016. години учешће смањено за високих 9,1 процентни поен). Код сектора пољопривреде, који има најмање учешће од 1,6%, некавалитетни кредити имају значајно учешће од 14,9%, које је мање за 2,2 процентна поена у односу на крај претходне године.

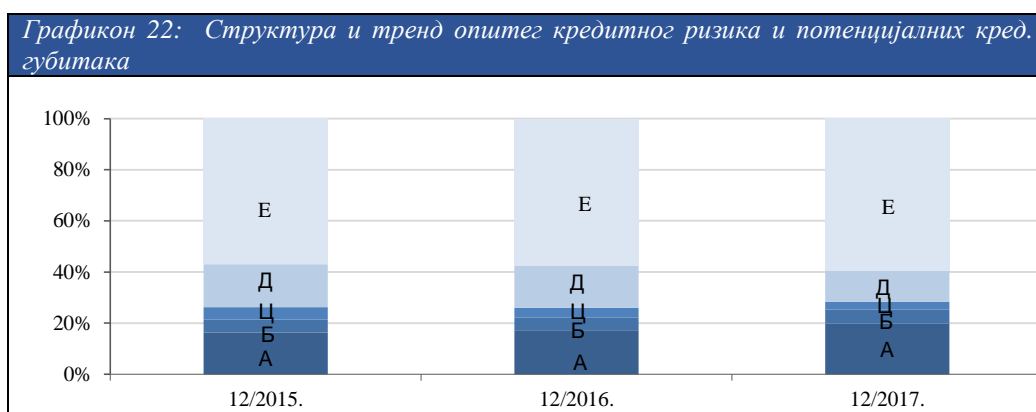
Фокус је на два сектора с највећим учешћем у укупним кредитима, а то су сектор трговине (19,6%) и производње (15,1%). Ниво кредита пласираних сектору производње од двије милијарде КМ је у 2017. години повећан за 11% или 194 милиона КМ, а некавалитетни кредити су смањени за 14% или 47 милиона КМ, односно на 282 милиона КМ, а учешће је, иако смањено за 4,1 процентни поен, и даље на високом нивоу од 14,2% (у 2016. години пад од 7% или 24 милиона КМ, а учешће је смањено за 2,9 процентних поена, односно на 18,3%).

Кредитирање сектора трговине у 2017. години повећано је за 8% или 190 милиона КМ, односно на ниво од 2,6 милијарди КМ. Некавалитетни кредити код овог сектора смањени су за 7% или 23 милиона КМ, на дан 31.12.2017. године износили су 291 милион КМ, а учешће је смањено за 1,9 процентних поена, односно на 11,2% (у 2016. години остварен је раст од 3% или 10 милиона КМ, а учешће је смањено са 13,2% на 13,1%), што је бољи показатељ него код сектора производње.

Код становништва доминирају кредити за општу потрошњу, који имају и највеће учешће од 39,4% у укупним кредитима. У 2017. години забиљежен је раст ових кредита од 8% или 393 милиона КМ, стамбени кредити су имали благи раст од 1% или 14 милиона КМ, док су кредити обртницима смањени за 17% или 21 милион КМ. Најлошији показатељ учешћа некавалитетних кредита од 17,5% (на крају 2016. године 20,4%), имају кредити пласирани обртницима, с ниским учешћем од 0,8% у укупним кредитима. Релативно високо учешће некавалитетних кредита од 11,9% имају стамбени кредити (на крају 2016. године 14,8%), док кредити за општу потрошњу имају најниже учешће некавалитетних кредита од 6,1% (на крају 2016. године 6,5%). Ниво општег кредитног ризика и процијењених потенцијалних кредитних губитака по категоријама класификације, утврђених у складу са критеријумима и методологојом прописаној у одлукама ФБА, њихов тренд и структура на нивоу банкарског сектора дати су у сљедећој табели и графикаону.

Табела 28: Структура и тренд општег кредитног ризика и потенцијалних кредитних губитака								
Категорија класификације	ИЗНОС (у 000 КМ) И СТРУКТУРА (у%)						ИНДЕКС	
	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
А	246.321	16,3	263.324	17,2	296.693	19,9	107	113
Б	76.023	5,0	77.167	5,0	82.700	5,5	102	107
Ц	75.796	5,0	58.086	3,8	45.486	3,1	77	78
Д	252.682	16,7	253.348	16,5	178.304	11,9	100	70
Е	856.701	57,0	881.787	57,5	889.292	59,6	103	101
УКУПНО	1.507.523	100,0	1.533.712	100,0	1.492.475	100,0	102	97

У сљедећем графикаону дају се структура и тренд општег кредитног ризика и потенцијалних кредитних губитака.

Анализирајући ниво обрачунатих РКГ укупно и по категоријама класификације, у односу на крај 2016. године, резерве за општи кредитни ризик (за категорију А) и потенцијалне кредитне губитке су мање за 3% или 41 милион КМ и износе 1,5 милијарди КМ. Резерве за општи кредитни ризик су веће за 13% или 33 милиона КМ, а резерве за потенцијалне кредитне губитке су мање за 6% или 75 милиона КМ у односу на крај 2016. године.

Резерве за Б категорију су веће за 7% или шест милиона КМ и износе 83 милиона КМ, а резерве за неквалитетну активу су смањене за 7% или 80 милиона КМ, односно на ниво од 1,1 милијарду КМ, као резултат промјена, односно миграције ставки из Ц у Д, односно из Д у Е категорију, те значајног отписа ставки у Е категорији. Због наведеног, резерве за Ц категорију су смањене за 22% или 13 милиона КМ, за Д категорију за 30% или 75 милиона КМ, док су резерве за Е категорију повећане за 1% или седам милиона КМ.

Један од најважнијих показатеља квалитета активе је однос потенцијалних кредитних губитака (ПКГ) и ризичне активе са ванбилансом, износи 6,9% и мањи је за 1,2 процентна поена у односу на крај 2016. године. На дан 31.12.2017. године банке су, као и на крају 2016. године, просјечно за Б категорију имале обрачунате резерве по стопи од 8%, за Ц категорију 27%, Д категорију 60% и Е 100%.²¹

У складу са МРС/МСФИ, банке су обавезне умањења вриједности имовине књижити кроз трошкове формирајући исправке вриједности за билансне ставке и резервисања за ризичне ванбилансне ставке (раније трошкови РКГ).

Преглед укупних ставки активе (биланс и ванбиланс) и ставки у статусу неизмирења обавеза (default), као и припадајуће исправке вриједности и резервисања (утврђених у складу са интерним методологијама банака чији је минимум елемената прописан регулативом ФБА) дати су у сљедећој табели.

²¹Према Одлуци о минималним стандардима за управљањем кредитним ризиком и класификацију активе банака, банке су дужне да обрачунавају резерве за кредитне губитке по категоријама класификације у сљедећим процентима: А-2%, Б 5-15%, Ц 16-40%, Д 41-60% и Е 100%.

Табела 29: Пројена и вредновање ризичних ставки по МРС-у 39 и МРС-у 37

ОПИС	ИЗНОС (у 000 КМ) И УЧЕШЋЕ (у%)				ИНДЕКС
	31.12.2016.		31.12.2017.		
	Износ	Учешће	Износ	Учешће	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. РИЗИЧНА АКТИВА (а+б)	15.678.467	100,0%	17.224.329	100,0%	110
а) Ставке у статусу неизмирења обавеза (default)	1.601.0221	10,2%	1.418.698	8,2%	89
а.1. билансне ставке у defaultu	1.574.439		1.405.930		89
а.2. ванбилансне ставке у defaultu	26.583		12.768		48
б) Ставке у статусу измирења обавеза (performing assets)	14.077.445	89,8%	15.805.631	91,8%	112
1.1 УКУПНЕ ИСПРАВКЕ ВРИЈЕДНОСТИ РИЗИЧНЕ АКТИВЕ (а+б)		100,0%	1.262.277	100,0%	97
а) Исправке вриједности за default		86,4%	1.049.770	83,2%	94
а.1. Исправке вриједности билансних ставки у defaultu	1.102.461		1.041.270		94
а.2. Резерве за ванбиланс у defaultu	16.433		8.500		52
б) Исправке вриједности за performing assets (IBNR ²²)	175.577	13,6%	212.507	16,8%	121
2. УКУПНИ КРЕДИТИ (а+б)	12.270.228	100,0%	13.178.860	100,0%	107
а) Кредити у defaultu (non-performing loans)	1.518.811	12,4%	1.347.134	10,2%	89
б) Кредити у статусу измирења обавеза (performing loans)	10.751.417	87,6%	11.831.726	89,8%	110
2.1. ИСПРАВКА ВРИЈЕДНОСТИ КРЕДИТА (а+б)	1.193.721	100,0%	1.166.804	100,0%	98
а) Исправка вриједности кредита у default	1.055.454	88,4%	998.636	85,6%	95
б) Исправка вриједности performing кредита (IBNR кредита)	138.267	11,6%	168.168	14,4%	122
Покривеност ставки у статусу неизмирења обавеза (default)	69,9%		74,0%		
Покривеност ставки у статусу измирења обавеза (performing assets)	1,2%		1,3%		
Покривеност ризичне активе укупним исправкама вриједности	8,3%		7,3%		

Кредити у статусу неизмирења обавеза (default) у 2017. години смањени су за 11% или 172 милиона КМ (у 2016. години смањени за 5% или 87 милиона КМ), с напоменом да су неквалитетни кредити смањени за 11% или 162 милиона КМ у односу на крај 2016. године. Учешће кредита у defaultu у укупним кредитима је смањено за 2,2 процентна поена и износи 10,2%, а неквалитетних кредита 9,7%. Учешће свих ставки у defaultu у укупној ризичној активи је смањено за два процентна поена и износи 8,2%.

Покривеност ставки у default исправкама вриједности је повећана и износи 74% (на крају 2016. године 69,9%), због већег пада defaulta (11% или 182 милиона КМ), у односу на пад исправки вриједности (6% или 69 милиона КМ). Покривеност неквалитетне активе резервама за кредитне губитке је повећана и износи 82% (на крају 2016. године 78%).

Покривеност ставки у статусу измирења обавеза (performing assets) је повећана за 0,1 процентни поен и износи 1,3%, док је покривеност ризичне активе укупним исправкама вриједности смањена и износи 7,3% (на крају 2016. године 8,3%). Показатељ покривености ризичне активе укупним обрачунатим регулаторним резервама за кредитне губитке (резервама за општи кредитни ризик и посебним резервама за кредитне губитке) је смањен са 9,8% на 8,7%.

Због кашњења клијената у плаћању доспјелих кредитних обавеза дошло је до активирања јемстава код једног броја кредита у кашњењу, који су имали овакву врсту осигурања. Према извјештајним подацима банака у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године, од укупног броја кредитних партија који износи 1.205.802, 838 кредитних партија су отплаћивали јемци (957 јемаца). Учешће износа кредита и броја кредитних партија које отплаћују јемци у односу на податке за укупан систем је ниско и износи свега 0,17% и 0,07%.

Анализа квалитета активе, односно кредитног портфолија појединачних банака, као и on site контроле у самим банкама, указују да је кредитни ризик доминантни ризик код највећег броја

²² IBNR (identified but not reported) – латентни губици.

банака, због чега је фокус супервизора на оцјени пракси управљања кредитним ризиком, односно идентификацији, мјерењу, праћењу и контроли кредитног ризика и класификацији активне.

ФБА је банкама, код којих је контролом оцијењен слаб квалитет активне и слабе праксе управљања кредитним ризиком и/или које имају негативне трендове, односно пад квалитета активне, наложила корективне мјере у смислу израде оперативног програма управљања неквалитетном активом, који мора садржавати план активности на побољшању постојећих пракси управљања кредитним ризиком, односно квалитета активне, смањење постојећих концентрација, те рјешавање проблема неквалитетне активне и спречавање њеног даљег погоршања, као и јачање ризик функције, односно њеног значаја и квалитета рада.

Извршавање налога ФБА се континуирано надзире кроз појачан постконтролни поступак на основу извјештаја и остале документације достављене од стране банака, као и провјере истог у циљаним on site контролама. Надзор овог сегмента пословања је појачан, посебно што исто значајно утиче и на погоршање профитабилности банака и слабљење капиталне основе код неких банака, због чега банке морају правовремено предузети активности на прибављању капитала из екстерних извора.

Трансакције с повезаним лицима

У свом пословању банке су изложене разним врстама ризика, од којих посебан значај има ризик везан за трансакције с лицима повезаним са банком. ФБА је, у складу са базелским стандардима, успоставила одређене опрезноне принципе и захтјеве везане за трансакције с лицима повезаним с банком, а органи банке су дужни да донесу посебне политике банке за пословање с повезаним лицима и да прате њихову примјену.

ФБА је прописала и посебан сет извјештаја који обухватају трансакције с једним дијелом повезаних лица, и то кредите и потенцијалне и преузете ванбилансне обавезе (гаранције, акредитиви, преузете кредитне обавезе) као најчешћи и најризицинији вид трансакција између банака и повезаних лица.

Сет прописаних извјештаја укључује податке о кредитима датим сљедећим категоријама повезаних лица:

- дионичарима банке с више од 5% гласачких права,
- члановима надзорног одбора и управе банке и
- супсидијарним лицима и другим предузећима повезаним с банком.

- 000 КМ -

О П И С	ДА Т И К Р Е Д И Т И ²³			ИНДЕКС	
	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Дионичарима са више од 5% гласачких права, супс. и другим повезаним пред.	89.014	126.956	127.077	143	100
Члановима Надзорног одбора и Одбора за ревизију	446	581	533	130	92
Управи банке	3.023	2.516	3.230	83	128
УКУПНО	92.483	130.053	130.840	141	101
Потенцијалне и преузете ванбилансне обавезе	9.326	7.227	9.705	77	134

У посматраном периоду кредитне изложености према лицима повезаним с банком су повећане за 1%, а потенцијалне обавезе су повећане за 34%, због повећања изложености код једне банке.

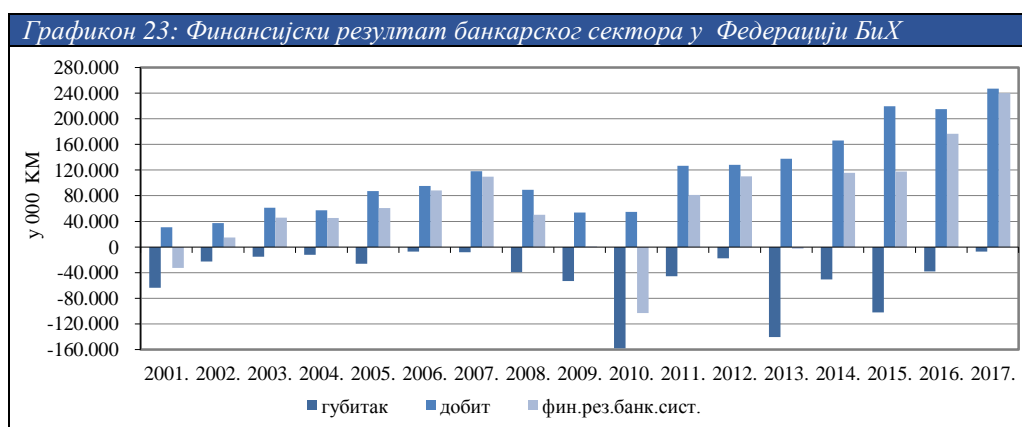
²³ Поред кредита, укључена и остала потраживања, депонована средства и пласмани дионичарима (финансијским институцијама) са више од 5% гласачких права.

Из презентираних података може се закључити да се ради о малом износу кредитно-гаранцијских послова с повезаним лицима и да је ниво ризика на нивоу система низак.

Евидентно је да је овај ризик значајно виши у банкама које имају дисперзију у власничкој структури, односно у банкама у власништву резидената. ФБА посебну пажњу усмјерава на пословање банака с повезаним лицима, нарочито оцјени система идентификације и мониторинга изложености ризику пословања с повезаним лицима. Контролори ФБА на лицу мјеста дају налоге за отклањање уочених пропуста у одређеним роковима и покрећу прекршајне поступке, а саставни дио тих активности је и праћење и надзор провођења датих налога у постконтролном поступку. То се позитивно одразило на овај сегмент пословања, јер је у банкама значајно побољшан квалитет управљања овим ризиком.

3.5. Профитабилност

Према коначним неревидираним подацима из финансијског извјештаја који приказује успјешност пословања банака (биланс успјеха) за 2017. годину, на нивоу банкарског система у Федерацији БиХ остварен је позитиван финансијски резултат - добит у износу од 240 милиона КМ - што је за 39% или 67 милиона КМ више у односу на крај 2016. године (након пореза), и представља најбољи остварени резултат до сада. Треба напоменути да је друга по висини добит остварена претходне године (173 милиона КМ), а затим слиједи добит остварена у 2015. години (117 милиона КМ). У прилогу 8 даје се биланс успјеха банака у Федерацији БиХ по шеми ФБА.

Остварење бољег финансијског резултата у односу на прошлу годину, резултат је раста укупног прихода подржаног значајним растом оперативних прихода (највећим дијелом накнада за извршене услуге и једнократних прихода), уз присутан раст и нето каматног прихода (углавном као последица значајног смањења каматних расхода), уз истовремено благо смањење некаматних расхода.

Позитиван финансијски резултат од 247 милиона КМ остварило је 13 банака и исти је већи за 17% или 36 милиона КМ у односу на 2016. годину. Истовремено, губитак у пословању у износу од седам милиона КМ исказан је код двије банке и исти је за 81% или 31 милион КМ мањи него претходне године.

- 000 КМ -

Табела 31: Остварени финансијски резултат: добит/губитак

О П И С	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.	
	Износ	Број банака	Износ	Број банака	Износ	Број банака
1	2	3	4	5	6	7
Губитак	-102.108	4	-38.305	2	-7.288	2
Добит	219.594	13	211.753	13	247.261	13
Укупно	117.486	17	173.248	15	239.973	15

Од укупно остварене добити (247 милиона КМ) 66% или 162 милиона КМ се односи на двије највеће банке у систему, чији је удио активе у банкарском сектору 46,5%, док се губитак од седам милиона КМ односи на двије банке. Аналитички подаци показују да укупно осам банака има бољи финансијски резултат (за 82 милиона КМ), док седам банака има лошији резултат (за 15 милиона КМ).

На основу аналитичких података, као и показатеља за оцјену квалитета профитабилности (висина оствареног финансијског резултата - добит/губитак и коефицијената који се користе за оцјену профитабилности, продуктивности и ефикасности пословања, те других параметара везаних за оцјену успјешности пословања), евидентно је да је укупна профитабилност система побољшана, највећим дијелом по основу повећаних прихода од накнада за извршене услуге (код великих банака), смањења каматних расхода, повремених једнократних прихода и под високим је утицајем осцилаторних кретања трошкова исправки вриједности.

Треба истакнути да је крајем 2015. године и у 2016. години дошло до смањења некавалитетних кредита, са присутним трендом смањења и у 2017. години, првенствено као резултат значајног износа трајног отписа, а што је у корелацији са кретањем трошкова исправки вриједности, с напоменом да је то био најважнији фактор који је утицао на побољшање финансијског резултата у већини банака након имплементације МРС 39 и 37 (након 31.12.2011. године). Наведено, као и резултати анализе покривености лоших кредита исправкама вриједности, упућује на закључак и сумњу да су исправке вриједности код једног броја банака још увијек подцијењене и нису на адекватном нивоу. ФБА прати статус провођења аката који се односе на формирање исправки вриједности и предузима мјере у циљу формирања истих на адекватном нивоу.

Укупан приход банкарског система у 2017. години износио је једну милијарду КМ и за 6% или 57 милиона КМ је већи него у 2016. години, нето каматни приход износио је 605 милиона КМ, с растом од 3% или 18 милиона КМ и учешћем у структури укупног прихода од 59%. Оперативни приходи, као друга компонента укупног прихода, имали су раст од 10% или 39 милиона КМ, износили су 422 милиона КМ, што је учешће од 41% у структури укупног прихода. На страни расхода, укупни некаватни расходи су смањени за 2% или 13 милиона КМ и износили су 754 милиона КМ.

И поред раста просјечних каматоносних кредита за 8,9%, као и чињенице да је раст лоших кредита заустављен, смањење просјечне каматне стопе на кредите, као резултат пада активних каматних стопа, имао је за посљедицу благи пад каматних прихода. Иако је један број банака забиљежио повећање каматних прихода у односу на прошлу годину, као резултат интензивирања кредитних активности, нижи каматни приходи код три највеће банке, највећим дијелом утицали су на њихову стагнацију на нивоу система.

Каматни приходи износе 755 милиона КМ, што је у односу на прошлу годину на приближно истом нивоу (+0,3% или два милиона КМ), са смањењем учешћа у структури укупног прихода са 77,6% на 73,5%. Највеће учешће имају приходи од камата по кредитима, који су на нивоу од 670 милиона КМ и с незнатним падом од 0,2% или два милиона КМ, чиме је настављен тренд из претходних година, а што је резултирало смањењем просјечних активних каматних стопа на кредите са 5,72% на 5,24% и падом учешћа у укупном приходу са 69,3% на 65,3% (већим дијелом због раста укупног прихода).

У структури каматних прихода по кредитима највећи дио (61%) односи се на каматне приходе од кредитних пласмана становништву, који биљеже благи пораст (+1%) у односу на претходну годину и износе 408 милиона КМ, а у укупном кредитном портфолију учешће овог сектора износи 48% (у 2017. години раст кредита пласираних овом сектору износио је 6% или 387 милиона КМ). Слиједи приходи од камата на кредите дате приватним предузећима са учешћем од 35% и смањењем од 3% (износе 236 милиона КМ), док кредити овог сектора имају благо

повећано учешће у укупном кредитном портфолију од 48% (у 2017. години остварили су раст од 9% или 539 милиона КМ).

Позитивна кретања, као и претходних година, забиљежена су у каматним расходима, који су у 2017. години имали стопу пада од 9% или 15 милиона КМ, док су каматни приходи, како је већ наведено, задржани на приближно истом нивоу (+0,3% или два милиона КМ). Каматни расходи износе 150 милиона КМ, а њихово учешће у структури укупног прихода смањено је са 17% на 14,6%.

Просјечни каматносни депозити повећани су за 8,7%, а каматни расходи по рачунима депозита који износе 125 милиона КМ, као највећа ставка и релативно и номинално у укупним каматним расходима, смањени су за 13% или 18 милиона КМ, што је резултат промјене структуре депозитне основе (веће учешће депозита који носе нижу каматну стопу) и смањења пасивних каматних стопа, што је резултирало смањењем просјечних каматних стопа на депозите за упоредни период са 1,46% на 1,18%.

Каматни расходи по узетим кредитима и осталим позајмицама износе 11 милиона КМ и у односу на претходну годину биљеже смањење од 5%, уз приближно исто учешће у укупном приходу од 1,1%. Остали расходи по каматама повећани су 74% или три милиона КМ, износе око седам милиона КМ и највећим дијелом (52%) односе се на расходе по каматама према ЦББиХ по основу негативних каматних стопа на вишак средстава изнад обавезне резерве.

Као резултат пада каматних расхода (-9%), уз приближно исти ниво каматних прихода (+0,3%), нето каматни приход, као најважнији и најстабилнији извор прихода банака, повећан је за 3% или 18 милиона КМ и износи 605 милиона КМ, са учешћем у структури укупног прихода од 59%.

Оперативни приходи износе 422 милиона КМ и у односу на претходну годину већи су за 10% или 39 милиона КМ, а њихово учешће у структури укупног прихода благо је повећано на 41%. У оквиру оперативних прихода највеће учешће (64%) имају накнаде за извршене услуге које имају раст од 11% или 26 милиона КМ. Може се закључити да банке смањење каматних прихода компензирају континуираним растом накнада за извршене услуге.

Укупни некаматни расходи износе 754 милиона КМ и у односу на прошлу годину смањени су за 2% или 13 милиона КМ, што је нето ефекат значајног повећања пословних и директних расхода (8% или 16 милиона КМ) и смањења оперативних расхода (5% или 30 милиона КМ). Њихово учешће у структури укупног прихода смањено је са 79% на 73%.

Трошкови исправке вриједности износе 112 милиона КМ и у односу на прошлу годину благо су повећани за 1% или један милион КМ (на што је, и поред значајног раста трошкова исправки код неколико банака, велики утицај имало смањење трошкова исправки вриједности код двије велике банке у износу од 15 милиона КМ по основу наплате некавалитетних потраживања), док је учешће у структури укупног прихода смањено са 11,5% на 10,9%.

У структури оперативних расхода, који износе 527 милиона КМ или 51% укупног прихода, трошкови плата и доприноса, као највећа ставка, благо су повећани (2%) и износе 248 милиона КМ или 24% укупног прихода, трошкови фиксне активе су повећани 2% и износе 158 милиона КМ, док су остали оперативни трошкови смањени за 23% или 36 милиона КМ (од чега се 98% смањења односи на једну банку).

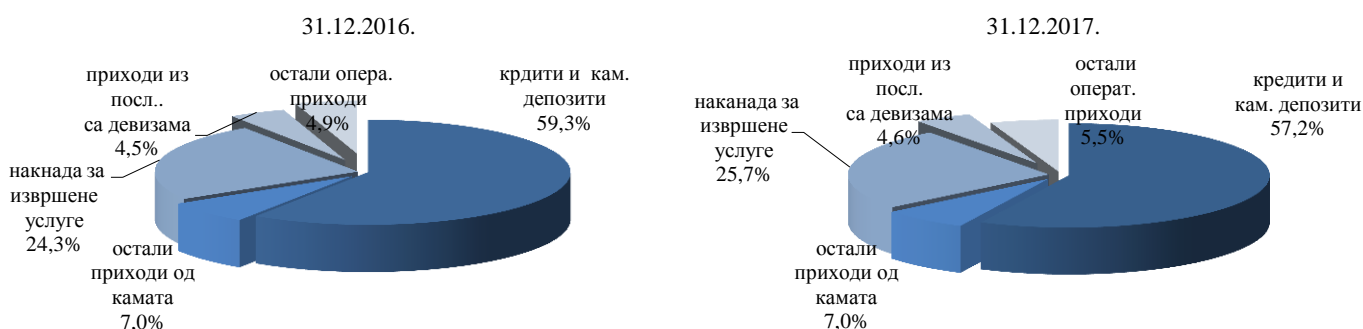
Банке предузимају мјере на рационализацији трошкова пословања, прије свега на смањењу оперативних расхода, што је једним дијелом ублажило негативан утицај пада каматних прихода због смањеног обима кредитних активности и пада квалитета кредитног портфолија.

Структура укупних прихода и расхода даје се у сљедећим табелама и графиконима.

- у 000 КМ-

Структура укупних прихода	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Приходи од камата и слични приходи								
Каматоносни рач. депозита код депоз.инст.	1.574	0,1	1.877	0,2	2.653	0,2	119	141
Кредити и послови лизинга	689.317	61,9	671.168	59,1	669.651	57,0	97	100
Остали приходи од камата	75.233	6,8	79.111	7,0	82.244	7,0	105	104
УКУПНО	766.124	68,8	752.156	66,3	754.548	64,2	98	100
II Оперативни приходи								
Накнаде за извршене услуге	256.105	23,0	275.579	24,3	302.761	25,7	108	110
Приходи из посл. са девизама	49.261	4,4	51.471	4,5	53.539	4,6	104	104
Остали оперативни приходи	42.595	3,8	55.179	4,9	65.240	5,5	130	118
УКУПНО	347.961	31,2	382.229	33,7	421.540	35,8	110	110
УКУПНИ ПРИХОДИ (I + II)	1.114.085	100,0	1.134.385	100,0	1.176.088	100,0	102	104

Графикон 24: Структура укупних прихода

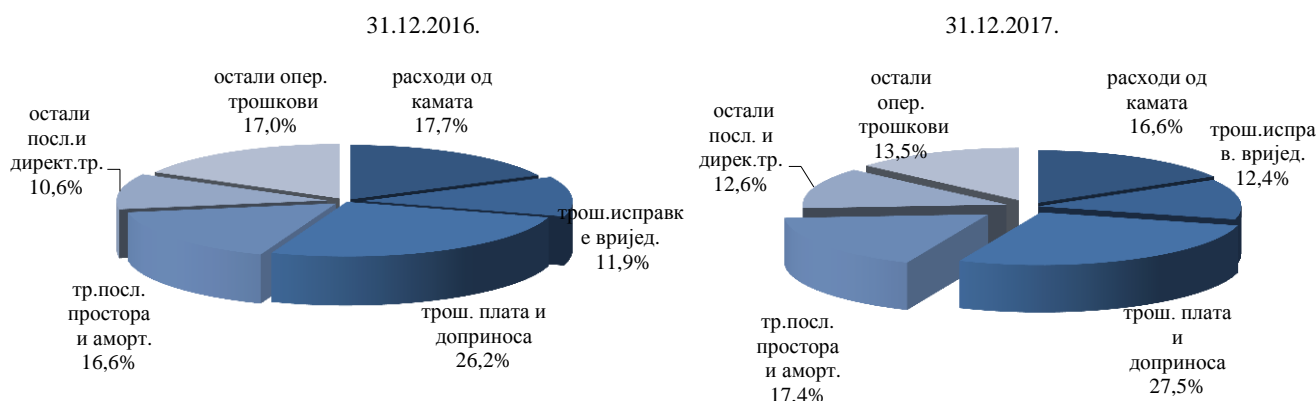

- у 000 КМ-

Структура укупних расхода	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Расходи од камата и слични расходи								
Депозити	172.146	17,8	142.618	15,3	124.706	13,8	83	87
Обавезе по узетим кредит. и осталим позајм.	14.823	1,5	11.410	1,2	10.846	1,2	77	95
Остали расходи од камата	9.661	1,0	11.119	1,2	14.433	1,6	115	130
УКУПНО	196.630	20,3	165.147	17,7	149.985	16,6	84	91
II Укупни некаमतни расходи								
Трошкови исправке вријед. ризичне акт. резервисања за потен.об и остала вријед. усклађења	157.747	16,3	111.305	11,9	112.074	12,4	71	101
Трошкови плата и доприноса	248.495	25,6	243.892	26,2	248.113	27,5	98	102
Трошкови посл.простора и амортизација	159.665	16,5	154.963	16,6	157.670	17,4	97	102
Остали пословни и директни трошкови	89.577	9,2	98.593	10,6	114.096	12,6	110	116
Остали оперативни трошкови	117.274	12,1	158.184	17,0	121.689	13,5	135	77
УКУПНО	772.758	79,7	766.937	82,3	753.642	83,4	99	98
УКУПНИ РАСХОДИ (I + II)	969.388	100,0	932.084	100,0	903.627	100,0	96	97

У сљедећем графикаону даје се структура укупних расхода банака.

Графикон 25: Структура укупних расхода

У сљедећој табели дати су најзначајнији коефицијенти за оцјену профитабилности, продуктивности и ефикасности банака.

- у %-

КОЕФИЦИЈЕНТИ	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
Добит на просјечну активу	0,7	1,0	1,3
Добит на просјечни укупни капитал	4,6	6,5	8,5
Добит на просјечни дионички капитал	9,4	15,0	19,6
Нето приход од камата/ просјечна актива	3,5	3,4	3,2
Оперативни приходи/ просјечна актива	2,1	2,2	2,2
Укупан приход/ просјечна актива	5,6	5,6	5,4
Пословни и директни расходи ²⁴ /просјечна актива	1,5	1,2	1,2
Оперативни расходи/ просјечна актива	3,2	3,2	2,8
Укупни некаमतни расходи/ просјечна актива	4,7	4,4	3,9

Анализом основних параметара за оцјену квалитета профитабилности, због значајно већег износа остварене добити у односу на прошлу годину, уз истовремено мањи раст просјечне aktive и дионичког капитала, РОАА (зарада на просјечну активу) је повећана са 1% на 1,3%, док РОАЕ (зарада на просјечни дионички капитал) биљежи значајно повећање са 15% на 19,6%.

Продуктивност банака, мјерена односом укупног прихода и просјечне aktive (5,4%), задржана је на приближно истом нивоу, као и већина осталих показатеља који се односе на приходовну страну. Показатељ оперативни расходи у односу на просјечну активу и показатељ некаमतни расходи у односу на просјечну активу су побољшани због смањења расхода (по основу смањења осталих оперативних трошкова), уз истовремени пораст просјечне aktive.

Профитабилност банака ће и у наредном периоду највише бити под утицајем и зависиће од два кључна фактора: а) даљег кретања у квалитету aktive и б) ефикасности управљања и контроле оперативних прихода и трошкова. За повећање профитабилности банака, нужно је задржати позитиван тренд кредитног раста, уз примјену и поштивање опрезних кредитних стандарда код одобравања кредита.

Финансијски резултат банака биће у великој мјери под утицајем цјеновног и каматног ризика, како на страни извора и кретања цијена извора финансирања банака, тако и могућности остваривања каматне марже која ће бити довољна да покрије све некаमतне расходе и на крају, осигура и задовољавајући поврат на уложени капитал за власнике банака.

²⁴ У расходе су укључени трошкови исправке вриједности.

Кључни фактор ефикасности и профитабилности сваке банке је квалитет менаџмента и пословна политика коју води, као и квалитет и ефикасност успостављених система управљања ризицима, јер се тиме директно утиче на њене перформансе.

3.6. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе

У циљу веће транспарентности и лакше упоредивости услова банака за одобравање кредита и примање депозита и заштите клијената кроз увођење транспарентног приказа трошкова кредита односно прихода депозита, а у складу с међународним стандардима, критеријумима и праксама у другим земљама, ФБА је прописала јединствен начин обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе за све банке са сједиштем у Федерацији БиХ, као и на организационе дијелове банака са сједиштем у Републици Српској, а који послују у Федерацији БиХ. Ефективна каматна стопа представља стварну цијену кредита, односно прихода на депозит, изражену као проценат на годишњем нивоу.

Ефективном каматном стопом се сматра декурзивна каматна стопа која се обрачунава на годишњем нивоу, и то примјеном сложеног каматног рачуна, на начин да се дисконтовани новчани примици изједначавају са дисконтованим новчаним издацима одобрених кредита, односно примљених депозита.

Банке су обавезне мјесечно извјештавати ФБА о пондерисаним номиналним и ефективним каматним стопама на кредите и депозите одобрене односно примљене у извјештајном мјесецу, у складу с прописаном методологијом и Упутством²⁵.

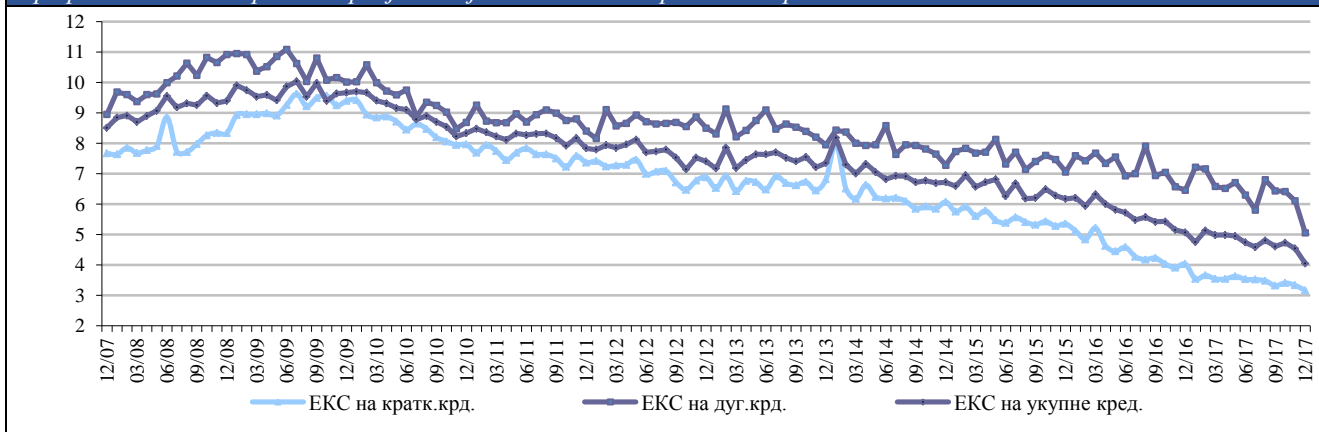
У сљедећој табели даје се преглед пондерисаних номиналних и ефективних каматних стопа (даље: НКС и ЕКС) на кредите на нивоу банкарског система и за два најзначајнија сектора (привреда и становништво) за децембар 2015. године, јуни и децембар 2016. године, те јуни и децембар 2017. године.

Табела 35: Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на кредите										
О П И С	12/2015.		06/2016.		12/2016.		06/2017.		12/2017.	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Пондерисане кам. стопе на краткорочне кредите	4,89	5,35	4,15	4,58	3,69	4,03	3,25	3,53	2,94	3,16
1.1. Привреди	4,84	5,25	4,08	4,42	3,61	3,90	3,18	3,40	2,89	3,06
1.2. Становништву	8,21	11,74	8,05	14,68	9,6	15,16	7,94	14,51	7,75	14,38
2. Пондерисане кам. стопе на дугорочне кредите	6,18	7,06	5,93	6,93	5,60	6,46	5,32	6,30	4,28	5,06
2.1. Привреди	5,31	5,67	4,66	4,97	4,86	5,18	4,09	4,33	3,34	3,67
2.2. Становништву	7,10	8,55	7,15	8,82	6,55	8,10	6,31	7,89	5,96	7,51
3. Укупно пондерисане кам. стопе на кредите	5,51	6,17	5,01	5,72	4,51	5,07	4,14	4,74	3,57	4,05
3.1. Привреди	4,99	5,38	4,26	4,59	3,98	4,28	3,41	3,64	3,05	3,29
3.2. Становништву	7,13	8,64	7,17	8,98	6,65	8,32	6,35	8,05	6,00	7,67

У сљедећем графикону даје се преглед пондерисаних просјечних мјесечних ЕКС на кредите.

²⁵Одлука о јединственом начину обрачуна исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 81/17) и Упутство за израчунавање пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе.

Графикон 26: Пондерисане просјечне мјесечне ЕКС на кредите по рочности

Код анализе тренда каматних стопа релевантно је пратити кретање пондерисане ЕКС, а разлика у односу на пондерисану НКС је резултат уплата које корисник кредита плаћа банци за одобрени кредит, односно трошкови који су директно повезани с кредитом, тј. услове коришћења кредита и који улазе у обрачун цијене кредита (на примјер трошкови за обраду кредита, трошкови премије осигурања код физичких лица ако је осигурање услов за одобравање кредита, затим други трошкови у вези са споредним услугама које плаћа клијент, а услов су за коришћење кредита). У том смислу ЕКС представља стварну цијену кредита.

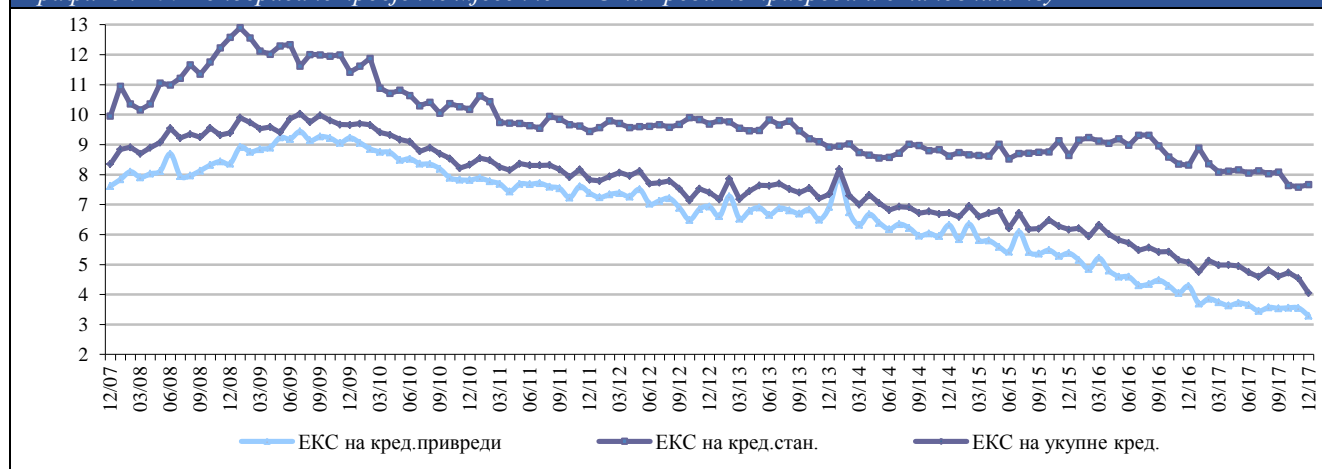
У току 2017. године, као и у претходне три године, настављен је тренд пада пондерисаних ЕКС. Пондерисана ЕКС на кредите у децембру 2017. године износила је 4,05%, што је за 1,02 процентна поена ниже у односу на децембар 2016. године и у току 2017. године биљежи промјене унутар 1,08 процентних поена са највишом стопом забиљеженом у фебруару од 5,13%, а најнижом у децембру.

Пондерисана ЕКС на краткорочне кредите у децембру 2017. године износила је 3,16%, што је за 0,87 процентних поена ниже у односу на децембар 2016. године, те са присутним промјенама унутар 0,5 процентних поена. Пондерисана ЕКС на дугорочне кредите је износила 5,06% и нижа је у односу на децембар 2016. године за 1,4 процентна поена када је износила 6,46%, док су промјене још израженије у току 2017. године и кретале су се унутар 2,15 процентних поена са највишом стопом забиљеженом у јануару од 7,21%, а најнижом у децембру.

Каматне стопе на кредите пласиране у два најважнија сектора: привреди и становништву²⁶, у 2017. години су се углавном кретале у истом смјеру. Каматне стопе привреди су забиљежиле тренд даљег благог смањења, а пондерисане ЕКС становништву су генерално биле на нижем нивоу у односу на претходну годину, што је презентирано у сљедећем графикону.

²⁶По методологији разврставања у секторе, обртници се укључују у сектор становништва.

Графикон 27: Пондерисане просјечне мјесечне ЕКС на кредите привреди и становништву

Пондерисана ЕКС на кредите одобрене привреди је и даље знатно нижа од ЕКС на кредите одобрене становништву и у децембру 2017. године је износила 3,29%, што је за 0,99 процентних поена мање у односу на децембар 2016. године (4,28%). Код дугорочних кредита пласираних привреди забиљежено је смањење ЕКС са 5,18% на 3,67%, а код ЕКС на краткорочне кредите забиљежено је смањење са 3,90% на 3,06%.

ЕКС на кредите пласиране становништву у децембру 2017. године износила је 7,67%, што је за 0,65 процентних поена мање у односу на ниво из децембра 2016. године. ЕКС на краткорочне кредите пласиране овом сектору је, са нивоа из децембра 2016. године од 15,16% смањена на 14,38%, када биљежи и најнижи ниво, док је у току 2017. године углавном била на вишем нивоу у односу на децембар 2016. године. ЕКС на дугорочне кредите становништва биљежи пад, те је у децембру 2017. године износила 7,51% што је за 0,59 процентних поена мање у односу на децембар 2016. године (8,10%).

Посматрано у периоду од задњих пет година, евидентан је умјерен, али континуиран пад пондерисаних просјечних ЕКС на кредите израчунате на годишњем нивоу, примарно код привреде, док је код становништва континуиран пад из ранијих година у 2015. години заустављен, након чега је забиљежен благи раст у 2016. години (иако су номиналне каматне стопе на кредите становништву у благом паду, ЕКС расте због повећаних накнада и других повезаних трошкова кредита), да би се у 2017. години тренд пада на нивоу укупних кредита становништва наставио (и поред раста каматних стопа на краткорочне кредите становништва), а што се види у сљедећој табели.

Табела 36: Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на кредите на годишњем нивоу

ОПИС	2013.		2014.		2015.		2016.		2017.	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Пондерисане кам. стопе на краткорочне кредите	6,17	6,66	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46
1.1. Привреди	6,22	6,66	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33
1.2. Становништву	8,09	11,08	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36
2. Пондерисане кам. стопе на дугорочне кредите	7,66	8,48	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33
2.1. Привреди	6,65	7,12	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33
2.2. Становништву	8,35	9,40	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89
3. Укупно пондерисане кам. стопе на кредите	6,82	7,46	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72
3.1. Привреди	6,33	6,78	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59
3.2. Становништву	8,33	9,48	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04

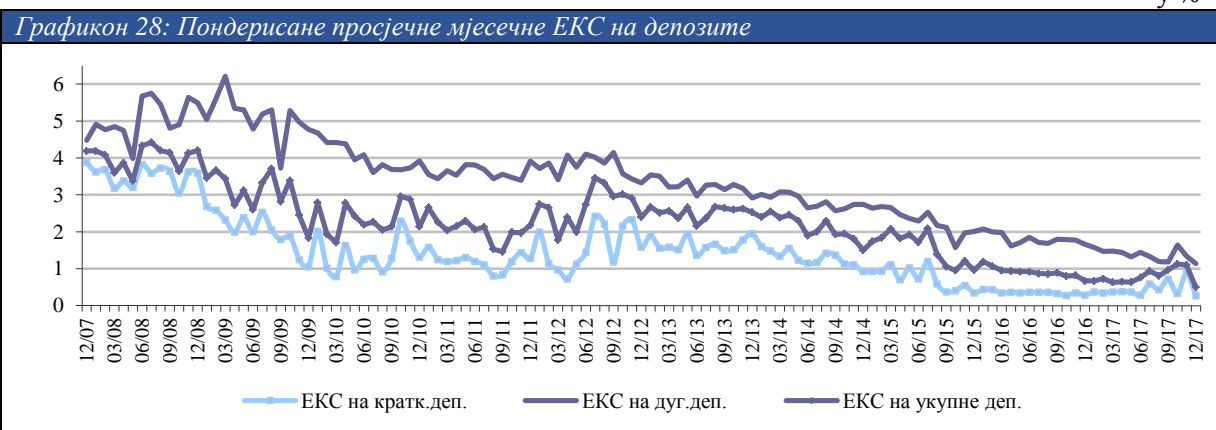
Пондерисане НКС и ЕКС на орочене депозите, израчунате на основу мјесечних извјештаја, за банкарски сектор приказане су у сљедећој табели.

Табела 37: Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на депозите

О П И С	12/2015.		06/2016.		12/2016.		06/2017.		12/2017.	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Пондерисане кам. стопе на краткорочне депозите	0,34	0,35	0,36	0,36	0,29	0,29	0,29	0,29	0,27	0,27
1.1. до три мјесеца	0,21	0,21	0,25	0,25	0,26	0,26	0,22	0,23	0,25	0,25
1.2. до једне године	1,18	1,25	0,72	0,76	0,58	0,58	0,57	0,58	0,39	0,39
2. Пондерисане кам. стопе на дугорочне депозите	1,92	2,01	1,81	1,85	1,64	1,66	1,41	1,44	1,13	1,14
2.1. до три године	1,67	1,68	1,65	1,70	1,43	1,45	1,35	1,38	1,01	1,02
2.2. преко три године	2,46	2,72	2,23	2,21	2,25	2,26	1,72	1,74	1,51	1,51
3. Укупно пондерисане кам. стопе на депозите	0,92	0,96	0,90	0,92	0,66	0,67	0,74	0,76	0,50	0,50

За разлику од кредита, код којих утицај на стварну цијену имају трошкови повезани с одобравањем и сервисирањем кредита (под условом да су познати код одобравања), код депозита готово да нема разлике између номиналне и ефективне каматне стопе.

- у % -

Пондерисана ЕКС на укупне орочене депозите је у децембру 2017. године износила 0,50%, што је за 0,17 процентних поена мање у односу на децембар 2016. године. Пондерисана ЕКС на краткорочне депозите је износила 0,27%, што је за свега 0,02 процентна поена мање од нивоа из децембра 2016. године. Наведена стопа од 0,27% уједно је и најнижа забиљежена стопа код краткорочних депозита у 2017. години, док је највиша забиљежена у новембру 2017. године од 0,88%.

Пондерисана ЕКС на дугорочне депозите биљежи осцилације унутар 0,50 процентних поена и у децембру износи 1,14%, што представља најнижу забиљежену стопу у 2017. години, која је за 0,52 процентна поена мања у односу на децембар 2016. године, док је највиша забиљежена у октобру 2017. године од 1,64%.

Ако се анализира кретање каматних стопа на краткорочне депозите по периодима рочности, ЕКС на депозите орочене до три мјесеца биљежи пад од свега 0,01 процентни поен у односу на ниво из децембра 2016. године и иста износи 0,25%. Пад биљежи и каматна стопа на депозите орочене до једне године, која у децембру 2017. године износи 0,39%, што је уједно и најнижи ниво у 2017. години (12/2016: 0,58%).

Пондерисана ЕКС на дугорочне депозите орочене до три године износи 1,02%, што представља смањење од 0,43 процентна поена у односу на ниво из децембра 2016. године. ЕКС на депозите орочене преко три године најнижа је у децембру 2017. године када износи 1,51%, што

представља смањење од 0,75 процентних поена посматрано у односу на децембар 2016. године, када је иста износила 2,26%.

Просјечне ЕКС на депозите становништва и привреде у децембру 2017. године имају ниже вриједности у односу на децембар 2016. године. Просјечна ЕКС на депозите становништва је нижа за 0,62 процентна поена у односу на децембар 2016. године и износи 0,90%, што је уједно најнижа стопа у току 2017. године, а највиша је забиљежена у октобру 1,38%. Код депозита привреде, просјечна ЕКС у децембру 2017. године износила је 1,04% што је за 0,28 процентних поена мање у односу на децембар 2016. године, са најнижим нивоом од 0,86% забиљеженим у јануару и највишим од 1,62% у октобру.

Уколико се анализира кретање пондерисаних просјечних каматних стопа на депозите на годишњем нивоу, у задњих пет година евидентан је континуиран пад каматних стопа на дугорочне депозите који је настављен и у 2017. години, док су каматне стопе на краткорочне депозите, након континуираног пада у задњих пет година, у 2017. години оствариле благи раст, а што се може видјети у табели у наставку.

Табела 38: Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на депозите на годишњем нивоу

ОПИС	2013.		2014.		2015.		2016.		2017.	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Пондерисане кам. стопе на краткорочне депозите	1,65	1,67	1,20	1,23	0,60	0,61	0,35	0,35	0,40	0,41
1.1. до три мјесеца	1,47	1,47	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27	0,35	0,36
1.2. до једне године	1,85	1,87	1,72	1,76	1,25	1,28	0,68	0,69	0,61	0,62
2. Пондерисане кам. стопе на дугорочне депозите	3,20	3,23	2,79	2,82	2,20	2,23	1,78	1,80	1,37	1,39
2.1. до три године	2,97	3,00	2,61	2,64	2,08	2,10	1,59	1,62	1,22	1,24
2.2. преко три године	4,15	4,18	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,34	1,82	1,85
3. Укупно пондерисане кам. стопе на депозите	2,51	2,53	2,04	2,07	1,41	1,43	0,88	0,89	0,75	0,76

Пондерисане каматне стопе на кредите који се односе на уговорено прекорачење по рачунима и на депозите по виђењу, израчунате на основу мјесечних извјештаја, дају се у следећој табели.

Табела 39: Пондерисане просјечне НКС и ЕКС на кредите-прекорачења по рачунима и на депозите по виђењу

О П И С	12/2015.		06/2016.		12/2016.		06/2017.		12/2017.	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Пондерисане кам. стопе на кредите-прекорачења по рачунима	7,81	8,01	7,26	7,45	7,01	7,22	6,66	6,89	6,42	6,69
2. Пондерисане кам. стопе на депозите по виђењу	0,09	0,09	0,08	0,08	0,05	0,05	0,03	0,03	0,03	0,03

Пондерисана ЕКС на укупне кредите по прекорачењима рачуна за банкарски сектор у децембру 2017. године износила је 6,69% (смањење за 0,53 процентна поена у односу на децембар 2016. године), а на депозите по виђењу 0,03%, што је незнатно мање од нивоа из децембра 2016. године.

3.7. Ликвидност

Управљање ризиком ликвидности је, уз управљање кредитним ризиком, један од најважнијих и најсложенијих сегмената банкарског пословања. Одржавање ликвидности у тржишној економији је перманентна обавеза банке и основна претпоставка за њену одрживост на финансијском тржишту, те један од кључних предуслова за успостављање и очување повјерења у банкарски систем у свакој земљи, његову стабилност и сигурност.

Ликвидност банкарског система у Федерацији БиХ се оцјењује добром, са задовољавајућим учешћем ликвидних средстава у укупној активи, те добром рочном усклађеношћу финансијске активе и обавеза. С обзиром на високу корелацију кредитног ризика, као доминантног ризика у пословању банака, и ризика ликвидности, један од најважнијих фактора који утичу на позицију ликвидности банака је способност банака да адекватно управљају својом активом, што подразумијева осигурање активе која има добре перформансе и чији квалитет осигурава да се банкарски кредити заједно са каматама враћају у складу с роковима доспијећа.

Одлуком о управљању ризиком ликвидности банке прописани су минимални квалитативни захтјеви за управљање ризиком ликвидности у банкама, полазећи од прописаних стандарда за управљање ризицима у банкама, квантитативни захтјеви за банке у погледу коефицијената покрића ликвидности и осигурања стабилних извора финансирања, те коришћење додатних механизма за праћење и процјену ризика ликвидности.

У структури извора финансирања банака у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године највеће учешће од 78,3% имају депозити, затим узети кредити (укључујући субординисане дугове²⁷) с учешћем од 4,7%. Узети кредити су са дужим периодима рочности и представљају квалитетан извор за дугорочне пласмане, те побољшавају рочну усклађеност ставки активе и обавеза, иако је већ дуже вријеме присутан тренд њиховог смањења.

Укупни депозити су, у односу на крај 2016. године, виши за 12% или 1,6 милијарди КМ, што је резултат раста депозита свих сектора, највише приватних предузећа за 19% или 421 милион КМ, становништва за 4% или 346 милиона КМ, владиних институција за 24% или 282 милиона КМ, јавних предузећа за 26% или 274 милиона КМ, те банкарских институција за 31% или 200 милиона КМ. Депозити становништва, с учешћем од 53,8%, су највећи секторски извор финансирања банака у Федерацији БиХ.

- у 000 КМ-

Табела 40: Рочна структура депозита по уговореном доспијећу

ДЕПОЗИТИ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Штедња и деп. по виђењу	6.645.840	50,8	7.727.481	54,5	9.069.475	57,4	116	117
До 3 мјесеца	266.464	2,0	272.799	1,9	387.454	2,5	102	142
До 1 године	679.876	5,2	538.344	3,8	732.581	4,6	79	136
1. Укупно краткорочни	7.592.180	58,0	8.538.624	60,2	10.189.510	64,5	112	119
До 3 године	3.502.798	26,7	3.546.491	25,0	3.560.538	22,5	101	100
Преко 3 године	2.004.005	15,3	2.091.159	14,8	2.064.675	13,0	104	99
2. Укупно дугорочни	5.506.803	42,0	5.637.650	39,8	5.623.213	35,5	102	100
УКУПНО (1 + 2)	13.098.983	100,0	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	108	112

Рочна структура депозита по уговореном доспијећу од 2012. године има континуирани тренд благог погоршања, у 2016. години учешће краткорочних депозита је повећано са 58,0% на 60,2%, а учешће дугорочних депозита смањено са 42,0% на 39,8%. Тренд погоршања настављен је и у 2017. години, када је учешће краткорочних депозита повећано на 64,5% (+4,3 процентна поена).

Промјене у рочној структури резултат су раста краткорочних депозита за 19% или 1,6 милијарди КМ, као посљедица раста депозита свих сектора: приватних предузећа за 428 милиона КМ, становништва за 389 милиона КМ, владиних институција за 285 милиона КМ, банкарских институција за 251 милион КМ, јавних предузећа за 184 милиона КМ, небанкарских институција за 60 милиона КМ, те непрофитних организација за 38 милиона КМ.

Дугорочни депозити су готово на истом нивоу, благо су нижи за 12 милиона КМ, као посљедица смањења депозита преко три године за 1,3% или 26 милиона КМ, највећим дијелом по основу смањења депозита банкарских институција за 31 милион КМ и небанкарских

²⁷ Субординисани дугови: узети кредити и ставке трајног карактера.

институција за 24 милиона КМ, док су депозити до три године виши за 0,4% или 14 милиона КМ, највећим дијелом по основу повећања депозита јавних предузећа за 92 милиона КМ, те истовремено смањења депозита становништва за 52 милиона КМ и банкарских институција за 20 милиона КМ.

Код дугорочних депозита доминантно је учешће два сектора, и то: становништва, са незнатно нижим учешћем од 68,5% (-0,6 процентних поена) и јавних предузећа са повећаним учешћем са 9,8% на 11,4%. У депозитима ороченим од једне до три године највеће учешће од 69,4% (-1,7 процентних поена) имају депозити становништва, затим депозити јавних предузећа 16,5% (+2,5 процентних поена). У периоду преко три године највеће учешће од 67,1% (+1,3 процентна поена) имају депозити становништва, а депозити банкарских институција, с већ дуже вријеме присутним трендом смањења, који је нешто успоренији, имају учешће од 10,8% (на крају 2016. године 12,2%).

Рочна структура депозита по преосталом доспијећу је приказана у наредној табели.

- у 000 КМ -

Табела 41: Рочна структура депозита по преосталом доспијећу

ДЕПОЗИТИ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Штедња и деп. по виђењу (до 7 дана)	6.852.863	52,3	7.961.438	56,1	9.227.317	58,4	116	116
7- 90 дана	770.687	5,9	690.281	4,9	988.235	6,2	90	143
91 дан до једне године	2.080.342	15,9	1.982.775	14,0	2.144.316	13,6	95	108
1. Укупно краткорочни	9.703.892	74,1	10.633.494	75,0	12.359.868	78,2	110	116
До 5 година	3.190.290	24,3	3.344.169	23,6	3.280.639	20,7	105	98
Преко 5 година	204.801	1,6	197.611	1,4	174.216	1,1	96	88
2. Укупно дугорочни	3.395.091	25,9	3.542.780	25,0	3.454.855	21,8	104	98
УКУПНО (1 + 2)	13.098.983	100,0	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	108	112

На дан 31.12.2017. године краткорочни депозити по преосталом доспијећу имали су учешће од 78,2%, а дугорочни 21,8% у укупним депозитима. У односу на крај 2016. године, краткорочни депозити су имали раст од 16% или 1,7 милијарди КМ, са повећањем учешћа за 3,2 процентна поена, док је код дугорочних депозита забиљежено смањење од 2% или 88 милиона КМ, уз смањење учешћа у укупним депозитима са 25,0% на 21,8%.

Ако се анализира структура дугорочних депозита, видљиво је да доминирају депозити с преосталом рочношћу до пет година (95,0% дугорочних депозита и 20,7% укупних депозита). Иако је смањење депозита са преосталом рочношћу преко пет година заустављено у 2014. години, када је забиљежено умјерено повећање од 17% или 23 милиона КМ, уз присутан пораст у 2015. години од 34% или 52 милиона КМ, у 2016. години долази до смањења за 4% или 7,2 милиона КМ, док у 2017. години смањење износи 12% или 23 милиона КМ.

Ако се упореде подаци о рочности депозита по уговореном и преосталом доспијећу, може се закључити да је од 5,6 милијарди КМ дугорочно уговорених депозита, на дан 31.12.2017. године, 2,1 милијарда КМ или 37,5% дугорочно уговорених депозита имало преостало доспијеће мање од једне године.

У функцији планирања потребног нивоа ликвидних ресурса, банке требају планирати изворе и структуру адекватног ликвидног потенцијала и у вези с тим планирати и кредитну политику. Рочност пласмана, односно кредитног портфолија је детерминисана управо рочношћу извора. С обзиром да је рочна трансформација средстава код банака инхерентно повезана са функционалним карактеристикама банкарског пословања, банке континуирано контролишу и држе рочне дебалансе између извора и пласмана у складу с прописаним минималним лимитима.

Табела 42: Рочна структура кредита

КРЕДИТИ	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		ИНДЕКС	
	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	Износ	Учешће %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Доспјела потраживања и плаћене ванбил.обавезе	1.186.501	10,2	1.191.510	9,7	1.068.029	8,1	100	90
Краткорочни кредити	2.283.316	19,7	2.378.849	19,4	2.557.906	19,4	104	108
Дугорочни кредити	8.140.927	70,1	8.699.869	70,9	9.552.925	72,5	107	110
УКУПНО КРЕДИТИ	11.610.744	100,0	12.270.228	100,0	13.178.860	100,0	106	107

У 2017. години дугорочни кредити су повећани за 10% или 853 милиона КМ, износили су 9,6 милијарди КМ, краткорочни кредити су већи за 8% или 179 милиона КМ, износили су 2,6 милијарди КМ, док су доспјела потраживања износила 1,1 милијарду КМ, благо су нижа (10% или 124 милиона КМ), с напоменом да је трајни отпис износио 121 милион КМ. У структури доспјелих потраживања 62,8% се односи на приватна предузећа, 35,1% на становништво и 2,1% на остале секторе.

Секторска анализа по рочности за два најзначајнија сектора показује да су кредити пласирани становништву 87,8% дугорочни, а од укупно одобрених кредита приватним предузећима на дугорочне се односи 56,3%.

У структури активе кредити, као најзначајнија категорија, имају највеће учешће од 65,2% што је за 1,6 процентних поена ниже у односу на крај 2016. године, с оствареним растом од 7% или 909 милиона КМ у 2017. години. Новчана средства су виша за 11% или 590 милиона КМ, са нешто вишим учешћем од 28,7% (+0,4 процентна поена) у односу на крај 2016. године.

Преглед основних показатеља ликвидности је приказан у сљедећој табели.

Табела 43: Коefицијенти ликвидности

Коefицијенти	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
1	2	3	4
Ликвидна средства ²⁸ / укупна актива	28,4	28,4	30,2
Ликвидна средства / краткорочне финанс. обавезе	48,4	47,1	47,6
Краткорочне финанс.обавезе/ укупне финанс. обавезе	70,0	71,9	74,9
Кредити / депозити и узети кредити ²⁹	82,9	81,7	79,2
Кредити / депозити, узети кредити и субординисани дугови ³⁰	82,2	81,0	78,5

На дан 31.12.2017. године показатељи су благо побољшани у односу на крај 2016. године.

Показатељ кредити у односу на депозите и узете кредите је на дан 31.12.2017. године побољшан на 79,2% (-2,5 процентних поена), због раста депозита и узетих кредита. Код шест банака показатељ је виши од 85% (критични ниво). С једне стране, код ових банака то је резултат структуре пасиве (релативно значајно учешће капитала), а с друге стране, високог учешћа кредита у активи.

Банке су у 2017. години редовно испуњавале обавезу одржавања прописане обавезне резерве код Централне банке БиХ³¹. Обавезна резерва, као значајан инструмент монетарне политике, у БиХ у условима функционисања валутног одбора и финансијски неразвијеног тржишта, једини

²⁸Ликвидна средства у ужем смислу: готовина и депозити и друга финансијска средства са преосталим роком доспијећа мањим од три мјесеца, искључујући међубанкарске депозите.

²⁹Искусвени стандарди су: мањи од 70% - веома солидан, 71%-75% - задовољавајући, 76%-80% - на граници и задовољавајућег, 81%-85% - недовољан, преко 85% - критичан.

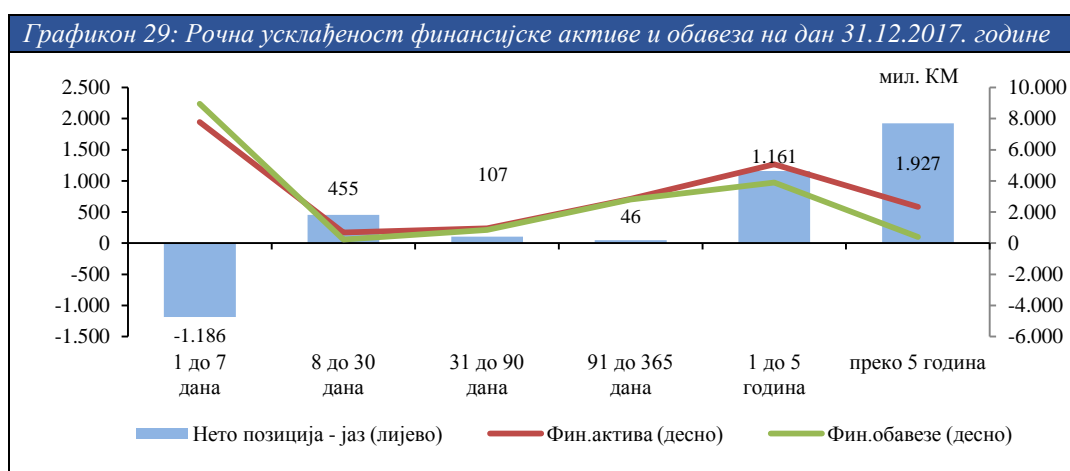
³⁰Претходни коefицијент је проширен, у изворе су укључени и субординисани дугови, што је реалнији показатељ.

³¹У „Сл. гласнику БиХ“, број: 30/16, објављена Одлука о утврђивању и одржавању обавезних резерви и утврђивању накнаде ЦББиХ банкама на износ резерве, с примјеном од 1. јула 2016. године.

је инструмент монетарне политике путем којег се остварује монетарна контрола, у смислу превенције брзог раста кредита и смањења мултипликације, али и повећања ликвидности банака у условима утицаја кризе и појачаног одлива средстава из банака, као што се то десило након 01.10.2008. године у БиХ.

Примјена регулативе о девизном ризику и одржавање валутне усклађености с прописаним лимитима, утиче значајно на износ који банке држе на рачуну резерви код Централне банке БиХ у домаћој валути, чиме се осигурава висока ликвидност банака појединачно и банкарског сектора. Уколико се посматра рочна усклађеност преосталих доспијећа укупне финансијске aktive³² и обавеза, може се закључити да је усклађеност добра, иако нешто лошија у односу на дан 31.12.2016. године.

У сљедећем графикану даје се преглед рочне усклађености финансијске active и обавеза на нивоу банкарског система у Федерацији БиХ.

На дан 31.12.2017. године краткорочна финансијска active банака у износу од 12,3 милијарде КМ била је за 578 милиона КМ мања од краткорочних обавеза, што је довело до незнатног пада коефицијента покривености краткорочних обавеза са 99,6% на 95,5%.

Краткорочна финансијска active је повећана за 10,8%, а краткорочне финансијске обавезе за 15,6%. У оквиру краткорочне финансијске active највеће повећање од 16,8% или 857 милиона КМ забиљежено је код новчаних средстава и код нето кредита за 5,9% или 264 милиона КМ, док је смањење забиљежено код новчаних позајмица (пласмана) другим банкама. Финансијска active преосталог рока доспијећа преко једне године је повећана за 9,6% или 648 милиона КМ, највише као посљедица повећања кредита за 10,2% или 672 милиона КМ.

Обавезе са роком доспијећа до једне године (12,8 милијарди КМ) су повећане за 15,6% или 1,7 милијарди КМ, највећим дијелом због повећања депозита за 16,2% или 1,7 милијарди КМ. Обавезе с роком доспијећа преко једне године (4,3 милијарде КМ) биљеже смањење од 1,1% или 46 милиона КМ.

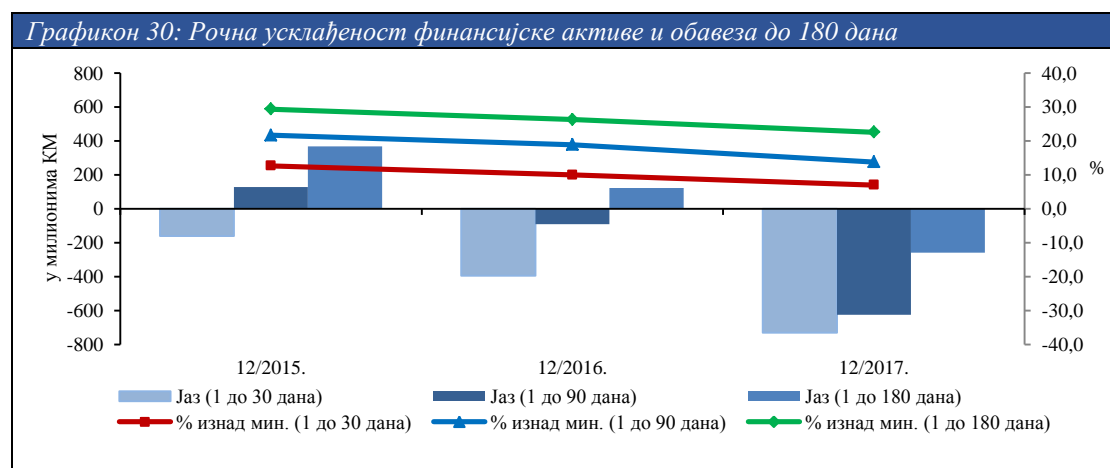
Поред наведеног прописаног минималног стандарда, врло важан аспект праћења и анализе позиције ликвидности је рочна усклађеност преосталих доспијећа ставки финансијске active и обавеза према временској скали, која је прописаним минималним лимитима креирана на временски хоризонт од 180 дана³³.

³² Финансијска active исказана је на нето основу (умањена за исправке вриједности).

³³ Члан 41. Одлуке о управљању ризиком ликвидности банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17): „До увођења НСФР из члана 34. ове одлуке, као обавезног квантитативног захтјева према банкама, банке ће примјењивати и извјештавати о рочној усклађености финансијске имовине и финансијских обавеза и структури највећих извора, те у складу с тим остају да важе члан б. став (3) тачка

Опис	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	ИНДЕКС	
	Износ	Износ	Износ	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
I. 1- 30 дана					
1. Износ финансијске active	6.878.280	7.515.361	8.462.124	109	113
2. износ финансијских обавеза	7.037.944	7.909.801	9.193.511	112	116
3. Разлика (+ или -) = 1-2	-159.664	-394.440	-731.387	-	-
Обрачун извршења прописане обавезе у %					
а) Остварено %= ред.бр.1 / ред.бр.2	97,7%	95,0%	92,0%		
б) Прописани минимум %	85,0%	85,0%	85,0%		
Више (+) или мање (-) = а - б	12,7%	10,0%	7,0%		
II. 1-90 дана					
1. Износ финансијске active	7.750.227	8.384.767	9.416.671	108	112
2. износ финансијских обавеза	7.621.496	8.476.151	10.041.101	111	118
3. Разлика (+ или -) = 1-2	128.731	-91.384	-624.430	-	-
Обрачун извршења прописане обавезе у %					
а) Остварено %= ред.бр.1 / ред.бр.2	101,7%	98,9%	93,8%		
б) Прописани минимум %	80,0%	80,0%	80,0%		
Више (+) или мање (-) = а - б	21,7%	18,9%	13,8%		
III. 1-180 дана					
1. Износ финансијске active	8.735.123	9.387.062	10.476.675	107	112
2. износ финансијских обавеза	8.365.780	9.263.730	10.734.265	111	116
3. Разлика (+ или -) = 1-2	369.343	123.332	-257.590	33	-
Обрачун извршења прописане обавезе у %					
а) Остварено %= ред.бр.1 / ред.бр.2	104,4%	101,3%	97,6%		
б) Прописани минимум %	75,0%	75,0%	75,0%		
Више (+) или мање (-) = а - б	29,4%	26,3%	22,6%		

Из презентираних података се закључује да су се банке на дан 31.12.2017. године придржавале прописаних ограничења и оствариле бољу рочну усклађеност финансијске active и обавеза у односу на прописане лимите.

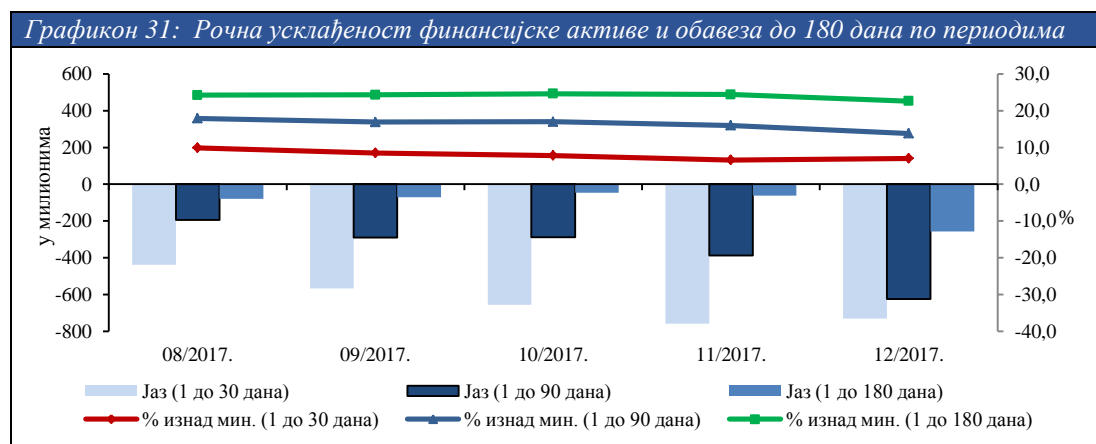

На дан 31.12.2017. године финансијска active у сва три интервала била је мања од финансијских обавеза, због већег раста финансијских обавеза, првенствено депозита, од раста финансијске active (највише новчаних средстава и нето кредита).

1., чл. ба., бб., 11. став (2) и 12. Одлуке о минималним стандардима за управљање ризиком ликвидности банака („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 48/12, 110/12 и 45/14)“. Прописани проценти за рочну усклађеност финансијске active и обавеза: најмање 85% извора средстава с роком доспијећа до 30 дана мора бити ангажовано у пласмане с роком доспијећа до 30 дана, најмање 80% извора средстава с роком доспијећа до 90 дана у пласмане с роком доспијећа до 90 дана и најмање 75% извора средстава с роком доспијећа до 180 дана у пласмане с роком доспијећа до 180 дана.

Као резултат наведеног, остварени проценти рочне усклађености су у сва три интервала нешто нижи него на крају 2016. године, али и даље су знатно изнад прописаног минимума и то у првом интервалу за 7,0%, у другом за 13,8% и у трећем интервалу за 22,6%.

У наредном графикону даје се тренд рочне усклађености финансијске aktive и обавеза у периоду аугуст - децембар 2017. године, по временским интервалима и оствареним процентима усклађености у односу на законом прописане минималне стандарде.

На основу свих изнесених показатеља ликвидност банкарског система у Федерацији БиХ се оцјењује задовољавајућом. Како је овај сегмент пословања и ниво изложености ликвидносном ризику у корелацији с кредитним ризиком (слабијих прилива ликвидних средстава везано за проблеме око наплативости кредита), а имајући у виду и друге важне факторе (лоша рочна структура депозита, отплата доспјелих кредитних обавеза и знатно мање задуживање код међународних финансијских институција, што је у протеклим годинама био најквалитетнији извор финансирања банака с аспекта рочности), потребно је истаћи да управљање и надзирање ризика ликвидности треба бити у фокусу банака, успостављањем и провођењем политика ликвидности које ће осигурати извршење свих доспјелих обавеза на вријеме, а на основу континуираног планирања будућих ликвидносних потреба узимајући у обзир промјене у оперативним, економским, регулативним и осталим условима пословног окружења банака.

3.8. Девизни ризик

У свом пословању банке су изложене ризицима произашлим из могућих губитака по билансним и ванбилансним ставкама насталим услед промјене цијена на тржишту. Један од тих ризика је и девизни ризик (ФХ) који настаје као резултат промјена валутних курсева и/или неусклађености нивоа active, пасиве и ванбилансних ставки у истој валути - индивидуална девизна позиција или свих валута заједно са којима банка послује - укупна девизна позиција банке.

У циљу осигурања примјене и провођења опрезносних принципа код обављања девизних активности банака, те смањења утицаја девизног ризика на њихову профитабилност, ликвидност и капитал, ФБА је донијела Одлуку о управљању девизним ризиком банке³⁴, којом се дефинише начин израчунавања девизне позиције и највећа дозвољена изложеност девизном ризику, тј. ограничења за отворену индивидуалну и укупну девизну позицију (дуга или кратка), обрачуната у односу на признати капитал банке³⁵.

³⁴ “Службене новине Федерације БиХ”, број: 81/17.

³⁵ Чланом 3. Одлуке о управљању девизним ризиком банке прописана су ограничења: за индивидуалну девизну позицију за ЕУРО највише до 30% признатог капитала, за остале валуте до 20% и девизну позицију банке највише до 30%.

Како би ФБА пратила усклађеност банака с прописаним ограничењима и ниво изложености девизном ризику, банке су дужне дневно извјештавати ФБА. На основу контроле, праћења и анализе достављених извјештаја, може се закључити да се банке придржавају прописаних лимита и да обављају своје ФХ активности у оквирима истих.

С обзиром да Централна банка БиХ функционише као валутни одбор, гдје је ЕУРО валута сидро валутног одбора, у пракси банке нису изложене девизном ризику када је у питању најзначајнија валута ЕУРО.

Према стању на дан 31.12.2017. године на нивоу банкарског система у валутној структури активе банака учешће ставки у страним валутама износило је 11,2% или 2,3 милијарде КМ (на крају 2016. године 10,4% или 1,9 милијарди КМ).

Валутна структура пасиве битно је другачија, јер је учешће обавеза у страниј валути знатно веће и износи 38,2% или 7,7 милијарди КМ (на крају 2016. године 38,8% или 7,1 милијарду КМ).

У сљедећој табели даје се структура и тренд финансијске активе и обавеза и девизна позиција за ЕУРО као најзначајнију валуту и укупно.

-у милионима КМ-

Табела 45: Девизна усклађеност финансијске активе и обавеза (ЕУРО и укупно)³⁶

Опис	31.12.2016.				31.12.2017.				ИНДЕКС	
	ЕУРО		УКУПНО		ЕУРО		УКУПНО		ЕУРО	УКУПНО
	Износ	Учешће е %	Износ	Учешће е %	Износ	Учешће е %	Износ	Учешће е %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Финансијска актива</i>										
1. Новчана средства	830	10,7	1.324	15,7	906	11,0	1.349	15,2	109	102
2. Кредити	24	0,3	25	0,3	27	0,3	28	0,3	112	110
3. Кредити с вал. клаузулом	6.323	81,5	6.350	75,4	6.415	77,7	6.429	72,4	101	101
4. Остало	417	5,4	561	6,7	721	8,7	884	10,0	173	158
5. Остала фин. акт. с вал. кл.	165	2,1	165	1,9	188	2,3	188	2,1	114	114
Укупно (1+2+3+4)	7.759	100,0	8.425	100,0	8.257	100,0	8.878	100,0	106	105
<i>II Финансијске обавезе</i>										
1. Депозити	5.535	72,8	6.186	74,9	6.076	74,3	6.725	76,2	110	109
2. Узети кредити	763	10,0	763	9,2	813	9,9	813	9,2	107	107
3. Деп. и кред. с вал. клауз.	1.135	14,9	1.135	13,7	1.108	13,6	1.107	12,6	98	98
4. остало	174	2,3	180	2,2	176	2,2	180	2,0	101	100
Укупно (1+2+3+4)	7.607	100,0	8.264	100,0	8.173	100,0	8.825	100,0	107	107
<i>III Ванбиланс</i>										
1. Актива	78		96		98		147			
2. Пасива	203		222		218		225			
<i>IV Позиција</i>										
Дуга (износ)	27		35							
%	1,3%		1,7%							
Кратка					36		27			
%					1,6%		1,2%			
Дозвољена	30%		30%		30%		30%			
Мања од дозвољене	28,7%		28,3%		28,4%		28,8%			

Ако се анализира структура страних валута, у финансијској активи³⁷ доминантно је учешће ЕУРО од 73,2%, (31.12.2016. године 66,6%), уз повећање номиналног износа са 1,3 милијарде

³⁶ Извор: Образац 5 - Девизна позиција.

³⁷ Извор: Извјештај о девизној позицији банке: дио финансијске активе (у страним валутама деноминована у КМ). Финансијска актива се исказује по нето принципу, односно умањена за исправке вриједности и резерве за потенцијалне обавезе.

КМ на 1,7 милијарди КМ. Учешће ЕУРО у обавезама од 91,5% је на приближно истом нивоу (31.12.2016. године 90,8%), уз раст номиналног износа за 594 милиона КМ.

У обрачун изложености ФХ ризику улази и износ индексираних ставки активе (кредити и остала финансијска актива) и обавеза³⁸, који је посебно значајан у активи (74,5% или 6,6 милијарди КМ), што је на приближно истом нивоу као и на крају 2016. године (77,3% или 6,5 милијарди КМ).

На остале девизне ставке активе односи се 25,5% или 2,3 милијарде КМ са структуром: ставке у ЕУРО 18,6% или 1,7 милијарди КМ и остале валуте 6,8% или 0,6 милијарди КМ (на крају 2016. године остале ставке у ЕУРО имале су учешће од 15,1% или 1,3 милијарде КМ). Од укупних нето кредита (12 милијарди КМ), око 54% је уговорено са валутном клаузулом, углавном везано за ЕУРО (99,8%).

На страни извора, структура финансијских обавеза условљава и детерминира структуру ставки финансијске активе, за сваку валуту појединачно. У девизним обавезама (8,8 милијарди КМ) највеће учешће од 80,1% или 7,1 милијарду КМ имају ставке у ЕУРО, највише депозити (на крају 2016. године учешће обавеза у ЕУРО било је 78,3% или 6,5 милијарди КМ).

Износ индексираних обавеза посљедњих година има тренд раста. Раст индексираних обавеза (скоро све се односи на депозите) условљен је одливом депозита и кредитних обавеза у страним валутама, који су били извор за кредите одобраване с валутном клаузулом и континуирано високим износом кредита с валутном клаузулом. У циљу одржавања девизне усклађености, банке повећавају ставке индексираних обавеза (депозита).

Посматрано по банкама и укупно на нивоу банкарског система Федерације БиХ може се констатовати да се изложеност банака и система ФХ ризику у 2017. години кретала у оквиру прописаних ограничења. Са 31.12.2017. године дугу девизну позицију имало је десет банака, а пет банака имало је кратку позицију. На нивоу система исказана је кратка девизна позиција од 1,2% укупног основног капитала банака³⁹, што је за 28,8 процентних поена мање од дозвољене. Индивидуална девизна позиција за ЕУРО, износила је 1,6% што је за 28,4 процентна поена мање од дозвољене, при чему су ставке финансијске активе биле мање од финансијских обавеза (нето кратка позиција).

Иако у условима функционисања валутног одбора банке нису изложене девизном ризику за најзначајнију валуту ЕУРО, дужне су да се придржавају прописаних ограничења за сваку валуту, као и за укупну девизну позицију, те да дневно управљају овим ризиком у складу с усвојеним програмима, политикама, процедурама и плановима.

4. УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА БАНАКА СА СТАНДАРДИМА СПНИФТА

На основу стања банака у претходном супервизорском циклусу, извршених контрола усклађености пословања и извјештаја које банке достављају ФБА, може се закључити да не постоје разлози за супервизорску забринутост у погледу управљања ризицима од прања новца и финансирања терористичких активности. Квантитет ризика се задржао у границама умјереног.

Квалитет управљања ризицима који се у пословању банака могу појавити као посљедица прања новца и финансирања терористичких активности (ризик репутације, оперативни ризик, правни ризик, ризици концентрација у активи и депозитима) је задовољавајући и наставља са растућим трендом.

³⁸У циљу заштите од промјена девизног курса банке уговарају одређене ставке активе (кредити) и обавеза с валутном клаузулом (прописом је дозвољена само двосмјерна валутна клаузула).

³⁹Банке су на дан 31.12.2017. године исказале отворену девизну позицију (индивидуалну и укупну) у односу на основни капитал банке.

Сходно овоме, може се дати сљедећа оцјена: банкарски систем Федерације БиХ је већим дијелом усклађен са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности.

Прихватљивост клијента

Банке су усвојиле политике о прихватљивости клијената и дефинисале који и какви клијенти су прихватљиви за успоставу пословних односа. На основу ове политике формирале су посебне регистре профила клијента. Извјестан проблем у функционисању ових регистара представља ажурирање података за клијенте које банке разврставају у ризичне групе.

Међутим, веома је значајно да су банке усвојиле и да примјењују приступ клијентима који се заснива на анализи ризика који клијенти носе за банку, односно да су дефинисале који и какви клијенти су прихватљиви за банку. Овакав приступ банака је посебно значајан и представља веома јак квалитет у управљању ризицима у ситуацији када држава, још увијек, није донијела процјену ризика, иако је процјена ризика урађена, и када држава нема дефинисану стратегију борбе против прања новца и финансирања терористичких активности.

Идентификација клијента

Банке су усвојиле идентификацију клијента као основни елемент стандарда „упознај свог клијента“. Политику о идентификацији клијента банке примјењују код успостављања пословних односа са клијентима. Међутим, још увијек је присутан проблем ажурирања документације којом се верификује извршена идентификација код већ успостављених пословних односа.

Банке не примјењују досљедно мјере идентификације у зависности од утврђеног ризика. Тако да преовладавају стандардне мјере идентификације, које се проводе за клијенте средњег нивоа ризика, у односу на поједностављене и појачане мјере, које се проводе за клијенте ниског и високог нивоа ризика. Проблем још увијек представља и идентификација и верификација идентификације стварних власника и политички експонираних особа јер још увијек на нивоу државе нису успостављени регистри стварних власника и регистри политички експонираних особа.

Стално праћење рачуна и трансакција

Ова политика се примјењује и све је мање формалног праћења рачуна и трансакција клијента. У циљу постизања суштинског праћења рачуна и трансакција клијената банке су, на основу примјене принципа „упознај свог клијента“ дефинисале лимите трансакција по одређеним врстама рачуна и трансакција, изградиле су информационе системе који омогућавају примјену успостављених лимита у праћењу рачуна и трансакција.

Дефинисани лимити, све више служе превентивном праћењу рачуна и трансакција. Као и у случају идентификације клијената, Банке не примјењују досљедно мјере праћења рачуна и трансакција, односно пословних активности клијената, у зависности од утврђеног ризика. Преовладавају стандардне мјере праћења, које се проводе за клијенте средњег нивоа ризика, у односу на поједностављене и појачане мјере, које се проводе за клијенте ниског и високог нивоа ризика. У извјештајној години је био присутан проблем праћења рачуна и трансакција клијената који су вршили електронске трансфере користећи интернетске платформе које су везане за одређене рачуне у банкама.

Управљање ризиком од прања новца и финансирања терористичких активности

Елементи наведене политике су дефинисани у програмима банака. Дефинисане су линије извјештавања, како екстерне, тако и интерне. На основу извјештаја које банке достављају ФБА

о готовинским, повезаним и сумњивим трансакцијама које су извјестиле Финансијско обавјештајном одјелу Агенције за истраге и заштиту Босне и Херцеговине (Образац СПНиФТА), те на основу извршених провјера у директним надзорима, утврђени су број и вриједност извјештених трансакција.

Сходно овоме, банке су у 2017. години извјестиле 280.949 трансакција, што је 0,32% укупно обављених трансакција у банкарском систему Федерације БиХ (87.547.276 обављених трансакција, по подацима банака) у вриједности од 13.896.736 КМ, што чини 8,98% укупне вриједности обављених трансакција у банкарском систему Федерације БиХ (154.734.139 КМ, по подацима банака). Број извјештених трансфера у 2017. години је повећан за 5,80%, у односу на претходну годину, а њихова вриједност је повећана за 4,90%.

У наредној табели даје се упоредни преглед броја и вриједности извјештених трансфера, по начину извјештавања трансфера (прије извршења, у прописаном року и по протеклу прописаног рока):

Вриједност трансфера у 000 КМ

Табела 46: Упоредни преглед броја и вриједности извјештених трансфера							
Р. бр.	Опис (назив трансфера)	Трансфери у 2016.		Трансфери у 2017.		%	
		Број	Вриједност	Број	Вриједност	Број	Вриједност
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Укупно пријављени трансфери	265.557	13.249.004	280.949	13.896.736	105,80	104,90
2.	Трансфери пријављени прије извршења	35	9.570	12	18.450	34,30	192,80
3.	Трансфери пријављени у року од 3 дана	265.496	13.230.904	280.899	13.869.448	105,80	104,80
4.	Трансфери пријављени послје рока од 3 дана	26	8.530	38	8.838	146,15	103,60

У структури извјештених трансфера примјетно је смањење броја (34,30%) извјештених трансфера прије њиховог извршења у односу на претходну годину, при чему је вриједност ових трансфера повећана (192,80% у односу на прошлу годину). Ово упућује на извођење закључка да банке примјењују превентивне мјере на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности које су прописане за финансијске институције са фокусом на материјално значајне трансакције (смањење броја, а повећање вриједности извјештених трансакција).

Овај закључак потврђује и број (146,15%) и вриједност (103,60%) трансфера извјештених по протеклу рока од 3 дана у односу на претходну годину, односно банке су и у овом случају фокусиране на материјално значајне трансакције. Број трансфера извјештених у прописаном року остао је у оквирима повећања броја укупно извјештених трансфера (повећање за 5,80%), као и њихова вриједност (повећање за 4,90%, односно 4,80%) што је и у оквирима обима (броја и вриједности) платног промета у Федерацији Босне и Херцеговине.

Сумњиве трансакције

Банке су у извјештајима 103 трансфера означиле сумњивим (105,10% у односу на претходну годину). Вриједност ових трансфера износи 37.045 х/КМ, што је вриједност 157,00% у односу на претходну годину. На сумњу на прање новца се односи 102 трансфера у вриједности од 32.816 х/КМ, а на сумњу на финансирање терористичких активности 1 трансфер у вриједности од 4.229 х/КМ.

У наредној табели даје се упоредни преглед броја и вриједности извјештених сумњивих трансфера, по начину извјештавања трансфера (прије извршења, у прописаном року и по протеклу прописаног рока).

Вриједност трансфера у 000 КМ

Табела 47: Упоредни преглед броја и вриједности извијештених сумњивих трансфера

Р. бр.	Сумњиви трансфери	Трансфери у 2016.		Трансфери у 2017.		%	
		Број	Вриједност	Број	Вриједност	Број	Вриједност
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8(6/4)
1.	Укупно пријављени трансфери	98	23.588	103	37.045	105,10	157,00
2.	Трансфери пријављени прије извршења	35	9.570	12	18.450	34,30	192,80
3.	Трансфери пријављени у року од 3 дана	53	6.079	57	9.902	107,50	162,90
4.	Трансфери пријављени послје рока од 3 дана	10	7.939	34	8.693	340,00	109,50

Структура извијештених сумњивих трансфера, као и структура укупно извијештених трансфера, потврђује раније дате констатације о квалитету управљања ризиком од прања новца и финансирања терористичких активности. О превентивном дјеловању банака може се говорити у 12 случајева (34,30% у односу на претходну годину) у којима су банке извјештаје о сумњивим трансакцијама доставиле Финансијско обавјештајном одјелу прије њиховог извршења.

О квалитетном мониторингу може се говорити у 57 случајева (107,50% у односу на претходну годину) у којима су банке у периоду од 3 дана уочиле сумњива обиљежја трансакција и доставиле извјештаје о томе, док се у осталих 34 случаја (340,00%) ради о корективном дјеловању и то, најчешће, по налогу ФБА. Међутим, вриједност ових трансфера (109,50% у односу на претходну годину) потврђује да је фокус банака био на материјално значајним трансакцијама, односно потврђује констатацију да су банке примјењивале успостављене лимите трансакција и код сумњивих трансакција.

У наредној табели даје се упоредни преглед броја извијештених сумњивих клијената, по структури (за које је ФОО тражио додатне податке, те за које ФОО није тражио ове податке).

Табела 48: Упоредни преглед броја извијештених сумњивих клијената

Р. бр.	Извијештени сумњиви клијенти за:	у 2016.	у 2017.	%
1	2	3	4	5 (4/3)
1.	Укупно	112	133	119
1.1.	које је ФОО тражио податке	22	6	27
1.2.	које ФОО није тражио податке	90	127	141

Поред сумњивих трансфера, банке су извијестиле о 133 сумњивих клијената. За шест ових клијената ФОО је тражио додатне податке, а за 127 клијената ови подаци нису тражени.

5. ПРЕПОРУКЕ ЗА БАНКАРСКИ СИСТЕМ

Банкарски систем Федерације БиХ у периоду провођења реформи је достигао завидан ниво и представља најразвијенији и најснажнији дио финансијског и укупног економског система Федерацији БиХ. Наредне активности треба да буду усмјерене на очување његове стабилности, те даљи напредак и развој. Ови циљеви су условљени сталним ангажманом свих дијелова система, законодавних и извршних власти, а што је предуслов за стварање повољнијег укупног економског амбијента који би подстицајно дјеловао на банке и реални сектор привреде и становништва.

Прописе, њихово побољшање и доградњу, као и оперативне одлуке из своје надлежности, ФБА је доносила уз предузимање свих прописаних корака чији је основни циљ био да банке у свом раду у највећој мјери осигурају законитост, пуну примјену прописа ФБА и свих општеприхваћених принципа и пракси за њихов, опрезан и успјешан рад.

Поред наведеног, инсистирање и циљеви свих напора ФБА били су усмјерени на јачање капитала банака, побољшање њихових кредитних политика и њихова досљедна примјена у

практи, подизање опреза на највиши могући ниво у управљању кључним ризицима и јачања пракси управљања и руковођења.

ФБА ће у наредном периоду:

- наставити са активностима изградње регулаторног оквира у складу са новим ЗоБ и ЗоА и усвојеном Стратегијом и годишњим планом на изради регулативе, а у циљу имплементације Базела II/III и ЕУ директива и као дио припрема за прикључивање БиХ Европској унији;
- извршити реорганизацију ФБА у складу са новим ЗоА и успоставити унутрашњу организациону јединицу за обављање послова реструктурирања банака и припремити и усвојити подзаконске акте који се односе на реструктурирање банака;
- отпочети са пројектом припреме и увођења СРЕП-а (Супервизорски преглед и процес процјене) као дугогодишњег (три године) пројекта јачања и унапређења супервизије у складу са новим регулаторним оквиром;
- предузимати мјере и активности у оквиру својих надлежности за сигурније и стабилније пословање банака и банкарског система у цјелини и његову подршку привреди и становништву;
- предузимати мјере и активности у оквиру своје надлежности у циљу реализације мјера из Реформске агенде и Програма економских реформи које се односе на банкарски и финансијски сектор;
- радити на реализацији препорука ФСАП мисије у циљу унапређења квалитета супервизије банкарског сектора, као и обавеза преузетих Писмом намјере које су владе у БиХ потписале у склопу аранжмана са ММФ-ом, а које се односе на ентитетске агенције за банкарство;
- успоставити регулаторни оквир за примјену МСФИ 9 у банкама и пратити његову имплементацију, као и унаприједити регулаторне захтјеве у погледу класификације активе;
- наставити континуиран надзор банака контролама путем извјештаја и контролама на лицу мјеста, са тежиштем на контролама доминантних ризичних сегмената банкарског пословања, с циљем да би супервизија била још ефикаснија и у том смислу:
 - и даље инсистирати на капиталном јачању банака, посебно оних које биљеже надпросјечан раст активе и смањење коефицијента адекватности капитала,
 - континуирано наставити надзирати банке првенствено од системског значаја за развој кредитних активности, у којима је концентрисан велики износ штедње и других депозита, а у циљу заштите депонената,
 - наставити систематско праћење активности банака на спречавању прања новца и финансирања тероризма и унапређивати сарадњу са другим надзорним и контролним институцијама,
 - наставити са развојем и примјеном „Система раног упозорења“ (СРУ) у сврху ране идентификације финансијских и оперативних неефикасности и/или негативних трендова у пословању банака,
 - надзирати усклађеност банака са законима и подзаконским актима и примијењене праксе у банкама у сегменту заштите корисника финансијских услуга и жираната,
 - успостављати и ширити сарадњу са супервизорским ауторитетима у земљама из којих су инвеститори присутни у банкарском сектору Федерације БиХ, као и с другим земљама у циљу што ефикасније супервизије,
 - наставити сарадњу са ЕЦБ-ом и ЕБА-ом и размјене информација у надзору банака, те са међународним финансијским институцијама ММФ, СБ, ЕБРД-ом и другим,
 - унапређивати сарадњу с Удружењем банака БиХ по свим сегментима банкарског пословања (нпр. увођење нових производа, наплата потраживања, функционисање Централног регистра кредита-правних и физичких лица, са дневном ажурности података и слично), организовати савјетовања и пружати стручну помоћ у примјени законске и подзаконске регулативе за банкарство, унапређивати сарадњу по питању стручног оспособљавања, приједлога измјене свих законских прописа који су постали ограничавајући фактор у развоју банака;

- наставити са унапређењем сарадње кроз потписивање нових Споразума о сарадњи са осталим институцијама у Босни и Херцеговини, које су укључене у области супервизије, спремности на кризне ситуације и управљање истим и надзор системског ризика: Агенцијом за банкарство Републике Српске, Агенцијом за осигурање депозита БиХ, Централном банком Босне и Херцеговине и државним и ентитетским министарствима финансија;
- континуирано оперативно усавршавати информациони систем, као битан предуслов за ефикасан надзор банака, односно информатичке подршке у функцији упозоравања и превентивног дјеловања у отклањању слабости у пословању банака;
- наставити перманентну едукацију и стручно оспособљавање кадрова;
- убрзати окончање поступака ликвидације банака.

Потребно је снажније ангажовање и других институција и органа у Босни и Херцеговини и Федерацији БиХ на:

- реализацији активности из Реформске агенде за Босну и Херцеговину за период од 2015. до 2018. године;
- реализацији Програма економских реформи за 2016. - 2018. година (ЕРП БИХ 2016. - 2018.);
- реализацији обавеза преузетих Писмом намјере које су Владе у БиХ потписале у склопу аранжмана са ММФ-ом;
- креирању и доградњи законске регулативе за финансијски и банкарски сектор, полазећи од Базелских принципа, Базелских оквира капитала и Европских банкарских директива, а која се односи на дјеловање, статус и пословање банака, а посебно на примјени новог Закона о банкама;
- убрзавању провођења економских реформи у реалном сектору економије како би се исти брже приближавао нивоу оствареном у монетарном и банкарском сектору;
- припреми и усвајању Закона о компанијама за управљање имовином;
- примјена Закона о рачуноводству и ревизији Федерације Босне и Херцеговине и контрола примјене МРС и МСФИ;
- успостављању посебних судских одјела за привреду;
- успостављању ефикаснијих поступака извршења залога;
- успостављање механизма вансудског реструктурирања дугова привредних друштава;
- креирање и доношење мјера у циљу рјешавања или ублажавања проблема презадужених лица;
- доношењу закона или побољшању постојећих законских прописа којим се уређује област сигурности и заштите новца у банци и транспорту и слично.

Као најбитнији дио система, банке би своје активности требале концентрисати на:

- повећање обима кредитне активности у циљу подршке привреди, уз потпуну посвећеност квалитетном и опрезном пословању;
- унапређењу система управљања ризицима и система раног препознавања погоршања кредитног портфолија и ефикаснијим мјерама за рјешавање неквалитетних кредита;
- даље капитално јачање и осигурање нивоа солвентности размјерно расту активе и ризика, већој профитабилности, јачање система интерних контрола и функције интерне ревизије као потпуно независне у извршавању својих обавеза и улоге;
- усклађивање са новим Законом о банкама и подзаконским актима донесеним на основу њега;
- досљеднијој примјени усвојених политика и процедура у спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и сигурности и заштите новца у банци и транспорту, а у складу са законом и подзаконским актима;
- имплементацији закона и подзаконских аката у сегменту заштите корисника финансијских услуга и жираната;

- активно учешће у имплементацији мјера на рјешавању проблема презадужености појединаца и финансијској консолидацији привредних друштава;
- припреми и ажурирању својих планова ванредних мјера;
- редовно, ажурно и тачно достављање података Централном регистру кредита и Јединственом Централном регистру рачуна код ЦББиХ.

II - МИКРОКРЕДИТНИ СИСТЕМ

1. СТРУКТУРА МИКРОКРЕДИТНОГ СИСТЕМА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

1.1. Статус, број и пословна мрежа

Регулаторне и надзорне надлежности ФБА над микрокредитним системом прописане су ЗоА и интерним актима ФБА. Функцију надзора МКО, ФБА обавља непосредним и посредним надзором, односно, анализом извјештаја које МКО достављају ФБА сходно ЗоМКО и подзаконским актима ФБА који су наведени у Прилогу 9. ове Информације.

У Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године дозволу за рад ФБА има 12 МКО, од чега је 11 МКФ (непрофитне организације) и једно МКД (профитна организација) те 39 организационих дијелова два МКД чије је сједиште у Републици Српској. Све МКФ које су добиле дозволу за рад ФБА, извршиле су пререгистрацију у складу са ЗоМКО, односно настале су промјеном облика МКО основаних сходно ЗоМКО („Службене новине Федерације БиХ, број: 24/00).

Све МКФ законски су правни слиједник имовине, права и обавеза МКО основаних у складу са ЗоМКО из 2000. године. У Прилогу 10. налазе се основни подаци о МКФ и МКД које на дан 31.12.2017. године имају дозволу за рад ФБА за обављање послова давања микрокредита.

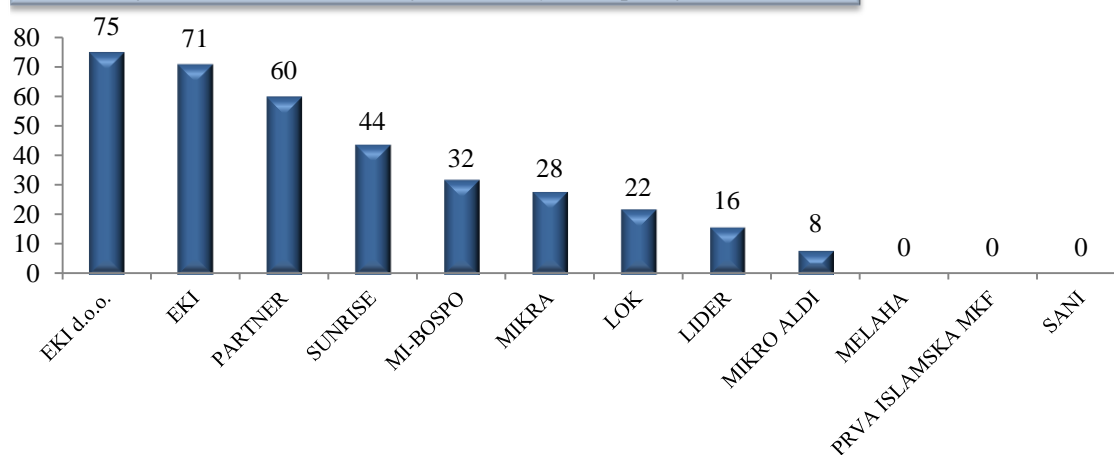
На дан 31.12.2017. године у Регистру микрокредитних организација и њихових организационих дијелова, којег у складу са чланом 13. ЗоМКО води ФБА, било је евидентирано укупно 356 организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ, од чега у Федерацији БиХ 227, Републици Српској 125 и Дистрикту Брчко 4.

Укупан број организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ већи је за 77 организационих дијелова или 28% у односу на крај претходне године. Укупно 172 организациона дијела МКО са сједиштем у Федерацији БиХ имају овлашћења за додјелу микрокредита, стога су уписани у надлежни регистар.

Организационе дијелове изван Федерације БиХ има осам МКО, а три МКО послују искључиво преко свог сједишта, односно немају отворених организационих дијелова ни у Федерацији БиХ, ни у Републици Српској. ФБА је дала дозволе за рад организационих дијелова два МКД која имају сједиште у РС, а која у Федерацији БиХ послују путем 39 филијала и теренских уреда.

Број организационих дијелова на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО са сједиштем у Федерацији БиХ приказан је на графикану број 32.

Графикон 32. Број организационих дијелова на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО са сједиштем у Федерацији БиХ

1.2. Структура власништва

МКО је правно лице које се може основати и пословати као МКФ или МКД. МКФ у Федерацији БиХ су основане од стране невладиних, већином хуманитарних организација (World vision, CHF International, HO BOSPO, Catholic Relief Service, Deputy, Mercy Corps, Islamic Relief, Melaha), удружења грађана (LOK UG, UG ALDI) и физичких лица.

Оснивачи су по основу донираног капитала за оснивање МКФ стекли право да буду регистровани као оснивачи без права власништва над капиталом. Једно МКД се налази у 100% власништву једне МКФ.

1.3. Кадровска структура

На дан 31.12.2017. године микрокредитни систем Федерације БиХ запошљава укупно 1.399 радника, што је за 148 радника или 12% више у односу на стање на дан 31.12.2016. године. МКФ запошљавају 1.216 радника или 86,9%, а МКД 183 радника или 13,1%. Наведено је приказано у сљедећој табели:

Рб.	Квалификација	31.12.2016.		Укупно	Учешће (%)	31.12.2017.		Укупно	Учешће (%)	Индекс
		МКФ	МКД			МКФ	МКД			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	НС	3	0	3	0,24	3	0	3	0,21	100
2.	КВ	1	0	1	0,08	1	0	1	0,07	100
3.	ВКВ	10	0	10	0,80	8	0	8	0,57	80
4.	ССС	509	21	530	42,37	498	74	572	40,89	108
5.	ВСС	110	5	115	9,19	104	31	135	9,65	117
6.	ВСС	518	29	547	43,73	560	76	636	45,46	116
7.	МР	41	2	43	3,44	40	1	41	2,93	95
8.	ДР	2	0	2	0,16	2	1	3	0,21	150
УКУПНО		1.194	57	1.251	100,00	1.216	183	1.399	100,00	112

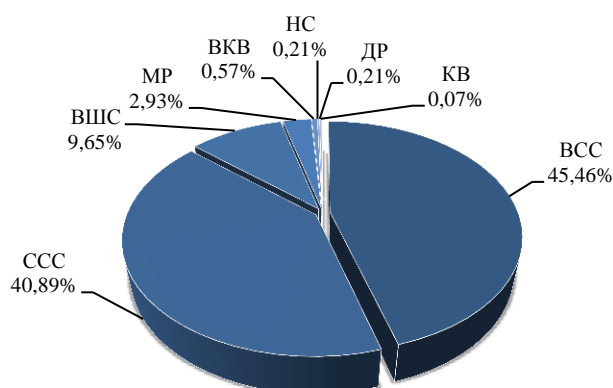
Наглашавамо да овај податак не представља реалан раст запослених, већ је резултат чињенице да су у 2017. години 114 радника који су запосленици једне МКФ, ангажовани на пола радног времена и као запосленици једног МКД те су исти евидентирани у извјештајима о квалификационој структури запослених и МКФ и МКД.

Када се искључи претходно наведени податак, као и податак да је на дан 31.12.2016. године број ових запосленика износио 42, реалан број запослених на дан 31.12.2017. године износио је 1.243 радника, што је за 34 радника или 3% више у односу на стање на дан 31.12.2016. године.

У структури запослених највеће је учешће ВСС од 45,46%, СССР од 40,89% и ВШС од 9,65%. Процент учешћа запослених са средњом стручном спремом у порасту је за 8%, са високом стручном спремом за 16% и са вишом стручном спремом за 17%.

Квалификациона структура запослених у МКО је приказана на графикону број 33.

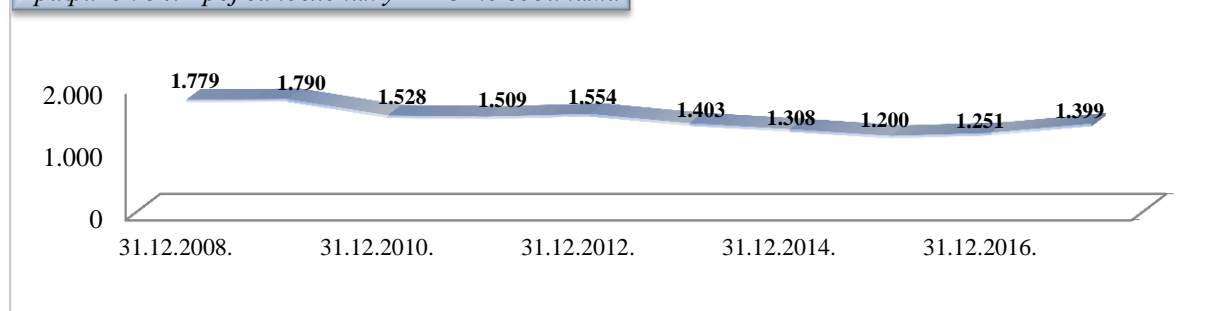
Графикон 33. Квалификациона структура запослених у МКО

Посматрајући број запослених кроз године рада МКО, највећи број запослених забиљежен је на крају 2009. године када су МКО запошљавале 1.790 радника. МКО су на дан 31.12.2017. године запошљавале 1.399 радника, што представља смањење од 22% у односу на крај 2009. године. Посматрајући ова два периода, код појединачних МКО, двије МКФ су забиљежиле највеће смањење броја запослених, за чак 71%, односно 25%.

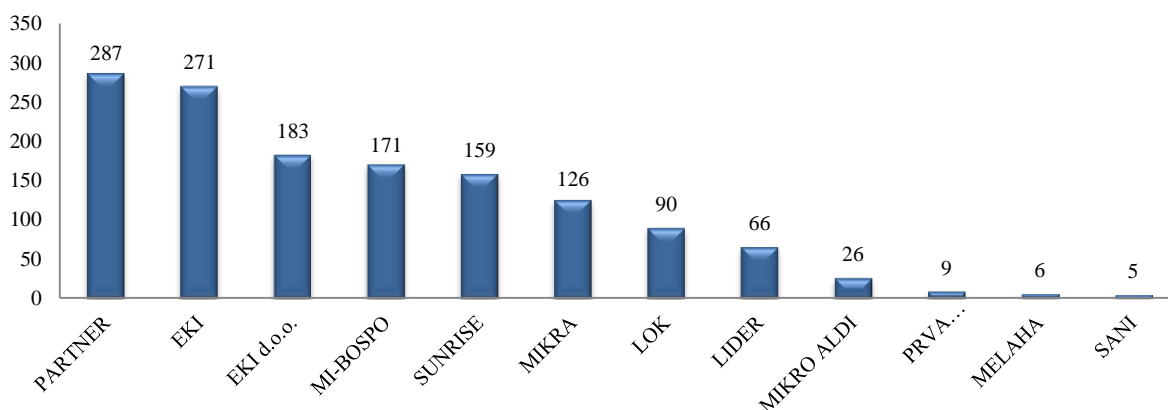
Број запослених у МКО по годинама рада приказан је на графикону број 34.

Графикон 34. Број запослених у МКО по годинама

Број запослених на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО види се из сљедећег графикана.

Графикон 35. Број запослених на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

2.1. Биланс стања

Укупна актива МКО на дан 31.12.2017. године износила 526,9 милиона КМ и за 86,8 милиона КМ или 20% је већа у односу на стање на дан 31.12.2016. године. Раст укупне активе у односу на крај претходне године биљежи осам МКФ и једно МКД, пад су забиљежиле двије МКФ, док је једна МКФ задржала приближно исти ниво активе у посматраном периоду. У прилозима 11 и 12 даје се приказ биланса стања МКФ и МКД.

Пад активе до 10% у односу на дан 31.12.2016. године забиљежила је једна МКФ, док је једна МКФ, у 2017. години активу смањила за 5,6 милиона КМ те је забиљежила пад од 27% у односу на крај претходне године. Највеће учешће у укупном билансу МКО има пет МКФ и једно МКД са активом у износу од 483,7 милиона КМ или 92%.

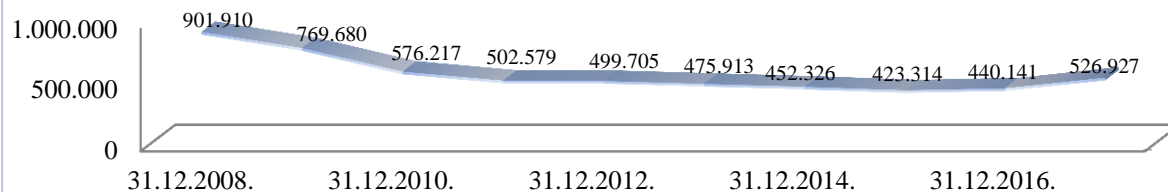
- 000 КМ -

ОПИС	31.12.2016. године			31.12.2017. године					Инд.
	Стање за МКФ	Стање за МКД	УКУПНО	Стање за МКФ	%	Стање за МКД	%	УКУПНО	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
АКТИВА									
1. Новчана средства	22.227	4.496	26.723	21.989	5	24.841	23	46.830	175
2. Пласмани банкама	733	0	733	1.210	0	0	0	1.210	165
3. Кредити	349.791	28.081	377.872	329.758		81.396		411.154	109
4. Резер. за кред. губитке	3.193	176	3.369	2.716		542		3.258	97
5. Нето кредити	346.598	27.905	374.503	327.042	78	80.854	75	407.896	109
6. Посл. пр. и ост. фик. актива	28.734	115	28.849	28.383	7	430	1	28.813	100
7. Дугорочне инвестиције	3.061	0	3.061	33.061	8	0	0	33.061	1080
8. Остала актива	6.008	455	6.463	8.062	2	1.243	1	9.305	144
9. Резерве на остале ставке активе, осим кредита	182	9	191	158		30		188	98
УКУПНО АКТИВА	407.179	32.962	440.141	419.589	100	107.338	100	526.927	120
ПАСИВА									
10. Обав. по узетим кред.	179.808	28.100	207.908	177.140	42	68.856	64	245.996	118
11. Остале обавезе	23.258	1.337	24.595	21.215	5	4.656	4	25.871	105
12. Капитал	204.113	3.525	207.638	221.234	53	33.826	32	255.060	123
УКУПНО ПАСИВА	407.179	32.962	440.141	419.589	100	107.338	100	526.927	120
Ванбилансна евиденција	115.630	220	115.850	110.554		420		110.974	96

Укупна актива МКО на дан 31.12.2017. године износила је 526,9 милиона КМ и мања је за 42% у односу на крај 2008. године.

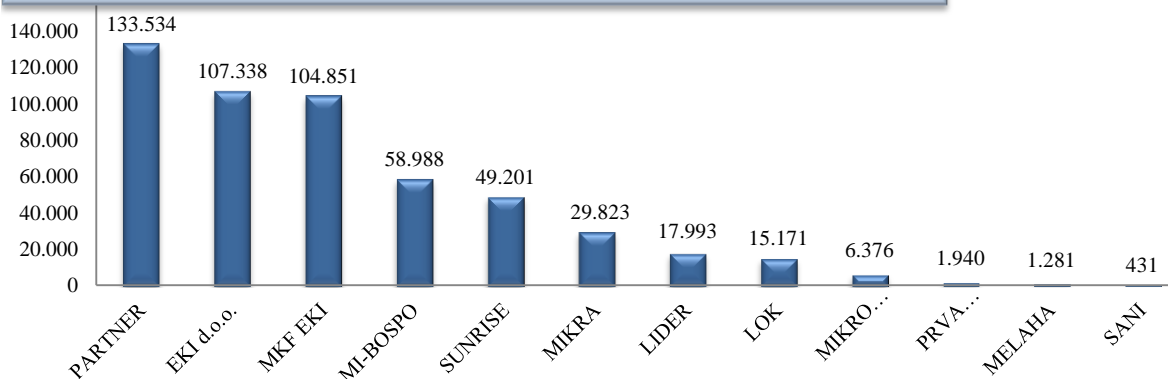
Посматрајући ова два периода, код појединачних МКО, двије МКФ су забиљежиле највећи пад активе за 89%, односно 53%. Укупна актива МКО по годинама рада приказана је на графикону број 36.

Графикон 36. Износ активе МКО по годинама

На следећем графикону дат је износ активе на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.

Графикон 37. Износ активе на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

У структури активе МКО, новчана средства износе 46,8 милиона КМ или 9% и већа су за 20,1 милион КМ или 75% у односу на дан 31.12.2016. године. Пласмани банкама износе 1,2 милиона КМ и већи су за 0,5 милиона КМ или 65% у посматраном периоду.

Нето кредити, односно бруто кредити умањени за резервисања за кредитне губитке, износе 407,9 милиона КМ или 77% укупне активе и већи су за 33,4 милиона КМ или 9% у односу на 31.12.2016. године. Раст нето кредита у односу на крај претходне године, забиљежило је осам МКФ и једно МКД, док су пад забиљежиле три МКФ.

Пословни простор и остала фиксна актива износе 28,8 милиона КМ или 6% укупне активе и налазе се на приближно истом нивоу у односу на крај претходне године. Процент фиксне активе у односу на укупну активу (умањену за донирани капитал) на нивоу система износи 5,99% што је у оквиру дозвољеног износа (до 10%). Двије МКФ крше овај стандард. Фиксна актива у односу на укупну активу (умањену за донирани капитал) на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО приказана је на следећем графикону.

Графикон 38. Фиксна актива у односу на укупну активу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

Дугорочне инвестиције исказује само једна МКФ у износу од 33,1 милион КМ и веће су за 30 милиона КМ у односу на крај претходне године. Значајно повећање ове позиције резултат је улагања имовине једне МКФ у основни капитал једног МКД, чији је она оснивач и 100% власник.

Остала актива (умањена за резервисања на остале ставке активе осим кредита), износи 9,1 милион КМ коју чине обрачунате камате, аванси, активна временска разграничења и друго. Ове двије билансне позиције чине 8% укупне активе микрокредитног система. Процент остале активе на нивоу система у односу на укупну активу износи 1,77%, а гледајући појединачно нити једна МКО не прелази 10% на овој позицији.

Обавезе по узетим кредитима на дан 31.12.2017. године износиле су 246 милиона КМ или 47% укупне пасиве, те су веће за 38,1 милион КМ или 18% у односу на стање на дан 31.12.2016. године. Укупни капитал МКО на дан 31.12.2017. године износио је 255,1 милион КМ или 48% укупне пасиве МКО и већи је за 47,4 милиона КМ или 23% у односу на крај претходне године.

Структура активе и пасиве микрокредитних организација дата је на сљедећем графикону.

Графикон 39. Структура активе и пасиве МКО

2.2. Обавезе

У структури пасиве МКО, обавезе по узетим кредитима основни су извор средстава и износе 246 милиона КМ или 47% укупне пасиве и веће су за 18% у односу на дан 31.12.2016. године што је детаљније приказано у наредној табели.

- 000 КМ -

Табела 51. Рочна структура узетих кредита

ОПИС	31.12.2016. године				31.12.2017. године				Индекс
	МКФ	МКД	УКУПНО	%	МКФ	МКД	УКУПНО	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Обавезе по узетим краткороч. кредитима	73.903	5.549	79.452	38	86.518	18.273	104.791	43	132
2. Обавезе по узетим дугороч. кредитима	105.905	22.551	128.456	62	90.622	50.583	141.205	57	110
УКУПНО	179.808	28.100	207.908	100	177.140	68.856	245.996	100	118

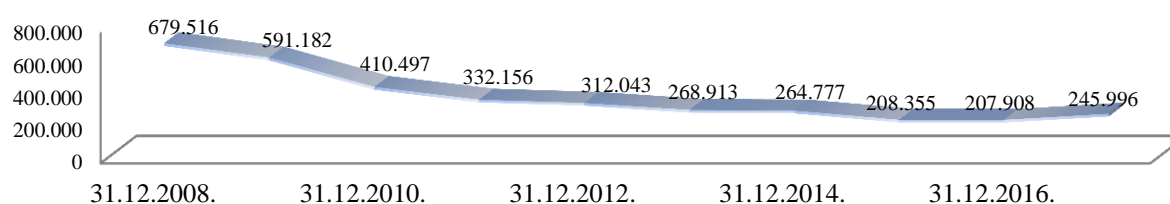
Од укупних обавеза по узетим кредитима, дугорочни кредити (које нема једна МКФ) износе 141,2 милион КМ или 57% и већи су за 10% у односу на крај претходне године, док краткорочни кредити (које нема једна МКФ) износе 104,8 милиона КМ или 43% и већи су за 32% у односу на крај претходне године.

Посматрајући износ укупних обавеза МКО по узетим кредитима, највећи износ забиљежен је на крају 2008. године када су укупне обавезе износиле 679,5 милиона КМ. Укупне обавезе МКО по узетим кредитима на дан 31.12.2017. године износиле су 246 милиона КМ и мање су за чак 64% у односу на крај 2008. године.

Посматрајући ова два периода, код појединачних МКО, двије МКФ су забиљежиле највећи пад износа укупних обавеза по узетим кредитима, код којих су исте пале за чак 91% односно 80%.

Износ обавеза по узетим кредитима микрокредитних организација по годинама рада приказан је на графикону број 40.

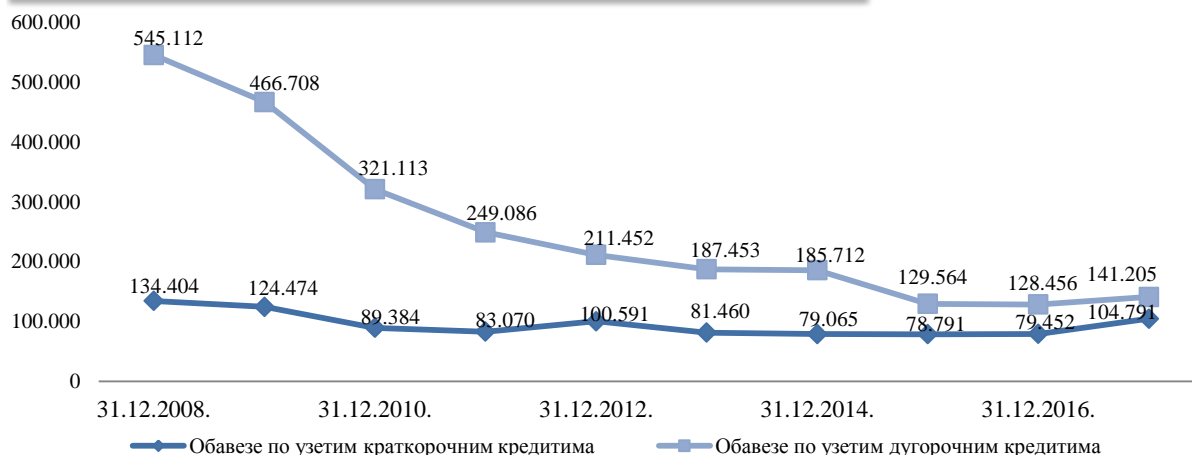
Графикон 40. Износ обавеза по узетим кредитима по годинама (у 000 КМ)

Укупне обавезе по узетим кредитима у односу на 2008. годину мање су за 64%. Посматрајући обавезе по узетим кредитима по рочности, дугорочни кредити су, у односу на 2008. годину, у паду за 74%, док су краткорочни кредити у односу на 2008. годину мањи за 22%.

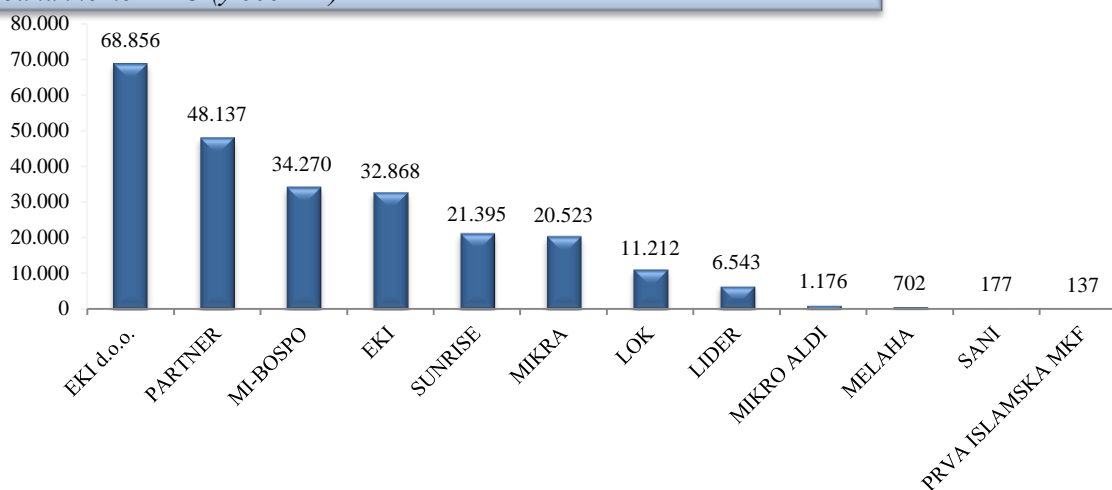
Износ обавеза по узетим краткорочним и дугорочним кредитима МКО по годинама рада приказан је на сљедећем графикону.

Графикон 41. Обавезе по узетим краткорочним и дугорочним кредитима

На сљедећем графикону приказан је износ обавеза по узетим кредитима на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.

Графикон 42. Износ обавеза по узетим кредитима на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

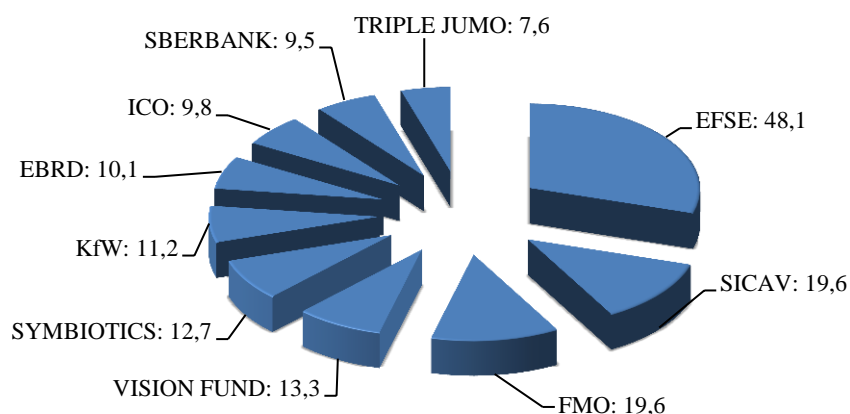

Десет најзначајнијих кредитора МКО су:

- 1.) EFSE – Европски фонд за Југоисточну Европу, Луксембург (48,1 милион КМ);
- 2.) Responsibility SICAV, Швајцарска (19,6 милиона КМ);
- 3.) FMO, Холандија (19,6 милиона КМ)
- 4.) Vision Fund, USA (13,3 милиона КМ);
- 5.) Symbiotics, Швајцарска (12,7 милиона КМ);
- 6.) KfW - Kreditanstalt fur Wiederaufbau, Њемачка (11,2 милиона КМ)
- 7.) EBRD – Европска банка за обнову и развој, В. Британија (10,1 милион КМ);
- 8.) ICO - Instituto de Credito Oficial, Шпанија (9,8 милиона КМ);
- 9.) Sberbank BH d.d. Sarajevo, Босна и Херцеговина (9,5 милиона КМ)
- 10.) Triple Jump B.V, Холандија (7,6 милиона КМ)

Наведено је приказано на сљедећем графикону.

Графикон 43. Најзначајнији извори средстава МКО (у мил. КМ)

Остале обавезе износе 25,9 милиона КМ или 5% укупне пасиве, а чине их обавезе за порез на добит, обавезе према запосленим, добављачима, пасивна временска разграничења и друго. Процент осталих обавеза на нивоу система у односу на укупне обавезе износи 9,52%, а гледајући појединачно, укупно пет МКФ има проценат осталих обавеза већи од 10% у односу на укупне обавезе.

Ванбилансна евиденција на дан 31.12.2017. године износи 111 милиона КМ и мања је за 4% у односу на крај претходне године.

2.3. Капитал

Укупни капитал МКО на дан 31.12.2017. године износи 255,1 милион КМ или 48% укупне пасиве и већи је за 47,4 милиона КМ или 23% у односу на крај 2016. године. Капитал МКФ износи 221,3 милиона КМ или 86,7%, а капитал једног МКД 33,8 милиона КМ или 13,3% што је приказано у наредној табели.

- 000 КМ -

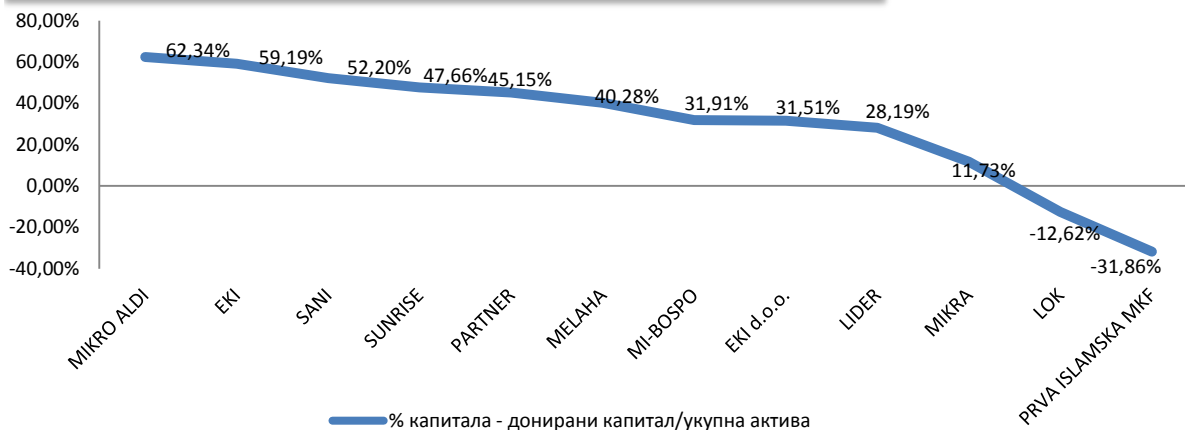
Табела 52. Структура капитала МКО

ОПИС	31.12.2016. године					31.12.2017. године					Индекс
	Стање за МКФ	%	Стање за МКД	%	УКУПНО	Стање за МКФ	%	Стање за МКД	%	УКУПНО	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Донирани капитал	45.851	22	0	0	45.851	45.851	20	0	0	45.851	100
Основни капитал	3.820	2	600	17	4.420	3.820	2	30.600	90	34.420	779
Вишак/мањак прихода над расходима	152.598	75	0	0	152.598	169.831	77	0	0	169.831	111
Емисиона ажиа	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нераспоређена добит	0	0	1.016	29	1.016	0	0	1.317	4	1.317	130
Законске резерве	0	0	1.909	54	1.909	0	0	1.909	6	1.909	100
Остале резерве	1.844	1	0	0	1.844	1.732	1	0	0	1.732	94
УКУПНО КАПИТАЛ	204.113	100	3.525	100	207.638	221.234	100	33.826	100	255.060	123

Укупан капитал микрокредитног система (умањен за донирани капитал) износи 39,70% укупне активе, а двије МКФ имају проценат износа капитала (умањеног за донирани капитал) у односу на укупну активу мањи од дозвољеног износа, односно мањи од 10% укупне активе.

Капитал (умањен за донирани капитал) у односу на укупну активу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО приказан је на слjedeћем графикону.

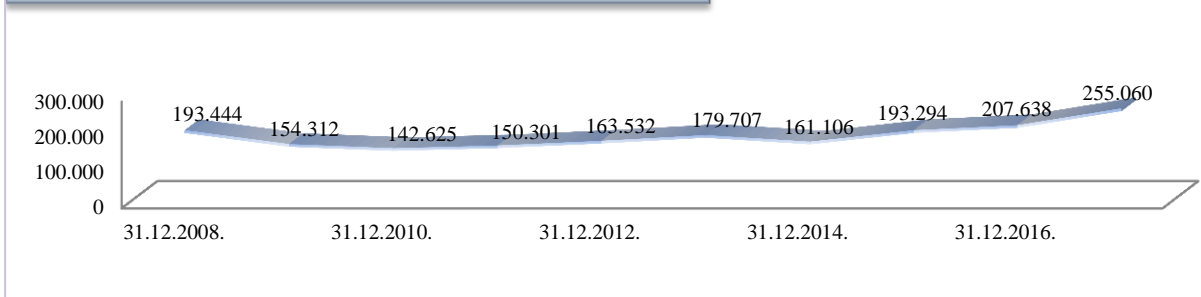
Графикон 44. Капитал у односу на укупну активу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

Посматрајући износ капитала МКО кроз године рада МКО, највећи износ истог забиљежен је на крају 2016. године када је износио 207,6 милиона КМ. Капитал МКО на дан 31.12.2017. године износио је 255,1 милион КМ и за 47,4 милиона КМ или 23% је већи у односу на крај 2016. године.

Износ капитала МКО по годинама рада приказан је на графикону број 45.

Графикон 45. Износ капитала МКО по годинама (у 000 КМ)

У структури капитала МКФ најзначајнији је вишак прихода над расходима који износи 169,8 милиона КМ, те чини 77% укупног капитала МКФ и већи је за 17,2 милиона КМ или 11% у односу на крај претходне године. Мањак прихода над расходима за период од 01.01. до 31.12.2017. године остварила је једна МКФ, а вишак прихода над расходима десет МКФ, док је једно МКД остварило нето добит.

Вишак прихода над расходима, односно добит од редовног пословања, на дан 31.12.2017. године остварило је седам МКФ и једно МКД, док су четири МКФ оствариле мањак прихода над расходима од редовног пословања. Од те четири МКФ, три МКФ су захваљујући ванредним приходима на крају 2017. године оствариле позитиван резултат. Ванредни приходи директан су резултат повећане наплате потраживања по отписаним кредитима.

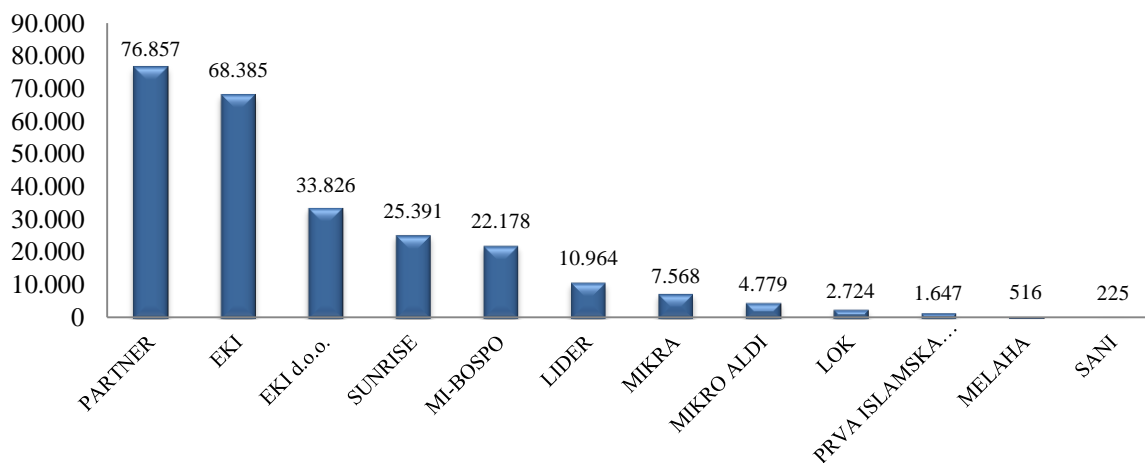
Значајан извор капитала МКФ чини донирани капитал који износи 45,9 милиона КМ или 20% укупног капитала МКФ. Износ донираног капитала о којем извјештавају МКО налази се на истом нивоу у односу на крај претходне године. У складу са чланом 11. Одлуке о осталим општим условима за пословање микрокредитне организације, МКО су дужне водити евиденцију о донираним средствима и третирати их као донирани капитал о чијем стању су дужне извјештавати ФБА. Према званичним кварталним извјештајима које достављају ФБА,

девет МКФ исказује вриједност донираног капитала у својим извјештајима, те води евиденцију о стању. У прилогу 13 даје се преглед донираних средстава МКФ.

Основни капитал МКФ на дан 31.12.2017. године износи 3,8 милиона КМ или 2% укупног капитала МКФ. Остале резерве, које се односе на двије МКФ, износе 1,7 милиона КМ, или 1% укупног капитала МКФ. Основни капитал једног МКД износи 30,6 милиона КМ и већи је за 30 милиона КМ у односу на крај претходне године. Значајно повећање основног капитала МКД-а резултат је улагања имовине (новчаних средстава) од стране оснивача и 100%-тног власника МКД-а у износу 30 милиона КМ у повећање основног капитала МКД-а које је извршено у децембру 2017. године. Нераспоређена и добит текуће године МКД-а износи 1,3 милиона КМ.

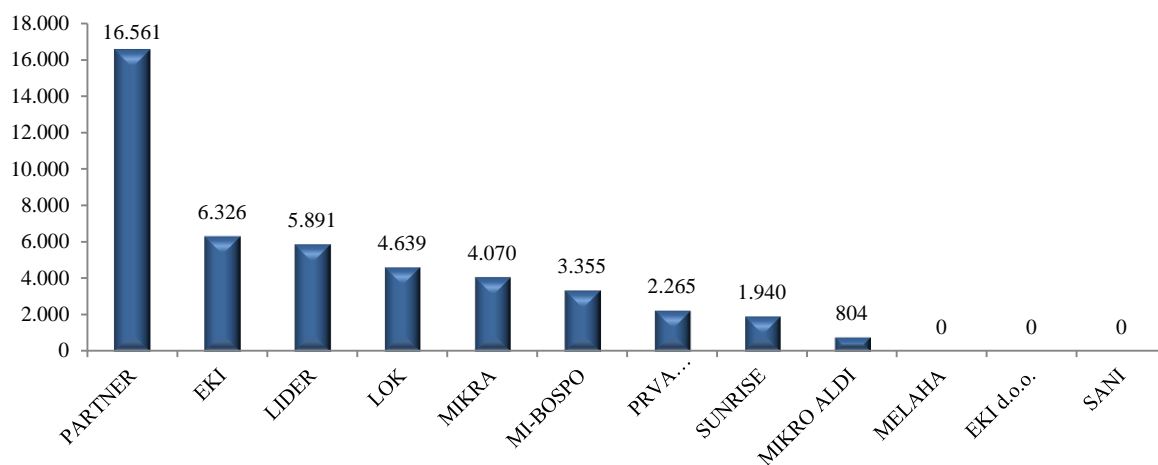
Износ укупног капитала са 31.12.2017. године појединачно по МКО приказан је на сљедећем графикону.

Графикон 46. Износ капитала на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

Износ донираног капитала са 31.12.2017. године појединачно по МКО приказан је на графикону број 47.

Графикон 47. Износ донираног капитала на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

2.4. Актива и квалитет активе

Основна дјелатност МКО је микрокредитирање на које се односи износ од 411,2 милиона КМ или 78% укупне активе микрокредитног система. Ниво укупних кредита система зависи од стања кредита МКФ на које се односи 329,8 милиона КМ или 80,2% од укупних кредита, док се на МКД односи 81,4 милиона КМ или 19,8% од укупних кредита.

Нето кредити, које чине укупни кредити умањени за резерве за кредитне губитке приказани су у Табели 53.

- 000 КМ -

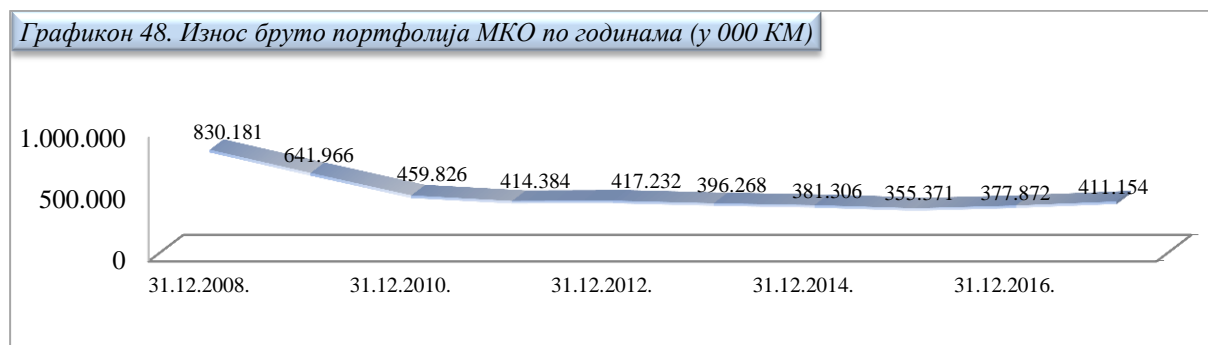
Табела 53. Нето кредити

Ред. Број	ОПИС	31.12.2016. године			31.12.2017. године			Индекс
		МКФ	МКД	Укупно	МКФ	МКД	Укупно	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Кредити	349.791	28.081	377.872	329.758	81.396	411.154	109
2.	Резерве за кредитне губитке	3.193	176	3.369	2.716	542	3.258	97
3.	Нето кредити (1.-2.)	346.598	27.905	374.503	327.042	80.854	407.896	109

Нето кредити износе 407,9 милиона КМ и за 9% су већи у односу на дан 31.12.2016. године, док су кредити на бруто основу такође већи за 9% у односу на крај претходне године.

Резерве за кредитне губитке износе 3,3 милиона КМ и мање су за 3% у односу на дан 31.12.2016. године. Омјер резерви за кредитне губитке у односу на укупан кредитни портфолио износи 0,79%, те у односу на омјер на 31.12.2016. године биљежи побољшање од 0,10 процентних поена.

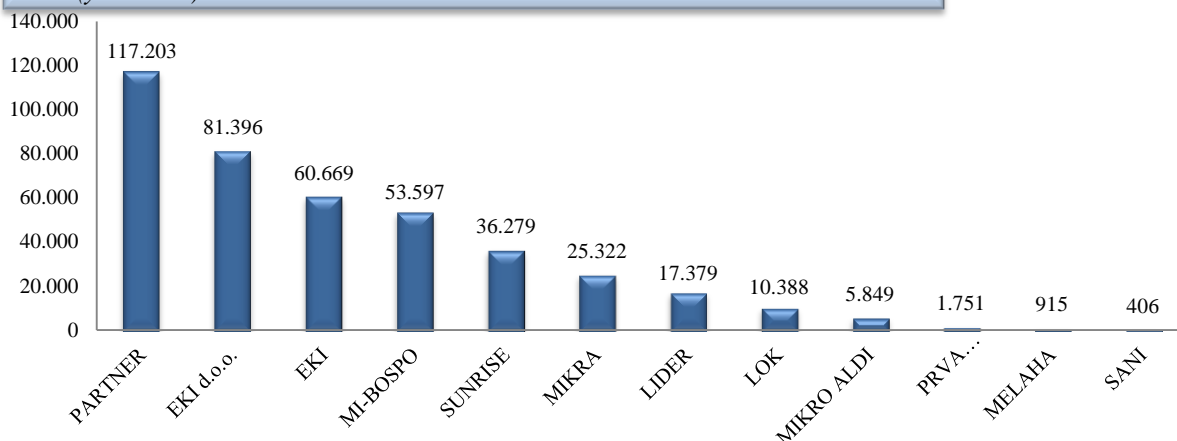
Бруто портфолио МКО по годинама рада приказан је на графикону број 48.

Посматрајући бруто портфолио МКО кроз године рада МКО, највећи износ забиљежен је на крају 2008. године када је износио 830,2 милиона КМ. Укупан бруто портфолио на дан 31.12.2017. године износио је 411,2 милиона КМ и мањи је за 50% у односу на крај 2008. године. Посматрајући ова два периода, код појединачних МКО, двије МКФ су забиљежиле највећи пад бруто портфолија, код којих је исти пао за чак 92%, односно 70%.

Износ бруто портфолија појединачно по МКО приказан је на сљедећем графикону.

Графикон 49. Износ бруто портфолија на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

У табели 54. приказана је секторска и рочна структура микрокредита на дан 31.12.2017. године.

- 000 КМ -

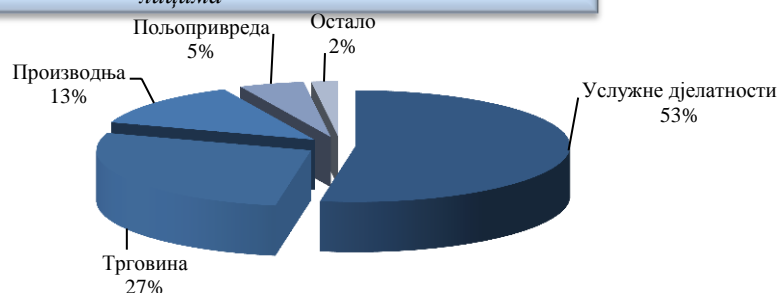
Табела 54. Секторска и рочна структура микрокредита МКО на дан 31.12.2017. године

Ред. Број	Микрокредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити	Доспјела потраживања	УКУПНО	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Правним лицима					
а.)	Услугне дјелатности	220	5.602	55	5.877	53%
б.)	Трговина	185	2.858	18	3.061	27%
ц.)	Пољопривреда	12	537	1	550	5%
д.)	Производња	154	1.286	9	1.449	13%
е.)	Остало	52	174	1	227	2%
	УКУПНО 1:	623	10.457	84	11.164	100%
2.	Физичким лицима					
а.)	Услугне дјелатности	4.953	66.837	209	71.999	18%
б.)	Трговина	1.469	15.602	70	17.141	4%
ц.)	Пољопривреда	7.323	131.163	345	138.831	35%
д.)	Производња	642	7.158	25	7.825	2%
е.)	Стамбене потребе	2.654	79.999	179	82.832	21%
ф.)	Остало	12.830	68.185	347	81.362	20%
	УКУПНО 2:	29.871	368.944	1.175	399.990	100%
	УКУПНО (1+2):	30.494	379.401	1.259	411.154	

Од укупног износа микрокредита 11,2 милиона КМ или 3% пласирано је правним лицима, а 400 милиона КМ или 97% пласирано је физичким лицима. У рочној структури микрокредита, на краткорочне кредите, у које се укључују и доспјела потраживања односи се 31,8 милиона КМ или 8%, а на дугорочне кредите 379,4 милиона КМ или 92%.

Сама доспјела потраживања укупно износе 1,3 милиона КМ и готово у цијелости се односе на кредите дате физичким лицима. Секторска структура микрокредита пласираних правним лицима дата је на графикону број 50.

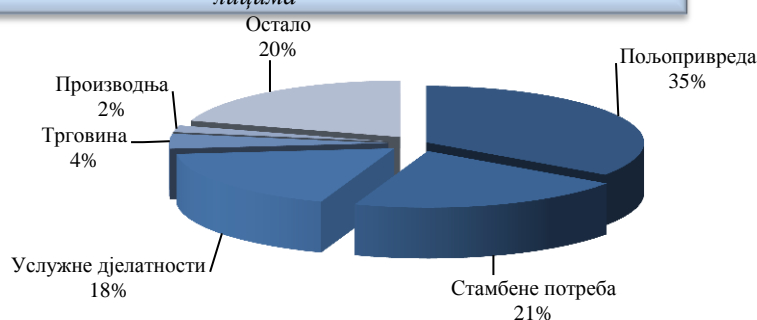
Графикон 50. Секторска структура микрокредита пласираних правним лицима

Према гранској структури, највећи износ од укупног износа микрокредита датих правним лицима, пласиран је за услужне дјелатности и трговину - услужне дјелатности 5,9 милиона КМ или 53%, односно трговина 3,1 милион КМ или 27%. За производњу је дато 1,4 милиона КМ или 13% од укупног износа микрокредита датих правним лицима, док је за пољопривреду дато 0,6 милиона КМ или 5%, а за остале намјене 0,2 милиона КМ или 2%.

Секторска структура микрокредита пласираних физичким лицима дата је на графикону број 51.

Графикон 51. Секторска структура микрокредита пласираних физичким лицима

Што се тиче кредита датих физичким лицима, 138,8 милиона КМ или 35% пласирано је за пољопривреду, затим за стамбене потребе 82,8 милиона КМ или 21%, за услужне дјелатности 72 милиона КМ или 18%, за трговину је пласирано 17,2 милиона КМ или 4%, за производњу 7,8 милиона КМ или 2%, те за остало 81,4 милиона КМ или 20%, што је приказано у сљедећој табели.

- 000 КМ -

Микрокредити за:	31.12.2016.	31.12.2017.	Учешће	Индекс
пољопривреда	126.352	139.381	34%	110
стамбене	76.643	82.832	20%	108
остало	69.336	81.589	20%	118
услуге	73.333	77.876	19%	106
трговина	22.441	20.202	5%	90
производња	9.767	9.274	2%	95
Укупно	377.872	411.154	100%	109

На основу анализе гранске структуре закључује се да је микрокредитирање највећим дијелом усмјерено на кредитирање пољопривреде (34%), стамбених потреба (20%), услуга (19%) и осталог (27%) те се већим дијелом односи на дугорочне кредите физичким лицима из чега проистиче да се кредити у највећем броју случајева одобравају лицима која немају приступ традиционалним изворима финансирања како због ризичности посла којег обављају, тако и због недостатка адекватних колатерала.

У односу на крај претходне године, проценат укупних кредита који се дају по свим кредитним производима у порасту је од 6% до 18%, осим кредита за производњу и трговину који су у паду од 5% односно 10% у посматраном периоду. У погледу рочности микрокредита, дугорочни микрокредити су у порасту за 10% у односу на крај претходне године, док су краткорочни микрокредити (укључујући и доспјела потраживања), у паду за 8% у посматраном периоду што се види из сљедеће табеле.

- 000 КМ -

ОПИС	31.12.2016.	31.12.2017.	Учешће	Индекс
Дугорочни микрокредити	343.405	379.401	92%	110
Краткорочни микрокредити с доспјелим потраживањима	34.467	31.753	8%	92
УКУПНО	377.872	411.154	100%	109

Према извјештајима које су МКО доставиле ФБА везано за износ ризичног портфолија услјед елементарних непогода из маја 2014. године на дан 31.12.2017. године, активни кредитни портфолио који није каснио са 30.04.2014. године, а који је ризичан услјед елементарних непогода износи 0,6 милиона КМ.

Кредитни портфолио који је каснио са 30.04.2014. године, а који је додатно ризичан, услјед елементарних непогода на дан 31.12.2017. године износи 17 хиљада КМ. Кредитни портфолио који је поново уговорен - репрограмиран услјед елементарних непогода на дан 31.12.2017. године, износи 96 хиљада КМ. Највеће учешће у износу репрограмираних кредита услјед елементарних непогода имају кредити за пољопривреду (31%) и кредити за стамбене потребе (29%).

Одлуком о висини и начину формирања и одржавања резерви за покриће кредитних губитака микрокредитних организација („Службене новине Федерације БиХ“, број: 27/07), МКО су дужне сва кредитна средства и друга потраживања распоређивати у одређене групе примјеном критеријума броја дана кашњења у отплати на начин да за сваку групу издваја резерве за кредитне и друге губитке на терет трошкова пословања.

Основицу за обрачун висине резерви чини износ неотплаћеног кредита, доспјеле камате и накнаде и све друге ставке код којих је МКО изложена ризику немогућности наплате, односно пословног неуспјеха. Износи потраживања разврстаних у задане групе и обрачунате резерве по тим групама са стањем на дан 31.12.2017. године виде се из сљедеће табеле.

- 000 КМ -

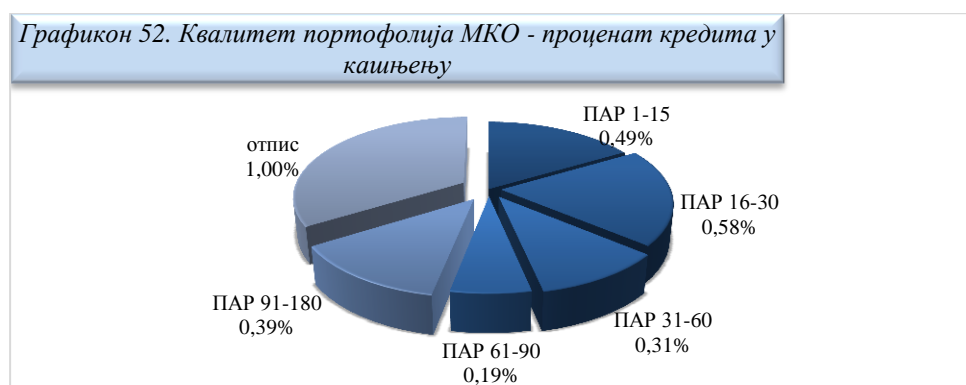
Рб	Дани кашњења	Стопе резервисања	Износ кредита	Учешће (%)	Доспјела камата		Износ осталих ставки активе	Резервисања			Укупна резервисања
					Стопа резервисања	Износ камате		По кредитима	По доспјелим каматама	По осталим ставкама активе	
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4 \times 3)/100$	$10=(7 \times 6)/100$	$11=(8 \times 3)/100$	$12=(9+10+11)$
1.	0	0%	403.130	98,05	0%	7	351	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.006	0,49	2%	30	0	40	1	0	41
3.	16 – 30	15%	2.371	0,58	100%	42	0	356	42	0	398
4.	31 – 60	50%	1.284	0,31	100%	39	0	642	39	0	681
5.	61 – 90	80%	776	0,19	100%	29	0	621	29	0	650
6.	91 – 180	100%	1.587	0,39	100%	78	0	1.599	78	0	1.677
УКУПНО			411.154	100,00		225	351	3.258	189	0	3.447
7.	преко 180	Отпис	1.006		100%	88					

*У колони 9. у категорији дана у кашњењу (91-180), укључена су додатна резервисања једне МКФ за кредите за додатна средства и додатна резервисања у складу са усаглашавањем начина обрачуна резерви по инструкцијама ФБА.

Кашњење у отплати дуже од једног дана имају кредити у износу од 8 милиона КМ или 1,95%, док 98,05% кредита није у кашњењу. Укупан износ доспјелих камата по активним кредитима који имају кашњење у отплати дуже од једног дана износи 0,2 милиона КМ. Из наведеног се закључује да је квалитет кредитног портфолија у микрокредитном сектору Федерације БиХ на високом нивоу.

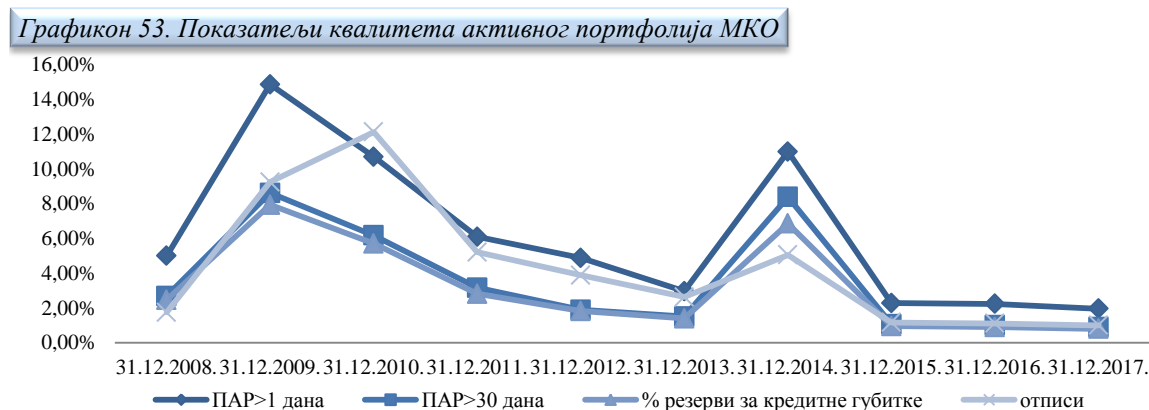
Укупан износ обрачунатих резерви по свим основама је 3,4 милиона КМ и мање су за 3% у односу на дан 31.12.2016. године. У току 2017. године, МКО су отписале 3,9 милиона КМ главнице и 0,3 милиона КМ камате.

Квалитет активног кредитног портфолија микрокредитних организација приказан је на графикаону 52.

Кључни показатељи квалитета кредитног портфолија

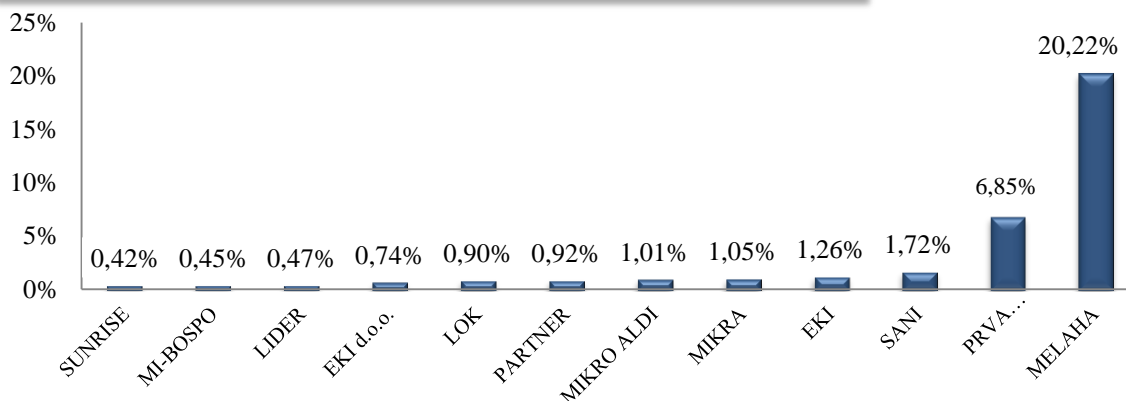
У поређењу с крајем претходне године, на дан 31.12.2017. године микрокредитни портфолио биљежи раст од 9% (33,3 милиона КМ) те исказује побољшање показатеља квалитета активног кредитног портфолија. Већина МКО изложена је притиску конкуренције како од већих МКО тако и од банака, те се многе МКО и даље суочавају с недостатком средстава за финансирање кредитног портфолија. Показатељи квалитета активног кредитног портфолија приказани су процентуално на графикаону број 53.

Побољшање показатеља квалитета активног портфолија исказано је смањењем стопе резерви за кредитне губитке (% резерви за кредитне губитке) са 0,89%, колико је износила на дан 31.12.2016. године, на 0,79%. Портфолио у ризику преко 30 дана кашњења (ПАР > 30 дана) биљежи благо побољшање, те је са 1% колико је износио на крају претходне године, смањен на 0,89%. Укупан резултат система по питању ризичности портфолија налази се у оквиру прописаног стандарда (испод 5%), а гледајући појединачно двије МКФ крше прописани стандард. Портфолио у ризику преко једног дана кашњења (ПАР > 1 дана), биљежи благо побољшање, те је са 2,23% колико је износио на крају претходне године, смањен на 1,95%.

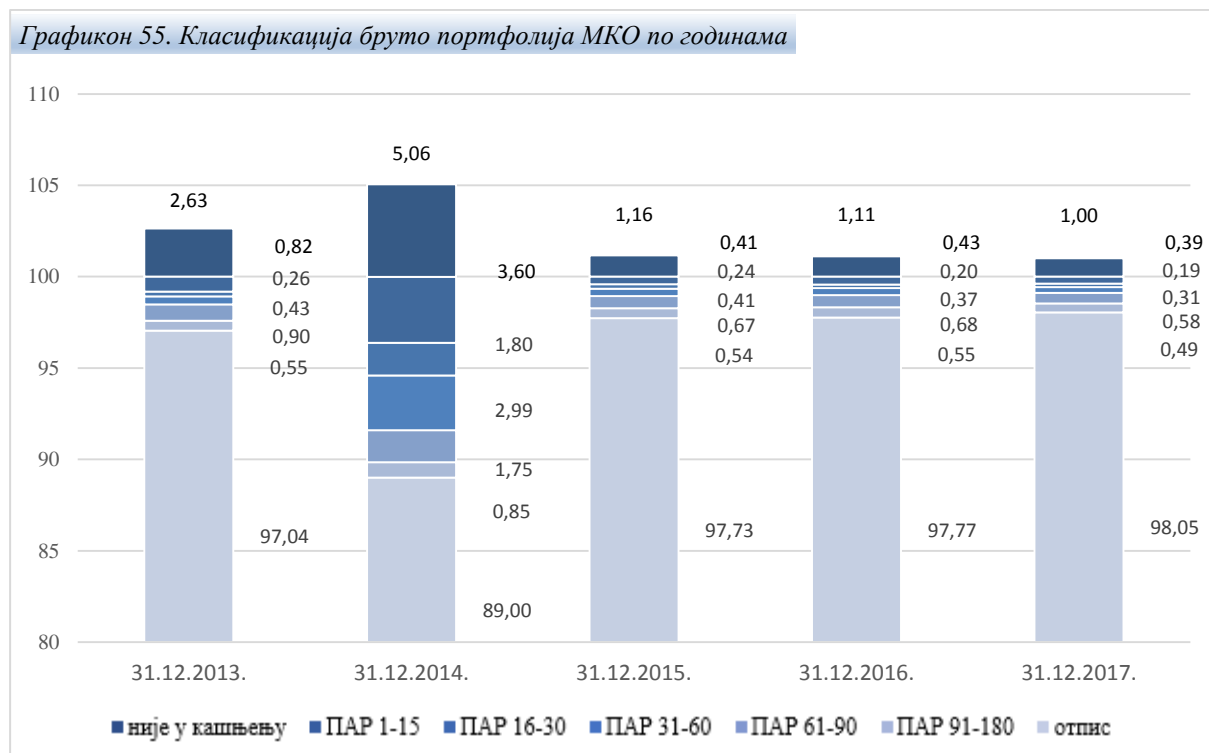
Портфолио у ризику преко 30 дана кашњења (ПАР>30 дана) на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО приказан је на сљедећем графикону.

Графикон 54. Портфолио у ризику преко 30 дана на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

Класификација бруто портфолија микрокредитних организација по годинама приказана је процентуално на сљедећем графикону.

Графикон 55. Класификација бруто портфолија МКО по годинама

У току 2017. године МКО су отписале 2.237 кредитних партија (2.207 отписаних кредитних партија односи се на физичка лица, а 30 на правна лица) у укупном износу од 4,3 милиона КМ, од чега се 3,9 милиона КМ односи на отписану главницу.

На нивоу система, проценат отписа на дан 31.12.2017. године износио је 1,00% и овај показатељ је, у односу на крај претходне године, смањен за 0,11 процентних поена, те се налази у оквиру прописаног стандарда. Двије МКФ не задовољавају стандард ФБА у погледу процента отписа кредита који мора бити испод 3%.

МКО врше наплату потраживања по отписаним кредитима, па су тако у току 2017. године наплатиле 8,3 милиона КМ отписане главнице и 0,7 милиона КМ отписане камате, док је у истом извјештајном периоду трајни отпис износио 69 хиљада КМ по главници и 20 хиљада КМ по камати.

Што се тиче ефикасности наплате отписаних кредита у току 2017. године, три МКФ су имале проценат ефикасности наплате отписаних кредита у распону од 11% до 12% у односу на укупан износ потраживања по отписаним кредитима, док су осам МКФ и једно МКД имале проценат ефикасности наплате у распону од 6% до 9%.

Износи потраживања по отписаној главници и камати са стањем на дан 31.12.2017. године приказани су у табели 58.

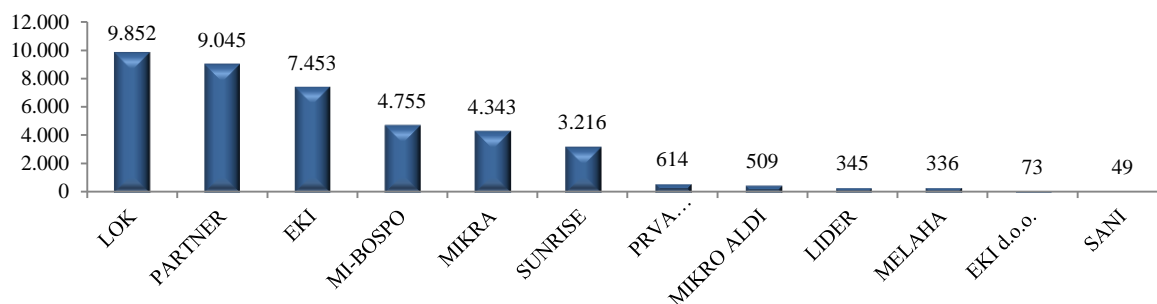
- 000 КМ -

Табела 58. Потраживања по отписаној главници и камати						
ОПИС	ФИЗИЧКА ЛИЦА		ПРАВНА ЛИЦА		УКУПНО	
	Отписана главница	Отписана камата	Отписана главница	Отписана камата	Отписана главница	Отписана камата
1	2	3	4	5	6	7
Почетно стање на датум 01.01.2017.	100.145	10.731	2.807	298	102.952	11.029
Промјене у 2017. години:						
Нови отпис у текућој години	3.801	329	140	12	3.941	341
<i>отпис у периоду 01.01.-31.03.</i>	906	75	43	6	949	81
<i>отпис у периоду 01.04.-30.06.</i>	1.046	92	24	2	1.070	94
<i>отпис у периоду 01.07.-30.09.</i>	885	77	30	1	915	78
<i>отпис у периоду 01.10.-31.12.</i>	964	85	43	3	1.007	88
Наплаћено у текућој години	8.266	703	80	4	8.346	707
<i>наплата отписа у периоду 01.01.-31.03.</i>	2.000	173	27	1	2.027	174
<i>наплата отписа у периоду 01.04.-30.06.</i>	2.091	174	23	2	2.114	176
<i>наплата отписа у периоду 01.07.-30.09.</i>	2.051	183	13	0	2.064	183
<i>наплата отписа у периоду 01.10.-31.12.</i>	2.124	173	17	1	2.141	174
Трајни отпис у текућој години	69	20	0	0	69	20
<i>трајни отпис у периоду 01.01.-31.03.</i>	36	2	0	0	36	2
<i>трајни отпис у периоду 01.04.-30.06.</i>	12	4	0	0	12	4
<i>трајни отпис у периоду 01.07.-30.09.</i>	16	10	0	0	16	10
<i>трајни отпис у периоду 01.10.-31.12.</i>	5	4	0	0	5	4
Салдо на датум 31.12.2017.	95.611	10.337	2.867	306	98.478	10.643

* Напомена: Подаци у табели 10. разликују се од укупних потраживања по отписаним кредитима приказаних у ванбилансној евиденцији за износ од 1,5 милиона КМ који се односи на судске трошкове, затезне и процесне камате као дио вансудских нагодби код три МКФ.

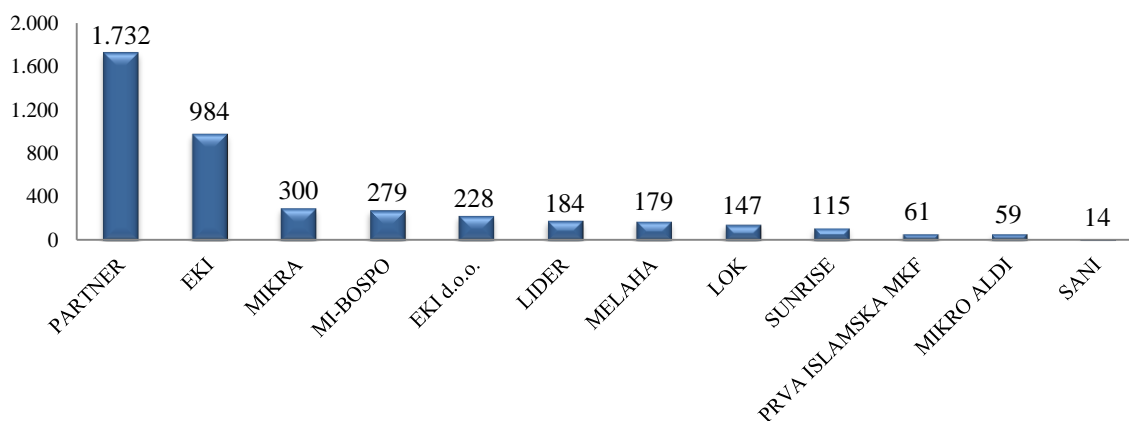
Број отписаних кредитних партија са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО види се из сљедећег графикана.

Графикон 56. Број отписаних кредитних партија евидентираних у ванбилансу на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

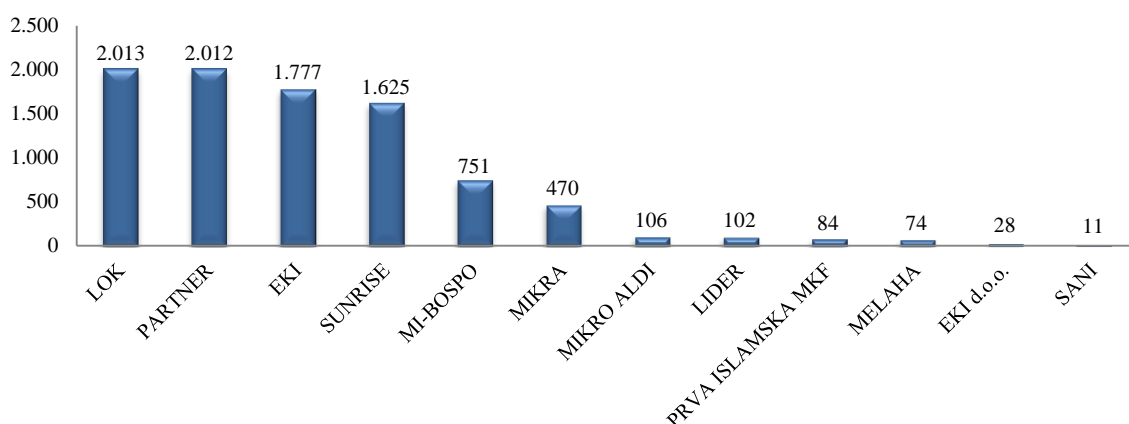
Износ кредита отписаних у периоду 01.01. - 31.12.2017. године појединачно по МКО приказан је на следећем графикону.

Графикон 57. Износ кредита отписаних у периоду 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

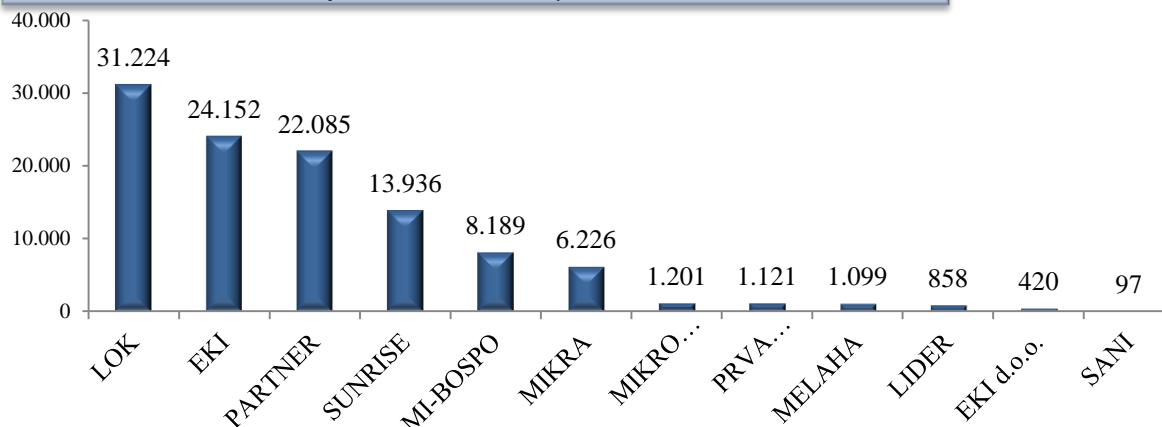
Износ наплате по отписаним кредитима у периоду 01.01.-31.12.2017. године види се из следећег графикона.

Графикон 58. Износ наплате по отписаним кредитима у периоду 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

Укупна потраживања по отписаним кредитима са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО приказана су на графикону број 59.

Графикон 59. Износ укупних потраживања по отписаним кредитима са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

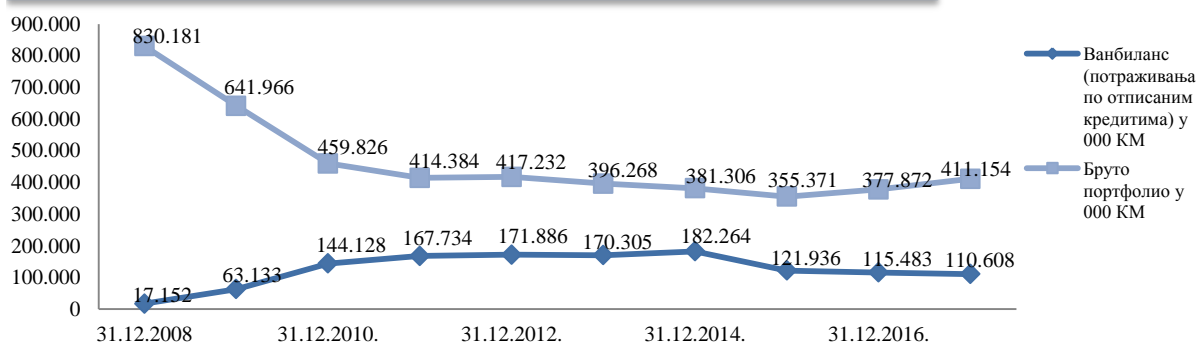
Укупна потраживања по отписаним кредитима која се налазе у ванбилансној евиденцији са 31.12.2017. године износе 111 милиона КМ и мања су за 4% у односу на крај претходне године.

У односу на 2008. годину, бруто портфолио МКО мањи је за 50%, док су потраживања по отписаним кредитима већа скоро седам пута и на дан 31.12.2017. године чине 27% укупног кредитног портфолија.

Постоје значајна одступања у квалитету портфолија између различитих МКО која су евидентна из податка да три МКФ имају преко 60% укупно отписаних кредита у односу на укупни бруто портфолио (код једне МКФ укупан износ потраживања по отписаним кредитима, који се налазе у ванбилансу већи је од износа укупних бруто кредита за 201%), што је директна последица кредитне експанзије у прошлости и недомашинског управљања имовином МКФ.

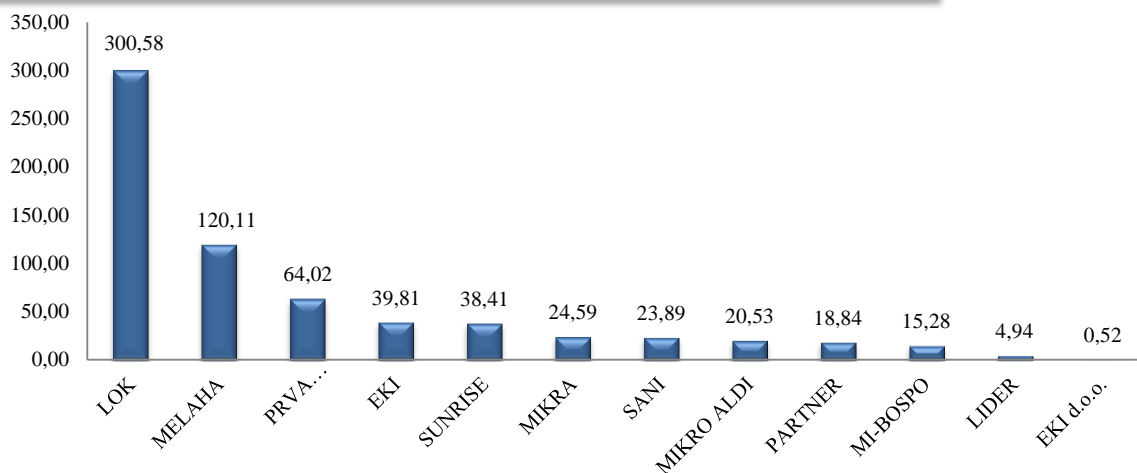
Једна МКФ и једно МКД исказали су укупне отписе испод 10% укупног бруто портфолија. МКО су дужне покренути судске спорове за наплату отписаних потраживања преко 180 дана у циљу заштите имовине МКО. Потраживања по отписаним кредитима и бруто портфолио МКО по годинама рада приказан је на графикону број 60.

Графикон 60. Потраживања по отписаним кредитима и бруто портфолио

Однос укупних потраживања по отписаним кредитима и укупног бруто портфолија са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО приказан је на следећем графикону.

Графикон 61. Укупна потраљивања по отписаним кредитима у односу на укупан бруто портфолио на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

Отплата кредита са инструментом осигурања јемством и приговори клијената

Неадекватна кредитна политика и слабости интерних контрола МКО, те општа презадуженост корисника микрокредита, утицале су на процес кредитирања и квалитет кредитног портфолија. Активирање инструмената осигурања у случају осигурања кредита јемством настаје као резултат ненаплативих потраживања по кредитима из ранијих периода, или услјед немогућности сервисирања доспјелих кредитних обавеза од стране клијената.

С циљем прикупљања, праћења и анализе података о кредитима који се отплаћују путем јемства, ФБА је од 31.12.2009. године прописала извјештајни образац ОКЈ.

Према извјештајима о отплати кредита на терет јемаца код МКО у Федерацији БиХ укупан број кредитних партија у активном кредитном портфолију МКО на дан 31.12.2017. године је био 155.912, од чега су 1,20% кредитних партија отплаћивали јемци што је мање за 0,03 процентна поена у односу на проценат кредита које су отплаћивали јемци у укупном броју кредита на дан 31.12.2016. године (2016. година: 1,23%).

Према кварталним извјештајима, укупан бруто кредитни портфолио у МКО систему на дан 31.12.2017. године је износио 411 милиона КМ од чега је удио преосталог дуга кредита који су се отплаћивали на терет јемаца износио 1,39% што је за 0,10 процентних поена више у односу на удио преосталог дуга кредита који су се отплаћивали на терет јемаца у укупном бруто кредитном портфолију на крају 2016. године (2016. година: 1,29%).

Према извјештајима МКО, а сходно Одлуци о начину поступања банке, МКО и лизинг друштва по приговору клијента („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17), у периоду од 01.01. до 31.12.2017. године, поднесено је укупно 53 приговора према МКО. За пет МКФ нема евидентираних приговора. Судужници/јемци су упутили 10 приговора, дужници 24 приговора, док су остале заинтересоване стране упутиле 19 приговора. МКО су позитивно ријешиле 5 приговора, негативно 41 приговор, док се 7 приговора налазе у процесу обраде и изјашњења.

2.5. Профитабилност

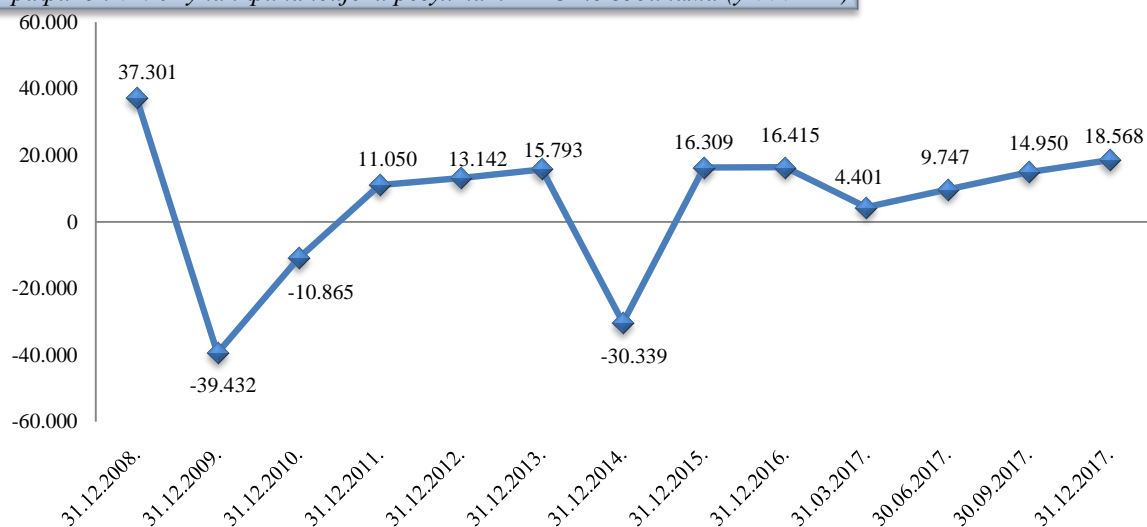
У периоду од 01.01. до 31.12.2017. године једно МКД остварило је нето добит у износу од 300 хиљада КМ (на крају 2016. године 685 хиљаде КМ нето добити). У овом периоду МКФ су оствариле вишак прихода над расходима у укупном износу од 18,3 милиона КМ, док су у истом периоду претходне године, МКФ оствариле вишак прихода над расходима у укупном износу од 15,7 милиона КМ. У прилозима 14 и 15 даје се приказ биланса успјеха МКД и МКФ.

У периоду од 01.01. до 31.12.2017. године, од укупно 11 МКФ, десет МКФ је остварило вишак прихода над расходима у укупном износу од 18,3 милиона КМ, док је једна МКФ остварила мањак прихода над расходима у укупном износу од 73 хиљаде КМ.

На нивоу микрокредитног система у Федерацији БиХ, остварен је позитиван финансијски резултат у износу од 18,6 милиона КМ, што је за 2,2 милиона КМ или 13% више у односу на исти период претходне године. На остварени вишак прихода над расходима 10 МКФ су обрачунале порез на добит у износу 1,9 милиона КМ, у складу са Законом о порезу на добит ("Службене новине Федерације БиХ", број: 15/16) и мишљењем Министарства финансија Федерације БиХ, бр. 05-14-2-5143/16-1 од 27.07.2016. године.

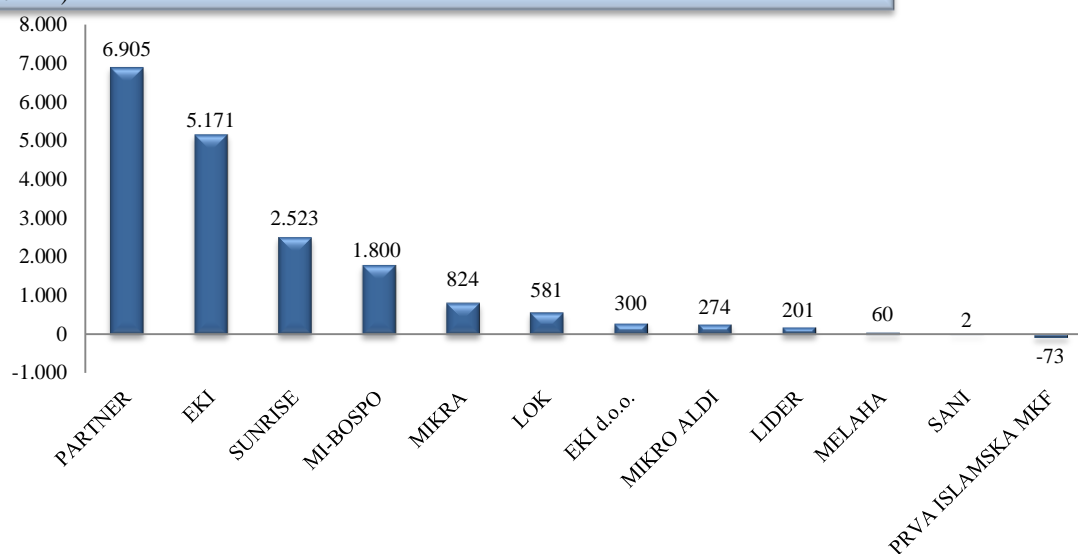
Укупан финансијски резултат МКО по годинама рада приказан је на графикаону број 62.

Графикон 62. Укупан финансијски резултат МКО по годинама (у 000 КМ)

На следећем графикаону приказан је финансијски резултат са 31.12.2017. године појединачно по МКО.

Графикон 63. Вишак/мањак прихода над расходима МКФ, односно нето добит/губитак МКД за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

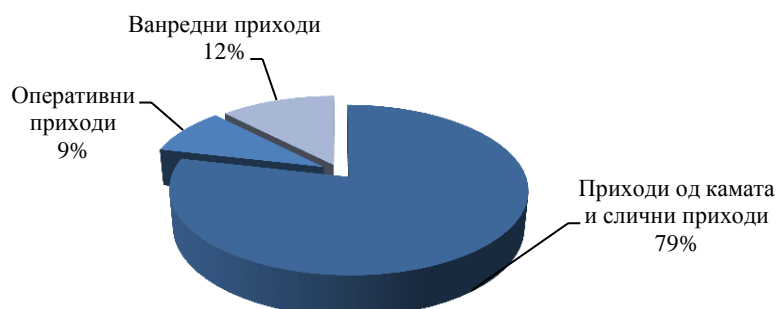
Структура биланса успјеха микрокредитног система Федерације БиХ је приказана у табели 59.
- 000 КМ -

Табела 59. Биланс успјеха МКО										
Ред. број	ОПИС	За период 01.01. - 31.12.2016. г.				За период 01.01. - 31.12.2017. г.				Индекс
		МКФ	МКД	Укупно	%	МКФ	МКД	Укупно	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	ПРИХОДИ									
1.1.	Приходи од камата и слични приходи	67.361	3.713	71.074	89	67.916	9.154	77.070	90	108
1.2.	Оперативни приходи	8.204	278	8.482	11	8.136	789	8.925	10	105
2.	УКУПНИ ПРИХОДИ (1.1.+1.2.)	75.565	3.991	79.556	100	76.052	9.943	85.995	100	108
3.										
3.1.	Расходи по каматама и слични расходи	9.800	1.355	11.155	15	8.656	2.584	11.240	15	101
3.2.	Оперативни расходи	56.747	1.553	58.300	79	56.850	5.605	62.455	80	107
3.3.	Трошк. резер. за кред. и др. губитке	4.006	346	4.352	6	3.528	614	4.142	5	95
4.	УКУПНИ РАСХОДИ (3.1.+3.2.+3.3.)	70.553	3.254	73.807	100	69.034	8.803	77.837	100	105
5.	ВАНРЕДНИ ПРИХОДИ	11.600	15	11.615		11.975	57	12.032		104
6.	ВАНРЕДНИ РАСХОДИ	882	6	888		725	850	1.575		177
7.	УКУПНО ПРИХОДИ - РАСХОДИ (2+5-4-6)	15.730	746	16.476		18.268	347	18.615		113
8.	ВИШАК/МАЊАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА	15.730		15.730		18.268		18.268		116
9.	ДОБИТ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА		746	746			347	347		
10.	ПОРЕЗИ		61	61			47	47		
11.	НЕТО ДОБИТ/ГУБИТАК		685	685			300	300		
12.	УКУПАН ФИН. РЕЗУЛТАТ			16.415				18.568		

Укупни приходи МКО за период од 01.01. до 31.12.2017. године износе 86 милиона КМ. У односу на исти период претходне године, укупни приходи већи су за 6,4 милиона КМ или 8%. Највећи дио прихода, односи се на приходе од камата који износе 77,1 милион КМ или 90% укупних прихода и у односу на исти период претходне године, већи су за 6 милиона КМ или 8%, док оперативни приходи износе 8,9 милиона КМ или 10% укупних прихода и у односу на исти период претходне године, већи су за 0,4 милиона КМ, односно за 5%.

Структура прихода МКО приказана је на графикону број 64.

Графикон 64. Структура прихода (укључени ванредни приходи)

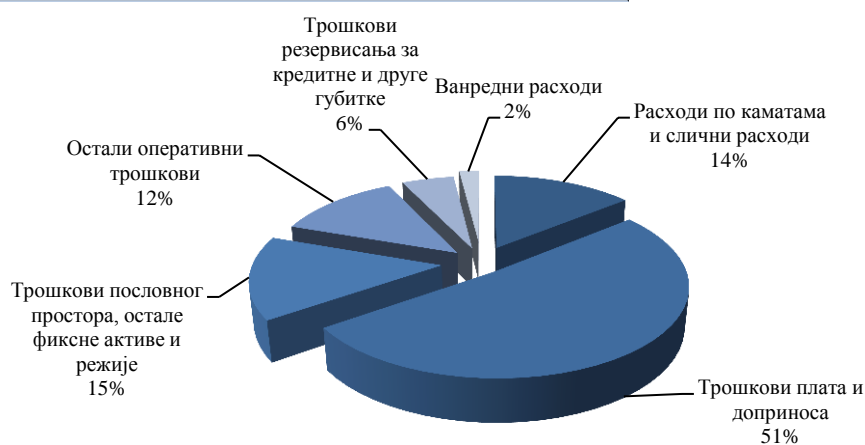
Ванредни приходи МКО остварени у периоду од 01.01. до 31.12.2017. године износе 12 милиона КМ и већи су за 4% у односу на исти период претходне године. Ванредни приходи већином се односе на наплату потраживања по отписаним кредитима. Ванредни расходи МКО остварени у току 2017. године износе 1,6 милиона КМ, и већи су за 0,7 милиона КМ или 77% у односу на исти период претходне године. Повећање ванредних расхода углавном је резултат контролом утврђених додатних трошкова пословања једног МКД.

Укупни расходи износе 77,8 милиона КМ од којих се 69 милиона КМ или 88,7% односи на расходе МКФ, а 8,8 милиона КМ или 11,3% на расходе једног МКД. У односу на исти период претходне године укупни расходи већи су за 4 милиона КМ или 5%. У структури расхода, 11,2 милиона КМ или 15% од укупних расхода односи се на расходе по каматама на узете кредите и остале сличне расходе и већи су за 1% у односу на исти период претходне године.

Оперативни расходи износе 62,5 милиона КМ или 80% укупних расхода и у односу на исти период претходне године, већи су за 4,2 милиона КМ или 7%. Оперативни расходи састоје се од трошкова плата и доприноса у износу од 40,7 милиона КМ (од 01.01. до 31.12.2016. године: 38,8 милиона КМ), трошкова пословног простора, остале фиксне активе и режија у износу од 11,9 милиона КМ (од 01.01. до 31.12.2016. године: 11 милиона КМ), те осталих оперативних трошкова у износу од 9,9 милиона КМ (од 01.01. до 31.12.2016. године: 8,5 милиона КМ).

Трошкови резервисања за кредитне и друге губитке износе 4,1 милион КМ или 5% од укупних расхода и у односу на исти период претходне године, мањи су за 5%. Структура расхода МКО дата је на сљедећем графикаону.

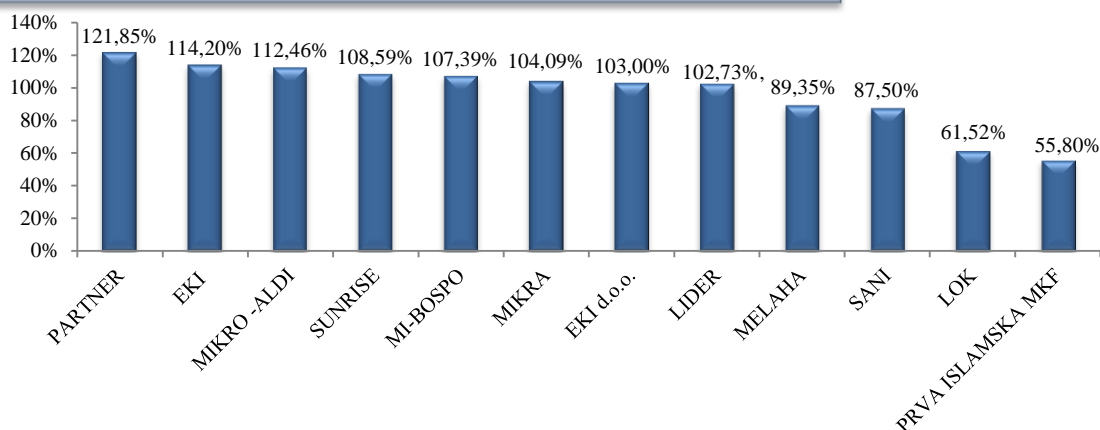
Графикон 65. Структура расхода (укључени ванредни расходи)

Што се тиче оперативне одрживости⁴⁰, од 12 МКО, седам МКФ и једно МКД могу из остварених прихода од редовних активности покрити све расходе, док четири МКФ нису оперативно одрживе у посматраном периоду. Оперативна одрживост у периоду од 01.01. до 31.12.2017. године појединачно по МКО приказана је на сљедећем графикаону.

⁴⁰ Оперативна одрживост израчуната по формули: (укупни приходи од камата и слични приходи + укупни оперативни приходи) / (укупни расходи по каматама и слични расходи + укупно оперативни расходи + трошкови резервисања за кредитне и друге губитке + ванредни расходи).

Графикон 66. Оперативна одрживост у периоду 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО

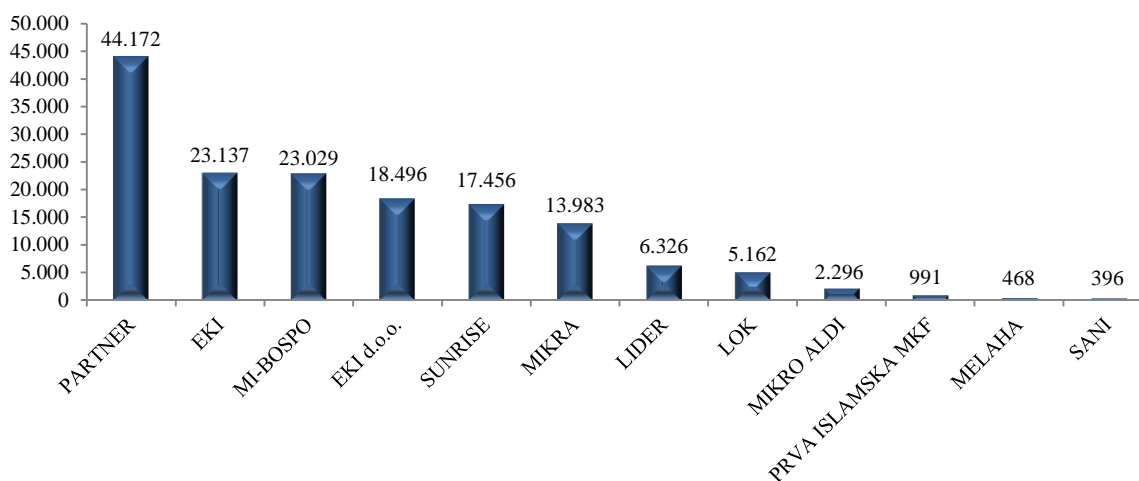
2.6. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе

Ефективна каматна стопа на микрокредите је укупна цијена тих кредита, а обрачунава се и исказује у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17). Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на новоодобрене кредите у извјештајном мјесецу.

У складу с мјесечним извјештајима о пондерисаним номиналним и ефективним каматним стопама по кредитима, у четвртм кварталу 2017. године, МКО су пласирале микрокредите у укупном износу од 103,5 милиона КМ што је за 9,6 милиона КМ, односно 10% више у односу на износ микрокредита пласираних у истом периоду претходне године. Са стањем на дан 31.12.2017. године, МКО су имале 155.912 активних кредитних партија, што је за 2.638 кредитних партија, односно 2% више у односу на крај претходне године.

На наредном графикону приказан је број активних кредитних партија на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО.

Графикон 67. Број активних кредитних партија са стањем на дан 31.12.2017. године појединачно по МКО

Просјечан износ микрокредита на нивоу система на дан 31.12.2017. године био је 2.637 КМ, просјечан износ микрокредита МКФ износи 2.400 КМ, док је просјечан износ микрокредита у МКД 4.400 КМ.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе на микрокредите по производима за IV квартал 2017. године виде се из следеће табеле.

Табела 60. Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе на микрокредите за IV квартал 2017. године - по производима

Рб.	ОПИС	Укупан износ исплата микрокредита у IV кварталу 2017. године (у 000 КМ)	Пондерисана номинална каматна стопа (просјечна)	Пондерисана ефективна каматна стопа (просјечна)
1.	Краткорочни микрокредити за:	15.901	21,22%	28,03%
1.1.	Услугне дјелатности	2.867	20,98%	27,37%
1.2.	Трговину	966	20,45%	27,40%
1.3.	Пољопривреду	3.602	19,54%	25,55%
1.4.	Производњу	498	18,54%	23,82%
1.5.	Стамбене потребе	1.105	21,56%	29,15%
1.6.	Ненамјенски-основне потребе	2.163	19,94%	24,81%
1.7.	Остало	4.700	23,60%	32,13%
2.	Дугорочни микрокредити за:	87.558	20,25%	24,13%
2.1.	Услугне дјелатности	18.388	20,40%	24,38%
2.2.	Трговину	3.917	20,27%	24,35%
2.3.	Пољопривреду	28.533	18,92%	22,32%
2.4.	Производњу	2.411	19,48%	23,22%
2.5.	Стамбене потребе	16.178	19,87%	23,10%
2.6.	Ненамјенски-основне потребе	2.188	21,17%	25,88%
2.7.	Остало	15.943	22,80%	27,94%
УКУПНО		103.459	20,40%	24,73%

За краткорочне кредите, просјечна пондерисана номинална каматна стопа креће се у распону од 18,54% за производњу до 23,60% за остале кредите, а ефективна каматна стопа у распону од 23,82% за производњу до 32,13% за остале кредите.

Просјечна пондерисана номинална каматна стопа на дугорочне кредите креће се у распону од 18,92% за пољопривреду до 22,80% за остале кредите, а ефективна каматна стопа у распону од 22,32% за пољопривреду до 27,94% за остале кредите.

Анализирајући ефективне каматне стопе МКО по кредитним производима закључује се да су најјефтинији кредити пласирани за пољопривреду и производњу, док су најскупљи ненамјенски и остали кредити.

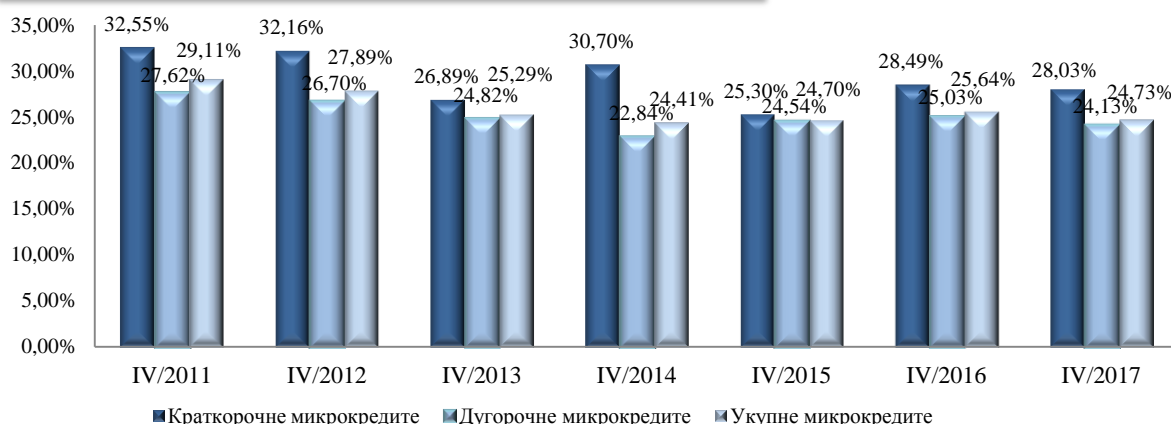
Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на краткорочне, дугорочне и укупне микрокредите у Федерацији БиХ по кварталима приказане су у следећој табели.

Табела 61. Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на микрокредите – по кварталима

	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014	IV/2015	IV/2016	IV/2017
Краткорочни микрокредити	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%	25,30%	28,49%	28,03%
Дугорочни микрокредити	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%	24,54%	25,03%	24,13%
Укупни микрокредити	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%	24,70%	25,64%	24,73%

На сљедећем графикаону приказане су просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на микрокредите:

Графикон 68. Просјечне пондерисане ЕКС на микрокредите (у %)

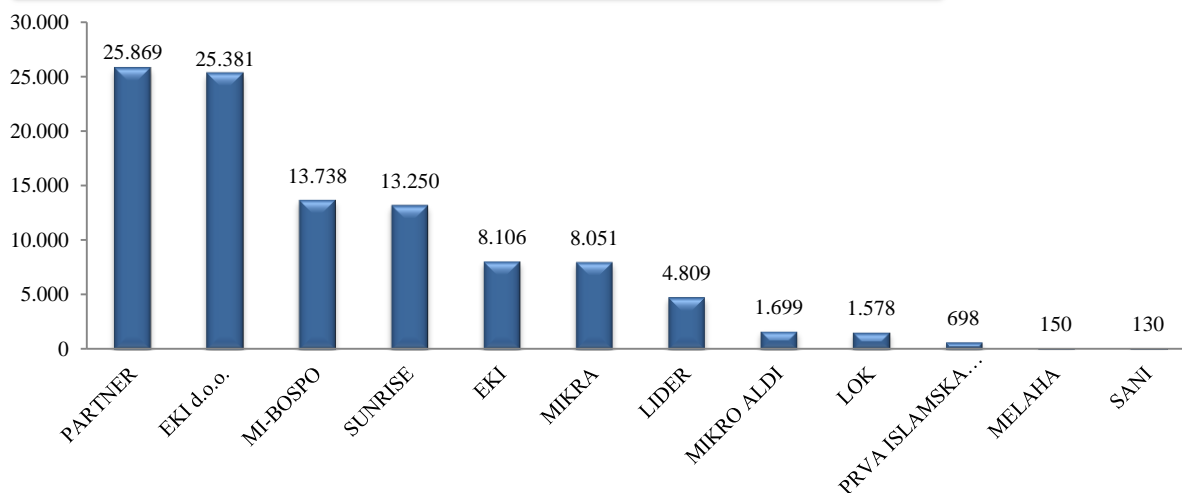

МКО су смањиле ефективну каматну стопу на укупне микрокредите, па су тако, на крају четвртог квартала 2017. године, просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите у микрокредитном систему износиле 24,73%, те су у односу на четврти квартал 2016. године, оствариле пад од 0,91 процентни поен.

Посматрајући исти период, просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на краткорочне кредите износиле су 28,03%, те су забиљежиле пад од 0,46 процентних поена. Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на дугорочне кредите на крају четвртог квартала 2017. године, износиле су 24,13%, те су у паду за 0,90 процентних поена у односу на четврти квартал претходне године.

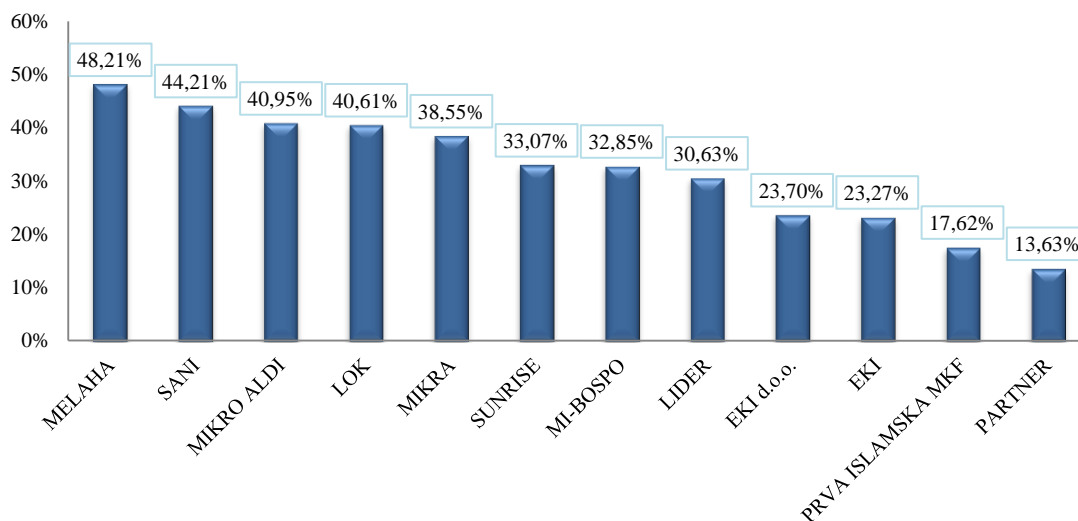
Износ укупних исплата микрокредита у IV кварталу 2017. године види се из сљедећег графикаона.

Графикон 69. Износ укупних исплата микрокредита у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО (у 000 КМ)

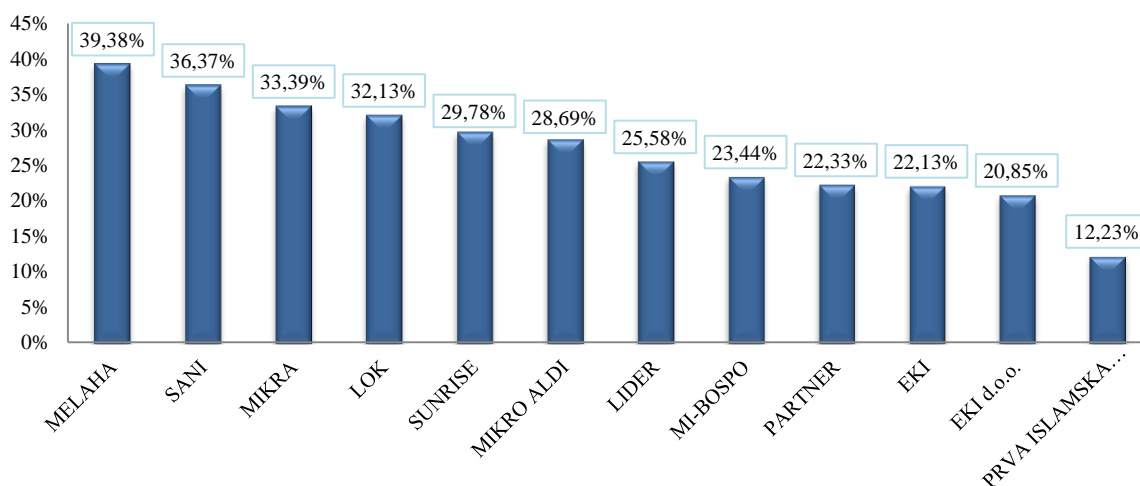
Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на краткорочне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО приказане су на наредном графикању.

Графикон 70. Просјечне пондерисане ЕКС на краткорочне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО

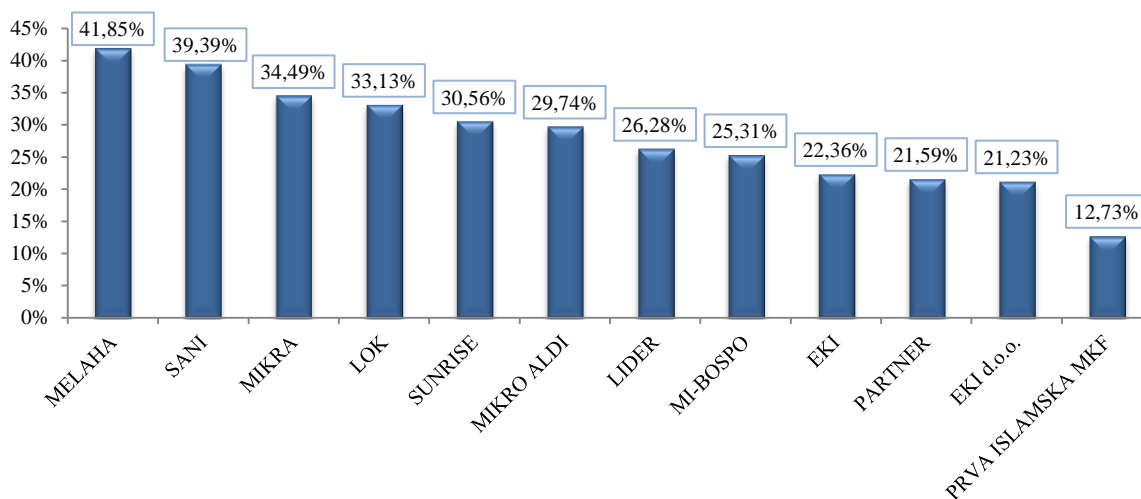
Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на дугорочне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО приказане су на графикању број 71.

Графикон 71. Просјечне пондерисане ЕКС на дугорочне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО

Просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО приказане су на наредном графикону.

Графикон 72. Просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредите у IV кварталу 2017. године појединачно по МКО

2.7. Ликвидност и девизни ризик

Кредитори, домаће комерцијалне банке и разни међународни социјално оријентисани комерцијални фондови и даље су уздржани код кредитирања већег броја МКО, услјед чега су многе МКО ускраћене за повољнија финансијска средства којим би финансирале своју активност.

Према достављеним извјештајима о ликвидности МКО са стањем на дан 31.12.2017. године, код једне МКО, позиција ликвидности је угрожена на начин да, услјед отежаног новог задуживања, отплата текућих обавеза знатно може да утиче на потешкоће задржавања кредитног портфолија на приближно истом нивоу или уз умањење истога до 5 %.

Код једне МКО је у Извјештају о ликвидности, на позицији обавезе по кредитима и доспјелим ратама у категорији „доспјело и до 30 дана“, приказан износ од 13,4 милиона КМ који се односи на обавезе према једном кредитору, а чије измирење може значајно утицати на ликвидност те МКО.

МКО обављају трансакције деномиране у страним валутама и то углавном у ЕУР, те у пракси нису изложене девизном ризику.

2.8. Трансакције са повезаним лицима

Одредбама Одлуке о осталим општим условима за пословање микрокредитне организације („Службене новине Федерације БиХ“, број: 27/07) прописан је минимум стандарда пословања МКО с лицима, која се у складу са чланом 4. ЗоМКО сматрају повезаним с МКО. Чланом 6. ове Одлуке ФБА прописано је да МКО може обављати пословне трансакције с лицем које је повезано с МКО само у складу са Законом о МКО, одлуком ФБА и посебним политикама МКО за пословање с повезаним лицима, које усваја и прати њихову примјену орган управљања МКО.

Трансакцијом с повезаним лицем сматра се и трансакција с трећом страном ако су средства која су коришћена у трансакцији пренесена повезаном лицу или су искоришћена ради стицања користи повезаног лица. Све МКО дужне су да успоставе регистар повезаних лица и исти редовно ажурирати.

Приликом обављања трансакција с повезаним лицима, МКО су дужне поступати у складу с усвојеним политикама, које подразумевају да:

- све трансакције с повезаним лицима морају бити одобрене од органа управљања МКО,
- лице повезано с МКО које је члан органа управљања МКО не може учествовати у гласању приликом доношења одлука о пословним трансакцијама између МКО и њега самог или било којег другог с њим повезаног лица,
- орган управљања потпише писмену изјаву да је било која трансакција обављена између МКО и повезаног лица, фер и у најбољем интересу за МКО,
- МКО формира и одржава уредне евиденције, документацију и досјее о одобрењима органа управљања за обављање трансакција с повезаним лицима и др.

При обављању трансакција с повезаним лицима МКО, не могу се понудити било какви повољнији услови у односу на друга лица, а МКО су дужне извјештавати ФБА доставом кварталних извјештаја о свим трансакцијама које је МКО обавила у извјештајном кварталу са повезаним лицима.

У току 2017. године, од 12 МКО, на прописаним обрасцима, осам МКФ и једно МКД извјестили су ФБА о обављеним трансакцијама с повезаним лицима у укупном износу од 1,3 милиона КМ. Једна МКФ и једно МКД имају 76% учешћа у укупном износу обављених трансакција с повезаним лицима.

-у КМ-

Табела 62. Трансакције с повезаним лицима

Рб.	Опис трансакције	Износ трансакција обављених у периоду 01.01.-31.12.2017. године	Учешће (%)
1.	Плаћање заједничких трошкова повезаног лица	554.170	41,31%
2.	Рефундација трошкова	461.559	34,41%
3.	Трансакције с оснивачем и његовим повезаним лицима	137.767	10,27%
4.	Плаћање по фактурама за испоручену робу/услуге	120.386	8,97%
5.	Позајмице од правних и физичких лица	57.929	4,32%
6.	Закуп пословног простора	9.600	0,72%
7.	Ануитети по кредиту	0	0,00%
8.	Краткорочни кредити од банака	0	0,00%
9.	Редовне и затезне камате, накнаде за обраду кредита	0	0,00%
10.	Адвокатске услуге	0	0,00%
11.	Краткорочни депозити банкама	0	0,00%
12.	Потраживања по основу закупа	0	0,00%
УКУПНО		1.341.411	100,00%

У табели 62. приказани су износи трансакција с повезаним лицима у периоду од 01.01. до 31.12.2017. године, из које је евидентно да у трансакцијама са повезаним лицима највеће учешће имају трансакције плаћања заједничких трошкова повезаног лица (41,31%), рефундација трошкова (34,41%), те трансакције са оснивачима МКО и његовим повезаним лицима (10,27%). Поред наведених трансакција, МКО су у својим извјештајима пријавиле и трансакције с повезаним лицима по основу позајмице од правних и физичких лица, плаћања закупа пословног простора и друге трансакције.

Трансакције с повезаним лицима МКО о којим су извјестили МКО, односе се на трансакције које су обављене с лицима која су повезана с оснивачем МКО и његовим повезаним лицима (91%), члановима управног одбора (6%) и члановима одбора за ревизију (3%).

ФБА ће и у наредном периоду посебну пажњу посветити поштивању политика о пословању МКО с повезаним лицима, те ће цијенити користи које МКО има приликом обављања ових трансакција, сходно чему ће налагати адекватне мјере с циљем отклањања неправилности утврђених у пословању МКО с повезаним лицима.

Стандард мјесечних примања у микрокредитној дјелатности

Стандард разумне тржишне вриједности је вриједност која се постиже на тржишту рада те се као релевантан податак посматра просјечна плата Федерације БиХ. Међутим, пошто свака индустрија има своје специфичности, тако и микрокредитна индустрија има своје специфичности, те се у циљу поређења користе стандарди који вриједу за микрокредитну дјелатност.

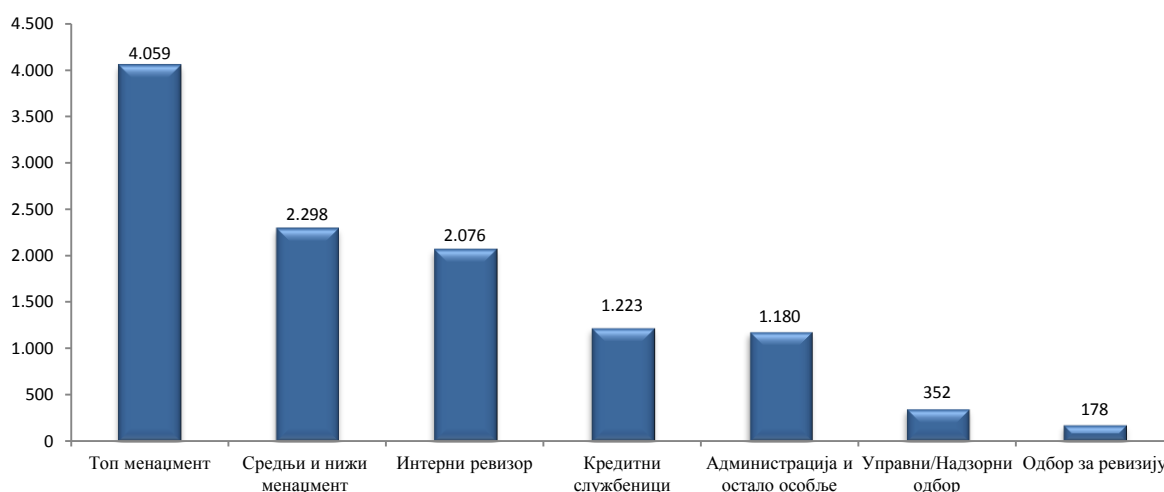
Стандард тржишта микрокредитне дјелатности је приближна или иста вриједност која се за исту услугу плаћа на тржишту микрокредитне индустрије у приближном или истом износу са просјеком релевантне групе, тј. просјеком цјелокупне микрокредитне индустрије.

У циљу утврђивања просјека се узимају вриједности МКО-а чије пословање је усклађено са стандардима пословања прописаних одлуком о осталим општим условима пословања микрокредитних организација, јер су плате у таквим организацијама тржишно утемељене с обзиром да је пословање у оквиру прописаних мјерљивих стандарда осигурано да МКО послује у складу са принципима пословања пажњом доброг привредника, а што је и обавеза према чл. 41. Закона о удружењима и фондацијама.

Трошкови плата и доприноса остварени у периоду од 01.01. до 31.12.2017. године већи су за 5% у односу на исти период претходне године. Према извјештајима МКО, просјечна мјесечна нето плата запосленика МКО на дан 31.12.2017. године износила је 1.263 КМ, а просјечни мјесечни нето износ награда, стимулација и бонуса 97 КМ, из чега произлази да је, у микрокредитном систему, просјечна мјесечна нето плата са бонусима износила 1.360 КМ.

На дан 31.12.2017. године просјечне мјесечне нето плате вишег менаџмента у микрокредитном систему са бонусима су износиле 4.059 КМ, док су просјечне мјесечне нето накнаде исплаћене члановима управних одбора у МКО износиле 352 КМ, а члановима одбора за ревизију 178 КМ. На овај извјештајни датум, просјечне мјесечне нето плате средњег и нижег менаџмента у МКО са бонусима су износиле 2.298 КМ, интерних ревизора 2.076 КМ, кредитних службеника 1.223 КМ, те администрације и осталог особља 1.180 КМ. Исто је дато на сљедећем графикану.

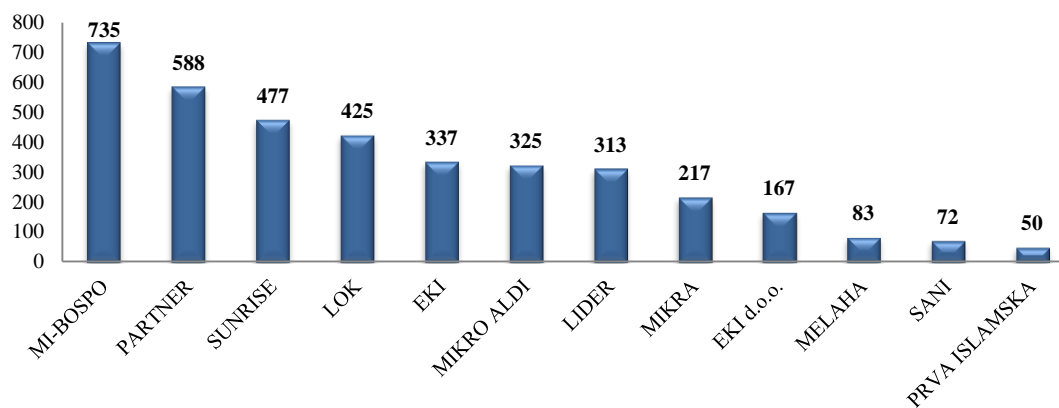
Графикон 73. Просјечна мјесечна плата/накнада у МКО са укљученим бонусима (у КМ)

Чланом 39. ЗоМКО прописано је да су МКФ дужне инвестирати вишак прихода над расходима у обављање микрокредитне дјелатности и да није дозвољена директна или индиректна расподјела вишка прихода над расходима оснивачима, члановима органа, одговорним лицима и запосленим у микрокредитној фондацији.

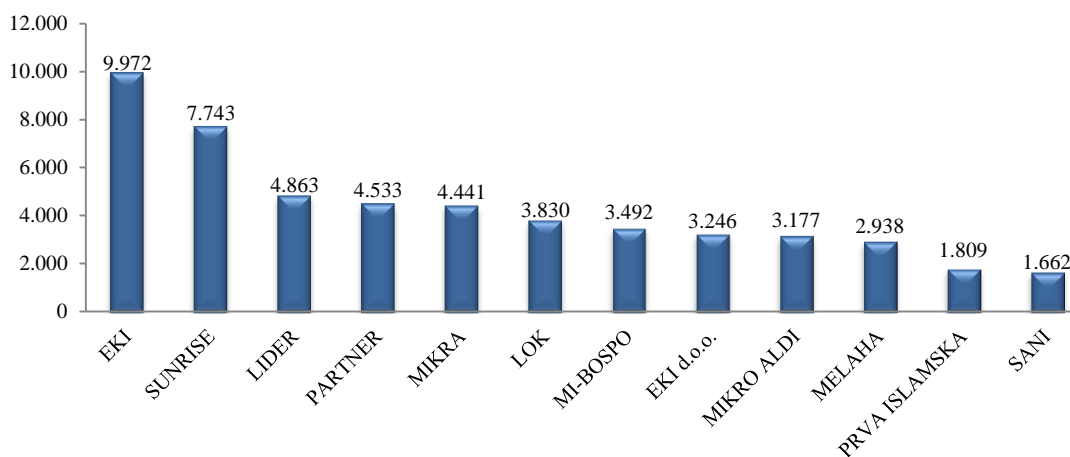
Код двије МКФ просјечна мјесечна нето плата вишег менаџмента је значајно већа у односу на просјек микрокредитног система. Просјечне мјесечне накнаде чланова управног/надзорног одбора за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО приказане су на графикану број 74.

Графикон 74. Просјечне мјесечне накнаде чланова управног/надзорног одбора за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО (у КМ)

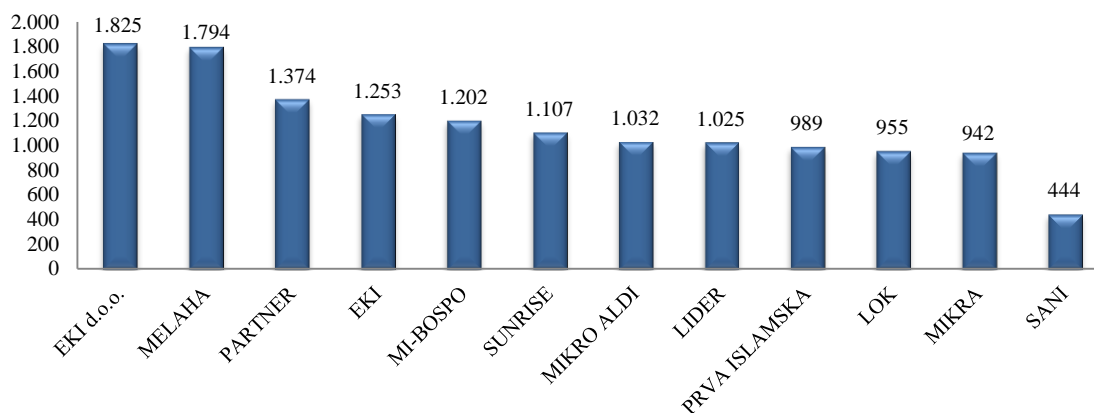
Просјечна мјесечна примања вишег менаџмента за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО приказана су на сљедећем графикану.

Графикон 75. Просјечна мјесечна примања вишег менаџмента за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО (у КМ)

Просјечна мјесечна примања кредитних службеника за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО виде се из наредног графикана.

Графикон 76. Просјечна мјесечна примања кредитних службеника за период 01.01.-31.12.2017. године појединачно по МКО (у КМ)

3. УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА МКО СА СТАНДАРДИМА СПНИФТА

Узимајући у обзир оцјену усклађености МКО у претходној години, предузете мјере на отклањању узрока утврђених неправилности и неусклађености (извршено је 92,3% датих налога, односно 32,5 од 39 датих налога), као и активности на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности у години која је завршила 31.12.2017. године, може се закључити да је квантитет ризика од прања новца и даље умјерен, да је квалитет управљања овим ризиком задовољавајући и да има тренд раста, те да не постоје разлози за супервизорску забринутост.

Са аспекта оцјене усклађености, а вези са анализом достављених извјештаја, битно је напоменути да су МКО у 2017. години извјестили о 620 сумњивих трансфера у вриједности од 860.539,00 КМ, те о 218 сумњивих клијената.

Са аспекта оцјене усклађености везане за извршене контроле треба напоменути да су МКО имале укупно 45 неусклађености за што је дато исто толико налога, што је детаљно приказано у наредној табели.

Табела 63. Преглед датих налога

Ред. број	Назив политике	Број налога	%	Просјек по МКО
1.	Политика о прихватљивости клијента	12	26,70	1,00
2.	Политика о идентификацији и праћењу активности клијента	13	28,90	1,10
3.	Политика о управљању ризиком	20	44,40	1,60
У К У П Н О		45	100,00	3,70

Највећи број налога односио се на неусклађености везане за Политику о управљању ризиком (44,40%), затим неусклађености везане за Политику о идентификацији и праћењу активности клијента (28,90%) и Политику о прихватљивости клијента (26,70%).

Посматрајући усклађеност микрокредитног сектора са одредбама Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, Одлуке о минималним стандардима активности микрокредитних организација на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, те остале законе и проведбене прописе који прописују обавезе

микрокредитних организација на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, може се закључити да је микрокредитни сектор Федерације БиХ већим дијелом усклађен са нормама које су прописане овим законима и прописима.

4. ПРЕПОРУКЕ ЗА МИКРОКРЕДИТНИ СИСТЕМ

Све МКО су дужне радити на:

- Пуној примјени ЗоМКО што подразумијева обављање дјелатности с циљем побољшања материјалног положаја корисника микрокредита, повећања запослености и пружања подршке развоју предузетништва,
- Смањењу каматних стопа на микрокредите,
- Контроли каматних стопа и остваривању циљева из ЗоМКО путем активног укључивања органа управљања у поступак доношења политика о формирању цијена на микрокредите,
- Редуковању трошкова пословања, пуној примјени принципа домаћинског пословања средствима фондације и примјени принципа добрих корпоративних пракси, а што треба да утиче на смањење каматних стопа,
- Успостављању механизма контроле оправданости пројеката и материјално значајних трошкова пословања, укључујући плате и бонусе менаџменту, те све друге бенефиције менаџмента и чланова управних одбора које исти остварују на терет имовине МКФ и који се директно алиментирају високим каматним стопама,
- Повећању одговорности управних одбора, осигурању независности од менаџмента, те контроли менаџмента од стране управних одбора,
- Побољшању система интерних контрола, побољшању ефикасности пословања и оптимизирању ресурса МКО, те примјени принципа одговорног кредитирања,
- Постизање потпуне независности интерне ревизије од менаџмента МКО, која ће надгледати и сегмент руковођења, те о томе редовно извјештавати управни одбор,
- Обавезној размјени информација на нивоу система и Централног регистра кредита,
- Предузимању свих активности у циљу рјешавања проблема презадужених клијената и жираната,
- Побољшању институционалних капацитета,
- Потпуној примјени важећих прописа и повећању транспарентности пословања, те
- Изналажењу партнера за консолидацију при чему МКФ које имају мањи износ капитала, те висок степен отписаних зајмова требају донијети јасну стратегију о припајању већим и снажнијим МКФ како би се оптимизирали ресурси, очувала донирана средства, осигурала подршка страних кредитора, те осигурала будућност запослених у МКО.

III – ЛИЗИНГ СИСТЕМ

1. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ ФБА

1.1. Нормативне активности

ФБА је у 2017. години провела значајне активности на допуни регулаторног оквира за пословање и надзор лизинг друштава у Федерацији БиХ у процесу усклађивања подзаконских аката ФБА са извршеним измјенама и допунама Закона о лизингу које су усвојене у децембру 2016. године.

У оквиру регулаторних активности извршене су измјене и допуне три постојеће одлуке и усвојена је нова одлука везано за издвајање пословних процеса лизинг друштава са циљем детаљнијег дефинисања услова за издвајање пословних процеса (екстернализација).

Функцију надзора лизинг друштава ФБА обавља непосредним надзором и посредним надзором, односно, анализом извјештаја које лизинг друштва достављају ФБА, сходно Законом о лизингу и подзаконским актима ФБА наведеним у прилогу 16.

1.2. Надзор

У оквиру својих надлежности везаних за надзор лизинг друштава ФБА се руководи начелима транспарентности, изградње повјерења код лизинг друштава, као и адекватне заштите корисника финансијских услуга финансираних путем лизинга с циљем остваривања финансијске стабилности појединог лизинг друштва и дјелатности лизинга на нивоу Федерације БиХ.

Непосредни надзор над пословањем лизинг друштава проводе овлашћена лица ФБА свеобухватним и циљаним контролама - прегледом пословања на лицу мјеста. Контролисаним лизинг друштвима након коначности записника издају се налози за отклањање утврђених незаконитости и неправилности у циљу унапређења, законитости, профитабилности, солвентности и сигурности у пословању.

У 2017. години обављено је шест контрола лизинг друштава, од чега су обављене четири непосредне контроле извршења наложених мјера, једна обимна непосредна контрола усклађености пословања и једна посредна контрола усклађености са Законом о заштити корисника финансијских услуга.

Непосредне контроле код којих је предмет била оцјена извршења наложених мјера резултирале су оцјеном да није било неизвршених налога од стране лизинг друштава. Обимна контрола усклађености пословања лизинг друштва са законским прописима, подзаконским актима ФБА и другом регулативом резултирала је издавањем рјешења лизинг друштву за отклањање контролом утврђених неправилности и неусклађености.

Контролом регулаторних извјештаја у току 2017. године, контролори су у неколико наврата од лизинг друштава захтијевали корекцију извјештаја услјед нетачног сачињавања истих, као и образложења за материјално значајна одступања у односу на претходне извјештајне позиције.

У складу са динамиком достављања прописаних извјештаја, организациони дио ФБА надлежан за надзор лизинг друштава је редовно вршио преглед и контролу извјештаја, осталих информација и података о пословању лизинг друштава и на основу истих анализирао финансијско стање лизинг друштава, трендове у пословању и ризике којима су лизинг друштва изложена у пословању, те на бази истих планирао активности за непосредни надзор лизинг друштава.

2. СТРУКТУРА ЛИЗИНГ СЕКТОРА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

2.1. Број лизинг друштава

Дозволу за обављање послова лизинга на дан 31.12.2017. године посједују сљедећа лизинг друштва:

- (1) ASA Leasing d.o.o. Sarajevo,
- (2) NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
- (3) Porsche Leasing d.o.o. Društvo za poslove lizinga,
- (4) Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
- (5) Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo и
- (6) VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

До смањеног броја лизинг друштава у односу на дан 31.12.2016. године дошло је услјед претходно наведене статусне промјене која је извршена са 30.06.2017. године. У прилогу 17 дају се основни подаци о лизинг друштвима.

2.2. Структура власништва

Структура власништва претходно наведених лизинг друштава је сљедећа: три лизинг друштва се налазе у 100% власништву нерезидентних правних лица, једно лизинг друштво се налази у већинском власништву нерезидентног правног лица, док се два лизинг друштва налазе у 100% власништву резидентних правних лица.

Детаљни подаци о прегледу власничке структуре лизинг друштава дати су у прилогу 18.

2.3. Кадровска структура

На дан 31.12.2017. године у лизинг друштвима регистрованим на подручју Федерације БиХ је укупно ангажовано 104 запосленика, од чега је 98 запосленика ангажовано путем уговора о раду (стално запослени), док је шест запосленика ангажовано путем студентског сервиса и преко организација које посредују у запошљавању (привремено запослени).

У поређењу са крајем претходне пословне године евидентно је значајно смањење броја запослених услјед статусне промјене. У табели 64. Информације су исказани подаци о броју запослених у сектору лизинга по периодима.

Табела 64: Број запослених у сектору лизинга					
	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	ИНДЕКС (2/1)	ИНДЕКС (3/2)
	1	2	3	4	5
Број запослених у лизинг друштвима са сједиштем у Федерацији БиХ					
Број стално запослених	141	149	98	106	66
Број привремено запослених	28	11	6	39	55
Број запослених у лизинг друштвима са сједиштем у РС на подручју Федерације БиХ					
Број стално запослених	9	0	0	0	0
Број привремено запослених	0	0	0	0	0
УКУПНО	178	160	104	90	65

У квалификационој структури запосленика у сектору лизинга на дан 31.12.2017. године није било значајнијих промјена у односу на претходне извјештајне периоде. Највеће учешће имају

запосленици са високом стручном спремом (77,9%), након чега слиједе запосленици са средњом стручном спремом (12,5%).

У табели 65. Информације су исказани подаци о структури запослених у сектору лизинга по периодима.

Табела 65: Квалификациона структура запослених								
	31.12.2015		31.12.2016		31.12.2017		ИНДЕКС	ИНДЕКС
	1	2	3	4	5	(2/1)	(3/2)	
Висока стручна спрема	126	70,8%	120	75,0%	81	77,9%	95	68
Виша стручна спрема	5	2,8%	5	3,1%	4	3,8%	100	80
Средња стручна спрема	33	18,5%	23	14,4%	13	12,5%	70	57
Остали	14	7,9%	12	7,5%	6	5,8%	86	50
УКУПНО	178	100,0%	160	100,0%	104	100,0%	90	65

Ефикасност запослених приликом оцјене перформанси лизинг друштва мјери се путем омјера активе и броја запослених (актива по запосленом). На дан 31.12.2017. године на нивоу сектора лизинга на сваког запосленог се односи 2,5 милиона КМ активе и мања је у односу на претходни извјештајни период за 325 хиљада КМ или 11,5%. Аналитички показатељи за појединачна лизинг друштва крећу се у распону од 0,5 до 3,5 милиона КМ активе по запосленом.

3. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

3.1. Биланс стања

Укупна актива сектора лизинга у Федерацији БиХ на дан 31.12.2017. године износила је 260,2 милиона КМ, што је за 161,3 милион КМ или 38,3% мање у односу на 31.12.2016. године, од чега се 146,2 милиона КМ односи на статусну промјену. У прилогу 19 даје се консолидовани биланс стања.

Уколико се упореде појединачне активе шест лизинг друштава са подацима на дан 31.12.2016. године, долази се до закључка да је код два лизинг друштва пораст активе у износу од 26,1 милиона КМ, док је код четири лизинг друштва пад активе у укупном износу од 41,3 милиона КМ, од чега се на једно лизинг друштво, које је обуставило закључивање нових лизинг уговора односи 30 милиона КМ или 72,6%.

На једно лизинг друштво (посматрано по величини активе) односи се 46,7% од укупне активе лизинг друштава. У прилогу 20 даје се рангирање активе лизинг друштава у Федерацији БиХ.

У структури укупне активе сектора лизинга најзначајније учешће су имала нето потраживања по основу финансијског лизинга која износе 176 милиона КМ или 67,6% од укупне активе. У поређењу са 31.12.2016. године нето потраживања по основу финансијског лизинга су мања за 130,6 милиона КМ или 42,6%, док су бруто потраживања по основу финансијског лизинга мања за 153,5 милиона КМ или 44,4%.

Увидом у извјештаје банке по основу лизинг портфолија, констатовано је да су у истим исказана нето потраживања у износу од 73,9 милиона КМ, што указује да су нето потраживања по финансијском лизингу на нивоу система лизинга мања за 25,2 милиона КМ или 8,1%.

У структури потраживања по основу финансијског лизинга на нивоу сектора лизинга, на уговоре одобрене по основу финансирања путничких возила и возила за обављање дјелатности се односи 85,8%, на уговоре одобрене по основу финансирања опреме се односи 12,5%, док се на уговоре финансијског лизинга путем којих су финансиране некретнине односи 1,7%.

У табелама 66. и 67. исказана је структура потраживања по финансијском лизингу на (потраживања прије умањења по основу резерви за губитке) на дан 31.12.2017. године и упоредни преглед структуре потраживања са 31.12.2016. године.

- у 000КМ-

Табела 66: Структура потраживања по финансијском лизингу - 31.12.2017. године					
СТРУКТУРА ПРЕМА ПРЕДМЕТУ ЛИЗИНГА	Краткорочна потраживања	Дугорочна потраживања	Доспјела потраживања	Укупна потраживања	Учешће у укупном потраживању
1	2	3	4	5	6
Путничка возила	27.110	44.831	1.201	73.142	41,1%
Возила за обављање дјелатности (теренска и путничка)	31.007	47.075	1.463	79.545	44,7%
Машине и опрема	10.163	11.474	706	22.343	12,5%
Некретнине	446	2.537	54	3.037	1,7%
Остало	13	5	0	18	0,0%
УКУПНО	68.739	105.922	3.424	178.085	100,0%
СТРУКТУРА ПРЕМА КОРИСНИКУ ЛИЗИНГА	Краткорочна потраживања	Дугорочна потраживања	Доспјела потраживања	Укупна потраживања	Учешће у укупном потраживању
1	2	3	4	5	6
Правна лица	61.690	91.321	3.205	156.215	87,7%
Предузетници	1.531	2.346	74	3.951	2,2%
Физичка лица	4.077	8.459	142	12.678	7,1%
Остало	1.441	3.796	3	5.241	2,9%
УКУПНО	68.739	105.922	3.424	178.085	100,0%

- у 000 КМ -

Табела 67: Структура потраживања по финансијском лизингу - упоредни преглед			
СТРУКТУРА ПРЕМА ПРЕДМЕТУ ЛИЗИНГА	Потраживања на дан 31.12.2016. године	Потраживања на дан 31.12.2017. године	ИНДЕКС
1	2	3	4
Путничка возила	94.388	73.142	77
Возила за обављање дјелатности (теренска и путничка)	104.171	79.545	76
Машине и опрема	83.868	22.343	27
Некретнине	28.553	3.037	11
Остало	119	18	15
УКУПНО	311.099	178.085	57
СТРУКТУРА ПРЕМА КОРИСНИКУ ЛИЗИНГА	Потраживања на дан 31.12.2016. године	Потраживања на дан 31.12.2017. године	ИНДЕКС
1	2	3	4
Правна лица	283.255	156.215	55
Предузетници	4.229	3.951	93
Физичка лица	21.840	12.678	58
Остало	1.775	5.241	295
УКУПНО	311.099	178.085	57

Нето потраживања по основу зајма су на дан 31.12.2017. године износила 13,4 милиона КМ или 5,2% од износа укупне активе сектора лизинга. У односу на 31.12.2016. године, нето потраживања по основу зајма су смањена за 27,1 милион КМ или 66,8%, док су бруто потраживања смањена за 26,9 милиона КМ или 63,7%.

Потраживања по основу зајмова у структури укупне активе лизинг друштава су смањена због континуираног смањења потраживања по основу зајма јер је Законом о лизингу забрањено лизинг друштвима закључивање нових уговора о зајму, а исти ће остати у билансима док не истекну уговорени рокови на које су одобрени и статусне промјене друштва које је у свом портфолију имало значајан износ потраживања по основу зајма.

Од укупно исказаног износа нето потраживања по основу зајма 15,3 милиона КМ или 100% се односи на потраживања једног лизинг друштва, које у свом портфолију има значајне износе потраживања по зајму супсидијарних лица, путем којих су прије ступања на снагу Закона о лизингу финансирани пројекти изградње некретнина.

Исказано стање билансне позиције новац и новчани еквиваленти на дан 31.12.2017. године износило је 13,7 милиона КМ, што је за 5,7 милиона КМ или 70,7% више у односу на 31.12.2016. године, од наведеног износа 8,4 милиона или 61% се односи на једно лизинг друштво код којег је дошло до пријевремене отплате уговора о финансијском лизингу. Учешће наведене позиције у укупној активи на дан 31.12.2017. године износило је 5,3% и исто се повећало у односу на 31.12.2016. године, када је износило 1,9%.

Исказано стање позиције пласмани банкама је на дан 31.12.2017. године износило 17 милиона КМ, што је за 6,4 милиона КМ или 61,2% више у односу на 31.12.2016. године. Наведена позиција се углавном односи на орочена средства лизинг друштава код комерцијалних банака.

Нето вриједност основних средстава финансираних путем оперативног лизинга на дан 31.12.2017. године је износила 28,6 милиона КМ и за 445 хиљада КМ или 1,5% је мања у односу на 31.12.2016. године. Напомињемо да је код друштва које је имало статусну промјену исказана нето вриједност основних средстава финансираних путем оперативног лизинга у износу од 5,5 милиона КМ на дан 31.12.2016. године и уговори су пријевремено раскинути након провођења статусне промјене.

Појединачно посматрано, код два лизинг друштва је исказан пораст нето вриједности основних средстава финансираних путем оперативног лизинга у износу од 8,4 милиона КМ, док је код три лизинг друштва исказано смањење у износу од 3,3 милиона КМ, од чега се 2,5 милиона КМ или 75,4% односи на једно лизинг друштво.

У табели 68. Информације је исказана структура нето билансних позиција активе система лизинга.

- у 000 КМ -

Табела 68: Структура нето билансних позиција активе Сектора лизинга					
ОПИС	31.12.2016	Учешће у активи %	31.12.2017	Учешће у активи %	ИНДЕКС
1	2	3	4	5	6
Финансијски лизинг	306.599	72,7%	176.007	67,6%	57,4
Оперативни лизинг	29.060	6,9%	28.616	11,0%	98,5
Зајам	40.500	9,6%	13.449	5,2%	33,2
Остала имовина	45.356	10,8%	42.132	16,2%	92,9
УКУПНО	421.515	100,0%	260.204	100,0%	61,7

У прилогу 21 даје се преглед основних финансијских показатеља лизинг система у Федерацији БиХ.

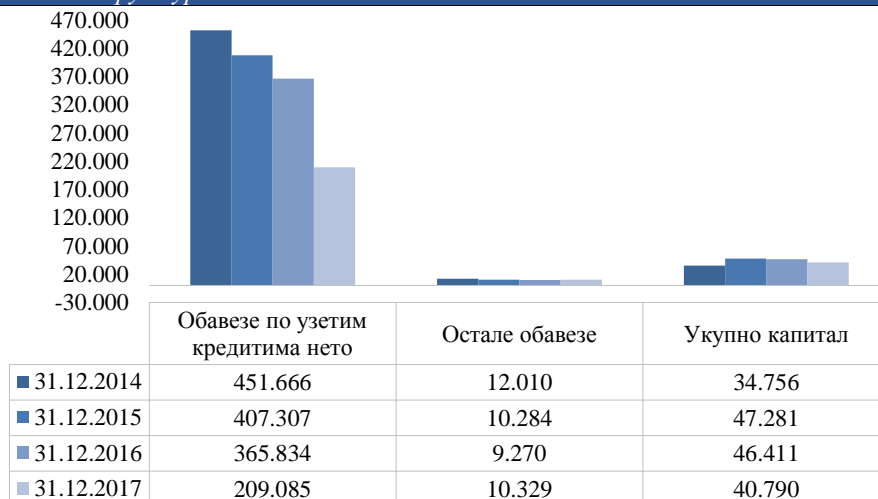
3.2. Капитал и обавезе

Обавезе по узетим кредитима на дан 31.12.2017. године и даље представљају доминантну позицију у структури укупне пасиве сектора лизинга (80,4% од укупног износа билансне суме).

У графикону 77. Информације је исказана структура пасиве сектора лизинга.

- у 000 КМ -

Графикон 77: Структура пасиве

Укупне обавезе по кредитима сектора лизинга на дан 31.12.2017. године износиле су 219,4 милиона КМ. У поређењу са стањем на 31.12.2016. године исте су смањене за 155,7 милиона КМ или 41,5% услјед статусне промјене. Од укупног износа обавеза по узетим кредитима 209,1 милиона КМ или 99,9% се односи на дугорочне обавезе.

На задужења комерцијалних страних и домаћих банака које углавном припадају групацијама којима лизинг друштва припадају се односи 34,7% од укупних кредитних задужења, док се 34,2% односи на директна задужења од оснивача и 31,1% се односи на задужења од европских банака (ЕИБ, ЕБРД, СЕДВ и ДЕГ). Средства од ових банака су по природи намјенска и углавном се односе на развој средњих и малих предузећа, а осигурана су банкарским гаранцијама издатим од стране матичних банака или њихових холдинг компанија.

Укупна пондерисана номинална каматна стопа коју лизинг друштва плаћају на изворе средстава у 2017. години је износила 1,2% на годишњем нивоу (каматна стопа израчуната на бази просјечног стања узетих кредита и каматног расхода у посматраном периоду) и иста је мања у односу на 31.12.2016. године када је износила 2,0%.

Каматне стопе на изворе средстава лизинг друштва углавном су везане за варијабилни индекс ЕУРИБОР, чија просјечна вриједност у 2017. години и даље биљежи негативне вриједности (просјечна вриједност у 2017. години 6М ЕУРИБОР -0,26%).

Укупни капитал сектора лизинга на дан 31.12.2017. године износио је 40,8 милиона КМ. У поређењу са 31.12.2016.године, наведена позиција је смањена за 5,6 милиона КМ или 12,1% услјед статусне промјене припајања и исплате добити власнику једног лизинг друштва.

Појединачно посматрано, код четири лизинг друштва је дошло до повећања укупног капитала у износу од 5 милиона КМ (услијед позитивног пословања истих), док је код два лизинг друштва дошло до смањења укупног капитала у износу од 3,7 милиона КМ од чега се на једно лизинг

друштво односи 3,1 милион или 85,8% (исплата добити власнику лизинг друштва). Сва лизинг друштва су исказала укупан износ капитала већи од минималног износа (250 хиљада КМ) прописаног одредбама члана 8. Закона о лизингу.

3.3. Актива и квалитет активе

Према подацима из извјештаја сектора лизинга, резерве за губитке по финансијском лизингу на дан 31.12.2017. године исказане су у износу од 2,1 милион КМ и исте су мање за 2,4 милиона КМ или 53,8% у односу на 31.12.2016. године. У структури потраживања по финансијском лизингу на дан 31.12.2017. године исказано је укупно 3,4 милиона КМ доспјелих неизмирених потраживања и иста су мања за 2,3 милиона КМ или 59,4% у односу на 31.12.2016. године. У прилогу 22 даје се преглед резерви за финансијски лизинг.

У табели 69. Информације је исказана структура формираних резерви за губитке по категоријама кашњења.

- у 000 КМ -

Табела 69: Формиране резерве за финансијски лизинг по категоријама кашњења

Дани кашњења	Укупне резерве 31.12.2016	Укупне резерве 31.12.2017	ИНДЕКС
1	2	3	4
0-60	2.610	931	36
60-90	604	164	27
90-180	715	104	15
преко 180	571	879	154
преко 360	0	0	0
УКУПНО	4.500	2.078	46

Ако се узме у обзир да је једно лизинг друштво имало статусну промјену и да је пет лизинг друштава исказало смањење формираних резерви за губитке у односу на 31.12.2016. године, наведено указује на побољшање квалитета активе која се односи на потраживања по финансијском лизингу.

Посматрано по категоријама кашњења доспјелих ненаплаћених потраживања, у поређењу са 31.12.2016. године, констатовано је смањење резерви за губитке у категоријама кашњења од 0-60, 60-90 и од 90-180 дана док је повећање евидентирано у категорији од преко 180 дана у поређењу са 31.12.2016. године.

Резерве за зајмове на дан 31.12.2017. године су износиле 1,9 милиона КМ и остале су приближно исте као и на дан 31.12.2016. године. Цјелокупан износ формираних резерви за зајмове на дан 31.12.2017. године су формиране од стране једног лизинг друштва које у свом портфолију има значајан износ потраживања по уговорима зајма од супсидијарних лица. У прилогу 23 даје се преглед резерви за зајмове лизинг друштва.

Укупан износ отписаних потраживања по финансијском лизингу и зајму на дан 31.12.2017. године је износио 84,2 милиона КМ, што је смањење за 27,6 милиона КМ или 24,7% у односу на износ исказан крајем претходне пословне године.

Значајно смањење укупног износа отписаних потраживања је узроковано чињеницом да је једно лизинг друштво извршило пренос (продају) потраживања по лизинг уговорима другом правном лицу, а што је извјештајно исказано на позицији трајних отписа, док је једно лизинг друштво имало статусну промјену. Од укупно исказаног износа отписаних потраживања, 48,6 милиона КМ или 57,8% се односи на отписе формиране од стране једног лизинг друштва.

На дан 31.12.2017. години исказано је 995 хиљада КМ нових отписа. Посматрано у истом периоду, наплата по основу отписаних потраживања износи 6,1 милион КМ, од чега се 4 милиона КМ или 66,2% односи на наплату по основу отписаних потраживања од стране једног лизинг друштва. На позицији трајних отписа је исказан износ од 5,9 милиона КМ. Од наведеног износа 4,7 милиона КМ или 80,3% се односи на трајне отписе исказане од стране једног лизинг друштва услијед претходно наведене продаје потраживања.

Тржишна вриједност изузетих предмета лизинга, услијед раскида лизинг уговора са корисником лизинга или истеком уговора код којих није уговорен откуп, на дан 31.12.2017. године на нивоу система лизинга смањена је у односу на 31.12.2016. године за износ од 10,5 милиона КМ или 77,5%, што представља 19 изузетих предмета мање у односу на дан 31.12.2016. године. Наведено смањење је узроковано статусном промјеном.

Структура изузетих предмета сектора лизинга је исказана у табели 70. Информације.

- у 000 КМ -

Табела 70: Изузети предмети сектора лизинга				
ВРСТА ПРЕДМЕТА ЛИЗИНГА	31.12.2016		31.12.2017	
	Број јединица	Процијењена тржишна вриједност предмета лизинга	Број јединица	Процијењена тржишна вриједност предмета лизинга
1	2	3	4	5
Путничка возила	31	283	12	198
Возила за обављање дјелатности (теренска и путничка)	6	15	13	129
Машине и опрема	7	408	8	454
Некретнине	17	12.772	9	2.246
Остало	0	0	0	0
УКУПНО	61	13.478	42	3.027

Од укупно исказаног износа процијењене вриједности изузетих предмета сектора лизинга на дан 31.12.2017. године, 2,2 милиона КМ или 74,2% се односи на некретнине (пословни објекти) по којима су лизинг друштва ушла у посјед из разлога непоштивања уговорних обавеза од стране корисника лизинга. Укупан износ наведеног позиције се односи на два лизинг друштва.

Посматрано на нивоу система лизинга на дан 31.12.2017. године, тржишна вриједност изузетих предмета лизинга износи 13,1 милиона КМ и иста је смањена за 391 хиљаду КМ или 2,9%. Од напријед наведеног износа изузетих предмета лизинга, на предмете изузете од стране банке односи се 10,1 милион КМ или 76,9% што представља 99 изузетих предмета лизинга. Повећање броја изузетих предмета лизинга за 80 је узроковано пријевременим раскидом уговора оперативног лизинга од стране банке услијед статусне промјене.

Тренутна тржишна ситуација и неадекватни критеријуми одобравања финансирања узрокују отежану продају или ново финансирање преузетих некретнина путем финансијског или оперативног лизинга, нарочито уколико се узме у обзир и чињеница да су преузете некретнине углавном пословно-производни објекти.

3.4. Профитабилност

На нивоу сектора лизинга у периоду од 01.01. до 31.12.2107. године остварена је добит у износу од 5 милиона КМ, док је у истом периоду претходне године сектор остварио губитак у износу од 798 хиљада КМ. Појединачно посматрано, четири лизинг друштва исказала су позитиван финансијски резултат у износу од 6 милиона КМ, док су два лизинг друштва исказала

негативан финансијски резултат у износу од 1 милион КМ. У прилогу 24 даје се консолидовани биланс успјеха лизинг сектора.

На исказну добит на нивоу сектора у 2017. години значајније су утицале промјене које су се десиле код једног лизинг друштва, а огледају се у наплати отписаних потраживања по основу опреме која је уништена и иста је била осигурана и наплата је извршена од стране осигуравајућег друштва и пријевремене отплате уговора по финансијском лизингу.

Наплата од осигуравајућег друштва утицала је да су приходи од отписаних наплаћених потраживања у посматраном периоду повећани за 47% и у структури су повећани са 5,6% на 11,2%. Напомињемо да је у истом периоду претходне године поменуто друштво остварило значајан губитак (1,5 милиона КМ) као и друштво које је имало статусну промјену 2,3 милиона КМ (92,0% оствареног губитка у сектору у претходној години односило се на ова два друштва).

На нивоу сектора лизинга исказано је значајно смањење трошкова резерви за губитке с обзиром да је у овој години код једног лизинг друштва дошло до отпуштања резерви услјед продаје некретнине која је финансирана путем зајма супсидијарном лицу и по основу отпуштања резерви исказан је приход.

На основу наведеног, долази се до закључка да је остварена добит на нивоу сектора резултат највећим дијелом промјена које су се десиле код једног лизинг друштва и да је једним дијелом резултат пословних активности лизинг друштава које би се требале још више повећати у наредним периодима.

Финансијски резултат сектора лизинга исказан је у табели 71.

- у 000 КМ -

Табела 71: Финансијски резултат: добит/губитак						
О П И С	31.12.2015		31.12.2016		31.12.2017	
	Износ	Број лизинг друштава	Износ	Број лизинг друштава	Износ	Број лизинг друштава
1	2	3	4	5	6	7
Губитак	-5.451	2	-4.062	3	-1.046	2
Добит	11.836	5	3.264	4	6.038	4
УКУПНО	6.385	7	-798	7	4.992	6

Посматрано по врсти прихода, приходи од камата у 2017. години су износили 14,2 милиона КМ и мањи су за 9 милиона КМ или 38,9% у односу на исти период претходне године. Уколико се посматрају појединачне позиције прихода од камата, позиција прихода по основу камата из финансијског лизинга је износила 10,1 милион КМ и за 7,4 милиона КМ или 42,4% је мања у односу на исти период претходне пословне године, што је узроковано статусном промјеном. Позиција осталих прихода по каматама је мања у односу на исти период претходне године за 1,2 милиона КМ или 26,4%.

Структура укупних прихода представљена је у табели 72. и графикону 78.

Табела 72: Структура укупних прихода

Структура укупних прихода	31.12.2015		31.12.2016		31.12.2017		ИНДЕКС	
	Износ	% учешће	Износ	% учешће	Износ	% учешће	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I Приход од камата и слични приходи								
Камате по финансијском лизингу	19.506	31,6	17.501	38,3	10.074	30,0	90	58
Камате на пласмане банкама	408	0,7	263	0,6	220	0,7	64	84
Остали приходи од камате	8.199	13,3	5.473	12,0	3.898	11,6	67	71
УКУПНО	28.113	45,6	23.237	50,9	14.192	42,3	83	61
II Оперативни приходи								
Накнаде за оперативни најам	11.305	18,3	11.364	24,9	10.723	32,0	101	94
Накнада за извршене услуге	60	0,1	10	0,0	4	0,0	17	40
Остали оперативни приходи	22.176	36,0	11.061	24,2	8.629	25,7	50	78
УКУПНО	33.541	54,4	22.435	49,1	19.356	57,7	67	86
УКУПНИ ПРИХОДИ (I+II)	61.651	100,0	45.672	100,0	33.548	100,0	74	73

Графикон 78: Структура укупних прихода

Укупан нето приход од камата исказан од 01.01. до 31.12.2017. године износио је 10,8 милиона КМ, што представља смањење у односу на исти период претходне године за 4,5 милиона КМ или 29,5%.

Категорија оперативних прихода је износила 19,3 милиона КМ и у поређењу са истим периодом претходне године мања је за 3,1 милион КМ или 13,9%.

Расходи по основу камата су износили 3,4 милиона КМ и исти су мањи у односу на исти период претходне пословне године за 4,5 милиона КМ или 57,3%.

Разлог смањења каматног расхода је значајно нижи износ кредитних задужења услед статусне промјене, смањеног волумена нових финансирања код три лизинг друштва, као и континуираног смањења варијабилног индекса ЕУРИБОР-а за који су углавном везана кредитна задужења лизинг друштва.

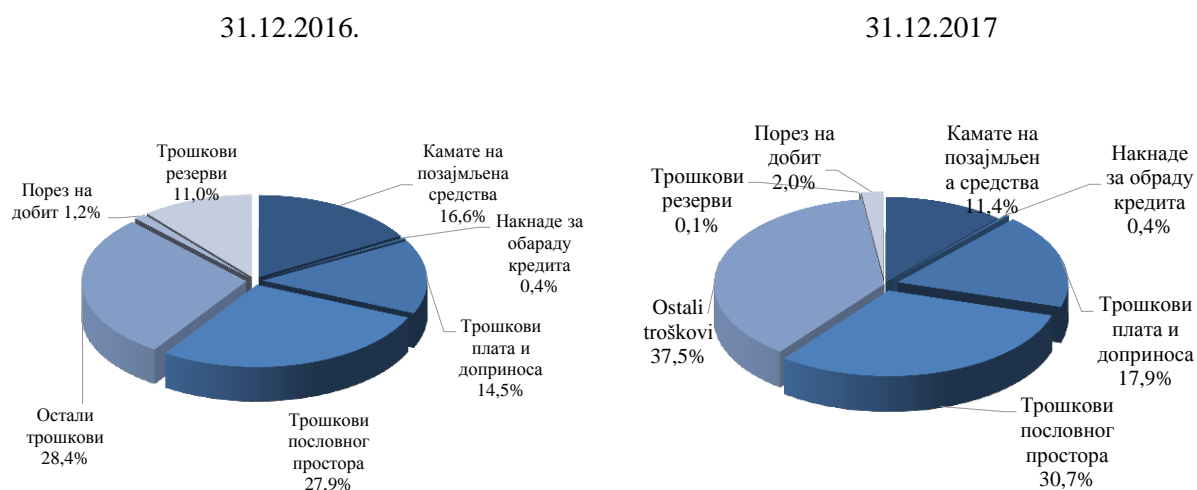
Структура укупних расхода представљена је у табели 73. и графикону 79.

- у 000 КМ -

Табела 73: Структура укупних расхода

Структура укупних расхода	31.12.2015		31.12.2016		31.12.2017		ИНДЕКС	
	Износ	% учешће	Износ	% учешће	Износ	% учешће	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I Расход од камата и слични приходи								
Камате на позајмљена средства	10.720	19,4	7.721	16,6	3.261	11,4	72	42
Накнаде за обраду кредита	259	0,5	171	0,4	105	0,4	66	61
Остали расход по камати	2	0,0	0	0,0	3	0,0	0	0
УКУПНО	10.981	19,9	7.892	17,0	3.369	11,8	72	43
II Оперативни расходи								
Трошкови плаћа и доприноса	7.281	13,2	6.756	14,5	5.102	17,9	93	76
Трошкови пословног простора	12.847	23,2	12.947	27,9	8.771	30,7	101	68
Остали трошкови	19.174	34,7	13.215	28,4	10.693	37,4	69	81
УКУПНО	39.302	71,1	32.918	70,8	24.566	86,0	84	75
III Трошкови резерви								
Порез на добит	4.643	8,4	5.110	11,0	22	0,1	110	0
Порез на добит	343	0,6	550	1,2	599	2,1	160	109
УКУПНИ РАСХОДИ (I+II+III)	55.269	100,0	46.470	100,0	28.556	100,0	84	61

Графикон 79: Структура укупних расхода

За потребе анализе тржишта лизинга израчунати су показатељи пословања лизинг друштава који су приказани у табели 74.

Табела 74: Показатељи пословања лизинг друштава у 2017. години

О П И С	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
1	2	3	4
Принос на просјечну активу (РОА)	1,3%	-0,2%	1,5%
Принос на просјечни капитал (РОЕ)	14,6%	-1,6%	12,6%
Просјечна активна каматна стопа (финансијски лизинг)	5,7%	5,4%	3,7%
Просјечна пасивна каматна стопа	2,6%	2,0%	1,2%
Укупне обавезе према капиталу	8,8	8,1	5,4

Стопа приноса на просјечну активу (РОА) остварила је раст као и стопа приноса на просјечни капитал (РОЕ), а што је последица исказане добити на нивоу сектора лизинга у 2017. години.

3.5. Пондерисана номинална и ефективна каматна стопа

Ефективна каматна стопа представља стварну релативну цијену уговора о лизингу изражену на годишњем нивоу и исказује се у складу са Одлуком о јединственом начину и методу израчуна и исказивања ефективне каматне стопе за уговоре о финансијском лизингу.

Укупна просјечна номинална каматна стопа за уговоре финансијског лизинга закључене у 2017. години је износила 3,7% за краткорочне и 4,7% за дугорочне уговоре, док је ефективна каматна стопа за краткорочне уговоре износила 6,4%, а за дугорочне 7,2% на годишњем нивоу. Укупна пондерисана номинална каматна стопа у 2017. години је износила 4,7%, а ефективна 7,2% на годишњем нивоу.

У поређењу са истим периодом претходне пословне године када је исказана укупна пондерисана номинална каматна стопа од 5,1% и ефективна од 8,0% на годишњем нивоу, евидентно је смањење каматних стопа по уговорима финансијског лизинга.

У израчун просјечне номиналне каматне стопе и ефективне каматне стопе за уговоре финансијског лизинга закључене у периоду од 01.01. до 30.06.2017. године укључени су уговори финансијског лизинга закључени у UniCredit Leasingu као и уговори финансијског лизинга закључени у периоду од 01. 07. до 31.12.2017. године путем банке.

Тренд смањења номиналних каматних стопа је настављен и у 2017. години у односу на 2015. и 2016. годину, а исти је узрокован ниском вриједношћу варијабилног индекса (EURIBOR) за који су везане излазне каматне стопе, као и чињеницом да је током пословне 2017. године већина тржишно активних давалаца лизинга нудила акцијске производе по којима је камата на износ финансирања (у цијелости или дјелимично) субвенционисана од стране добављача предмета лизинга, док је по појединим акцијским производима од стране осигуравајућих друштава субвенционисана и накнада по основу каско осигурања предмета лизинга.

Исказане промјене пондерисаних ефективних каматних стопа по периодима су углавном узроковане чињеницом да израчун ефективне каматне стопе на уговоре закључене са физичким лицима није идентичан израчуну исте уговорима закљученим са правним лицима (у израчун исте се не укључује премија каско осигурања, а што је за уговоре са физичким лицима законска обавеза).

У табели 75. су детаљно исказане пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе по уговорима финансијског лизинга закљученим у 2017. години.

Табела 75: Просјечна номинална и ефективна каматна стопа за уговоре финансијског лизинга закључене у 2017. години

Редни број	О П И С	Број уговора	Износ финансирања у 000 КМ	Пондерисана номинална каматна стопа	Пондерисана ефективна каматна стопа
1	2	3	4	5	6
1.	Краткорочни лизинг уговор према предмету лизинга:	56	1.642	3,7%	6,4%
а.	Путничка возила	38	790	4,9%	8,3%
б.	Возила за обавља. дјелатности (теренска и путничка)	12	425	3,8%	6,5%
ц.	Машине и опрема	6	427	1,5%	2,8%
д.	Остало	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Краткорочни лизинг уговор према кориснику лизинга:	56	1.642	3,7%	6,4%
а.	Правна лица	53	1.600	3,6%	6,0%
б.	Предузетници	1	19	5,5%	12,8%
ц.	Физичка лица	2	23	6,5%	30,2%
2.	Дугорочни лизинг уговор према предмету лизинга:	2.891	128.567	4,7%	7,2%
а.	Путничка возила	1.698	55.155	5,1%	8,2%
б.	Возила за обавља. дјелатности (теренска и путничка)	985	57.382	4,4%	6,5%
ц.	Машине и опрема	207	16.024	4,5%	6,4%
д.	Некретнине	0	0	0,0%	0,0%
е.	Остало	1	6	7,0%	36,5%
2.1.	Дугорочни лизинг уговор према кориснику лизинга:	2.891	128.567	4,7%	7,2%
а.	Правна лица	2.572	120.338	4,6%	6,6%
б.	Предузетници	87	2.571	5,8%	9,0%
ц.	Физичка лица	232	5.658	5,3%	17,9%
УКУПНО (1+2)		2.947	130.209	4,7%	7,2%

Значајна разлика између номиналне и ефективне каматне стопе је последица ПДВ-а на камату, који је обавезан дио уговора о финансијском лизингу и који се плаћа унапријед од стране корисника лизинга, креирање уговора финансијског лизинга са откупном вриједношћу, као и додатни трошкови лизинг аранжмана који су често саставни дио мјесечне најамнине лизинг уговора.

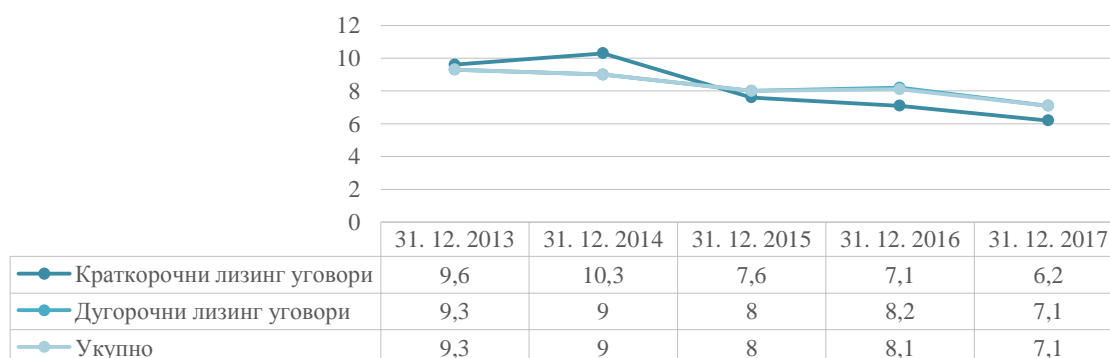
На одступање у износу номиналне и ефективне каматне стопе утиче и примјена Закона о заштити корисника финансијских услуга по којем је у израчуну ефективне каматне стопе за уговоре финансијског лизинга закључене са физичким лицима укључен и износ накнаде по основу каско осигурања предмета лизинга.

У табели 76. и графикону 80. Информације је исказано кретање пондерисаних номиналних и ефективних каматних стопа за уговоре финансијског лизинга по периодима.

Табела 76: Пондерисана просјечна НКС и ЕКС по уговорима финансијског лизинга

ОПИС	31.12.2013		31.12.2014		31.12.2015		31.12.2016		31.12.2017	
	1		2		3		4		5	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
I Краткорочни лизинг уговори										
1. Према предмету лизинга	6,2%	9,6%	6,2%	10,3%	4,7%	7,6%	3,8%	6,8%	3,7%	6,4%
а) Путничка возила	6,5%	10,1%	6,4%	11,6%	5,1%	8,2%	4,9%	10,0%	4,9%	8,3%
б) Возила за обављ. дјелатности	5,6%	9,2%	6,0%	9,2%	4,5%	7,4%	3,8%	5,2%	3,8%	6,5%
ц) Машине и опрема	5,9%	8,7%	6,6%	10,7%	3,9%	5,4%	1,7%	3,4%	1,5%	2,8%
д) Некретнине	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
е) Остало	0,0%	0,0%	7,0%	9,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1.1. Према кориснику лизинга	6,2%	9,6%	6,2%	10,3%	4,7%	7,6%	3,8%	6,8%	3,7%	6,4%
а) Правна лица	6,0%	9,2%	6,1%	10,0%	4,6%	7,3%	3,7%	5,7%	3,6%	6,0%
б) Предузетници	9,0%	15,7%	9,1%	22,1%	6,4%	12,8%	6,0%	11,7%	5,5%	12,8%
ц) Физичка лица	7,4%	13,7%	8,2%	18,3%	6,4%	12,4%	5,9%	37,4%	6,5%	30,2%
II Дугорочни лизинг уговори										
2. Према предмету лизинга	6,8%	9,3%	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,1%	8,0%	4,7%	7,2%
а) Путничка возила	7,1%	9,7%	6,6%	9,5%	6,0%	9,1%	5,5%	9,5%	5,1%	8,2%
б) Возила за обављ. дјелатности	6,7%	9,0%	6,3%	8,6%	5,4%	7,4%	4,7%	6,9%	4,4%	6,5%
ц) Машине и опрема	6,7%	9,1%	6,8%	9,1%	6,1%	7,9%	5,0%	6,5%	4,5%	6,4%
д) Некретнине	7,4%	8,0%	6,2%	6,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
е) Остало	8,2%	11,2%	8,1%	11,9%	7,8%	11,4%	6,1%	9,2%	7,0%	36,5%
2.1. Према кориснику лизинга	6,8%	9,3%	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,1%	8,0%	4,7%	7,2%
а) Правна лица	6,8%	9,2%	6,6%	8,9%	5,8%	7,8%	5,1%	7,2%	4,6%	6,6%
б) Предузетници	7,1%	9,8%	7,1%	11,3%	6,9%	10,1%	6,3%	8,7%	5,8%	9,0%
ц) Физичка лица	6,9%	9,7%	5,9%	9,4%	5,5%	11,8%	5,0%	20,3%	5,3%	17,9%
УКУПНО	6,8%	9,3%	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,1%	8,0%	4,7%	7,2%

Графикон 80: Пондерисана ЕКС по рочности у %

3.6. Структура пласмана према предмету и врсти лизинга

Вриједност новозакључених уговора финансијског и оперативног лизинга остварених на нивоу система лизинга у 2017. године износила је 145,8 милиона КМ и већа је за 2,2 милиона КМ или 1,5% у односу на исти период претходне пословне године.

Број новозакључених лизинг уговора у истом периоду је износио 3.395, а што је за 98 уговора или 3% више у односу на исти период претходне године. У вриједност и број новозакључених уговора финансијског и оперативног лизинга закључених у периоду од 01.01.до 30.06.2017. године укључени су уговори финансијског и оперативног лизинга који су закључени у UniCredit Leasingu, као и уговори финансијског лизинга закључени у периоду од 01. 07. до 31.12.2017. године путем Банке.

Просјечна вриједност уговора на нивоу система лизинга закључених у 2017. године је износила 42,9 хиљада КМ док је просјечне вриједности уговора закључених у истом периоду претходне године износила 43,6 хиљада КМ.

Од укупно остварене вриједности новозакључених уговора у 2017. године, 130,2 милиона КМ или 89,3% се односи на уговоре финансијског лизинга. У поређењу са истим периодом претходне године када је учешће финансијског лизинга у укупном износу финансирања износило 90% евидентно је повећање учешћа уговора оперативног лизинга у укупном износу финансирања.

У табели 77. је исказан упоредни преглед оствареног обима новозакључених уговора у 2017. години и претходне пословне године.

- у 000 КМ -

Табела 77: Структура износа финансирања						
О П И С	31.12.2016. године			31.12.2017. године		
	Финансијски лизинг	Оперативни лизинг	УКУПНО	Финансијски лизинг	Оперативни лизинг	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7
Возила	111.403	14.419	125.822	113.752	15.580	129.332
Опрема	17.487	0	17.487	16.451	0	16.451
Некретнине	0	0	0		0	0
Остало	318	0	318	6	0	6
УКУПНО	129.208	14.419	143.627	130.209	15.580	145.789

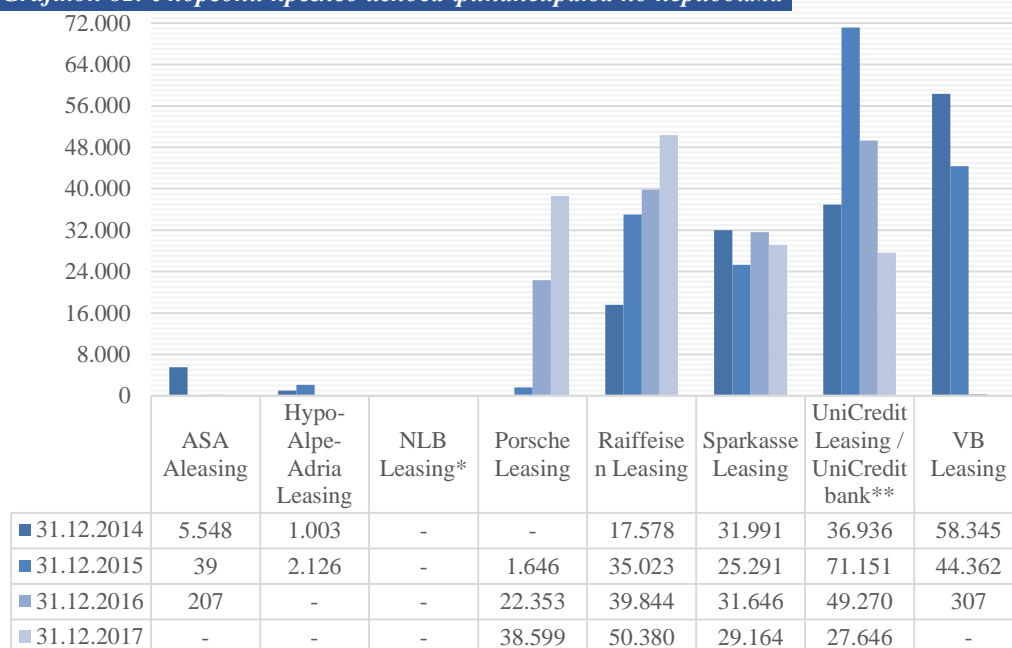
Укупан износ нових финансирања у 2017. години остварила су три лизинг друштва и банка путем својих канала продаје, док су три лизинг друштва обуставила закључење нових уговора, изузев спорадичних случајева финансирања изузетних предмета лизинга.

У структури нових пласмана према врсти корисника лизинга доминирају пласмани према правним лицима (94,3% од укупног износа финансирања у 2017. години). Као један од битних разлога је чињеница да је финансирање путем лизинга за физичка лица неповољније у односу на кредитне пласмане из разлога обавезе плаћања ПДВ-а на камату, што представља додатни трошак клијентима који нису ПДВ обвезници.

3.7. Тржишно учешће према финансијском волумену и броју уговора

Упоредни приказ појединачног тржишног учешћа у систему лизинга према укупном волумену и броју новозакључених уговора финансијског и оперативног лизинга је исказан у графиконима 81. и 82.

Графикон 81. Упоредни преглед износа финансирања по периодима

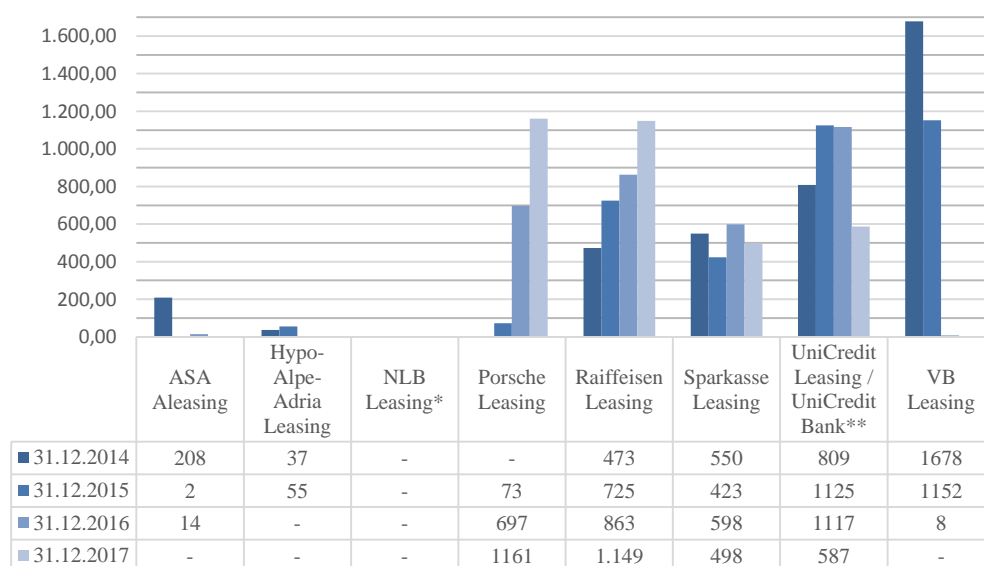

* Не врше се нова финансирања у складу са одлуком власника друштва NLB d.d. Ljubljana.

**Уговори закључени путем UniCredit банке d.d. од 30.6.2017. до 31.12.2017. године (правни слѣдник UniCredit Leasinga).

На основу исказаних графичких приказа видљиво је да је од три тржишно активна лизинг друштва код два лизинг друштва у 2017. године дошло до повећања волумена нових финансирања у односу на исти период претходне године и код једног лизинг друштва дошло до пада у оствареном волумену нових финансирања, док је друштво које је имало статусну промјену исказало смањење вриједности новозакључених уговора остварених путем банке.

Графикон 82. Упоредни преглед по оствареном броју уговора по периодима

* Не врше се нова финансирања у складу са одлуком власника друштва NLB d.d. Ljubljana.

**Уговори закључени путем UniCredit банке d.d. од 30.6.2017. до 31.12.2017. године (правни слѣдник UniCredit Leasinga).

4. УСКЛАЂЕНОСТ ПОСЛОВАЊА ЛИЗИНГ ДРУШТАВА СА СТАНДАРДИМА СПНИФТА

На основу извршених контрола усклађености пословања лизинг друштава и извјештаја које достављају ФБА, може се закључити да не постоје разлози за супервизорску забринутост у погледу управљања ризицима од прања новца и финансирања терористичких активности. Квантитет ризика се задржао у границама умјереног с трендом кретања према ниском. Квалитет управљања ризицима који се у пословању лизинг друштава могу појавити као посљедица прања новца и финансирања терористичких активности је задовољавајући.

Прихватљивост клијената

Лизинг друштва су дефинисала политику о прихватљивости клијената и иста примјењује приступ клијентима који се заснива на анализи ризика, односно да се доноси одлука о томе који и какви клијенти су прихватљиви за лизинг друштво. На основу ових анализа и елемената политике прихватљивости клијената формирани су и регистри профила клијената.

Идентификација и праћење активности клијената

Лизинг друштва су донијела политике о идентификацији и праћењу активности клијента. Усвојила су стандард „упознај свог клијента“ као основни елемент ове политике. Политику о идентификацији клијента лизинг друштва примјењују код успостављања пословних односа са клијентима.

Још увијек је присутан проблем ажурирања документације којом се верификује извршена идентификација код већ успостављених пословних односа.

У овим случајевима постоје и проблеми у праћењу активности клијената, тако да се не исправљају учињени пропусти у идентификацији и верификацији извора средстава клијената.

Ризик прања новца и финансирања терористичких активности

Елементи наведене политике су дефинисани у програмима лизинг друштава. Дефинисане су линије извјештавања, како екстерне, тако и интерне. Утврђени број неправилности у контролама усклађености пословања потврђује да је квалитет управљања ризицима који су посљедица прања новца и финансирања терористичких активности задовољавајући.

Лизинг друштва су у 2017. години извјестила о 24 сумњиве трансакције што је два пута више у односу на прошлу годину, у вриједности од 187 хиљада КМ, што је око пет пута мање у односу на вриједност трансакција у претходној години.

Поред сумњивих трансакција, лизинг друштва су у 2017. години извјестила и о 24 сумњива клијента, док је у 2016. години било 10 сумњивих клијената. На основу наведених података се закључује да је значајно повећан број извјештених сумњивих трансакција као и број сумњивих клијената. Ова констатација се не односи и на вриједност извјештених сумњивих трансакција. Два су разлога овоме: лизинг друштва поред листе показатеља сумњивих активности своје извјештавање темеље на субјективној сумњи, тако да Финансијско обавјештајни одјел у својим анализама не потврђује основ сумње што указују на потребу додатног филтрирања разлога за сумњу на прање новца.

У контролама усклађености пословања лизинг друштава са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности утврђене су одређене неусклађености на основу којих су дате оцјене: квантитета ризика од прања новца и финансирања терористичких активности, квалитета управљања овим ризиком и оцјена супервизорске забринутости, које утичу на оцјену лизинг сектора у погледу усклађености, односно управљања ризиком.

Узимајући у обзир све параметре на основу којих се цијени појединачна усклађеност лизинг друштава, а из којих се изводи оцјена усклађености лизинг сектора са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности (број укупних неусклађености, просјечан број тих неусклађености, квантитет ризика, квалитет управљања ризиком, (не)исказана супервизорска забринутост) може се закључити да је квантитет ризика од прања новца и финансирања терористичких активности умјерен, квалитет управљања овим ризиком задовољавајући, те не постоје разлози за супервизорску забринутост.

Када посматрамо усклађеност лизинг сектора са одредбама Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, Закона о лизингу, Одлуке о минималним стандардима активности лизинг друштава на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, те остале законе и проведбене прописе који прописују обавезе лизинг друштава на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, може се закључити да је лизинг сектор Федерације БиХ већим дијелом усклађен са нормама које су прописане овим законима и прописима.

Оцјена лизинг система

У контролама усклађености пословања лизинг друштава са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности утврђене су одређене неусклађености на основу којих су дате оцјене: квантитета ризика од прања новца и финансирања терористичких активности, квалитета управљања овим ризиком и оцјена супервизорске забринутости, које утичу на оцјену лизинг сектора у погледу усклађености, односно управљања ризиком.

5. ПРЕПОРУКЕ ЗА ЛИЗИНГ СИСТЕМ

ФБА ће се у наредном периоду фокусирати на сљедеће аспекте:

- иницирати додатне измјене Закона о лизингу у циљу стварања бољег пословног амбијента за лизинг друштва,
- допуњавање подзаконске регулативе у смислу израде нових и измјене и допуне постојећих подзаконских аката у складу са усвојеним измјенама и допунама Закона о лизингу,
- наставити и даље континуиран надзор лизинг друштава путем извјештаја и контролама на лицу мјеста,
- инсистирати на капиталном јачању лизинг друштава и интерном дефинисању параметара заштите капитала и капиталне адекватности,
- надзирати усклађеност лизинг друштава са законима и подзаконским актима и примјени добрих пракси у сегменту заштите корисника финансијских услуга и жираната,
- наставити праћење активности лизинг друштава на спречавању прања новца и финансирања тероризма,
- унапређење структуре и квалитета података у Централном регистру кредита код Централне банке БиХ,
- наставити перманентну едукацију и стручно оспособљавање кадрова,
- унапређивати сарадњу са Удружењем друштава за леасинг у БиХ, у смислу пружања стручне помоћи у примјени законске и подзаконске регулативе лизинг друштава,
- унапређивати сарадњу са другим надзорним и контролним институцијама и
- олакшати оснивање нових лизинг друштава.

Активности лизинг друштава требају да буду усмјерене на:

- креирање и доградњу регулативе за лизинг друштва у смислу дјеловања и пословања лизинг друштава,
- капитално јачање и дефинисање параметара заштите капитала и капиталне адекватности,
- јачање система интерних контрола са циљем: осигурања поузданости и интегритета података и информација, осигурања тачности, ваљаности и свеобухватности рачуноводствених и нерачуноводствених евиденција, усклађености са пословним

- политикама, плановима и програмима рада, законским и другим прописима и актима као и заштита имовине друштва и превентивно дјеловање и спречавање превара и погрешака,
- осигурање адекватне и организационо независне функције интерне ревизије која врши оцјену активности, ефикасности и успјешности система интерних контрола, те даје стручно мишљење, препоруке и савјете о извршеним контролама,
 - унапређење политика и процедура у управљању ризицима (основни ризици којима су лизинг друштва изложена: кредитни, ризик финансиране имовине, тржишни ризик, ризик ликвидности и оперативни ризик),
 - имплементацију закона и законских аката у сегменту заштите корисника финансијских услуга и жираната,
 - унапређење палете производа који се нуде тржишту и проналажење нових канала продаје,
 - детаљније информисање клијената о производима које лизинг друштва нуде у циљу бољег разумијевања и озбиљнијег приступа финансирању путем лизинга и
 - редовно, ажурно и тачно достављање података Централном регистру кредита код ЦББиХ.

ЗАКЉУЧАК

У 2017. години, значајне, обимне и захтјевне активности Агенције за банкарство Федерације БиХ проведене су у сврху унапређења и развоја регулаторног оквира за пословање и надзор субјеката банкарског система Федерације БиХ, а нарочито у поступку усклађивања подзаконских аката са новим Законом о банкама и Законом о Агенцији за банкарство Федерације БиХ. Са циљем очувања стабилности и сигурности банкарског система Федерације БиХ, Агенција за банкарство Федерације БиХ је континуирано надзирала пословање свих субјеката банкарског система, извршавајући планиране активности и предузимајући мјере у складу са законским овлашћењима.

У пословању банкарског система у 2017. години забиљежена су позитивна кретања која се огледају у расту активе, кредита и депозита, као и побољшања профитабилности укупног банкарског система. У сегменту кредитирања, остварено је веће кредитирање приватних предузећа него становништва. Настављен је пад учешћа неквалитетних кредита као кључног индикатора квалитета кредита. Укупни депозити и штедни депозити, као најзначајнији и највећи сегмент депозитног и финансијског потенцијала банака, наставили су раст у 2017. години. Банке у Федерацији БиХ оствариле су позитиван финансијски резултат, те се закључује да је банкарски систем Федерације БиХ стабилан, адекватно капитализиран, ликвидан и профитабилан.

Позитивне промјене у структури активе и пасиве банака, као и провођење других макроекономских мјера, утичу на даље смањење активних и пасивних каматних стопа, што доводи до позитивних ефеката за привреду и становништво. Уважавајући остварене резултате, Агенција за банкарство Федерације БиХ посвећује посебну пажњу ризицима и слабостима у пословању банака, као и мјерама заштите корисника.

Пословање микрокредитног система биљежи побољшање у односу на крај претходне године. Забиљежен је раст активе и кредитног портфолија, уз побољшање показатеља квалитете. Дио субјеката микрокредитног система захтијева додатну пажњу, па се у наредном периоду очекују унапређења структуре микрокредитног система.

Лизинг систем у Федерацији БиХ у 2017. години биљежи повећање обима пословања, што указује да је систем стабилан и са могућношћу даљег развоја. На нивоу сектора лизинга исказано је смањење билансних позиција, што је у вези са статусном промјеном једног лизинг друштва, док је на нивоу система лизинга исказано повећање укупног волумена финансирања и броја новозакључених уговора.

Агенција за банкарство Федерације БиХ наставља активности на унапређењу, усклађивању и примјени регулаторног оквира. Активности укључују и интензиван приступ провођењу прописаних надлежности у циљу одржавања и јачања стабилности система, заштите депонената и корисника, те унапређивања сигурног, квалитетног и законитог пословања субјеката система у Федерацији БиХ.

Број: У.О. 20-02/18
Сарајево, 08.05.2018. године

ПРИЛОЗИ ЗА БАНКАРСКИ СИСТЕМ

Прилог 1 - Правни оквир за рад ФБА

ПРОПИСИ ВЕЗАНИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ ФБА

1. Закон о Агенцији за банкарство Федерације БиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 75/17),
2. Статут Агенције за банкарство Федерације БиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 42/04),
3. Правилник о унутрашњој организацији Агенције за банкарство Федерације БиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 23/14-пречишћени текст и 60/16).

ПРОПИСИ ВЕЗАНИ ЗА НАДЛЕЖНОСТ ПОСЛОВАЊА ФБА

Закони

1. Закон о банкама (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 27/17),
2. Закон о микрокредитним организацијама (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 59/06),
3. Закон о удружењима и фондацијама („Службене новине Федерације БиХ“, број: 45/02)
4. Закон о лизингу („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 85/08, 39/09, 65/13 и 104/16),
5. Закон о Развојној банци Федерације БиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 37/08),
6. Закон о осигурању депозита у БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 и 58/13),
7. Закон о девизном пословању (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 47/10),
8. Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности (“Службени гласник БиХ“, бр. 47/14 и 46/16),
9. Закон о заштити жираната/јемаца у ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, број: 100/13),
10. Закон о заштити корисника финансијских услуга (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 31/14),
11. Закон о унутрашњем платном промету („Службене новине Федерације БиХ“, број: 48/15),
12. Закон о факторингу Федерације БиХ („Службене новине Федерације БиХ“, број: 14/16).

Одлуке и упутства/смјернице ФБА везано за рад банака

1. Одлука о израчунавању капитала банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
2. Одлука о великим изложеностима банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
3. Одлука о управљању каматним ризиком у банкарској књизи („Службене новине Федерације БиХ“, број: 18/17),
4. Одлука о управљању ризицима у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
5. Одлука о интерном процесу процјене адекватности капитала у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
6. Одлука о управљању ризиком ликвидности банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
7. Одлука о објављивању података и информација банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
8. Одлука о контролним функцијама банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
9. Одлука о екстерној ревизији и садржају ревизије у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
10. Одлука о условима за издавање прокуре у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),

11. Одлука о купопродаји пласмана банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
12. Одлука о плановима опоравка банке и банкарске групе („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
13. Одлука о захтјевима за консолидовану банкарску групу („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
14. Одлука о управљању екстернализацијом у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
15. Одлука о изузецима од чувања банкарске тајне („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
16. Одлука о евиденцији банке и организационог дијела банке са сједиштем у Републици Српској или Брчко Дистрикту и представништва банке отворене у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
17. Одлука о обавези банке о обавјештавању Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
18. Одлука о пословању банке са лицима у посебном односу са банком („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
19. Одлука о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
20. Одлука о условима када се банка сматра несолвентном („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
21. Одлука о савјесном поступању чланова органа банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
22. Одлука о политици и пракси накнада запосленицима у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
23. Одлука о условима и начину поступања банке, микрокредитне организације и лизинг друштва по приговору клијента („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
24. Одлука о управљању информационам системом у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
25. Одлука о изјави о имовинском стању („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
26. Одлука о управљању девизним ризиком у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
27. Одлука о систему интерних контрола у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
28. Одлука о укључивању посебних услова за уговарање дугорочних ненамјенских и замјенских кредита физичким лицима у систем управљања ризицима у банци („Службене новине Федерације БиХ“, број: 81/17),
29. Одлука о условима и поступку за издавање, одбијање издавања и укидања дозволе за рад („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
30. Одлука о условима и поступку за издавање и одбијање издавања сагласности за избор односно именовање чланова надзорног одбора и управе банке и укидање издатих сагласности („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
31. Одлука о условима и поступку за издавање, одбијање издавања и укидања других сагласности за обављање банкарских активности („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
32. Одлука о процјени испуњења услова за чланове надзорног одбора и управе банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
33. Одлука о супервизији банака и поступцима Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
34. Одлука о поступку за утврђивање потраживања и расподјеле активе и пасиве приликом ликвидације банке („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
35. Одлука о извјештајима које банка доставља Агенцији за банкарство Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 103/17),
36. Одлука о утврђивању тарифе накнада Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 48/12 - пречишћени текст);

37. Одлука о минималним стандардима за управљањем кредитним ризиком и класификацију активе банака („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 85/11, 33/12 и 15/13),
38. Одлука о извјештавању о несолидним комитентима који се сматрају специјалним кредитним ризиком банака (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 3/03);
39. Одлука о минималним стандардима активности банака на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 48/12),
40. Одлука о минималним стандардима за документовање кредитних активности банака (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 3/03 и 23/14),
41. Критеријуми за интерно рангирање банака од стране Агенције за банкарство Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 3/03 и 6/03 испр.),
42. Одлука о минималним стандардима за обављање мјењачких послова („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 95/13 и 99/13),
43. Одлука о поступку контроле обављања мјењачких послова („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 95/13),
44. Одлука о поступку контроле девизног пословања у банци-платни промет („Службене новине Федерације БиХ“, број: 95/13),
45. Упутство за попуњавање извјештаја банке о регулаторном капиталу, кредитном, оперативном и тржишном ризику и стопи финансијске полуге (број: 01-4914/17 од 22.12.2017.г.)
46. Упутство за попуњавање извјештајних образаца за велике изложености (број: 01-4915/17 од 22.12.2017.г.)
47. Упутство за попуњавање извјештајних образаца за каматни ризик у банкарској књижи (број: 01-4916/17 од 22.12.2017.г.)
48. Смјернице о извјештавању Агенције за банкарство Босне и Херцеговине о примјени ИСААР-а у банци (број: 01-4917/17 од 22.12.2017.г.)
49. Упутство о начину примјене одредби Одлуке о управљању ризиком ликвидности банке које се односе на компоненте LCR-а (број: 01-4918/17 од 22.12.2017.г.)
50. Смјернице за процјену планова опоравка (број: 01-4919/17 од 22.12.2017.г.)
51. Упутство за извјештавање о управљању екстернализацијом (број: 01-4920/17 од 22.12.2017.г.)
52. Упутство за израчунавање пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе (број: 01-4921/17 од 22.12.2017.г.)
53. Упутство за примјену и израду извјештаја повјериоца у складу са Одлуком о условима и начину поступања банке, МКО и лизинг друштва по приговору клијента (број: 01-4922/17 од 22.12.2017.г.)
54. Упутство за извјештавање о управљању информационим системима (број: 01-4923/17 од 22.12.2017.г.)
55. Упутство за примјену Одлуке о управљању девизним ризиком банке (број: 01-4924/17 од 22.12.2017.г.)
56. Упутство о измијењеном начину формирања, евидентирања и извјештајног исказивања резерви за кредитне губитке (децембар 2011, јануар 2013),
57. Упутство о начину извјештавања привременог управника о пословању банке под привременом управом (19.07.2013. године),
58. Упутство о форми и начину додатног извјештавања банака под привременом управом (19.07.2013. године),
59. Упутство о начину извјештавања ликвидационог управника о провођењу ликвидације у банци (19.07.2013.године).

Одлуке и упутства ФБА везано за рад омбудсмена за банкарски систем

1. Правила поступања омбудсмена за банкарски систем (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 62/14 и 93/15),
2. Одлука о условима и начину поступања по захтјеву жиранта за ослобађање од обавезе јемства („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 23/14 и 62/14),

3. Одлука о минималним захтјевима у погледу садржаја, разумљивости и доступности општих и посебних услова пословања даваоца финансијских услуга (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 62/14).

Одлуке ФБА везано за рад друштава за факторинг

1. Одлука о минималним стандардима садржаја уговора о факторингу („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
2. Одлука о минималним стандардима услова и начина обављања дјелатности друштава за факторинг („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
3. Одлука о минималним стандардима критеријума, правила и додатних захтјева за капитал друштава за факторинг („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
4. Одлука о минималним стандардима критеријума и поступака одлучивања о издавању сагласности за стицање или повећавање квалификованог учешћа у друштвима за факторинг и друштвима за факторинг у другом правном лицу („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
5. Одлука о минималним стандардима ближих услова и начина издавања одобрења за рад друштава за факторинг у домаћем факторингу („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
6. Одлука о минималним стандардима услова које чланови надзорног одбора и управе друштава за факторинг морају испуњавати („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
7. Одлука о минималним стандардима критеријума и начина управљања ризицима друштава за факторинг („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
8. Одлука о минималним стандардима начина обављања послова интерне ревизије у друштвима за факторинг („Службене новине Федерације БиХ“, број: 70/16),
9. Одлука о минималним стандардима структуре, садржаја, начина и рокова достављања информација и извјештаја друштава за факторинг Агенцији за банкарство Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 70/16, 85/16-испр. и 104/16),
10. Одлука о накнадама које друштва за факторинг плаћају Агенцији за банкарство ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, број: 90/17),
11. Упутство за попуњавање финансијских и осталих извјештаја које су друштва за факторинг обавезна састављати за потребе Агенције за банкарство Федерације БиХ (број: 4203/16 од 24.10.2016. године),
12. Упутство за израду извјештаја о израчуну капитала друштава за факторинг (број: 4204/16 од 24.10.2016. године).

Остали прописи:

Развојна Банка Федерације БиХ

1. Уредба о критеријумима и начину вођења надзора над пословањем Развојне банке ФБиХ, (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 57/08, 77/08 и 62/10),
2. Одлука о утврђивању висине накнада за обављање надзора над радом Развојне банке ФБиХ, (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 65/09).

Девизно пословање

1. Правилник о поступку отварања и вођења девизних рачуна и девизних штедних улога резидената у банци (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 56/10),
2. Правилник о условима и начину отварања, вођења и затварања рачуна нерезидената у банци (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 56/10),
3. Одлука о изношењу стране готовине и чекова (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 58/10 и 38/17),

4. Одлука о условима и начину обављања мјењачких послова (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 58/10 и 49/11),
5. Одлука о условима за издавање одобрења за отварање девизног рачуна у иностранству (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 58/10),
6. Одлука о плаћању, наплати и преносу у девизама и страномј готовини (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 58/10),
7. Одлука о начину и условима под којима резиденти у пословању с нерезидентима могу примити наплату или извршити плаћање у страномј готовини и готовини у конвертибилним маркама (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 58/10);
8. Правилник о начину, роковима и обрасцима извјештавања о кредитним пословима са иностранством (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 79/10),
9. Одлука о минималним стандардима за обављање мјењачких послова (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 95/13 и 99/13),
10. Одлука о поступку контроле обављања мјењачких послова (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 95/13),
11. Одлука о поступку контроле девизног пословања у банци-платни промет (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 95/13).

Спречавање прања новца и финансирања терористичких активности

1. Правилник о процјени ризика, подацима, информацијама, документацији, методама идентификације и осталим минималним показатељима неопходним за ефикасно провођење одредби Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БИХ“, број: 93/09),
2. Упутство о начину попуње образаца и електронског уноса података за пријаву новчаних трансакција од стране обвезника („Службени гласник БИХ“, број: 22/11).

ОСТАЛИ ЗАКОНИ И ПРОПИСИ У ФЕДЕРАЦИЈИ БиХ

1. Закон о облигационим односима (“Службени лист РБиХ” бр. 2/92, 13/93 и 13/94, „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 29/03 и 42/11),
2. Закон о платним трансакцијама (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 32/00 и 28/03),
3. Закон о финансијском пословању („Службене новине Федерације БиХ“, број: 48/16)
4. Закон о чеку (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 32/00),
5. Закон о мјеници (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 32/00 и 28/03),
6. Закон о висини стопе затезне камате (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 27/98 и 51/01, 101/16),
7. Закон о висини стопе затезне камате на неизмирена дуговања (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 56/04, 68/04, 29/05 и 48/11, 28/13),
8. Закон о висини стопе затезне камате на јавне приходе (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 48/01, 52/01, 42/06, 28/13 и 66/14),
9. Закон о привредним друштвима (“Службене новине Федерације БиХ” број: 81/15)
10. Закон о финансијској консолидацији привредних друштава у ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, број: 52/14),
11. Закон о преузимању дионичких друштава („Службене новине Федерације БиХ“, број: 77/15),
12. Закон о регистрацији пословних субјеката у ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 27/05, 68/05, 43/09 и 63/14),
13. Закон о јавним предузећима („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 8/05, 81/08, 22/09 и 109/12),
14. Закон о ликвидационом поступку (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 29/03),
15. Закон о стечајном поступку (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 29/03, 32/04 и 42/06),
16. Закон о дугу, задуживању и гаранцијама у ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 86/07, 24/09 и 44/10),

17. Закон о рачуноводству и ревизији у ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 83/09),
18. Закон о класификацији дјелатности у ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 64/07 и 80/11),
19. Закон о класификацији занимања у ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 111/12),
20. Закон о тржишту вриједносних папира (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 85/08, 109/12, 86/15 и 25/17),
21. Закон о регистру вриједносних папира (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 39/98, 36/99 и 33/04),
22. Закон о Комисији за вриједносне папире (“Службене новине Федерације БиХ” бр. 39/98, 36/99, 33/04 и 6/17),
23. Закон о раду ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 26/16),
24. Закон о вијећу запосленика (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 38/04),
25. Закон о запошљавању странаца (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 111/12),
26. Закон о инвестицијским фондовима (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 85/08 и 25/17),
27. Закон о посредовању у приватном осигурању (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 22/05, 8/10 и 30/16),
28. Закон о Пореској управи Федерације БиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 и 27/12, 7/13, 71/14 и 91/15),
29. Закон о порезу на добит (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 15/16),
30. Закон о порезу на доходак (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 и 65/13),
31. Закон о доприносима (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15 и 106/16),
32. Закон о наплати и дјелимичном отпису доспјелих, а ненаплаћених доприноса за социјално осигурање (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 25/06 и 57/09),
33. Закон о Јединственом систему регистрације контроле и наплате доприноса (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 42/09, 109/12 и 30/16),
34. Закон о почетном билансу стања предузећа и банака (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 и 65/09),
35. Закон о ревизији приватизације државног капитала у привредним друштвима и банкама (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 55/12),
36. Закон о утврђивању и реализацији потраживања грађана у поступку приватизације (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11 и 111/12),
37. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза ФБиХ (“Службене новине ФБиХ”, бр. 66/04, 49/05, 5/06, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 и 42/11 и 35/14),
38. Закон о измирењу обавеза на основу рачуна старе девизне штедње у ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 62/09 и 42/11, 91/13 и 101/16),
39. Закон о удружењима и фондацијама (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 45/02),
40. Закон о обрту и сродним дјелатностима (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 35/09 и 42/11),
41. Закон о експропријацији (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 70/07, 36/10, 25/12 и 34/16),
42. Закон о престанку важења Закона о грађењу (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 55/02, 34/07),
43. Закон о грађевинском земљишту у ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 67/05),
44. Закон о привременој забрани располагања државном имовином ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, бр. 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 и 41/08),
45. Закон о слободи приступа информацијама у ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 32/01 и 48/11),
46. Закон о прекршајима ФБиХ (“Службене новине Федерације БиХ”, број: 63/14),

47. Закон о нотарима ("Службене новине Федерације БиХ", број: 45/02),
48. Закон о вјештацима ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 49/05 и 38/08),
49. Закон о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 78/08 и 67/13),
50. Закон о земљишним књигама ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 58/02, 19/03 и 54/04),
51. Закон о страним улагањима ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 61/01, 50/03 и 77/15)
52. Закон о поступку медијације ("Службене новине Федерације БиХ", број: 49/07),
53. Закон о трезору ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број: 26/16),
54. Закон о Влади ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 и 8/06),
55. Закон о федералном тужилаштву ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 42/02 и 19/03),
56. Закону о судовима у ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 38/05, 22/06, 63/10,72/10-испр., 7/13 и 52/14),
57. Закон о извршном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06 - испр., 39/09, 74/11, 35/12 и 46/16),
58. Закон о привременом одлагању од извршење потраживања на основу извршних одлука на терет буџета ФБиХ ("Сл. новине ФБиХ", бр. 9/04 и 30/04),
59. Закон о управном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/98 и 48/99),
60. Закон о управним споровима ("Службене новине Федерације БиХ", број: 9/05),
61. Закон о парничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 53/03, 73/05,19/06 и 98/15),
62. Закон о ванпарничном поступку („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 2/98, 39/04, 73/05 и 80/14),
63. Кривични закон ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 и 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 и 75/17),
64. Закон о кривичном поступку ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 и 12/10, 8/13, 59/14),
65. Закон о извршењу кривичних санкција у ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 44/98, 42/99, 12/09 и 42/11),
66. Закон о сукобу интереса у органима власти у ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број: 70/08),
67. Закон о Финанцијско-информатичкој агенцији ("Службене новине Федерације БиХ", број: 80/11),
68. Закон о фискалним системима ("Службене новине Федерације БиХ", број: 81/09),
69. Закон о приватизацији банака ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 12/98, 29/00, 37/01 и 33/02),
70. Закон о архивској грађи Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број: 45/02),
71. Закон о признавању јавних исправа на територији ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број: 4/98),
72. Закон о штрајку ("Службене новине Федерације БиХ", број: 14/00),
73. Закон о федералним управним таксама и Тарифи федералних управних такси ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 6/98, 8/00, 45/10, 43/13 и 98/17),
74. Закон о унутрашњој трговини ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 40/10 и 79/17),
75. Колективни уговор за грану финансија ("Службене новине Федерације БиХ", број: 29/14),
76. Закон о стварним правима („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 66/13 и 100/13),
77. Закон о буџетима ФБиХ („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 102/13, 9/14-испр. 13/14, 8/15, 91/15, 102/15 и 104/16),
78. Закон о држављанству Федерације БиХ („Службене новине Федерације БиХ“, број: 34/16),
79. Закон о добровољним пензијским фондовима („Службене новине ФБиХ“, број: 104/16),
80. Закон о финансијском пословању („Службене новине Федерације БиХ“, број: 48/16),
81. Закон о платама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 45/10, 111/12 и 20/17),

82. Закон о Јединственом регистру корисника готовинских накнада на које се не уплаћују доприноси („Службене новине Федерације БиХ“, број: 25/17),
83. Закон о осигурању („Службене новине Федерације БиХ“, број: 23/17),
84. Закон о развојном планирању и управљању развојем у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 32/17).

ОСТАЛИ ЗАКОНИ И ПРОПИСИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

1. Закон о Централној банци БиХ (“Службени гласник БиХ”, бр. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07),
2. Закон о заштити потрошача у БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 25/06),
3. Закон о надзору над тржиштем у БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 45/04, 44/07 и 102/09),
4. Закон о конкуренцији („Службене гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09),
5. Закон о политици директних страних улагања у БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 4/98, 17/98, 13/03, и 48/10),
6. Закон о заштити личних података („Службени гласник БиХ“, бр. 49/06, 76/11 и 89/11-испр.),
7. Закон о заштити тајних података („Службени гласник БиХ“, бр. 54/05 и 12/09),
8. Закон о електронском потпису („Службени гласник БиХ“, број: 91/06),
9. Одлука о основама употребе електронског потписа и пружања услуга овјеравања („Службени гласник БиХ“, број: 21/09),
10. Закон о класификацији дјелатности у БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 76/06, 100/08 и 32/10),
11. Закон о државној служби у институцијама БиХ (“Службени гласник БиХ”, бр. 12/02, 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17),
12. Закон о раду у институцијама БиХ (“Службени гласник БиХ”, бр. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13 и 93/17),
13. Закон о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 52/05, 103/09 и 90/16),
14. Закон о платама и накнадама у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16 и 72/17),
15. Закон о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник БиХ“, бр. 28/06, 76/06, 72/07 и 97/11, 100/13),
16. Закон о рачуноводству и ревизији БиХ (“Службени гласник БиХ“, број: 42/04),
17. Закон о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга БиХ (“Службени гласник БиХ“, број: 44/04),
18. Оквирни закон о залозима (“Службени гласник БиХ“, бр. 28/04 и 54/04),
19. Закон о порезу на додату вриједност (“Службени гласник БиХ“, бр. 9/05, 35/05, 100/08 и 33/17),
20. Закон о јавним набавкама БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 39/14),
21. Закон о царинској тарифи (“Службени гласник БиХ“, број: 58/12),
22. Закон о царинским прекршајима БиХ (“Службени гласник БиХ“, број: 88/05),
23. Закон о патенту (“Службени гласник БиХ“, број: 53/10),
24. Закон о слободи приступа информацијама у БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 28/00, 45/06, 102/09 и 62/11, 100/13),
25. Закон о јединственом матичном броју (“Службени гласник БиХ“, бр. 32/01, 63/08 и 103/11),
26. Закон о удружењима и фондацијама БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 и 94/16),
27. Закон о министарствима и другим органима управе БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 и 83/17),
28. Закон о привременој забрани располагања државном имовином БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 и 58/08),
29. Закон о употреби и заштити назива БиХ (“Службени гласник БиХ“, бр. 30/03, 42/04, 50/08 и 76/11),
30. Закон о фискалном вијећу у БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 63/08),

31. Закон о трезору институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/00 и 50/08),
32. Закон о уплатама на Јединствени рачун и расподјели прихода ("Службени гласник БиХ", бр. 55/04, 34/07, 49/09 и 91/17),
33. Закон о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17),
34. Закон о поступку медијације ("Службени гласник БиХ", број: 37/04),
35. Закон о преносу пословања медијације на удружење медијатора ("Службени гласник БиХ", број: 52/05),
36. Закон о акцизама у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 49/09, 49/14, 60/14 и 91/17)
37. Закон о поступку присилне наплате индиректних пореза ("Службени гласник БиХ", бр. 89/05 и 62/11),
38. Закон о прекршајима ("Службени гласник БиХ", бр. 41/07, 18/12 и 36/14),
39. Закон о суду БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/09-пречишћени текст, 74/09-испр. и 97/09),
40. Закон о високом судском и тужилачком вијећу БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 35/02, 39/03, 42/03, 10/04, 25/04, 93/05, 32/07 и 48/07),
41. Закон о тужилаштву БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/09-пречишћени текст и 97/09),
42. Закон о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07 и 93/09, 41/13 и 53/16),
43. Закон о управним споровима БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10),
44. Закон о парничном поступку пред Судом БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 36/04 и 84/07 и 58/13 и 94/16),
45. Закон о извршном поступку пред судом БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 18/03),
46. Закон о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17),
47. Закон о привременом одгађању од извршења потраживања по основу извршних одлука на терет буџета институција БиХ и међународних обавеза БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 43/03 и 43/04),
48. Кривични Закон БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10 и 47/14),
49. Закон о кривичном поступку БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 и 93/09, 72/13),
50. Закон о сукобу интереса у институцијама власти БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 и 18/12, 87/13 и 41/16),
51. Закон о архивској грађи и архиву БиХ ("Службени гласник БиХ", број: 16/01),
52. Закон о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“, бр. 59/09 и 66/16),
53. Закон о азилу („Службени гласник БиХ“, број: 11/16),
54. Закон о извршењу кривичних санкција, притвора и других мјера („Службени гласник БиХ“, број: 22/16 – пречишћен текст),
55. Закон о држављанству БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 22/16 – пречишћен текст),
56. Закон о штрајку запослених у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 41/16)
57. Закон о пружању бесплатне правне помоћи ("Службени гласник БиХ", број: 83/16).

Прилог 2 - Основни подаци о банкама у Федерацији БиХ

Бр.	БАНКА	Адреса		Телефон	Предсједник управе
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Трг солидарности бр. 12	033/755-867, 755-755 факс: 755-790	САНЕЛА ПАШИЋ
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Трг међународног пријатељства 25	033/586-870, факс: 586-880	САМИР МУСТАФИЋ
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Трг дјече Сарајева бб	033/275-100, факс:203-122	АМЕР БУКВИЋ
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	Сарајево	Обала Кулина бана 9а	033/497-555, 497-500 факс:497-589	АЛМИР КРКАЛИЋ
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	В.Кладуша	Тоне Хровата бб	037/771-253, факс: 037/772-416	ХАСАН ПОРЧИЋ
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Џициковац 1	033/720-300, факс:035/302-802	ЛИДИЈА ЖИГИЋ
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Обала Кулина бана 18	033/278-520, факс:278-550	ХАМИД ПРШЕШ
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Франца Лехара бб	033/250-950, факс:250-971	ЕДИН ХРЊИЦА
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	Сарајево	Змаја од Босне бб	033/755-010, факс: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Фра Анђела Звиздовића 1	033/954-702, факс:263-832	ЕДИН КАРАБЕГ
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Сарајево	Змаја од Босне бр. 7	033/280-300, факс:280-230	САНЕЛ КУСТУРИЦА
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	Мостар	Кардинала Степинца бб	036/312-112, факс:356-227	ДАЛИБОР ЂУБЕЛА
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Дубровачка 6	033/561-000, факс: 201-567	ВЕДРАН ХАЦИАХМЕТОВИЋ
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	Сарајево	М. Тита 13	033/280-100, факс: 663-399	ЕМИР БЕКТЕШЕВИЋ
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	Сарајево	Змаја од Босне 47ц	033/955-000, факс: 525-701	ALI RIZA АКВАЏ

Прилог 3 - Подаци о запосленим у банкама у Федерацији БиХ

Р.бр.	БАНКА	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
1	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	490	435	390
2	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	125	211	211
3	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	341	371	399
4	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	537	561	567
5	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	77	77	77
6	MOJA BANKA d.d. - SARAJEVO	133		
7	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	424	444	459
8	PRIVREDNA BANKA d.d - SARAJEVO	142		
9	PRIVREDNA BANKA d.d - SARAJEVO	66	139	158
10	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	248	206	167
11	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	1.355	1.312	1.320
12	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	420	425	440
13	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	471	521	528
14	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	1.208	1.225	1.260
15	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	181	192	192
16	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	200	197	161
17	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	265	299	326
	УКУПНО	6.683	6.615	6.655

Прилог 4 - Биланс стања банака у Федерацији БиХ по шеми ФБА (активни подбиланс)

-у 000 КМ-

Р.бр	О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
А К Т И В А				
1.	Новчана средства и рачуни депозита код депозитних институција	4.857.483	5.204.564	5.794.664
1а	Готов новац и некаматносни рачуни депозита	1.058.837	2.418.582	2.654.978
1б	Каматносни рачуни депозита	3.798.646	2.785.982	3.139.686
2.	Хартије од вриједности за трговање	882.829	1.075.588	1.092.254
3.	Пласмани другим банкама	78.420	96.569	350.980
4.	Кредити, потраживања по пословима лизинга и доспјела потраживања	11.610.744	12.270.228	13.178.860
4а	Кредити	10.424.207	11.078.689	12.012.214
4б	Потраживања по пословима лизинга	36	29	98.617
4ц	Доспјела потраживања по кредитима и пословима лизинга	1.186.501	1.191.510	1.068.029
5.	Хартије од вриједности које се држе до доспијећа	167.377	150.575	136.178
6.	Пословни простор и остала фиксна актива	482.817	488.711	480.500
7.	Остале некретнине	34.077	42.266	49.441
8.	Инвестиције у неконсолидована повезана предузећа	22.114	22.999	18.401
9.	Остала актива	265.171	282.742	332.157
10.	МИНУС: Исправке вриједности	1.239.307	1.252.208	1.223.584
10а	Исправке вриједности на ставке позиције 4. Актине	1.181.736	1.193.721	1.166.804
10б	Исправке вриједности на позиције Актине осим позиције 4.	57.571	58.487	56.780
11.	УКУПНА АКТИВА	17.161.725	18.382.034	20.209.851
О Б А В Е З Е				
12.	Депозити	13.098.983	14.176.274	15.814.723
12а	Каматносни депозити	9.935.353	10.312.971	11.358.832
12б	Некаматносни депозити	3.163.630	3.863.303	4.455.891
13.	Узете позајмице - доспјеле обавезе	150	150	150
13а	Стање доспјелих, а неисплаћених обавеза	0	0	0
13б	Стање неизмирених - позваних за плаћање ванбилансних обавеза	150	150	150
14.	Узете позајмице од других банака	0	0	0
15.	Обавезе према влади	0	0	0
16.	Обавезе по узетим кредитима и осталим позајмицама	904.050	848.001	835.667
16а	са преосталим роком доспијећа до једне године	161.356	231.260	184.551
16б	са преосталим роком доспијећа преко једне године	742.694	616.741	651.116
17.	Субординисани дугови и субординисане обвезнице	119.835	119.678	129.299
18.	Остале обавезе	468.719	529.811	564.963
19.	УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ	14.591.737	15.673.914	17.344.802
К А П И Т А Л				
20.	Трајне приоритетне дионице	11.709	8.828	14.828
21.	Обичне дионице	1.155.783	1.207.049	1.210.961
22.	Емисиона аџиа	132.667	138.786	137.290
22а	на трајне приоритетне дионице	88	88	88
22б	на обичне дионице	132.579	138.698	137.202
23.	Нераспоређена добит и резерве капитала	836.609	864.475	946.263
24.	Курсне разлике	0	0	0
25.	Остали капитал	117.486	173.248	239.973
26.	Резерве за кредитне губитке формиране из добити	315.734	315.734	315.734
27.	УКУПНИ КАПИТАЛ (20. до 25.)	2.569.988	2.708.120	2.865.049
28.	УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ (19 +26)	17.161.725	18.382.034	20.209.851
ПАСИВНИ И НЕУТРАЛНИ ПОДБИЛАНС		713.765	718.625	700.018
УКУПНО		17.875.490	19.100.659	20.909.869

Прилог 5 - Преглед активе, кредита, депозита и финансијског резултата банака

-у 000 КМ-

Р. бр.	БАНКА	Актива		Кредити		Депозити		Финансијск и резултат
		Износ	%	Износ	%	Износ	%	Износ
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	893.764	4,4%	607.143	4,6%	646.497	4,1%	5.249
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	484.487	2,4%	321.373	2,4%	399.207	2,5%	-3.178
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	917.427	4,5%	611.201	4,6%	654.807	4,2%	8.615
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	1.875.793	9,3%	1.344.411	10,2%	1.364.551	8,7%	24.910
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	99.839	0,5%	52.314	0,4%	70.239	0,5%	1.419
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.044.031	5,2%	723.664	5,5%	840.778	5,3%	15.186
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	365.729	1,8%	276.668	2,1%	263.895	1,7%	352
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	446.189	2,2%	346.058	2,6%	242.290	1,5%	-4.110
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.154.853	20,6%	2.408.240	18,3%	3.368.311	21,3%	72.620
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.338.539	6,6%	975.554	7,4%	1.096.585	6,9%	5.770
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.347.764	6,7%	963.660	7,3%	1.081.661	6,8%	19.842
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	5.249.952	26,0%	3.368.178	25,6%	4.241.733	26,8%	89.531
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	654.373	3,2%	182.308	1,4%	585.659	3,7%	1.003
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	316.731	1,6%	205.215	1,6%	272.335	1,7%	144
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	1.020.380	5,0%	792.873	6,0%	686.175	4,3%	2.620
	УКУПНО	20.209.851	100%	13.178.860	100%	15.814.723	100%	239.973

Прилог 6 - Извјештај о стању и адекватности капитала банака у Федерацији БиХ

- АКТИВНИ БИЛАНС -

-у 000 КМ-

Р.бр	О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
ОСНОВНИ КАПИТАЛ БАНКЕ				
1.а.	Дионички капитал, резерве и добит			
1.1.	Дионички капитал из основа номиналног износа обичних и трајних приоритетних некумулативних дионица издатих по основу новчаних уплата у дионички капитал	1.151.971	1.203.237	1.213.318
1.2.	Дионички капитал из основа номиналног износа обичних и трајних приоритетних некумулативних дионица издатих по основу уложених ствари и права у дионички капитал	12.431	12.431	12.262
1.3.	Износ емисионих ажиа остварених при уплати дионица	132.667	138.786	137.290
1.4.	Опште законске резерве (резерве прописане законом)	163.794	143.166	157.513
1.5.	Остале резерве формиране из добити након опорез. на основу одлуке скупштине банке	427.706	529.121	635.732
1.6.	Задржана, нерасподијељена добит из претходних година и добит текуће године	122.065	141.073	165.343
1.а.	УКУПНО (од 1.1 до 1.6)	2.010.634	2.167.814	2.321.458
1.б.	Одбитне ставке од 1.а			
1.7.	Непокривени губици пренесени из претходних година	28.371	16.690	47.879
1.8.	Губитак из текуће године	102.108	42.314	7.288
1.9.	Књиговодствена вриједност властитих (трезорских) дионица у посједу банке	102	3.034	81
1.10.	Износ нематеријалне имовине у складу са примјењивим рачуноводственим оквиром	49.837	47.315	49.963
1.11.	Износ одложених пореских средстава	1.641	1.881	1.494
1.12.	Износ негат. ревалоризационих резерви по основу ефеката промј. фер вријед. имовине	1.696	1.063	1.446
1.б.	УКУПНО (од 1.7. до 1.10)	183.755	112.297	108.151
1.	ИЗНОС ОСНОВНОГ КАПИТАЛА: (1.а. - 1.б.)	1.826.879	2.055.517	2.213.307
ДОПУНСКИ КАПИТАЛ БАНКЕ				
2.1.	Дионички капитал из основа номиналног износа трајних приорит. кумул. дионица издатих по основу новчаних уплата у дионички капитал	3.090	209	209
2.2.	Дионички капитал из основа номиналног износа трајних приорит. кумул. дионица издатих по основу уложених ствари и права у дионички капитал	0	0	0
2.3.	Износ општих резерви за покриће кредитних губитака за активу банке процијењену као категорија А - Добра актива	208.619	170.420	186.830
2.4.	Износ позит. ревалоризационих резерви по основу ефеката промј. фер вриједн. имовине	9.735	9.741	13.037
2.5.	Износ добити за коју је ФБА издала рјешење о привременој обустави расподјеле	0	0	0
2.6.	Износ субординисаних дугова	107.918	103.122	104.733
2.7.	Износ хибридних односно конвертибилних ставки - инструмената капитала	0	0	0
2.8.	Износ осталих инструмената капитала	1.422	1.425	1.428
2.	ИЗНОС ДОПУНСКОГ КАПИТАЛА: (од 2.1 до 2.8)	330.784	284.917	306.237
ОДБИТНЕ СТАВКЕ ОД КАПИТАЛА БАНКЕ				
3.1.	Дио уложеног дионичког капитала који по оцјени ФБА представља примљену, а прецијењену вриједност	0	0	0
3.2.	Улози (инвестиције) банке у капитал других правних лица који прелази 5% висине Основног капитала банке	1.007	0	0
3.3.	Потраживања од дионич. који посјед. значајно гласачко право у банци одобрена од банке супротно одредбама Закона, прописа ФБА и пословне политике банке	755	0	0
3.4.	Велика излагања банке кредитном ризику према дионичарима са значајним гласачким правом у банци извршена без претходне сагласности ФБА	0	0	0
3.5.	Износ недостајућих резерви за кредитне губитке по регулаторном захтјеву	204.559	200.035	198.380
3.	ИЗНОС ОДБИТНИХ СТАВКИ ОД КАПИТАЛА БАНКЕ: (од 3.1 до 3.5.)	206.321	200.035	198.380
А.	ИЗНОС НЕТО КАПИТАЛА БАНКЕ(1+2-3)	1.951.342	2.140.399	2.321.164
Б.	РИЗИК АКТИВЕ БИЛАНСА И ВАНБИЛАНСА	11.918.650	12.667.026	13.904.675
Ц.	ПОР (ПОНДЕРИСАНИ ОПЕРАТИВНИ РИЗИК)	976.734	1.001.018	1.042.691
Д.	ПТР (ПОНДЕРИСАНИ ТРЖИШНИ РИЗИК)	0	0	0
Е.	УКУПАН РИЗИК АКТИВЕ (Б + Ц+Д)	12.895.384	13.668.044	14.947.366
Ф.	СТОПА НЕТО-КАПИТАЛА (А/Е) (% 1 дец.)	15,1%	15,7%	15,5%

Прилог 7 - Класификација активе биланса и ванбилансних ризичних ставки

– КЛАСИФИКАЦИЈА СТАВКИ АКТИВЕ БИЛАНСА –

-у 000 КМ-

Р. бр.	СТАВКЕ АКТИВЕ БИЛАНСЕ	КЛАСИФИКАЦИЈА					УКУПНО
		А	Б	Ц	Д	Е	
л.	Краткорочни кредити	2.338.097	203.513	4.396	6.845	2.947	2.555.798
2.	Дугорочни кредити	8.683.481	595.153	146.233	82.114	16.053	9.523.034
3.	Остали пласмани	397.693	539	11	76	2.265	400.584
4.	Обрачуната камата и накнада	36.056	3.842	1.529	2.900	22.567	66.894
5.	Доспјела потраживања	35.866	16.821	9.212	199.236	775.814	1.036.949
6.	Потраживања по плаћеним гаранцијама	0	0	0	2.336	28.744	31.080
7.	Остала билансна актива која се класификује	767.234	5.176	763	1.248	40.075	814.496
8.	УКУПНА БИЛАНСНА АКТИВА КОЈА СЕ КЛАСИФИКУЈЕ (збир позиција од 1. до 7. - основица за обрачун регулаторних резерви за кредитне губитке)	12.258.427	825.044	162.144	294.755	888.465	14.428.835
9.	ОБРАЧУНАТЕ РЕГУЛАТОРНЕ РЕЗЕРВЕ ЗА КРЕДИТНЕ ГУБИТКЕ ПО БИЛАНСНОЈ АКТИВИ	241.809	69.578	43.943	174.426	888.464	1.418.220
10.	ИСПРАВКА ВРИЈЕДНОСТИ БИЛАНСНЕ АКТИВЕ	175.179	45.698	73.640	167.141	761.924	1.223.582
11.	ПОТРЕБНЕ РЕГУЛАТОРНЕ РЕЗЕРВЕ ИЗ ДОБИТИ ЗА ПРОЦИЈЕЊЕНЕ ГУБИТКЕ ПО БИЛАНСНОЈ АКТИВИ	132.141	49.375	5.651	42.700	126.158	356.025
12.	ФОРМИРАНЕ РЕГУЛАТОРНЕ РЕЗЕРВЕ ИЗ ДОБИТИ ЗА ПРОЦИЈЕЊЕНЕ ГУБИТКЕ ПО БИЛАНСНОЈ АКТИВИ	94.092	32.932	19.498	79.011	53.521	279.054
13.	НЕДОСТАЈУЋИ ИЗНОС РЕГУЛАТОРНИХ РЕЗЕРВИ ИЗ ДОБИТИ ЗА ПРОЦИЈЕЊЕНЕ ГУБИТКЕ ПО БИЛАНСНОЈ АКТИВИ						188.845
14.	БИЛАНСНА АКТИВА КОЈА СЕ НЕ КЛАСИФИКУЈЕ (брuto књиговод. вриједност)						7.004.600
15.	УКУПНА БИЛАНСНА АКТИВА (брuto књиговодствена вриједност)						21.433.435

ПРЕГЛЕД АКТИВЕ БИЛАНСА КОЈА СЕ НЕ КЛАСИФИКУЈЕ И ИЗНОСА ПЛАСМАНА ОСИГУРАНИХ НОВЧАНИМ ДЕПОЗИТОМ

14.а	Готовина у благајни и трезору и новчана средства на рачуну код Централне банке БиХ, злато и други племенити метали	4.602.404
14.б	Средства по виђењу и орочена средства до мјесец дана на рачунима код банака са утврђеним инвестиционим рејтингом	957.981
14.ц	Материјална и нематеријална имовина	507.644
14.д	Стечена финансијска и материјална актива у процесу наплате потраживања у току годину дана од дана стицања	4.601
14.е	Властите (трезорске) дионице	0
14.ф	Потраживања за више уплаћене пореске обавезе	23.971
14.г	Вриједносни папири намијењени трговању	111.419
14.х	Потраживања од Владе БиХ, Владе Федерације БиХ и Владе РС, вриједносни папири емитовани од стране Владе БиХ, Владе Федерације БиХ и Владе РС и потраживања обезбијеђена њиховим безусловним гаранцијама плативим на први позив	796.580
	УКУПНО позиција 14	7.004.600
8а.	Износ пласмана обезбијеђених новчаним депозитима	168.006

Прилог 7а - Класификација активе биланса и ванбилансних ризичних ставки

– КЛАСИФИКАЦИЈА ВАНБИЛАНСНИХ СТАВКИ –

-у 000 КМ-

Р. бр.	ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	КЛАСИФИКАЦИЈА					УКУПНО
		А	Б	Ц	Д	Е	
л.	Плативе гаранције	374.487	35.217	3.305	537	90	413.636
2.	Чинидбене гаранције	620.709	64.595	243	6.200	482	692.229
3.	Непокривени акредитиви	44.170	274				44.444
4.	Неопозиво одобрени а неискоришћени кредити	1.734.320	107.199	316	106	218	1.842.159
5.	Остале потенцијалне обавезе банке	19.071	44	448		38	19.601
6.	УКУПНЕ ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ КОЈЕ СЕ КЛАСИФИКУЈУ (збир позиција од 1. до 5. - основица за обрачун регулаторних резерви за кредитне губитке)	2.792.757	207.329	4.312	6.843	828	3.012.069
7.	ОБРАЧУНАТЕ РЕГУЛАТОРНЕ РЕЗЕРВЕ ЗА КРЕДИТНЕ ГУБИТКЕ ПО ВАНБИЛАНСНИМ СТАВКАМА	54.884	13.122	1.543	3.878	828	74.255
8.	РЕЗЕРВИРАЊА ПО ГУБИЦИМА ЗА ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ	29.226	1.501	2.760	4.780	428	38.695
9.	ПОТРЕБНЕ РЕГУЛАТОРНЕ РЕЗЕРВЕ ИЗ ДОБИТИ ЗА ПРОЦИЈЕЊЕНЕ ГУБИТКЕ ПО ВАНБИЛАНСНИМ СТАВКАМА	33.258	12.020	49	887	401	46.615
10.	ФОРМИРАНЕ РЕГУЛАТОРНЕ РЕЗЕРВЕ ИЗ ДОБИТИ ЗА ПРОЦИЈЕЊЕНЕ ГУБИТКЕ ПО ВАНБИЛ.СТАВКАМА	24.183	10.460	529	1.341	167	36.680
11.	НЕДОСТАЈУЋИ ИЗНОС РЕГУЛАТОРНИХ РЕЗЕРВИ ИЗ ДОБИТИ ЗА ПРОЦИЈЕЊЕНЕ ГУБИТКЕ ПО ВАНБИЛАНСНИМ СТАВКАМА						13.662
12.	ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ КОЈЕ СЕ НЕ КЛАСИФИКУЈУ						478.020
13.	УКУПНЕ ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ						3.490.089
ба.	Износ потенцијалних обавеза обезбјеђених новчаним депозитом						48.569
бб.	Износ одобрених а неискоришћених кредита са клаузулом о безусловном отказивању						498.178

Прилог 8 - Биланс успјеха банака у Федерацији БиХ по шеми ФБА

- у 000 КМ-

Р.бр	О П И С	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.
1.	ПРИХОДИ И РАСХОДИ ПО КАМАТАМА			
а)	Приходи од камата и слични приходи			
1)	Каматоносни рачуни депозита код депозитних институција	1.574	1.877	2.653
2)	Пласмани другим банкама	1.693	1.599	1.481
3)	Кредити и послови лизинга	689.317	671.168	669.651
4)	Хартије од вриједности које се држе до доспијећа	6.393	5.467	3.260
5)	Власничка хартије од вриједности	49	35	812
6)	Потраживања по плаћеним ванбилансним обавезама	3	3	3
7)	Остали приходи од камата и слични приходи	67.095	72.007	76.688
8)	УКУПНИ ПРИХОДИ ОД КАМАТА И СЛИЧНИ ПРИХОДИ	766.124	752.156	754.548
б)	Расходи по каматама и слични расходи			
1)	Депозити	172.146	142.618	124.706
2)	Узете позајмице од других банака	0	0	0
3)	Узете позајмице - доспјеле обавезе	0	0	0
4)	Обавезе по узетим кредитима и осталим позајмицама	14.823	11.410	10.846
5)	Субординисани дугови и субординисане обвезнице	7.834	7.352	7.895
6)	Остали расходи по каматама и слични расходи	1.827	3.767	6.538
7)	УКУПНИ РАСХОДИ ПО КАМАТАМА И СЛИЧНИ РАСХОДИ	196.630	165.147	149.985
ц)	НЕТО КАМАТА И СЛИЧНИ ПРИХОДИ	569.494	587.009	604.563
2.	ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ			
а)	Приходи из пословања са девизама	49.261	51.471	53.539
б)	Накнаде по кредитима	8.376	9.738	11.710
ц)	Накнаде по ванбилансним пословима	24.334	22.813	21.759
д)	Накнаде за извршене услуге	223.395	243.028	269.292
е)	Приход из послова трговања	290	368	438
ф)	Остали оперативни приходи	42.305	54.811	64.802
г)	УКУПНИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ а) до ф)	347.961	382.229	421.540
3.	НЕКАМАТНИ РАСХОДИ			
а)	Пословни и директни расходи			
1)	Трошк.испр.вријед. риз.активе, резервисања за потенцијалне обавезе и ост.вријед.усклађ	157.747	111.305	112.074
2)	Остали пословни и директни трошкови	89.577	98.593	114.096
3)	УКУПНИ ПОСЛОВНИ И ДИРЕКТНИ РАСХОДИ 1) + 2)	247.324	209.898	226.170
б)	Оперативни расходи			
1)	Трошкови плата и доприноса	248.495	243.892	248.113
2)	Трошкови пословног простора, остале фиксне активе и режија	159.665	154.963	157.670
3)	Остали оперативни трошкови	117.274	158.184	121.689
4)	УКУПНИ ОПЕРАТИВНИ РАСХОДИ 1) до 3)	525.434	557.039	527.472
ц)	УКУПНИ НЕКАМАТНИ РАСХОДИ	772.758	766.937	753.642
4.	ДОБИТ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	245.939	240.952	279.658
5.	ГУБИТАК	101.242	38.651	7.197
6.	ПОРЕЗИ	26.567	28.772	32.452
7.	ДОБИТ ПО ОСНОВУ ПОВЕЋАЊА ОДЛОЖЕНИХ ПОРЕСКИХ СРЕДСТАВА И СМАЊЕЊЕ ОДЛОЖЕНИХ ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА	309	386	712
8.	ГУБИТАК ПО ОСНОВУ СМАЊЕЊА ОДЛОЖЕНИХ ПОРЕСКИХ СРЕДСТАВА И ПОВЕЋАЊЕ ОДЛОЖЕНИХ ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА	953	667	748
9.	НЕТО-ДОБИТ 4. - 6.	219.594	211.753	247.261
10.	НЕТО-ГУБИТАК 4. - 6.	102.108	38.505	7.288
11.	ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ 9.-10.	117.486	173.248	239.973

ПРИЛОЗИ ЗА МИКРОКРЕДИТНИ СИСТЕМ

Прилог 9 - Подзаконски акти ФБА за пословање МКО

Одлуке ФБА за пословање МКО	Службене новине Федерације БиХ
1. Одлука о условима и поступку за издавање дозволе за рад микрокредитној фондацији насталој промјеном облика микрокредитне организације	27/07
2. Одлука о условима и поступку издавања и одузимања дозволе за рад и других сагласности микрокредитним организацијама	27/07 и 46/11
3. Одлука о надзору пословања микрокредитних организација	27/07
4. Одлука о облику и садржају извјештаја које микрокредитне организације достављају Агенцији за банкарство Федерације Босне и Херцеговине и роковима извјештавања	27/07, 110/12 и 15/13
5. Одлука о висини и начину формирања и одржавању резерви за покриће кредитних губитака микрокредитних организација	27/07
6. Одлука о осталим општим условима за пословање микрокредитне организације	27/07
7. Одлука о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите	81/17
8. Одлука о условима и поступку за издавање дозволе за рад и сагласности за стицање власничких учешћа улагањем и преносом имовине микрокредитне фондације	27/07
9. Одлука о накнадама које се за рад микрокредитне организације плаћају Агенцији за банкарство Федерације БиХ	46/11
10. Одлука о минималним стандардима микрокредитних организација на спречавању прања новца и финансирању терористичких активности	48/12
11. Одлука о условима и начину поступања банке, микрокредитне организације и лизинг друштва по приговору клијента	81/17
12. Одлука о минималним стандардима за документовање кредитних активности микрокредитних организација и процјену кредитне способности	23/14
13. Одлука о условима и начину поступања по захтјеву жиранта за ослобађање од обавезе јемства	23/14 и 62/14
14. Одлука о минималним захтјевима у погледу садржаја, разумљивости и доступности општих и посебних услова пословања даваоца финансијских услуга	62/14

Упутства ФБА за пословање МКО

1. Упутство за примјену Одлуке о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите;
2. Упутство за израчунавање пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе;
3. Упутство за израчунавање прилагођеног поврата на активу;
4. Упутство за израчунавање показатеља оперативне ефикасности и
5. Упутство за израду извјештаја микрокредитних организација.

Прилог 10 - Основни подаци о МКО

Рб	Назив микрокредитне организације	Адреса и сједиште	Директор	Тел/Факс	Е-mail и Web	31.12.2017. године			
						Износ активе у 000 КМ	Износ капитала у 000 КМ	Број запосл.	Број орг. дијелова
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ул. Цемала Биједића 129 71 000 САРАЈЕВО	в.д. Алма Делић	033/ 754-380, 754-388 факс	alma.delic@eki.ba www.eki.ba	107.338	33.826	183	75
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ул. Цемала Биједића 129, 71 000 САРАЈЕВО	в.д. Садина Бина	033/ 754-380, 754-388 факс	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	104.851	68.385	271	71
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ул. Турханија 2 71 000 САРАЈЕВО	Џавид Сејфовић	033/ 250-580, 250-581 факс	dzavids@lider.ba www.lider.ba	17.993	10.964	66	16
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ул. Скендерија 13 71 000 САРАЈЕВО	Елма Чардаклија - Башић	033/ 564-200, 564-201 факс	central.office@lok.ba www.lok.ba	15.171	2.724	90	22
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ул. Хамдије Крешевљаковића 59 71 000 САРАЈЕВО	Јакоб Финци	033/ 205-737 тел/факс	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.281	516	6	0
6.	MKF "MI- BOSPO" Tuzla	ул. Босне сребрене 66 75 000 ТУЗЛА	Нејира Налић	035/ 270-283, 252-448 факс	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	58.988	22.178	171	32
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ул. Марка Марулића 2/ВИ 71 000 САРАЈЕВО	Санин Чампара	033/ 616-162, 717-141 факс	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	29.823	7.568	126	28
8.	MKF "MIKRO ALDI" Gorazde	ул. Панорама бб 73 000 ГОРАЖДЕ	Ферида Софтић	038/ 226-456, 221-004 факс	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	6.376	4.779	26	8
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ул. 15. маја бб 75 000 ТУЗЛА	Сенад Синановић	035/ 300-250, 300-269 факс	partner@partner.ba www.partner.ba	133.534	76.857	287	60
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ул. Јукићева 75 71 000 САРАЈЕВО	Едина Хаџимуртезић	033/ 666-233, 666-224 факс	info@mfi.ba	1.940	1.647	9	0
11.	MKF "SANI" Zenica	ул. Мехмедалије Тарабара 10 72 000 ЗЕНИЦА	Сулејман Харачић	032/ 405-606 тел/факс	mikrosanizenica@yahoo.com	431	225	5	0
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ул. Загребачка 50 71 000 САРАЈЕВО	Самир Бајровић	033/ 727-350, 812-231 факс	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	49.201	25.391	159	44
УКУПНО						526.927	255.060	1.399	356

Прилог 11 - Биланс стања МКФ

- у 000 КМ -

Ред. Број	ОПИС	31.12.2016. године	%	31.12.2017. године	%	Индекс с
1	2	3	4	5	6	7=5/3
АКТИВА						
1.	Новчана средства (1а+1б)	22.227	6	21.989	5	99
1а	Готов новац и некаматносни рачуни депозита	11.698	3	9.516	2	81
1б	Каматносни рачуни депозита	10.529	3	12.473	3	118
2.	Пласмани банкама	733	0	1.210	0	165
3.	Кредити	349.791		329.758		94
3а	Резерве за кредитне губитке	3.193		2.716		85
3б	Нето кредити (3-3а)	346.598	85	327.042	78	94
4.	Пословни простор и остала фиксна актива	28.734	7	28.383	7	99
5.	Дугорочне инвестиције	3.061	1	33.061	8	1080
6.	Остала актива	6.008	1	8.062	2	134
7.	Минус: резерв. на ост. ставке активе, осим кредита	182		158		87
8.	УКУПНО АКТИВА	407.179	100	419.589	100	103
ПАСИВА						
9.	Обавезе по узетим краткорочним кредитима	73.903	18	86.518	20	117
10.	Обавезе по узетим дугорочним кредитима	105.905	26	90.622	22	86
11.	Остале обавезе	23.258	6	21.215	5	91
12.	УКУПНО ОБАВЕЗЕ	203.066	50	198.355	47	98
13.	Донирани капитал	45.851		45.851		100
14.	Основни капитал	3.820		3.820		100
15.	Вишак прихода над расходима	213.906		231.183		108
15а	за претходне године	199.850		214.123		107
15б	за текућу годину	14.056		17.060		121
16.	Мањак прихода над расходима	61.308		61.352		100
16а	за претходне године	61.268		61.279		100
16б	за текућу годину	40		73		183
17.	Остале резерве	1.844		1.732		94
18.	УКУПНО КАПИТАЛ	204.113	50	221.234	53	108
19.	УКУПНО ПАСИВА	407.179	100	419.589	100	103
ВАНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА						
	- отписани кредити	115.263		110.188		96
	- комисиони послови	367		366		100

Прилог 12 - Биланс стања МКД

- у 000 КМ -

Ред. Број	ОПИС	31.12.2016. године	%	31.12.2017. године	%	Индекс
1	2	3	4	5	6	7=5/3
АКТИВА						
1.	Новчана средства (1а+1б)	4.496	14	24.841	23	553
1а	Готов новац и некаматоносни рачуни депозита	4.496	14	24.841	23	553
1б	Каматоносни рачуни депозита	0	0	0	0	н/а
2.	Пласмани банкама	0	0	0	0	н/а
3.	Кредити	28.081		81.396		290
3а	Резерве за кредитне губитке	176		542		308
3б	Нето кредити (3-3а)	27.905	85	80.854	75	290
4.	Пословни простор и остала фиксна актива	115	0	430	1	374
5.	Дугорочне инвестиције	0	0	0	0	н/а
6.	Остала актива	455	1	1.243	1	273
7.	Минус: резервир. на ост. ставке активе, осим кредита	9		30		333
8.	УКУПНО АКТИВА	32.962	100	107.338	100	326
ПАСИВА						
9.	Обавезе по узетим краткорочним кредитима	5.549	17	18.273	17	329
10.	Обавезе по узетим дугорочним кредитима	22.551	68	50.583	47	224
11.	Остале обавезе	1.337	4	4.656	4	348
12.	УКУПНО ОБАВЕЗЕ	29.437	89	73.512	68	250
13.	Донирани капитал	0		0		н/а
14.	Основни капитал	600		30.600		5100
15.	Емисиона ажиа	0		0		н/а
16.	Нераспоређена добит (16а+16б)	1.016		1.317		130
16а	претходних година	331		1.017		307
16б	текуће године	685		300		44
17.	Законске резерве	1.909		1.909		100
18.	Остале резерве	0		0		н/а
19.	УКУПНО КАПИТАЛ	3.525	11	33.826	32	960
20.	УКУПНО ПАСИВА	32.962	100	107.338	100	326
ВАНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА						
	- отписани кредити	220		420		191
	- комисиони послови	0		0		н/а

Прилог 13 - Преглед донираних средстава МКФ

											000 KM	
Рб.	Назив донатор	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	УКУПНО
Донације за кредитни фонд		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	2.265	1.940	45.850
1.	Mercy Corps								10.091			10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046			6.635
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
4.	LIP			1.479		947			675		1.214	4.315
5.	CRS						4.070					4.070
6.	UNHCR			1.198		479		200	1.229		613	3.719
7.	Islamic Relief WW, Представништво Сарајево									2.265		2.265
8.	UNDP	1.932		153					59			2.144
9.	UMCOR			637		377			317			1.331
10.	IRC					371			805			1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking					1.034						1.034
13.	PRM/USA State Department			577								577
14.	OXFAM							500				500
15.	EZE, Немачка								339			339
16.	USDA Know-How Project	237										237
17.	Church World Service					146						146
18.	Остало	31		52				104			113	300
Донације за основна средства		8	0	286	0	12	235	80	229	0	85	935
19.	Mercy Corps								229			229
20.	Unipromet						170					170
21.	Неуад Беглеровић			102								102
22.	NOVIB							80				80
23.	EBRD										75	75
24.	Остало	8		184		12	65				10	279
Донације за оперативне трошкове		1.019	874	2.810	500	1.344	17	146	2.573	0	711	9.994
25.	LIP			1.515					201		711	2.427
26.	USAID					1.344			591			1.935
27.	CHF		874									874
28.	Mercy Corps								808			808
29.	SIDA Housing	748										748
30.	PM			556								556
31.	BCT			519								519
32.	JKPHD La Benevolencija				500							500
33.	KfW								498			498
34.	NBR			220								220
35.	UNHCR								176			176
36.	EFSE	26						1	115			142
37.	NOVIB							110				110
38.	EBRD	105							1			106
39.	IFC	104										104
40.	Остало	36					17	35	183			271
УКУПНО ДОНИРАНИ КАПИТАЛ		7.353	6.765	7.735	500	4.710	4.322	1.030	19.363	2.265	2.736	56.779

Прилог 14 - Биланс успјеха МКФ

- у 000 КМ -

Ред. Број	ОПИС	За период 01.01. - 31.12.2016. г.	%	За период 01.01. - 31.12.2017. г.	%	Индекс
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
1.	Приходи од камата и слични приходи					
1.1.	Камата по каматоносним рачунима депозита код депозитних институција	63	0	13	0	21
1.2.	Камате на пласмане банака	2	0	10	0	500
1.3.	Камате на кредите	66.092	98	66.468	98	101
1.4.	Остали финансијски приход	1.204	2	1.425	2	118
1.5.	Укупно приходи од камата и слични приходи (1.1. до 1.4.)	67.361	100	67.916	100	101
2.	Расходи по каматама и слични расходи					
2.1.	Камате на позајмљена средства	8.987	92	8.125	94	90
2.2.	Остали финансијски расходи	813	8	531	6	65
2.3.	Укупно расходи по каматама и слични расходи (2.1. до 2.2.)	9.800	100	8.656	100	88
3.	Нето финансијски приходи (1.5. - 2.3.)	57.561		59.260		103
II	ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
4.	Оперативни приходи					
4.1.	Накнаде за извршене услуге	7.543	92	7.368	91	98
4.2.	Остали оперативни приходи	661	8	768	9	116
4.3.	Укупно оперативни приходи (4.1. до 4.2.)	8.204	100	8.136	100	99
5.	Оперативни расходи					
5.1.	Трошкови плата и доприноса	37.612	66	36.912	65	98
5.2.	Трошкови послов. простора, остале фик. активе и режије	10.839	19	10.999	19	101
5.3.	Остали оперативни трошкови	8.296	15	8.9939	16	108
5.4.	Укупно оперативни расходи (5.1. до 5.3.)	56.747	100	56.850	100	100
6.	Трошкови резервисања за кредитне и друге губитке	4.006		3.528		88
7.	Вишак/мањак прихода над расходима од редовног пословања (3.+4.3.-5.4.-6.)	5.012		7.018		138
8.	Ванредни приходи	11.600		11.975		103
9.	Ванредни расходи	882		725		82
10.	Вишак/мањак прихода над расходима (7.+8.-9.)	15.730		18.268		116

Прилог 15 - Биланс успјеха МКД

- у 000 КМ -

Ред. Број	ОПИС	За период 01.01. - 31.12.2016. г.	%	За период 01.01. - 31.12.2017. г.	%	Индекс
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
1.	Приходи од камата и слични приходи					
1.1.	Камата по каматоносним рачунима депозита код депозитних институција	1	0	0	0	0
1.2.	Камате на пласмане банака	0	0	0	0	н/а
1.3.	Камате на кредите	3.709	100	9.146	100	247
1.4.	Остали финансијски приход	3	0	8	0	267
1.5.	Укупно приходи од камата и слични приходи (1.1. до 1.4.)	3.713	100	9.154	100	247
2.	Расходи по каматама и слични расходи					
2.1.	Камате на позајмљена средства	1.295	96	2.459	95	190
2.2.	Остали финансијски расходи	60	4	125	5	208
2.3.	Укупно расходи по каматама и слични расходи (2.1. до 2.2.)	1.355	100	2.584	100	191
3.	Нето финансијски приходи (1.5. - 2.3.)	2.358		6.570		279
II	ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
4.	Оперативни приходи					
4.1.	Накнаде за извршене услуге	254	91	723	92	285
4.2.	Остали оперативни приходи	24	9	66	8	275
4.3.	Укупно оперативни приходи (4.1. до 4.2.)	278	100	789	100	284
5.	Оперативни расходи					
5.1.	Трошкови плата и доприноса	1.185	76	3.745	67	316
5.2.	Трошкови пословног простора, остале фиксне активе и режије	135	9	873	15	647
5.3.	Остали оперативни трошкови	233	15	987	18	424
5.4.	Укупно оперативни расходи (5.1. до 5.3.)	1.553	100	5.605	100	361
6.	Трошкови резервисања за кредитне и друге губитке	346		614		177
7.	ДОБИТ/ГУБИТАК ОД РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА (3.+4.3.-5.4.-6.)	737		1.140		155
8.	Ванредни приходи	15		57		380
9.	Ванредни расходи	6		850		14.167
10.	ДОБИТ/ГУБИТАК ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	746		347		47
11.	ПОРЕЗ	61		47		77
12.	НЕТО ДОБИТ/ГУБИТАК	685		300		44

ПРИЛОЗИ ЗА ЛИЗИНГ СИСТЕМ

Прилог 16 - Подзаконски акти ФБА за пословање лизинг друштава

Одлуке ФБА за пословање лизинг друштава	Службене новине Федерације БиХ
1. Одлука о условима и поступку за издавање и одузимање дозволе за обављање послова лизинга	46/09 и 58/17
2. Одлука о условима и поступку за издавање и одузимање сагласности лизинг друштву	46/09, 46/11 и 58/17
3. Одлука о минималним стандардима активности лизинг друштава на спречавању прања новца и финансирања терористичких активности,	48/12
4. Одлука о јединственом начину и методу обрачуна и исказивању ефективне каматне стопе за уговор о финансијском лизингу,	46/09
5. Одлука о јединственом начину и методу обрачуна и исказивања лизинг накнаде по уговору о оперативном лизингу,	46/09 и 48/12
6. Одлука о облику и садржају извјештаја које лизинг друштва достављају Агенцији за банкарство Федерације БиХ и роковима извјештавања,	46/09, 48/12 и 110/12
7. Одлука о минималној висини и начину формирања, управљања и одржавања резерви за губитке и управљање ризицима лизинг друштва,	46/09
8. Одлука о надзору лизинг друштава,	46/09 и 58/17
9. Одлука о накнадама које лизинг друштва плаћају Агенцији за банкарство Федерације БиХ,	46/09 и 46/11
10. Одлука о условима и начину поступања по захтјеву жираната за ослобађање од обавезе јемства,	23/14 и 62/14
11. Одлука о минималним стандардима за документовање финансирања путем лизинг уговора и процјену кредитне способности,	62/14
12. Одлука о минималним захтјевима у погледу садржаја, разумљивости и доступности општих и посебних услова пословања даваоца финансијских услуга,	46/14
13. Одлука о издавању пословних процеса лизинг друштава (Екстернализација)	58/17
14. Одлука о условима и начину поступања банке, микрокредитне организације и лизинг друштва по приговору клијената	81/17

Правила	Службене новине Федерације БиХ
Правила поступања омбудсмена за банкарски систем Федерације Босне и Херцеговине.	93/15

Упутства ФБА за пословање лизинг друштава
<ol style="list-style-type: none"> Упутство за примјену Одлуке о јединственом начину и методу обрачуна и исказивању ефективне каматне стопе за уговор о финансијском лизингу, Упутство за израду извјештаја лизинг друштава

Прилог 17 - Основни подаци о лизинг друштвима

Редн и број	Назив лизинг друштва	Адреса и сједиште	Директор	Телефон	Датум издавања лиценце	Број стално запослених	Web адреса
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Трг међународног пријатељства 25, Сарајево	Аида Рифељ	+ 387 33 774 852	22.03.2010.	7	www.asa-leasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Трг солидарности 2а, Сарајево	Денис Силајџић	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	7	www.nlbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Трг међународног пријатељства 24, Сарајево	Дејан Ступар	+ 387 33 257 147	28.05.2015.	17	www.porscheleasing.ba
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Змаја од Босне бб, Сарајево	Мунир Ченгић	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	33	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Змаја од Босне 7, Сарајево	Елма Хошо	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	19	www.s-leasing.ba
6.	VB LEASING d.o.o Sarajevo	Фра Анђела Звиздовића 1, Сарајево	Слободан Вујић	+387 33 276 280	12.01.2010	15	www.vbleasing.ba
					УКУПНО	98	

Прилог 18 - Преглед власничке структуре лизинг друштава

ЛИЗИНГ ДРУШТВО	ИМЕ-НАЗИВ ВЛАСНИКА	% учешћа
ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,8%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,2%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100%

Прилог 19 - Консолидовани биланс стања лизинг друштава

- у 000 КМ -

Ред. број	ОПИС	31.12.2016		31.12.2017		ИНДЕКС
		Износ	% у укупној активи	Износ	% у укупној активи	
	АКТИВА					
1.	Новац и новчани еквиваленти	8.048	1,9%	13.738	5,3%	171
2.	Пласмани банкама	10.520	2,5%	16.953	6,5%	161
3.	Потраживања по финансијском лизингу, нето	306.599	72,7%	176.007	67,6%	57
3а)	Потраживања по финансијском лизингу, бруто	345.957	82,1%	192.488	74,0%	56
3б)	Резерве за губитке	4.500	1,1%	2.078	0,8%	46
3ц)	Одгођени приходи по основу камата	34.347	8,1%	14.275	5,5%	42
3д)	Одгођени приходи по основу накнада	511	0,1%	128	0,0%	25
4.	Потраживања од супсидијарних лица	2	0,0%	2	0,0%	100
5.	Материјална и нематеријална имовина, нето	33.037	7,8%	29.606	11,4%	90
5а)	Материјална и нематеријална имовина-власита средства	8.973	2,1%	4.864	1,9%	54
5б)	Материјална и нематеријална имовина - оперативног лизинга	44.267	10,5%	43.673	16,8%	99
5ц)	Исправка вриједности -власита средства	4.996	1,2%	3.874	1,5%	78
5д)	Исправка вриједности-оперативни лизинг	15.207	3,6%	15.057	5,8%	99
6.	Дугорочне инвестиције	48	0,0%	291	0,1%	606
7.	Остала актива (7а+7б)	63.261	15,0%	23.607	9,1%	37
7а)	Зајмови, нето (7а1-7а2)	40.500	9,6%	13.449	5,2%	33
7а1)	Зајмови (доспјела потраж.+недоспјела главница)	42.263	10,0%	15.345	5,9%	36
7а2)	Резерве за зајмове	1.763	0,4%	1.896	0,7%	108
7б)	Залихе	13.468	3,2%	3.087	1,2%	23
7ц)	Остала актива	9.293	2,2%	7.071	2,7%	76
	УКУПНА АКТИВА	421.515	100,0%	260.204	100,0%	62
	ПАСИВА					
9.	Обавезе по узетим кредитима, нето	365.834	86,8%	209.085	80,4%	57
9а)	Обавезе по краткорочним кредитима	51.431	12,2%	0	0,0%	н.а.
9б)	Обавезе по дугорочним кредитима	314.554	74,6%	209.275	80,4%	67
9ц)	Унапријед плаћени трошкови и накнада	151	0,0%	190	0,1%	126
10.	Остале обавезе	9.270	2,2%	10.329	4,0%	111
	УКУПНО ОБАВЕЗЕ	375.104	89,0%	219.414	84,3%	58
11.	Основни капитал	48.116	11,4%	34.004	13,1%	71
12.	Резерве	3.691	0,9%	576	0,2%	16
13.	Акумулирана добит/губитак	-5.396	-1,3%	6.210	2,4%	н.а.
	УКУПНО КАПИТАЛ	46.411	11,0%	40.790	15,7%	88
	УКУПНО ПАСИВА	421.515	100,0%	260.204	100,0%	62
	Отписана потраживања (почетно стање)	116.392	27,6%	95.111	36,6%	82
	Нови отпис (+)	3.224	0,8%	995	0,4%	31
	Наплата (-)	3.161	0,7%	6.069	2,3%	192
	Трајни отпис (-)	4.671	1,1%	5.862	2,3%	125
	Отписана потраживања (крајње стање)	111.784	26,5%	84.175	32,3%	75

Прилог 20 - Рангирање активе лизинг друштава

- у 000 КМ -

31.12.2016					31.12.2017					ИНДЕКС
Ранг	Лизинг друштво	Билансна сума	Учешће 2016.	Кумул. учешће	Ранг	Лизинг друштво	Билансна сума	Учешће у 2017.	Кумул. учешће	
1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	146.163	34,7%	34,7%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.419	46,7%	46,7%	97
2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	124.991	29,7%	64,3%	2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	57.774	22,2%	68,9%	101
3.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	57.295	13,6%	77,9%	3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	47.365	18,2%	87,1%	218
4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	50.746	12,0%	90,0%	4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	20.756	8,0%	95,0%	41
5.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	21.706	5,1%	95,1%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.750	3,7%	98,8%	59
6.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	16.410	3,9%	99,0%	6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.140	1,2%	100,0%	75
7.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	4.204	1,0%	100,0%	7.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	0	0,0%	100,0%	0
УКУПНО		421.515	100,0%		УКУПНО		260.204	100,0%		62

Прилог 21 - Преглед основних финансијских показатеља лизинг друштава

-у 000 КМ

Редни број	Лизинг друштво	Укупни капитал (000 КМ)	Ранг по укупном капиталу	Нето добит/губитак (000 КМ)	Ранг по нето добит/губитак	Пласмани у 2017. години (000 КМ)	Ранг пласманима 2017. године	Број уговора у 2017. године	Ранг по броју уговора у 2017. године
1.	ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo	3.005	5.	-182	5.	0	-	0	-
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.455	2.	2.458	1.	0	-	0	-
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.617	6.	110	4.	38.599	2.	1.161	1.
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	17.179	1.	1.773	2.	50.380	1.	1.149	2.
5.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	6.243	3.	1.697	3.	29.164	3.	498	4.
6.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo/ UniCredit Bank d.d.	-	-	-	-	27.646	4	587	3.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	3.291	4.	-864	6.	0	-	0	-
	УКУПНО	40.790		4.992		145.789		3.395	

Прилог 22 - Преглед резерви за финансијски лизинг

- у 000 КМ -

Дана кашњења	Стопа резерв. за финанс. лизинг (покретне ствари)	Стопа резерв. за финанс. лизинг (непокретне ствари)	Износ потраживања за покретне ствари	Износ потраживања за непокретне ствари	Износ основице за покретне ствари	Износ основице за непокретне ствари	Резерве			
							За покретне ствари	За непокретне ствари	Више обрачунате и издвојене резерве	Укупне резерве
0-60	0,50%	0,50%	169.001	2.859	36.080	1.059	180	5	745	931
60-90	10%	10%	4.821	0	741	0	74	0	90	164
90-180	50%	50%	355	50	152	0	76	0	28	104
преко 180	100%	75%	859	140	858	22	858	17	5	879
преко 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО			175.036	3.049	37.831	1.081	1.188	22	868	2.078

Прилог 23 - Преглед резерви за зајмове

-у 000 КМ -

Дани кашњења	Стопа резервисања	Износ потраживања	Резерве	Више обрачунате издвојене резерве	Укупне резерве
0-60	0,05%	15.345	8	1.888	1.896
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	2
270-360	50%	0	0	0	0
преко 360	100%	0	0	0	0
УКУПНО		15.345	8	1.888	1.896

Прилог 24 - Консолидовани биланс успјеха лизинг друштава

- у 000 КМ -

Ред. број	ОПИС	31.12.2016		31.12.2017		ИНДЕКС 31.12.2017/ 31.12.2016
		Износ	% у укупним приходима/ расходима	Износ	% у укупним приходима/ расходима	
	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
1.	Приходи од камата	23.237	50,9%	14.192	42,3%	61
1а)	Камате по финансијском лизингу	17.501	38,3%	10.074	30,0%	58
1б)	Камате на пласмане банкама	263	0,6%	220	0,7%	84
1ц)	Накнаде (за обраду лизинг захтјева итд.)	1.076	2,4%	661	2,0%	61
1д)	Остали приходи по каматама	4.397	9,6%	3.237	9,6%	74
2.	Расходи по каматама	7.892	17,2%	3.369	12,1%	43
2а)	Камате на позајмљена средства	7.721	16,8%	3.261	11,7%	42
2б)	Накнаде за обраду кредита	171	0,4%	105	0,4%	61
2ц)	Остали расходи по каматама	0	0,0%	3	0,0%	н.а
3.	Нето приходи од камата	15.345	33,6%	10.823	32,3%	71
	ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ					
4.	Оперативни приходи	22.435	49,1%	19.356	57,7%	86
4а)	Накнаде за извршене услуге	10	0,0%	4	0,0%	40
4б)	Накнада за оперативни најам	11.364	24,9%	10.723	32,0%	94
4ц)	Приход од продаје лизинг објекта	56	0,1%	1	0,0%	2
4д)	Остали оперативни приходи	11.005	24,1%	8.628	25,7%	78
4д)1	Приходи од наплаћених отписаних потраживања	2.555	5,6%	3.751	11,2%	147
4д)2	Приходи од опомена	475	1,0%	359	1,1%	76
4д)3	Остало	7.975	17,5%	4.518	13,5%	57
5.	Оперативни расходи	32.918	71,7%	24.566	87,9%	75
5а)	Трошкови плата и доприноса	6.756	14,7%	5.102	18,2%	76
5б)	Трошкови пословног простора	12.947	28,2%	8.771	31,4%	68
5ц)	Остали трошкови	13.215	28,8%	10.693	38,2%	81
6.	Трошкови резерви за губитке	5.110	11,1%	22	0,1%	0
7.	Добит прије пореза	-248	н.а	5.591	16,7%	н.а
8.	Порез на добит	550	1,2%	599	1,8%	109
9.	Нето добит	-798	н.а	4.992	14,9%	н.а

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

ИЗДАВАЧ
АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Змаја од Босне 47б
71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Тел. +387 33 72 14 00
Факс +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba